

BULLETIN

1/20

ČESKÁ KOMORA
ARCHITEKTŮ

Územní
plánování
vážení

Nové GGU Black Protože na designu záleží

Limitovaná designová edice bezúdržbového
střešního okna VELUX

www.velux.cz/odbornici

VELUX®

Vážení a milí, kolegyně a kolegové, přátelé architektury,

nový rok 2020 je už v plném proudu a nás čeká valná hromada ČKA, která se bude konat 18. dubna, tentokrát opět v Praze, na FA ČVUT...

Těmito slovy původně začínal editorial Bulletinu č. 1/2020. Od února se však situace v Česku začala rychle měnit a dynamika událostí ještě i v tomto okamžiku zrychluje. Nejprve jsem jen preventivně zrušil svou březnovou dovolenou ve Spojených státech a dnes mohu takřka s jistotou napsat, že se 18. dubna na valné hromadě nesejdeme. Jaký nejbližší termín se podaří najít a jak budeme v ČKA fungovat v době vyhlášeného stavu nouze a nově i celostátní karantény, navíc v redukovaném počtu členů orgánů, je zatím ne zcela jasné. Představenstvo dne 3. března ještě stačilo přijmout všechny potřebné dokumenty pro valnou hromadu, které jsou nyní ke stažení na webu ČKA a vy byste je měli dostat elektronicky v těchto dnech. Dne 18. dubna sice vyprší mandát čtyřem členům představenstva, ale usnášenischopnost i možnost přijímat usnesení kvalifikovanou většinou je zachována.

Odklad VH minimálně o měsíc či dva by neměl v zásadě ovlivnit funkčnost ČKA ve všech jejích hlavních oblastech činnosti. Kancelář obětavě zajišťuje provoz i v nastalé obtížné situaci, snažíme se přenést jednání na virtuální konferenci. Navíc nejsme takto „postižení“ sami, daleko závažnější dopady řeší celá republika, Evropa i svět, my všichni. Chci věřit, že nás nečeká hluboká krize jako v letech 2008–2012, že stavebnictví, a tedy i naše profese, překoná důsledky pandemie a my nebudeme řešit základní existenční otázky.

Píši tyto řádky 15. března, v den výročí obsazení Československa roku 1939, a jakoli nechci srovnávat, také „přepadení“ ČR koronavirem nevnaší do našich myslí příliš optimismu. Především proto, že se ukazuje, jak málo jsme připraveni na podobné globální události, jak málo profesionálně řeší situaci česká vláda, jak nefungují základní mechanismy krizového řízení. Takhle se stát (a ani firmy) neřídí! Firmy zvládají své krizové scénáře mnohem efektivněji. Doufám, že i vy procházíte touto koronavirovou apokalypsou bez velkých ztrát, především beze ztráty vašich blízkých, i bez zdravotních a finančních problémů. Nedodržení termínů odevzdání či ztrátu některých projektů se nám snad podaří dohnat v dalších měsících. Nevíme, na jak dlouho pandemie přibrzdí v celku dobře nastartovanou konjunkturu ve stavebnictví, ale měli bychom se poučit z dnešní situace, abychom naivně nespolehnali na světlé zítřky a počítali s podobnými riziky i do budoucna. Globální stav životního prostředí představuje jednu z možných budoucích výzev, kdy však nepomůže ani karanténa či dostatek respirátorů.

Máte v ruce první letošní Bulletin, který byl připraven pro distribuci na valnou hromadu. Před tři čtvrtě rokem jsem vás v Bulletinu č. 2/2019 oslovil poprvé jako nově zvolený předseda, ale bilancovat na tomto místě jsem se nechystal, k tomu vyšla Ročenka 2019 a také naše zprávy o činnosti a další dokumenty pro valnou hromadu.

Téma Bulletinu Územní plánování mi nahrává k povzdechu nad vývojem rekodifikace stavebního práva, kde ministerstvo nechce připustit návrat k době před rokem 2000, kdy si obce pořizovaly plány samy, „výměnou“ za nový sjednocený model Státní stavební správy, v němž jsou stavební úřady vyjmuty z obecních úřadů.

Obce se oprávněně obávají o svůj vliv na proces pořizování ÚPD, který je přitom projevem svrchovaného a ústavou zaručeného práva na územní samosprávu. Představitelé samospráv, ať už „velkých měst“ (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň a Liberec) nebo obcí a měst sdružených v SMO ČR a SMS se již v tomto směru angažují a vytváří tlak na MMR, aby tato činnost byla v plném rozsahu v jejich pravomoci a stát zasahoval jenom prostřednictvím stanovisek nadřízeného orgánu územního plánování. Zajistit soulad s vyšší ÚPD přece není problém a nepotřebujeme k tomu státního pořizovatele! Tuto iniciativu měst a obcí podporujeme pro naplnění principů nového stavebního práva.

V rámci přípravy rekodifikace ČKA trvale podporuje „10 tezí k NSZ“ ze září 2017, k nimž původně rekodifikace směřovala. Pokud by se podařilo v hybridu stavebních úřadů udržet dostatečnou integraci DOSS a vydávat jedno povolení v jednom řízení, mohlo by se i tak povolování staveb zásadně zrychlit. Jestli to povede k vyšší kvalitě vystavěného prostředí, je ovšem ve hvězdách. Poslední vývoj paragrafového znění nového stavebního zákona (z 28. 2. t.r.) však směřuje k velkému chaosu, kdy se ministerští úředníci pustili do vylepšování návrhu po nevypořádaní asi 5000 připomínek v meziresortním připomínkovém řízení. Tento postup zatím bohužel směřuje k jakési další novele současného SZ, což však nenaplní původní cíle. Zásadní tedy bude nalezení podpory pro kompromisní návrh celé rekodifikace v obou komorách parlamentu a přijetí souboru zákonů do konce funkčního období sněmovny. Jinak se začne po volbách 2021 znovu.

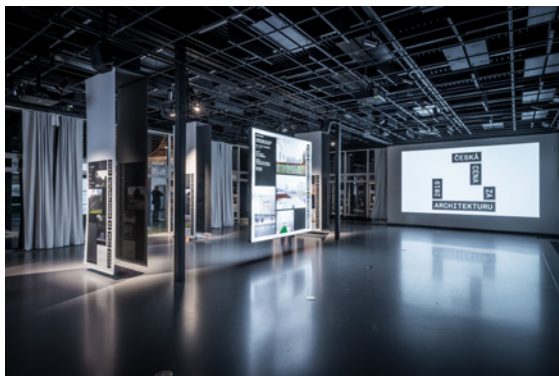
Jistou nadějí přináší již schválený zákon o právu na digitální služby, a tedy přijetí nástrojů digitálního povolování staveb s účinností od poloviny roku 2023. A také věřím, že bude akceptován náš návrh na nerušení brněnského ÚÚR, ale jeho transformaci do „IPR ČR“, tedy Institutu plánování a rozvoje ČR, který by mohl vyplnit mezeru v celostátním vědeckovýzkumném zázemí územního plánování a výstavby, po vzoru pražského IPR.

Přeji vám dobré čtení Bulletinu a hlavně pevné zdraví a klidnou práci po době koronavirové.

Jan Kasl
Předseda ČKA

- 1 Úvodník (Kasl)
- 2 Obsah
- 4 Kontakty na Kancelář ČKA

AKTUALITY

- 6 Vyhlášen pátý ročník ČCA (Zemanová)
- 6 Výstavy ČCA 2019
- 7 Festival architektury 2020 v rámci stavebního veletrhu v Brně (Velička)
- 7 Spolupráce ČKA s Bavorskou komorou architektů (Trefl)
- 8 Stanovisko ACE ke zrušení německého honorářového řádu (Martinek)
- 8 OTTA: Rekapitulace architektonických soutěží (Zemanová)
- 9 OTTA: Klimatická změna a úbytek biodiverzity (Dušek)
- 10 Deklarace udržitelnosti – architekti podporují boj proti klimatickým změnám
- 11 Školka a škola v Liberci – 25 let (Suchomel)
- 12 German Design Award 2020
- 13 Pritzkerovu cenu 2020 získaly Yvonne Farrell a Shelley McNamara (Pražanová)
- 13 Young Architect Award 2020 – Architektura a krajina ve městě
- 14 Potřebuje architektura kritiku? (Švácha)
- 15 Zprávy o činnosti pracovních skupin ČKA (Velička, Hlouch, Svoboda, Jiránek, Plicka, Košar, Lábus, Martinek)

SERVIS

- 22 Akce
- 26 Nové knihy
- 28 Ochrana autorských práv prostřednictvím OOA-S (Rybková)
- 29 Elektronická evidence tržeb a výkon profese (Rybková)
- 29 Cyber – pojištění kybernetických rizik (Konečná)

LEGISLATIVA

- 30 Rekodifikace stavebního práva (Rybková, Faltusová)
- 30 Přípomínky ČKA k návrhu stavebního zákona a souvisejícím předpisům
- 31 Deset tezí ČKA ke stavebnímu právu
- 33 Nové právní předpisy (Rybková)
- 33 Otázky a odpovědi (Faltusová)

Územní pláno- vání

38	Územní plánování (Žerava)
43	Smysl a účel územního plánování (Plos)
48	Role aktérů územního plánování (Plos)
52	O odpovědnosti aktérů v procesu územního plánování obcí (Plos)
57	Standardy a honoráře projektanta územního a regulačního plánu (Plicka)
72	Zásady územního rozvoje (Beneš)
74	Možnost využití soutěží v oblasti územního plánování (Svoboda)
76	Přezkum územních plánů správními soudy (Faltusová)
80	K náhradám za změny území (Faltusová)
83	Anketa – Územní plán určuje budoucnost sídla (Studnička, Michalík, Němec, Bajgarová, Švarcová)

SOUTĚŽE

87	Výsledky soutěží
91	Probíhající soutěže
94	Připravované soutěže

oficiální čtvrtletník
České komory architektů

číslo 1/2020, ročník 26

Datum expedice

8. 4. 2020

Náklad

5 000 ks

Registrace

MK ČR E 11062

ISSN

1804-2066

Vydavatel

Česká komora architektů
Josefská 34/6, 118 00 Praha 1
+420 273 167 480
www.cka.cz

Redakce

PhDr. Markéta Pražanová
šéfredaktorka

Redakční rada

Ing. arch. Ondřej Beneš, Ph.D.
Ing. arch. Miroslav Holubec
Ing. arch. Lucie
Kadrmanová Chytilová
Ing. arch. Ivan Plicka
RNDr. Milan Svoboda
Ing. Petr Velička

Jazyková korektura

Mgr. Josef Šebek, Ph.D.

Grafický design

studio Jakub Straka
(Jakub Straka, Barbora Fišerová)

Tisk

Triangl, a. s.

Distribuce

Bulletin ČKA je bezplatně
rozeslán všem architektům
autorizovaným ČKA
a investičním odborům
magistrátů a větších měst.

Uzávěrka příštího čísla

21. 4. 2020

Upozornění

U inzercí a podepsaných
článků se redakce nemusí
ztotožňovat s obsahem. Pokud
není uvedeno jinak, obrázky
pocházejí z archivu autorů textů.

PDF Bulletinu ČKA je ke
stažení na www.cka.cz.

Praha

Josefská 34/6, 118 00 Praha 1
cka@cka.cz
T +420 273 167 480

úřední hodiny

po-čt 8-16 h

út 8-17 h

pá 8-15 h

ředitelka Kanceláře ČKA

Bc. Dagmar Petrová
dagmar.petrova@cka.cz
M +420 702 035 234
T +420 257 532 430

sekretář ČKA

Ing. arch. Milan Kopeček
milan.kopecek@cka.cz
M +420 731 126 098

office manager

Monika Pohanková
monika.pohankova@cka.cz
T +420 273 167 486

agenda recepce

Tereza Konvičková
recepce@cka.cz
T +420 273 167 480

právní poradce

Stavovského soudu ČKA,
PS Legislativa, právní poradna
Mgr. Eva Faltusová
eva.faltusova@cka.cz
T +420 273 167 481

zástupkyně ředitelky

Kanceláře ČKA, právní poradce
představenstva ČKA, právní
poradna
Mgr. Ing. Daniela Rybková
daniela.rybkova@cka.cz
T +420 273 167 481

autorizace, databáze,

dozorčí rada ČKA,
autorizační rada ČKA
Milena Ondráková
milena.ondrakova@cka.cz
T +420 273 167 483
M +420 608 976 912

Stavovský soud ČKA

Radka Kasalová
radka.kasalova@cka.cz
T +420 257 532 430

agenda České ceny za

architekturu, webmaster
Ing. arch. Radka Štastná
radka.stastna@cka.cz
M +420 731 508 028
T +420 273 167 484

členské příspěvky, profesní

pojištění
Helena Jiříková
helena.jirikova@cka.cz
M +420 608 975 312

Brno

Starobrněnská 16/18,
602 00 Brno
T +420 542 211 809

tisková mluvčí,

soutěže a veřejné zakázky,
zahraniční aktivity
Mgr. Tereza Zemanová
tereza.zemanova@cka.cz
M +420 777 464 453
T +420 513 039 101

celoživotní profesní vzdělávání,

autorizace
Kateřina Slaná
katerina.slana@cka.cz
T +420 542 211 809

sekretář PS Vzdělávání,

koordinace regionálních akcí
Ing. Ludmila Ševčíková
ludmila.sevcikova@cka.cz
T +420 542 211 809

AKTUALITY

5

NOUZOVÝ STAV V ČR

Na webu ČKA jsou zveřejněny aktuální a praktické informace k výkonu profese architekta v době nouzového stavu (např. opatření přijatá vládou ČR z důvodu ohrožení zdraví obyvatel v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru SARS CoV-2 způsobujícího onemocnění COVID-19, změny v povinnostech platby daní a dalších plateb a poplatků, nabídka bezplatných konzultací advokátních kanceláří, změna termínu valné hromady atd.).

Více informací www.cka.cz

VYHLÁŠEN 5. ROČNÍK ČESKÉ CENY ZA ARCHITEKTURU

Česká komora architektů vyhlásila 7. ledna 5. ročník České ceny za architekturu. Soutěžní přehlídka je otevřena architektonickým realizacím postaveným na území České republiky za posledních pět let. Architekti do ní mohli svá díla přihlašovat do 1. dubna 2020. Již tradičně kredit České ceny za architekturu podporuje prestižní sedmičlenná mezinárodní porota. Význam České ceny za architekturu je mimo jiné v celoroční a regionální propagaci architektury. Výsledky budou vyhlášeny na slavnostním galavečeru, jenž se uskuteční v listopadu 2020. Generálním partnerem přehlídky je stejně jako v loňském roce společnost CENTRAL GROUP.

O výsledcích bude rozhodovat mezinárodní odborná porota, která do konce května 2020 vyselektuje do užšího okruhu až 50 nominovaných děl. Z tohoto počtu porota následně vybere zhruba 5 až 10 prací, kterým bude uděleno čestné označení Finalista ČCA a z nichž porota zvolí držitele hlavní ceny. Udělena bude také cena za výjimečný počín, jejichž výběr provádí Akademie a Grémium ČCA, a ceny partnera, jejichž laureáty navrhuje partneri ceny.

Mezinárodní odborná porota

Práci českých architektů bude tradičně hodnotit sedm erudovaných zahraničních expertů. Jsou to krajinářský architekt, urbanista a akademik Henri Bava (Francie), architektka Alessandra Cianchetta (Velká Británie), architektka Jeanne Dekkers (Nizozemsko), architektka a teoretička Gillian Horn (Velká Británie), architekt Csaba Nagy (Maďarsko), architekt Štefan Polakovič (Slovensko) a architekt Jeroen van Schooten (Nizozemsko).

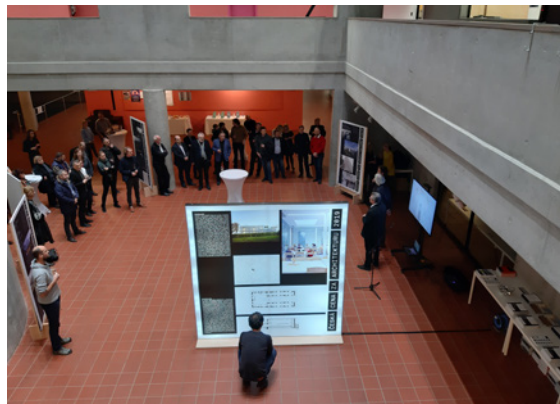
Kdo se může do České ceny za architekturu přihlásit?

Do soutěžní přehlídky, která záměrně nemá stanovené žádné kategorie, mohli v roce 2020 autoři přihlásit svá díla realizovaná na území České republiky za posledních pět let. Jedná se tedy o dokončené stavby postavené od ledna 2015 do prosince 2019. Z přihlášení do soutěže jsou přitom vyloučena ta díla, která se v loňském i předloňském ročníku dostala do užšího okruhu nominací. Na rok 2020 Česká komora architektů chystá stejně jako v předchozích ročnících regionální akce spojené jak s prezentací finalistů ročníku 2019, tak s budoucími nominovanými díly pro rok 2020.

Akademie České ceny za architekturu

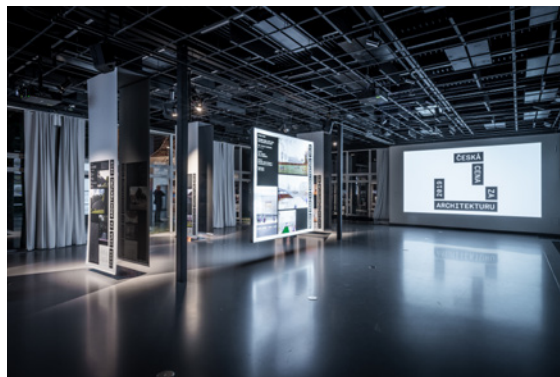
Kromě děl, jež přihlásí autoři sami, může iniciovat přihlášení pozoruhodných staveb také Akademie České ceny za architekturu. V její gesci rovněž nominace na výjimečný počín v oblasti architektury.

Slavnostní zahájení 5. ročníku ČCA na
FA ČVUT v Praze dne 7. 1. 2020.
Foto archiv ČKA

VÝSTAVY ČCA 2019

Česká cena za architekturu si vzala za cíl prezentovat kvalitní českou architekturu veřejnosti. Z toho důvodu je ocenění během celého roku provázáno celou řadou doprovodných akcí. Na přelomu roku a v prvním čtvrtletí se mohli zájemci seznámit s výsledky ČCA 2019 na výstavách v Praze, ve Valašském Meziříčí, Hradci Králové, Telči a Krnově.

Výstava ČCA 2019 v CAMP v Praze,
12.-22. 12. 2019.

Výstava ČCA 2019 v Muzejním
a galerijním centru Kulturního
zařízení města Valašského Meziříčí,
30. 1.-23. 2. 2020.

Výstava ČCA 2019 ve foyer Krajského
úřadu Královéhradeckého kraje,
6.-28. 2. 2020.

FESTIVAL ARCHITEKTURY 2020 V RÁMCI STAVEBNÍHO VELETRHU V BRNĚ

Ve dnech 26. 2.–29. 2. 2020 se na brněnském výstavišti konal první ročník Festivalu architektury. Česká komora architektů přijala záštitu nad touto akcí společně s Ministerstvem životního prostředí, se Svazem měst a obcí a s městem Brnem.

V rámci dvoudenního odborného programu, který navštívilo přibližně 500 lidí, bylo představeno několik tematických bloků směřujících k hlavnímu motto akce „udržitelná architektura“. Komoru zastoupili v samostatných blocích vítězové dosavadních čtyř ročníků České ceny za architekturu: Petr Stolín a Alena Mičeková, Radko Květ a dále David Levačka Kraus. Každý z laureátů tak mohl přednést nejen prezentaci svého vítězného díla, ale hlavně měl veřejnosti možnost zprostředkovat a přiblížit své postupy a myšlení při navrhování staveb. Komora znovu připomněla, že jakákoliv architektura, tedy i ta udržitelná, musí být již od nepaměti hlavně pevná, funkční a krásná. Po celou dobu trvání veletrhu, kdy návštěvnost dosáhla 25 tisíc osob, měla veřejnost prostřednictvím výstavy možnost zhlédnout vítězná díla dosavadních čtyř ročníků a přehled finalistů a nominovaných děl České ceny za architekturu v roce 2019.

→ Kompletní program a vystupující můžete nalézt na festival-architektury.cz

Důležité je, že v tématech, která v současnosti – spolu s módou a trendem – hýbou většinou společností, Komora jasně dává signál, že udržitelnost je jedním z témat její samozřejmé profesní agendy a že architektura a práce architekta není zbytnou výsadou, nýbrž primární službou.

Petr Velička
1. místopředseda ČKA

Festival architektury na BVV.
Foto Jan Kúrka

SPOLUPRÁCE ČKA S BAVORSKOU KOMOROU ARCHITEKTŮ

Bavorská komora architektů (BYAK) se dopisem z podzimu loňského roku obrátila na ČKA s návrhem na zahájení vzájemné spolupráce s ohledem na rozvoj rozsáhlého pohraničního území Šumavy.

Prvním krokem k navázání vzájemného kontaktu bylo pozvání člena představenstva ČKA do poroty přehlídky Architektouren 2020, která zasedala dne 18. 2. 2020 v sídle Bavorské komory architektů v Mnichově. Přehlídku realizovaných staveb na území státu Bavorsko nazvanou Architektouren pořádá každoročně BYAK. V letošním roce vybrala porota ze 460 přihlášených realizací celkem 245 finalistů. Vybrané realizované stavby budou stejně jako každý rok zpřístupněny veřejnosti. Zámec provedou stavbami sami autoři. Cílem soutěže i dne otevřených dveří je propagace kvalitní architektury co nejširšímu okruhu zájemců. Porota přehlídky Architektouren má osm členů, přičemž sedm jejích členů pochází z řad představenstva Bavorské komory architektů a jeden je každoročně přizván ze zahraničí. Je drobným, avšak nesporným úspěchem ČKA i PS Zahraniční aktivity, že letos byl tímto zahraničním členem poroty historicky poprvé zástupce ČKA, člen představenstva a PS Zahraniční aktivity – architekt Zdeněk Trefil.

O dalším vývoji vzájemné spolupráce mezi ČKA a BYAK, jejím rozsahu i přínosu budou členové ČKA postupně informováni.

Zdeněk Trefil
člen představenstva ČKA a PS zahraniční aktivity

Zdeněk Trefil s prezidentkou Bavorské komory architektů Christine Degenhardt

Sídlo BYAK v Mnichově.
Foto archiv Zdeňka Trefila

STANOVISKO ACE KE ZRUŠENÍ NĚMECKÉHO HONORÁŘOVÉHO ŘÁDU

Soudní dvůr Evropské unie vydal dne 4. 7. 2019 konečný verdikt ve věci sporu Německá spolková republika versus Evropská komise, který se týkal údajného neoprávněného stanovení minimálních a maximálních honorářových sazeb za výkony autorizovaných architektů a inženýrů (HOAI). Soud potvrdil, že HOAI porušují evropské právo a jsou nezákonné.

Tento verdikt, který postupně vešel ve známost jako Lucemburský judikát (C 377-17), začal jako spor v červnu 2015. Evropská komise tehdy zahájila proceduru proti německé vládě kvůli stanovování minimálních a maximálních sazeb pro architektky a inženýry (HOAI), které považovala za zásadní narušení směrnice o službách (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu) předešlým tím, že znepřístupňuje německý trh pro projektanty z dalších evropských zemí.

Federální vláda Německa spolu s Asociací architektů a inženýrů a ACE argumentovaly, že neexistuje důkaz pro to, že by byl stanovením honorářů narušen přeshraniční trh. Právě naopak, jasná pravidla, honoráře a standardy měly pozitivní vliv na zájem v Německu pracovat. Stanoviskem z července loňského roku se soudní dvůr přiklonil k obecné proklamaci, že „německá vláda pochybila, pokud minimální tarify považovala za odpovídající nástroj pro zajištění a garanci kvality a ochranu spotřebitele“, a také, že „minimální tarify nemohou být považovány za adekvátní (přiměřené) opatření“.

Více na www.hoai.de

Stanovisko ACE

Přinášíme doslovný překlad usnesení ACE v této věci, které bylo přijato na valné hromadě ACE v Barceloně na podzim 2019. Pro zájemce o podrobnější vzhled do problematiky je možné na stránkách eur-lex.europa.eu/ pod označením judikátu C 377 – 17 nalézt český překlad kompletního stanoviska a odůvodnění soudního dvora.

Přestože Valnou hromadu Evropské rady architektů (ACE) mrzí rozhodnutí Evropského soudního dvora (ECJ) ve věci HOAI, vítá, že ve svém rozsudku přinesla nové skutečnosti v ospravedlnění regulace těchto profesí.

Z rozsudku Soudního dvora Evropské unie:

- a. SDEU bere na vědomí skutečnost, že uchování kvality stavebnictví, tzv. Baukultur, stejně jako ekologický přístup vycházející z kvalitního projektování jsou veřejným zájmem a odpovídají definici veřejného zájmu, jak je ustanoven vyhláškou o službách 2006/123/EC, konkrétně:
 - i. zajištění kvality,
 - ii. ochrana spotřebitelů a příjemců služeb,
 - iii. ochrana kulturního dědictví,
 - iv. kultura,
 - v. udržitelnost staveb a prostředí;
- b. SDEU konstatuje, že minimální sazby mohou být vyhovující pro zajištění kvality stavebního prostředí a prostředí jako takového ve vztahu k ochraně spotřebitele a veřejného zájmu;
- c. koherentní systém je požadován a určité úkoly mohou být poskytovány pouze osobami s od-

povídajícím vysoce kvalifikovaným vzděláním s kvalitativními a kvantitativními zkušenostmi;

- d. chybějící sazebníky mohou na trhu při cenové soutěži mezi poskytovateli projektů vést ke snížení kvality a k vymizení projektantů nabízejících vysoký standard poskytovaných služeb;
- e. každá členská země musí prokázat, že jejich regulace mají schopnost a přínos ve vymahatelnosti daného předmětu ochrany veřejného zájmu.

Valná hromada ACE vítá tyto body jako pozitivní přístup ve zdůraznění důležitosti Baukultur, udržitelnosti a ochrany spotřebitele jako základní předpoklad vysoké kvality poskytovaných služeb.

Připravil Pavel Martinek
člen představenstva ACE

Rozsudek v plném znění v češtině viz curia.europa.eu

K tématu honorářů a podpoře HOAI ze strany ČKA viz Bulletin ČKA 1/2018

OTTA: REKAPITULACE ARCHITEKTONICKÝCH SOUTĚŽÍ 2019

V prvním únorovém týdnu se v rámci formátu diskusí OTTA uskutečnilo již tradiční výroční setkání rekapitulující architektonické soutěže za uplynulý rok a otevírající otázky z této oblasti.

V úvodní části Petr Lešek seznámil účastníky s přehledem soutěží a k nim se vztahující statistikou za loňský rok (viz Ročenka ČKA 2019). I v roce 2019 můžeme hovořit o vysokém počtu soutěží – vypsáno jich bylo 43 a oznámeno bylo celkem 24 výsledků soutěží. Pro srovnání, v roce 2018 bylo vypsáno 34 regulérních architektonických soutěží, v roce 2017 dokonce 52.

Součástí informačního semináře pro organizátory architektonických soutěží byla také přednáška Tomáše Zdvihala z platformy CBArchitektura, který navázal přehledem realizací. Vyzdvihl i zajímavá fakta, například že průměrná doba od uskutečnění soutěže po dokončení realizace je 3 až 5 let. Upozornil také na problém, který nastává, pakliže je odstup větší – dochází k nárůstu ceny realizace. Ze statistiky Tomáše Zdvihala dále vyplývá, že 80 % soutěží dospělo k uzavření smlouvy o dílo (která byla v 95 % případů uzavřena s vítězem soutěže, případně účastníkem na druhém místě tehdy, kdy nebyla první cena udělena). Co se týče časové náročnosti, tak soutěž trvá v průměru 3,5 měsíce, proces od ukončení soutěže po uzavření smlouvy o dílo pak 9,5 měsíce. Tématem letošního diskuse byl posoutěžní postup.

To nejdůležitější shrnula Daniela Rybková z právního oddělení Komory. Velice diskutovaná je situace ohledně povinnosti elektronického odevzdávání soutěžních návrhů a dále o okolnostech jednacích řízení bez uveřejnění (JŘBU), která navazují na soutěž o návrh. O jasnějším nastavení JŘBU je nyní intenzivně diskutováno s Ministerstvem pro místní rozvoj.

O zkušenosti organizátora soutěží s posoutěžním postupem pak promluvil Igor Kovačević (MOBA studio / CCEA MOBA) a Jan Lašmanský (Karo, Lašmanský & Partners).

V následné bohaté diskusi byla otevřena otázka postihu autorizovaných osob za účast v soutěžích bez potvrzení o regulérnosti, případně v neregulérních soutěžích.

Ve stejný den, tedy 6. 2. 2020, se uskutečnilo rovněž školení porotců architektonických soutěží, na němž jsou účastníci podrobně seznámeni s povinnostmi a postavením porotce soutěže a rovněž se základními dokumenty – soutěžním řádem a zákonem o zadávání veřejných zakázek. Účastníkům jsou rovněž představeny příklady dobré a špatné praxe.

Tereza Zemanová

OTTA: KLIMATICKÁ ZMĚNA A ÚBYTEK BIODIVERZITY

Diskusní setkání OTTA zaměřené na téma Architektura a stavebnictví v souvislosti s klimatickou změnou a úbytkem biodiverzity se uskutečnilo 26. 11. 2019. Jaká jsou klíčová opatření, na něž se máme zaměřit v kratším a v dlouhodobém horizontu? Jaký musí být jejich rozsah, aby se nejednalo jen o kosmetické změny?

Nemá smysl si nalhávat, že tomu tak není – dopady změny klimatu řešíme ve svých projektech už teď. Promítají se do nich přinejmenším ve formě protiopatření: jak zabránit přehřívání interiéru, jak spolehlivě odvést a ideálně i zachytit vodu z nárazových dešťů. V lepším případě o dopadech na přírodu již teď přemýšlíme koncepčně v rámci celého projektu. Jaké jsou ale další vyhlídky?

Zvláštní zpráva vědců o změně klimatu

Zpráva Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) při OSN z podzimu 2018 celý svět zaskočila svou naléhavostí. Klimatologové IPCC vytyčili, kam bychom se v následujících třech dekádách měli dostat, o kolik je třeba emise snížit, aby se změny klimatu ještě drasticky nestupňovaly. Lze namítnout, že jsou to prognózy s velkým počtem neznámých, ale na druhou stranu se potvrzuje vývoj, který předpovídaly klimatické modely již před desítkami let. Nutno poznamenat ještě fakt, že autory zprávy je 91 vědců ze 40 zemí světa. Materiál prošel procesem odborného recenzování, byl připomínkovan a následně schválen zástupci zúčastněných států, včetně těch přímo závislých na produkci ropy (Saúdská Arábie, USA, Rusko, Kuvajt, a to přesto, že se ji na posledním jednání pokusili politicky discredítovat), závěry zprávy můžeme tedy považovat spíše za zdrženlivé a konzervativní.

Samotné stavebnictví se na světové bilanci emisí CO₂ podílí asi 11 %. Provozní energie budov (vytápění, chlazení atd.) k tomu přispívá dalšími 28 %. Oblast působnosti architektů, urbanistů a architektů-krajinářů lze ale těžko striktně oddělit od dalších sektorů. Provázanost územního plánování s dopravou nebo krajinné architektury se zemědělstvím a vodohospodářstvím je nasnadě.

Evropská unie již formulovala svůj vlastní plán snížit emise během následujících tří dekád, za deset let bychom se měli dostat na polovinu, v roce 2050 bychom pak měli dosáhnout uhlíkové neutrality. I Česká republika tento závazek přijala. Opatření související s klimatickou změnou nelze redukovat jen na snižování emisí CO₂; kromě transformace energetiky, průmyslu a dalších odvětví hraje podstatnou roli i péče o krajinu a její ekosystémy, o zachování biodiverzity.

Zelená střecha paláce Drn na Národní třídě v Praze,
foto Petr Jehlík

Iniciativní skupina pro změnu klimatu

V různých zemích světa se profesionálové snaží zorientovat v tom, co nové perspektivy znamenají pro jejich obor. Na poli architektury a urbanismu vznikla např. iniciativa Královského institutu britských architektů RIBA 2030 Climate Challenge, v USA pak American Institute of Architects 2030 Commitment nebo Builders for Climate Action.

S podporou ČKA bychom se tématu potřebné transformace rádi věnovali v rámci Iniciativní skupiny pro změnu klimatu. Naštěstí je na co navázat. V oblasti snižování energetické náročnosti budov jsou tu propracované koncepce, iniciativy jako Ekodům nebo Centrum pasivního domu vykonaly spoustu práce ve snahách přiblížit naši legislativu standardům EU. Sama ČKA vydala v roce 2011 Manuál energeticky úsporné architektury, za zmínku jistě stojí i publikace Zelené památky. Vznikají i materiály pro představitele veřejné správy na téma územního plánování a změny klimatu (vydala CI2, o. p. s., společně s Agenturou Koniklec, o. p. s.).

Priority

Dříve, než se ponoříme do jednotlivých dílčích otázek, bychom se rádi problému věnovali z perspektivy dosažení vytyčeného závazku, tedy v jakém bodě jsme teď a kam se potřebujeme za 10 a za 30 let dostat.

Jaká jsou klíčová opatření, na něž se máme zaměřit v kratším a v dlouhodobém horizontu? Jaký musí být jejich rozsah, aby se nejednalo jen o kosmetické změny?

S novým úhlem pohledu se rýsují další roviny problému, otázky, které si budeme muset pokládat dřív, než vůbec začneme stavět. Otázky spíše koncepční než technické.

Např. kdy je potřeba stavět a kdy raději ne, kdy dát přednost adaptacím stávajících budov (např. při rozhodování v rámci státní správy). Jak nakládat se stávajícím stavebním fondem, aby nezůstával nevhodně nevyužitý?

Jak bude vypadat posuzování stavebních záměrů, půjde jen o jejich energetickou hospodárnost, nebo se bude hodnotit také jejich přínos pro celou obec či společnost, vzhledem k omezeným plochám k zastavění i k emisím, které stavbou vznikají? A pokud řešení leží v oblasti cirkulární ekonomiky, jaké výzvy a příležitosti to pro stavebnictví představuje?

Mimo tato témata a otázky existuje konkrétní agenda, např. důslednější zohlednění environmentálních aspektů v architektonických soutěžích.

Výzva ke spolupráci

Naším přáním je, aby architekti nezůstávali k tomuto tématu neteční, aby přicházeli s iniciativou a skicovali možnou podobu změn, které naši společnost čekají. Kolegové, prosím, zajímejte se o to, co klimatická změna znamená pro náš obor. Včas formovaný odborný názor se bude určitě hodit, v konkrétních projektech i jako obrana proti nejruznějším manipulacím. Pokud se chcete do iniciativy zapojit, dostávat informace o její činnosti atp., kontaktujte studio@secondnature.cz.

Ondřej Dušek

Zpráva Mezvládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) www.ipcc.ch

ARCHITEKTI PODPORUJÍ BOJ PROTI KLIMATICKÝM ZMĚNÁM

V loňském roce zveřejnily spolky Centrum pasivního domu a Ekodům Deklaraci udržitelnosti, jejímž prostřednictvím se lze připojit k závazkům, které povedou ke změně přístupu architektů a dalších účastníků stavebního sektoru a dalších účastníků životního prostředí sídel.

Deklarace navazujeme na aktivity, které si vzaly za cíl rozšíření povědomí o klimatických změnách v naší společnosti, např. Konference Ministerstva životního prostředí – Změna klimatu v ČR – mitigace a adaptace, Česko sází budoucnost, Týden pro klima a další.

Deklaraci lze podpořit na www.architects-for-future.cz

DEKLARACE UDRŽITELNOSTI

Po desítkách tisíc let se naše civilizace vyčlenila z ekosystému planety a významně přispívá ke změně rovnováhy klimatu i ztrátě biodiverzity. Nezbyvá než si znovu uvědomit, že jsme stále součástí jednoho ekosystému a že naše šance na přežití spočívá v přijetí cirkulárních principů a využití všech novodobých vymožeností techniky. Velký potenciál představuje stavebnictví, které je původcem téměř 40 % globálních emisí oxidu uhličitého (CO₂). Jeho významný vliv na změny klimatu bezprostředně souvisí s dopadem na naše životy.

Pokud chceme, aby se stavebnictví stalo součástí udržitelného přístupu k planetě Zemi a dokázalo reagovat na změny klimatu, musíme změnit model chování všech účastníků stavebního procesu. Architekti, stavební inženýři, investoři i uživatelé staveb by společně měli navrhovat budovy, města a infrastrukturu jako neoddělitelnou součást většího, udržitelného systému.

Výzkum a nové technologie nabízejí řešení, pomocí nichž můžeme začít tuto transformaci okamžitě. Zatím nám však chybí kolektivní vůle a společný zájem. Jsme si vědomi této situace a zavazujeme se přistupovat k plánování a výstavbě tak, aby na budoucí život na Zemi měla pouze pozitivní vliv.

Cíle

→ Zvyšovat povědomí o alarmujícím stavu klimatu a biodiverzity, a to mezi klienty i všemi ak-

téry stavebního sektoru, a usilovat o celkovou změnu chování společnosti.

→ Prosazovat u navrhovaných budov taková řešení, která povedou ke snížení jejich vlivu na životní prostředí, a motivovat klienty, aby tento přístup upřednostnili.

→ Obnovovat stávající budovy a prodlužovat jejich morální životnost vždy, kdy je to efektivní.

→ Zvyšovat podíl alternativních a obnovitelných zdrojů energie spotřebovaných při výstavbě i během provozu budov a zohledňovat hodnocení životního cyklu budov.

→ Zvyšovat podíl stavebních materiálů z obnovitelných zdrojů.

→ Spolupracovat s inženýry, výzkumem, dodavateli a klienty na dalším snižování množství stavebního odpadu a jeho zapojení zpět do výstavby v rámci cirkulární ekonomiky.

→ Sdílet otevřeně zkušenosti a informace z výzkumu a praxe.

→ Využívat přednostně principy udržitelné architektury a energeticky pasivního standardu s cílem stavět energeticky soběstačné budovy a územní celky.

→ Zrychlit změny ve stavebním odvětví směrem k udržitelnému rozvoji a aktivně spolupracovat s vedoucími představiteli na zařazení změn do strategických dokumentů státu.

→ Zveřejnit a vyžadovat dodržování zásad přispívajících ke zpomalení probíhajících klimatických změn, aktivně zviditelňovat dosažené úspěchy.

→ Upřednostňovat používání stavebních materiálů a potřebných technologií s ohledem na jejich celoživotní cyklus, uhlíkovou stopu a dopad na životní prostředí.

... to všechno při dodržení architektonické kvality a sociálních potřeb společnosti.

Deklarace o vlivu stavebnictví na životní prostředí byla inspirována deklarácí, ke které se hlásí architektonická studia ve Velké Británii (architectsdeclare.com), a Manifestem 2020 vydaným na Slovensku našimi kolegy z iEPD (manifest2020.sk).

Deklaraci připravilo Centrum pasivního domu, z. s. (www.pasivnidomy.cz), a Ekodům, z. s. (www.sdruzeni-ekodum.cz).

ŠKOLKA A ŠKOLA V LIBERCI – 25 LET

Fakulta umění a architektury na Technické univerzitě v Liberci na konci roku 2019 oslavila 25 let své existence. Základní skutečností, ovlivňující její vznik a celou historii, je fakt, že bez libereckého Sialu a jeho Školky by nebylo dnešní školy architektury v Liberci. Duch a tradice Školky byly motorem a kritériem celého vývoje.

Záměr vytvořit místo poskytující čerstvým absolventům architektury prostředí k dalšímu odbornému rozvoji vznikl v hlavách zakladatelů Sialu Miroslava Masáka a Karla Hubáčka už v roce 1967 a byl postupně naplňován od roku 1968.

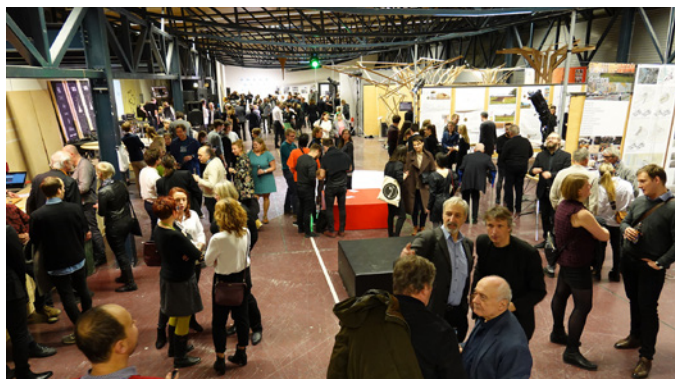
Školka

Striktně vzato ale Školka, jako Miroslavem Masákem cíleně vedená skupina, existovala jen dva roky: 1969–1971. Po začlenění Sialu do Stavoprojektu pak tato skupina mladých architektů neformálně fungovala za omezených podmínek ještě v plné síle, její členové ale pracovali většinou na běžných zakázkách kanceláře. Školka pak sídlila v přestavěném hostinci Na Jedlové až do roku 1983, kdy byla Jedlová definitivně opuštěna.

Zásadní význam pro existenci školky měla osobnost Karla Hubáčka. Žili jsme pod jeho ochranou a kritickou supervizí. Zároveň nám dával neuvěřitelně volnou ruku v tom, jak jsme uvažovali a pracovali. Pochopitelně se ovšem snažil, abychom dospívali k výsledkům. Silně jsme vnímali tlaky, kterým byl vystaven, a proto jsme ho velmi respektovali. Měli jsme pocit relativního bezpečí a autonomie. Ačkoliv jsme normalizační socialismus kolem nás těžce nesli, bylo společenství na Jedlové neformálně, ale fakticky asi jedinou komunou v tehdejším komunistickém Československu. Typické byly dlouhé a často velmi vyhrčené diskuse nejen o architektuře. Čím víc jsme byli od vnějšího západního světa izolováni, tím víc jsme se mu snažili porozumět a věnovat. Pracovní prostředí bylo jak silně kooperativní, tak konkurenční. Snaha všech být uvnitř skupiny respektovanou osobou byla enormní.

Naše nápady a návrhy velmi vybočovaly z mainstreamu tehdejší československé architektury a byly obtížně pochopitelné a přijatelné pro většinu našeho okolí. Paneláková normalizační společnost měla zcela jiné představy o stavění a dávala nám to v okamžicích kontaktu jasně a nekompromisně znát. O co složitější bylo naše práce dostat do realizace, o to víc jsme po ní toužili a obdivovali výjimky, kdy se to podařilo. Nebylo jich mnoho. Přesto a právě proto jsme se snažili stát nohama na zemi. Kontakt se staršími a zkušenějšími odborníky v kanceláři, zejména se statiky a konstruktéry, byl přítom podstatný. Byl zároveň doplňován a vyvažován sledováním architektonického dění v západním světě. To byly zážitky, které nás formovaly. Tlak normalizačního zřízení vedl k silným pocitům bezvýchodnosti a řada členů Školky postupně odešla, většinou do zahraniční emigrace. Za pět let, mezi roky 1978 a 1983 takto ze zhruba desetičlenné skupiny odešlo pět lidí. Labutí písní školky jako silné skupiny byl v roce 1980 úspěšný návrh v mezinárodní soutěži IBA na přestavbu Tegeler Hafenu v západním Berlíně, na kterém nás ještě pracovalo šest. Vlekoucí se projekt rekonstrukce Veletržního paláce v Praze pak odčerpával síly některých protagonistů Školky. Zakládání rodin a s tím spojená změna mentality všech zúčastněných také přispěla k rozpadu kdysi bouřliváckého týmu. Byl to pochopitelný a asi nezbytný vývoj.

Interiér ateliéru Karla Hubáčka dne 14. 2. 2020 při oslavách 25 let Fakulty umění a architektury TUL.
Foto Mad

Škola

Záměr založit v Liberci fakultu architektury v prostředí tehdy již čtyřicetileté Vysoké školy strojní a textilní se narodil v hlavách tehdejšího rektora Zdeňka Kováře a jeho prorektora pro rozvoj školy Vojtěcha Konopy. Zapadl do celkové potřeby rozšíření spektra oborů a přeměny úzce specializované vysoké školy na technickou univerzitu. Oba pánové si byli vědomi významu Sialu pro československé architektonické dění. V roce 1992 mne oslovili a začali jsme společně připravovat založení školy architektury. Já jsem se při tom opíral o vlastní zkušenosti. Do té doby jsem nikdy nemyslel na pedagogickou dráhu. Po pětadvaceti letech projektování jsem se cítil být bytostným praktikem. Vzpomínal jsem na vlastní studia na ČVUT a na pražské Akademii výtvarných umění. Velmi mně pomáhaly zážitky z krátkých předchozích pedagogických aktivit v Montrealu a zejména jednosemestrální působení na Michiganské univerzitě, kde jsem poznal pro mne do té doby netušené odlišnosti amerického přístupu k výchově architektů.

Prvním krokem, předcházejícím vlastní založení fakulty, byly tři liberecké letní školy architektury, které jsem organizoval v letech 1992–1994. Měly za cíl testovat zájem potenciálních studentů a vyučujících o Liberec, jako místo spojené s architekturou. Třítýdenní programy s přibližně 25 účastníky přilákaly jako vyučující i řadu do té doby pouze praktikujících architektů, z nichž někteří se následně vydali i na pedagogickou dráhu. Byli mezi nimi například Jaroslav Šafer, Petr Hruša, Petr Keil, Zdeněk Jiran, Markéta Cajthamlová, Lev Laueremann, Josef Pleskot, Jan Jehlík, Petr Pelcák. Liberecké úsilí tak trochu napomohlo i rozvoji jiných škol architektury u nás.

Zájem ze strany studentů byl také zřetelný, a tak jsem mohl v roce 1994 napsat projekt založení fakulty. Po schválení projektu akreditační komisí byla fakulta rozhodnutím akademického senátu VŠST k 1. prosinci 1994 založena. Tentýž senát mne pak zvolil děkanem zatím fyzicky neexistující fakulty. Rektor Kovář ale chtěl, aby fakulta začala fungovat, tedy vyučovat od nadcházejícího semestru. Měl jsem tři měsíce na to, abych získal jak první vyučující, tak studenty. S řadou potenciálních vyučujících jsem jednal už v průběhu příprav a někteří mne neodmítli ani v okamžiku pravdy. Sehnat ale uprostřed akademického roku studenty byl úkol zajímavý. Naštěstí mně vyšli vstříc tehdejší děkanové fakult architektury v Praze – Vladimír Šlapeta a v Brně – Alois Nový. Umožnili mně předstoupit před jejich studenty a lákat je k přestupu na zatím fakticky ještě neexistující školu v Liberci. Deset z nich bylo dost odvážných, a tak mohla nová fakulta začít v zárodečné podobě fungovat. Trvalo dalších šest let, než byly zaplněny všechny studijní ročníky, vybudovány a vybaveny potřebné prostory a výuka mohla probíhat v úplném rozsahu.

Malá, otevřená, dynamická

Liberecká škola architektury vznikla 75 let po do té doby nemladší české škole architektury, brněnské fakultě architektury. Byla budována na zelené louce, tedy bez možnosti využití jakýchkoliv již existujících personálních a fyzických struktur. To na jednu stranu vyžadovalo spoustu úsilí, na druhou stranu umožňovalo koncipovat novou školu bez omezujících ohledů. V té době jsem si vymyslel pro fakultu stručné heslo: malá, otevřená a dynamická. Malá co do počtu osob, otevřená novým myšlenkám a impulzům a dynamicky se rozvíjející a fungující. Zkrátka hbitá štika v rybníce tehdy ještě do minulosti zahleděného českého architektonického školství.

Následujících 25 let do současnosti bylo ve znamení profilování a profesionalizace mladé školy. Tou prošlo do dneška více než 130 vyučujících z různých oborů. Zásahu na tomto vývoji měli kromě všech následujících děkanů – Zdeňka Lukeše, Bořka Šípka, Zdeňka Fránka a Osamu Okamury – i další významné osobnosti. Zvláštní zmínku si zaslouží Stanislav Zippe, který se škole intenzivně věnoval a dokázal implantovat své nekompromisní názory v oblasti umění nejen do hlav studentů, ale i do zaměření fakulty. V roce 2002 pak akreditoval na fakultě druhý studijní program – výtvarná umění. Podobně výrazní byli i Miloslav Pavlík, který vybudoval katedru pozemního stavitelství, a Miroslav Škaloud, který působil na katedře nosných konstrukcí. V řadě jmen vedoucích katedry dějin a teorie umění a architektury je nutno zmínit jak Jiřího Šetlíka a Petra Rezka, tak Tomáše Vlčka.

Liberecká fakulta je teď mladá dáma v rozpuce svěžesti. Ve svých pětadvaceti letech není ani naivní, ani nezkušená, má rostoucí elán a pevnou vůli k dalším úspěchům. Prosím, přejme jí je, držme jí palce a pomáhejme jí.

Jiří Suchomel

GERMAN DESIGN AWARD 2020

Ve Frankfurtu nad Mohanem byly počátkem března předány ceny v mezinárodní soutěži German Design Award, kterou každoročně organizuje Německá rada pro design. Kromě několika českých designových produktů a inovací byly oceněny také tři architektonické počiny.

Cílem soutěže je objevit, prezentovat a podpořit jedinečné designové trendy. Každoročně jsou vybrány ty nejvýjimečnější koncepty z oblasti produktového a komunikačního designu i architektury, které určují, kam se mezinárodní oblast designu a architektury posune. Soutěží se ve třech kategoriích: Excellent Product Design, Excellent Communications Design, Universal Design a Excellent Architecture.

Více informací
www.german-design-award.com/en/the-winners.html

Tři oceněné české stavby viz foto →

Park 4dvory, České Budějovice / M&P architekti – krajinářská architektura, David Prudík – Architecture Winner, Conceptional Winner, foto Jakub Holas

Kaple sv. Vendelína, Osek nad Bečvou / Pelčák a partner architekti, s. r. o. – Architecture Winner, foto Filip Šlapal

EOH IT Hub Praha / Studio Perspektiv, s. r. o. – Interior Architecture Winner, foto BoysPlayNice

PRITZKEROVU CENU 2020 ZÍSKALY YVONNE FARRELL A SHELLEY MCNAMARA

Yvonne Farrell a Shelley McNamara z irského Dublinu se staly laureátkami letošní Pritzkerovy ceny. V roce 1978 spolu založily ateliér Grafton Architects, jejich spolupráce ale trvá již od studií v roce 1969. Kromě projektování se věnují také akademické činnosti a vyučují na mnoha univerzitách. Celosvětového uznání jejich čtyřicetileté praxe se jim dostalo jako kurátorkám 16. bienále v Benátkách v roce 2018. V letošním roce obdržely rovněž Zlatou medaili RIBA 2020.

„Architekturu lze označit za jednu z nejsložitějších a nejdůležitějších kulturních aktivit na planetě. Být architektem je obrovské privilegium. Získat tuto cenu je skvělým potvrzením naší víry v architekturu,“ řekla při předávání ocenění Farrell.

Porota soutěže, která o ceně rozhodla, konstatovala, že architektky „vytrvale a bez zaváhání prosazují tu nejkvalitnější architekturu s úctou ke specifickým místu, kontextu, stejně jako k účelu, k němuž budou domy sloužit, a zejména k lidem, kteří tyto prostory budou užívat. Od 70. let vytvářejí architektky prostory, které jsou velkolepé, ctí historii a zároveň vykazují cit k městskému prostředí i řemeslnému umění. Jejich řešení se nikdy neopakují ani nenapodobují.“

Porota ve svém zdůvodnění jako příklad významných projektů obou žen zmínila například realizaci budovy Irského institutu urbanistiky (UII) při dublinské univerzitě z roku 2002. Univerzity, které architektky navrhly pro Peru a Itálii, podle porotců navázáním jednotek nejrůznějších objemů vytvářejí prostor s lidskými rozměry.

Prestížní Pritzkerovu architektonickou cenu založili v roce 1979 podnikatel Jay Pritzker se svou ženou Cindy. K ocenění patří bronzový medailon a 100 000 dolarů (2,3 milionu korun). Laureáti v posledních deseti letech:

2019	Arata Isozaki
2018	Balkrishna Doshi
2017	Rafael Aranda, Carme Pigem a Ramon Vilalta
2016	Alejandro Aravena
2015	Frei Otto
2014	Shigeru Ban
2013	Toyo Ito
2012	Wang Shu
2011	Eduardo Souto de Moura
2010	Kazuyyo Sejima a Ryue Nishizawa

www.pritzkerprize.com

Yvonne Farrell a Shelley McNamara

Univerzitní kampus UTEC Lima, Peru 2015, foto Iwan Baan

YOUNG ARCHITECT AWARD 2020 / ARCHITEKTURA A KRAJINA VE MĚSTĚ

Společnost ABF, a. s., vyhlásila v únoru 2020 již 12. ročník architektonické soutěžní přehlídky pro studenty a architektky do 33 let Young Architect Award 2020. Odevzdání přihlášek je 26. 6. 2020.

DRUH SOUTĚŽNÍ PŘEHLÍDKY

Do soutěžní přehlídky mohou své dílo přihlásit studenti či absolventi oborů architektury, urbanismu, krajinářské a zahradní architektury a autodidakti praktikující v oboru, kteří v konečném termínu odevzdání soutěžních prací nepřesáhli věk 33 let.

TÉMA: ARCHITEKTURA A KRAJINA VE MĚSTĚ

Současná architektura a plánování měst musí reagovat na proměňující se potřeby společnosti, ale zároveň být ohleduplné k limitům krajiny v místním i globálním měřítku. Dokážeme jako architekti řešit otázky související s environmentálními aspekty plánování měst, jakými jsou oteplování planety, tepelné ostrovy rostoucích měst, hrozící nedostatek pitné vody, využívání čistých zdrojů energií, zbytečné rozrůstání měst do volné krajiny?

NAVRHOVANÉ OBLASTI ŘEŠENÍ

- udržitelné plánování měst
- architektura v kontextu města, společnosti, kultury, ekonomiky a přírody
- architektura s důrazem na životní cyklus stavby
- hospodaření s energiemi a vodou
- město v krajině, krajinné prvky ve městě

ODBORNÁ POROTA

Ondřej Hofmeister, předseda poroty, Karolína Koupalová, Pavel Nasadil, Dana Přihodová, Petr Jehlík, náhradníci Saman Saffarian, Tomáš Oth, odborní poradci Vladimír Dvořák, Josef Pechar

TERMÍN ODEVZDÁNÍ PŘIHLÁŠEK

→ 26. 6. 2020 uzávěrka přihlášek

DALŠÍ TERMÍNY

→ 19. 8. 2020 jednání odborné poroty,
 → 8. 9. 2020 od 18.00 vyhlášení výsledků,
 → 9/2020–4/2021 putovní výstava

DOPROVODNÝ PROGRAM

Součástí vyhlášení dalšího ročníku soutěžní přehlídky dne 25. 2. 2020 v CAMP v Praze byla diskuse na téma Architektura a krajina ve městě. Zápis z diskuse a video viz www.yaa.cz

Více informací viz www.yaa.cz

V roce 2019 obdržela nejvyšší ocenění – TITUL CEMEX YOUNG ARCHITECT AWARD 2019 – autorská dvojice Anna Svobodová a Ondřej Blaha za návrh Nájemního domu v Karlíně. Foto archiv ABF, a. s.

Vizuálizace vítězného návrhu.

POTŘEBUJE ARCHITEKTURA KRITIKU?

Před dvěma měsíci mě pobouřil incident, jehož bezděčnou aktérkou se stala redakce časopisu *Stavba*. Autorka, která pro ni píše stati patnáct let a píše je dobře, zhodnotila na výzvu *Stavby* jednu drobnější architektonickou práci na Ostravsku. Přestože z ní nebyla nadšená, snažila se posoudit ji citlivě, s ohledem na její slabá i silnější místa. Když si však recenzi před odevzdáním do tisku přečetl dotčený architekt, kritické pasáže nedovedl unést a časopisu začal vyhrožovat zásahem právníků. Redakce to vyřešila tak, že nakonec nepublikovala ani posuzovanou práci, ani text o ní, na což nejvíce doplatila autorka recenze.

Uvědomil jsem si přitom, že se něco takového nestalo poprvé. Na nátlak architektů, aby kritické texty o jejich pracích nebyly publikované, si mi už před časem stěžoval Jakub Potůček. Se stejnými zkušenostmi se mi pak svěřila Karolína Jirkalová, dnes naše nejvýznamnější kritička architektury. Proč se tak někteří architekti chovají a proč se jim daří redakce architektonických časopisů zastrašovat, to už před třinácti lety, v monotematickém čísle *Stavby* věnovaném právě kritice, vysvětlil architekt a kritik Karel Doležel.¹ Architekti si totiž myslí, že je kritika může poškodit v soupeření o zakázky, a totéž si myslí management stavebních a developerských podniků, které vydávání našeho odborného tisku do značné míry financují, protože si v nich platí inzerci. Architekti kromě toho redakcím zdarma poskytují fotografie svých staveb a sotva přitom očekávají, že doprovodný text bude tyto stavby znevažovat. Vytvořily se tak podmínky, ve kterých lze stěžovat dobrou kritiku praktikovat. Nejsme tak bohužel daleko od stavu, kdy naše architektonické časopisy budou tisknout pouze texty pochvalné a texty bez názoru.

Nechci samozřejmě pominout lidskou stránku věci, existenční obavy architektů o přísun zakázek a také fakt, že kritika bolí každého. S kolegyní Taťánou Petrasovou teď prožíváme něco podobného. Na jednu naši velkou knihu, na které jsme s třiceti dalšími kolegy pracovali čtrnáct let a mnoho jsme si od ní slibovali, nevyšly recenze pouze příznivé. Kdo z architektů by tady namítl, že v psaní a vydávání knih se netočí tak velké peníze jako v architektuře a stavebnictví, bude mít pravdu. Měl by však také vědět, že vyhrožování právníky a nátlak na redakce časopisů, aby se o naší práci psalo jen dobře, je to poslední, co by nás mohlo napadnout. Bylo by nám to totiž trapné a zneomohlili bychom se tak nadosmrti. Uvědomujeme si však také, že bez ostřejší výměny názorů a bez ostřejších kritik by náš obor, dějiny umění, mohl začít stagnovat a nám záleží na tom, aby se to nestalo – třeba i za cenu, že terčem nepřijemné kritiky se staneme právě my. A nechce se mi věřit, že architektům by stagnace jejich oboru nevedila.

Pro ty z nich, kteří kritiku své práce někdy pokládají za nespravedlivou a neoprávněnou, si dovolím poskytnout jeden návod, jak překonat utrpení z kritiky bez trapnosti. Nejméně třikrát se mi stalo, že jsem ve svých textech něco vytknul stavbám Ladislava Lábuse. Zdá se mi přitom evidentní, že to jeho pozici u klientů nijak nepodrylo a že i uvnitř profese zůstal velkou autoritou. Za důležitější však pokládám, jak Lábuse na mé kritické výtky reagoval: nikoliv zlostně, nikoliv nátlakem na redakci časopisu, aby už mé texty o jeho práci nepřijímala, nýbrž prostě tak, že na mou kritiku odpověděl a redakce jeho repliku velmi ráda otiskla.² A proč by se právě takové výměny názorů nemohly stát běžnou praxí? Věřím tomu, že by se tak obsah našich architektonických časopisů oživil a připoutal by k sobě více čtenářů. A bylo by to nakonec prospěšné i pro kritiky, protože by se jejich pohled na posuzovaná díla prohloubil a stagnace by nehrozila ani jejich oboru.

Čas od času si v našich odborných časopisech můžeme přečíst mínění, že architektonická kritika u nás vlastně žádná není.³ Když se architekti budou chovat tak, jak jsem to výše popsal, tedy když se budou snažit kritiku potlačovat, tak to opravdu může dopadnout tak, že u nás žádná nebude. Zatím nepochybně existuje, jinak by se výše uvedené incidenty nestaly. Přejí-li si však naši architekti, aby kritika dosáhla vyšší úrovně, musejí i oni pro to něco udělat. A rozhodně to nespočívá v ututlávání, cenzurování a ve výhrůžkách redakcím, co by kritiku mohlo pozdvihnout a vylepšit.

Rostislav Švácha

1. Srov. Kritika architektury, Stavba XIV, 2007, č. 5, s. 22–59.
K architektonické kritice viz též Rostislav Švácha, O kritice, Česká komora architektů: Ročenka 1997/1998, s. 22–27.
Milena Sršňová, Editorial: Hra o kritice, Stavba VI, 1999, č. 1, s. 3.
Joseph Rykwert, Záleží na kritice architektury?, Era 21 XVII, 2017, č. 1, s. 23.
Karolína Jirkalová, Do vlastních řad: Stav české architektonické kritiky pohledem jednoho z aktérů, Era 21 XVII, 2017, č. 1, s. 24–25.
OTTA: Kritika architektury, Česká komora architektů: Bulletin 1/17, s. 17–18.
2. Srov. Stavba IV, 1997, č. 4, s. 46–52.
Architekt XLVIII, 2002, č. 2, s. 10, a s. 3, s. 61.
3. Už před 22 lety vyslovil tento názor Petr Pelčák, Vývoj pražské architektury v 90. letech, Architekt XLIV, 1998, č. 25–26, s. 11–13.

Vysazení stromu svobody ve Velkém Meziříčí, listopad 2019.
Foto Jiří Michlíček

→ PS KA v první polovině roku 2019 řešila v koordinaci s Kanceláří ČKA registraci oboru krajinářská architektura v Evropské databázi regulovaných profesí, kterou má ve své správě MŠMT. Proběhly schůzky na půdě ČKA a mailová korespondence se závěrem, že náprava současné situace proběhne v rámci aktualizace celého systému.

→ Během března se uskutečnily čtyři dny odborné exkurze v rámci VISEGRAD PROJECT – SMART & GREEN. Českou republiku zastupoval jako projekční partner SZUZ (Svaz zakládání a údržby zeleně), který jedno místo ze čtyř pro každou zemi nabídl také České komoře architektů. Účast byla hrazena projektem a finančně se ČKA nikterak nepodílela. Byla navštívena Budapešť, Nitra, Litoměřice, Wrocław. Zpráva vyšla v Bulletinu ČKA 2019/2.

ZPRÁVY O ČINNOSTI PRACOVNÍCH SKUPIN ČKA ZA ROK 2019

PRACOVNÍ SKUPINY ČKA

Pracovní skupiny zřizuje představenstvo ČKA jako své pomocné orgány v případě, že vznikne potřeba podrobněji se věnovat konkrétním oblastem či tématům dotýkajícím se výkonu profese autorizovaných architektů. Součástí činnosti každé pracovní skupiny je mimo jiné také spolupráce s odborníky a komunikace s ostatními organizacemi a institucemi. V roce 2019 fungovalo při ČKA osm pracovních skupin, letos byla obnovena činnost deváté pracovní skupiny, zaměřené na památkovou péči. Přinášíme zprávy o činnosti jednotlivých pracovních skupin.

PS KRAJINÁŘSKÁ ARCHITEKTURA

Pracovní skupina se věnuje aktuálním tématům svěbytného oboru krajinářská architektura v rámci struktury ČKA a v celé šíři procesu projekční přípravy staveb krajinářské architektury i procesu územního plánování v návaznostech s tvorbou krajiny městské i volné.

→ Proběhla příprava a konání Fóra krajinářské architektury na téma Autorské dílo a autorská spolupráce, které se konalo 5. dubna. Téma autorské spolupráce je na první pohled celkem jednoduché, ovšem v době, kdy se na projektu podílí několik architektů a také na něm pracuje velká skupina odborníků nej-různějších oborů, se mnohdy jednoznačnost rozpadá. Všichni zúčastnění do živého procesu projektové přípravy v jednotlivých fázích přinášejí nejen nové poznatky a střípky, ale také své ambice, které mnohdy vedou k nedorozumění, kdo je autorem či spoluautorem architektonického díla, nebo co vlastně za architektonické dílo lze považovat a za co kdo zodpovídá. Zpráva z fóra společně s příspěvkem k tématu od prof. Petra Hruší vyšla v druhém čísle Bulletinu.

→ Dne 10. 6. 2019 – po deseti letech byla v rámci nominálního večera udělena pocta panu profesoru Ivaru Otrubovi. Podklady pro nominaci byly připraveny architektem Jakubem Chvojkou již v roce 2009 a pravidelně aktualizovány v rámci nominací od téhož roku. Přestože tato osvětová činnost nebyla nikdy financována rozpočtem PSKA, je nutné toto zmínit i s ohledem na to, že architekt Jakub Chvojka je jedním z pěti zakladatelů ISKA v roce 2007 a následně PSKA v roce 2010. Zpráva společně s laudatiem Petra Veličky na slavnostním předání Pocty ČKA 2018 Ivaru Otrubovi vyšla ve třetím čísle Bulletinu.

→ Dne 4. 9. 2019 proběhlo jednání k zamýšlenému studijnímu oboru A+U+KA. Schůzky se zúčastnili zástupci ústavu krajinářské architektury, PSKA ČKA a SZKT ČKA.

→ Dne 24. 11. byl za účasti Dalibora Boráka a Jana Kasla vysazen jeden se tří stromů svobody ve Velkém Meziříčí pod patronací ČKA při příležitosti oslav třicátého výročí sametové revoluce. Stal se tak symbolem nejen svobody, ale také symbolem sounáležitosti s regiony, čímž podporuje cíle a principy samotné existence Komory ve prospěch svých členů.

→ Členové pracovní skupiny celoročně přispívají v různých osvětových aktivitách k šíření dobrého jména ČKA i oboru krajinářská architektura.

Petr Velička
předseda PS Krajinářská architektura

Pracovní skupina PS Krajinářská architektura pracovala ve složení: Petr Velička – předseda, Klára Salzman, Eva Jeníková, Lenka Vyhnálková, Matouš Jebavý, Jakub Chvojka, stálý host Jiřina Zemanová. V polovině roku ukončil činnost v pracovní skupině architekt Jakub Chvojka.

Klára Dostálová, ministryně pro místní rozvoj, a Vladimír Dlouhý, prezident Hospodářské komory ČR, při podpisu Memoranda o spolupráci na projektu rekodifikace veřejného stavebního práva v ČR, 8. 10. 2018.
Foto MMR ČR

PS LEGISLATIVA

Skupina se zaměřuje na připravovanou či novelizovanou legislativu a snaží se ji ovlivnit ve prospěch profese i veřejného zájmu. PSL hospodařila v rámci schváleného rozpočtu, který byl v reakci na průběh rekodifikace stavebního zákona navýšen rozpočtovým opatřením o 25 % na 250 tisíc Kč.

Rekodifikace stavebního zákona

Aktivity PSL se v roce 2019 odvíjely zejména od probíhající rekodifikace stavebního zákona, kdy činnost skupiny přímo navazovala nebo reagovala na legislativní proces vedený MMR/HK. Členové skupiny zpracovávali a připomínkovali ve spolupráci s právním oddělením návrh věcného záměru zákona a následně návrh paragrafového znění zákona. Členové PSL zastupovali Komoru na jednáních pracovních skupin k nSZ při MMR, v druhé půli roku pak jednací tým doplnil sekretář Komory, který částečně převzal účást členů na některých jednáních. V závěru roku, před odevzdáním připomínek paragrafového znění nSZ, proběhl na půdě Komory OTTA k novému stavebnímu zákonu.

BIM, památková péče

Kromě nového stavebního zákona PSL připomínkovala v průběhu roku několik návrhů norem a vedla ve spolupráci s představenstvem jednání v oblasti digitalizace – návrh zákona o BIM a standardizace BIM.

Činnost podskupiny pro památkovou péči v uplynulém roce až na výjimky stagnovala. V letních měsících členové podskupiny ve spolupráci s právním oddělením připomínkovali návrh zákona o ochraně památkového fondu. Na konci listopadu byl zorganizován OTTA k tématu památkové péče, kde byla pojmenována nová potenciální témata, která by měla být novým impulzem pro obnovení samostatné skupiny pro památkovou péči a její další činnost.

Plán činnosti na rok 2020

- a. pokračování přípravy nSZ:
 - i. schvalovací proces,
 - ii. prováděcí předpisy a navazující legislativa nSZ,
 - iii. zejména digitalizace a její standardizace;
- b. předpokládaná novela ZZVZ;
- c. úkoly VH ČKA 2020;

- d. rozpočet skupiny pro rok 2020 navrhujeme zachovat ve výši rozpočtované v roce 2019 a navýšené asi o 25 tisíc Kč na zahraniční cestu do ACE.

David Hlouch
předseda PS Legislativa

Pracovní skupina Legislativa pracovala v roce 2019 ve složení:
David Hlouch – předseda, Jan Kasl, Martin Kloda, Ivan Plicka, Kamil Kubiš, Aleš Marek, Pavel Hnilička, Martin Peterka, Hana Zachová, Jiří Plos
Podskupina pro památkovou péči: Karel Cieslar, Benjamin Fragner, Jan Sedlák, Josef Smutný, Lucie Kadrmanová Chytilová, Igor Krčmář, Jiří Plos, Miroslav Kopecký.

PS SOUTĚŽE

Práci skupiny lze rozdělit do dvou oblastí. První oblast zahrnuje:

- konzultace zvažovaných a připravovaných architektonických soutěží,
- posuzování soutěžních podmínek z hlediska naplnění požadavků Soutěžního řádu ČKA (SŘ).

Jde o průběžné činnosti, u nichž rozsah vyřízení členů PSS závisí na zájmu zadavatelů (obcí, měst, veřejných institucí a organizací, a také složek státu) na využití soutěží jako nástroje pro získání portfolia názorů na řešení záměru zadavatele, nebo (častěji) jako nástroje výběru zhotovitele projektové dokumentace, územně plánovací dokumentace nebo územní studie.

Konzultace poskytuje Komora zdarma. Jejich smyslem je přiblížit zadavatelům výhody soutěží a pravidla soutěžení daná SŘ a zákonem o zadávání veřejných zakázek. Často se se zadavateli diskutuje o výběru vhodné formy soutěže, o možnosti doporučení poroty, o posouzením postupu apod.

Posuzování konkrétních soutěžních podmínek z hlediska naplnění SŘ se u řídí pravidly stanovenými soutěžním řádem. Ke každé soutěži jsou určeni dva členové PSS jako konzultanti a ti mají za úkol připomínkovat soutěžní podmínky před ustavující schůzí poroty a následně upravených podmínek po ustavující schůzi. Výsledkem této práce členů PSS je vydání potvrzení regulérnosti soutěže.

Mezi méně příjemné povinnosti patří jednání se zadavateli neregulérních soutěží, na které je PSS upozorněna nebo které sama zjistí.

Od posledních změn SŘ je další povinností projednávání regulérností s výhradou. V roce 2019 však tohoto nového institutu žádný zadavatel nevyužil.

V roce 2019 bylo celkově konzultováno nebo posuzováno více než devadesát potenciálních nebo připravovaných soutěží. Následuje přehled oficiálních úkonů PSS.

43 vydaných potvrzení regulérnosti	2 vydaná stanoviska ke studentské soutěži	4 vydaná stanoviska k neregulérní soutěži
---	--	--

Druhou oblastí jsou aktivity na podporu soutěží a zlepšení podmínek pro soutěžení. Jde o celou sadu různých aktivit od přednášek, prezentací, oslovení zadavatelů až po jednání s odborníky na veřejné zakázky z právních kanceláří či MMR.

Pravidelnými akcemi jsou:

- informační seminář pro organizátory, který se ale uskutečnil už v prosinci 2018 v návaznosti na zavedení elektronizace u soutěží o návrh a vypsání dotačního titulu MMR na podporu soutěží,
- školení pro porotce soutěží, které proběhlo 30. ledna 2019 s účastí 19 osob.

Systematicky se PSS věnuje dokumentům k soutěžím pro zadavatele, porotce i soutěžící – vzorové soutěžní podmínky, jejich aktualizace a manuál zadávání veřejných zakázek, který je připravován ve spolupráci s Kanceláří ČKA a pracovníky sekce veřejných zakázek MMR.

V roce 2019 se už bohužel nezopakovala příprava dotací na podporu soutěží. Tato prospěšná aktivita byla MMR pozastavena z důvodu šetření financí ve státním sektoru.

Do oblastí podpory soutěží patřily i diskuse na aktuální témata k soutěžím uvnitř PSS a Komory, s právním oddělením Kanceláře ČKA a také organizátory a zadavateli. Jejich každoročním highlightem je OTTA na téma soutěží. Uskutečnil se v roce 2019 a kromě rekapitulace soutěží a realizací vzešlých ze soutěží se dotkl témat jako ceny a odměny v soutěžích či soutěžní dialog.

PSS navrhla úpravy Soutěžního řádu týkající se regulérnosti s výhradou a nastavení výpočtu výše cen a odměn v soutěžích zohledňující náročnost staveb, které reagovaly mj. na zmíněnou diskusi v rámci OTTA.

Pro ČKA jako celek jsou velmi důležité kontakty se zahraničím, zejména s evropskými komorami a sdruženími architektů. Pro PSS je podstatné, že člen PSS Michal Fišer je předsedou pracovní skupiny pro soutěže a veřejné zakázky ACE.

Na závěr se sluší poděkovat všem aktivním členům PSS za jejich práci pro soutěže a Komoru, Evě Faltusové z právního oddělení Kanceláře ČKA za trpělivou spolupráci a Tereze Zemanové, tajemnici PSS, za vytvoření skvělých podmínek pro naši práci.

Milan Svoboda
předseda PS Soutěže

Pracovní skupina soutěže (PSS) pracovala v roce 2019 ve složení: Milan Svoboda, Michal Fišer, Jaromír Haňc (od 6/2019), Jana Janíková, Alexandr Kotačka, Petr Lešek, Mírko Lev, David Mikulášek (od 6/2019), Pavla Pannová, Jan Sapák, Ondřej Tuček, Petr Velička.

NÁVRH PROGRAMU ČINNOSTI PS PRO PAMÁTKOVOU PÉČI NA ROK 2020

Představenstvo ČKA se rozhodlo obnovit činnosti pracovní skupiny pro památkovou péči.

Pracovní skupina si jako předmět své činnosti vytyčila dva hlavní cíle:

- a. Ověřit, zda Česká komora architektů považuje za správné projednat legislativní úpravu v oblasti památkové péče jako nový zákon o památkové péči, nikoliv pouze jako novelu stávajícího zákona.
- b. Výlučná pozice autorizovaných architektů dle zákona č. 360/1992 Sb. u projektování vázaného na kulturní dědictví, a to ve všech projektových a koncepčních fázích, či nakládání s objektem s památkovou ochranou,

a to i u zásahů nepodléhajících stavebnímu a územnímu řízení.

Výlučná pozice autorizovaných architektů u projektování vázaného na kulturní dědictví

V novém zákoně se musí objevit provázanost se zákonem č. 360/1992 Sb. ze dne 7. května 1992, o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění zákona č. 164/1993 Sb., zákona č. 275/1994 Sb., zákona č. 224/2003 Sb. a zákona č. 189/2008 Sb., platné pro autorizace se všeobecnou působností, pro dílčí obor architektura a krajinářská architektura. Tímto bodem dochází k naprávě slabé účinnosti či obecného nerespektování stávající povinnosti projektovat autorizovaným architektem v případech dle zvláštního právního předpisu, v tomto případě dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, s vyznačením navrhovaných změn. Tato skutečnost není dostatečně provázána se související legislativou, není plnohodnotně účinná a dochází tak k zásadním pochybením v procesu správy památkově chráněných objektů.

Argument č. 1 – architekt je vzděláván a následně autorizován pro kvalifikovaný výkon v souvislosti s uceleným vzděláním ke kvalifikovanému výkonu, související s památkovou péčí, a to na všech úrovních autorizace dle zákona 360/1992 Sb. Architekt je akademicky a dále profesně vzděláván ke způsobilosti koordinovat, kooperovat, být v tématu integrujícím článkem.

Argument č. 2 – přímý odkaz na § 18 zákona č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění zákona č. 164/1993 Sb., zákona č. 275/1994 Sb., zákona č. 224/2003 Sb., zákona č. 189/2008 Sb. a zákona č. 153/2011 Sb.

Jedná se o prosazení srozumitelné a účinné formulace, že autorizované osoby s autorizací A1, A2, A3 mají být koordinátory projektové přípravy v památkově chráněných územích a objektech. Dále je nutné vyvrátit cirkulovanou praxi ze strany projektantů autorizovaných u ČKAIT, že otevřený prostor (ulice, náměstí apod.) jsou „dopravními stavbami“, podléhajícími projektování pod autorizací „dopravní inženýr“.

Tomáš Jiránek
předseda PS Památková péče

Pracovní skupina Pro památkovou péči bude v roce 2020 pracovat ve složení: Hana Zachová, Jiří Michálek, Petr Všetěčka a dále pozvaní hosté a konzultanti dle projednávaného programu.

PS STANDARDY A HONORÁŘE

Zadáním pracovní skupiny Standardy a honoráře je stanovování a aktualizování standardů služeb architektů – projektantů územních a regulačních plánů a pozemních a krajinářských staveb. V roce 2019 byly ve spolupráci s pracovní skupinou Urbanismus zpracovány a připraveny k vydání ve zvláštní edici ČKA (do tisku v roce 2020) Standardy služeb architekta – projektanta územního a regulačního plánu. Pro rok 2020 začaly být připravovány standardy služeb architekta – projektanta interiéru a samostatné standardy služeb projektanta krajinářských staveb (ve spolupráci s pracovní skupinou Krajinářská architektura).

Dalším zadáním pracovní skupiny Standardy a honoráře je – ve vazbě na stanovené standardy slu-

žeb – připravovat podklady pro určení honoráře za práci architekta. Součástí těchto podkladů je i Program pro stanovení hodnoty projektových prací (Kalkulačka), umožňující stanovit individuální honoráře pro jednotlivé fáze služeb architekta. V roce 2019 zajišťovala pracovní skupina Standardy a honoráře průběžnou aktualizaci této kalkulačky – jak vlastních algoritmů pro výpočet hodinové dotace na jednotlivé fáze služeb, pro výpočet předpokládaných investičních nákladů stavby a pro výpočet průměrné hodinové sazby architekta nebo architektonické kanceláře, tak i obsahu jednotlivých fází služeb. Je jistě potěšující, že postupně stále více zadavatelů veřejných zakázek, ale i soukromých klientů využívá těchto podkladů na webu ČKA pro stanovení honoráře či předpokládané hodnoty veřejné zakázky.

Členové pracovní skupiny Standardy a honoráře se také podíleli – ve spolupráci se členy pracovních skupin Soutěže a Legislativa – v průběhu roku 2019 na dopracování Metodiky pro výběr projektanta v souladu se Zákonem o zadávání veřejných zakázek pro Ministerstvo pro místní rozvoj. Pracovní skupina svoji činnost, zaměřenou na standardy a honoráře, průběžně během celého roku 2019 také koordinovala se zástupci ČKAIT.

Ivan Plicka,
předseda PS Standardy a honoráře

Pracovní skupina Standardy a honoráře pracovala v roce 2019 ve složení: Aleš Marek, Pavel Martinek, Ivan Plicka – předseda, Pavel Rada a Jaroslav Šafer.

PS URBANISMUS

Pracovní skupina Urbanismus (PSU) se věnuje vazbám a poloze autorizovaných osob (AO) v celé šíři procesu územního plánování. Spektrum AO, zastoupených v pracovní skupině, umožňuje též sledovat a koordinovat systémové vazby na krajinu, ekologii. V gesci PS je také téma městských architektů (MA).

Činnost PSU je dlouhodobě zaměřena na problematiku územního plánování v celé šíři, od vytvoření standardů pro územní a regulační plány přes legislativu a vývoj změn ve stavebním právu po aktuální téma „městský architekt“. Členové PSU pod vedením Vlasty Poláčkové byli úspěšní ve výběrovém řízení na zpracování standardů ZÚR pro MMR a v současné době na úkolu intenzivně pracují.

Velká pozornost byla věnována názorům na postup redefinice stavebního práva v oblasti územního plánování a také námětům, jak přispět k „osvětě“ územního plánování a přiblížení jeho problematiky širší veřejnosti.

PSU poskytuje průběžně servis a poradenství pro města, která mají zájem zřídit post městského architekta a obracejí se na ČKA se žádostí o pomoc, včetně účasti v komisích pro výběr MA.

Za připomenutí stojí rovněž sepsání memoranda mezi ČKA a Platformou architektů s cílem vzájemně koordinovat činnost obou subjektů a dosáhnout zavedení odborné přípravy na specifickou činnost MA.

Mezi hlavní témata činnosti v roce 2019 patřily zejména:

- zpracování standardů pro územní a regulační plány,
- zpracování standardů pro ZÚR (na úkolu se průběžně pracuje),
- spolupráce na publikacích ČKA,
- MA – poradenství, konzultace, aktualizace seznamu MA,

- definování aktuálních problémů územního plánování a možnosti jejich řešení,
- pokračování spolupráce s MMR a dalšími subjekty – problematika územního plánování, příprava seminářů a diskusí pro členy ČKA, státní a veřejnou správu, odbornou i laickou veřejnost na téma územní plánování a na téma MA.

Podrobné informace o činnosti PSU jsou obsaženy v zápisech z každé schůzky, které jsou k dispozici v kanceláři ČKA. Pracovní skupina se schází zpravidla 1x měsíčně, v posledním období se uskutečnila jednání PSU 24. 9. , 21. 10. , 25. 11. 2019, 16. 1. , 5. 3. 2020.

Milan Košar
předseda PS Urbanismus

Pracovní skupina Urbanismus pracovala v roce 2019 ve složení: Milan Košar – předseda, Stašek Žerava – místopředseda, Jaromír Hainc, Vladimír Mackovič, Iva Plicka, Vlasta Poláčková, Hana Zachová, Václav Zůna, externí člen Dana Pokojová.

PS VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní skupina pro vzdělávání má za cíl podporovat a rozvíjet znalosti a vědomosti o architektuře na všech stupních vzdělávání a zároveň podporovat celoživotní vzdělávání architektů i zaměstnanců státní správy. Speciální zřetel je věnován vysokým školám s výukou architektury, územního plánování a krajinářské architektury, včetně vedení diskusní platformy grémia děkanů těchto škol a také spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Členové spolupracují rovněž na vzájemném uznávání vzdělání i kvalifikace a v oblasti požadavků na vzdělání vyžadovaných pro výkon profese autorizovaných osob i s Ministerstvem pro místní rozvoj.

Pracovní skupina pro vzdělávání pracovala i v roce 2019 ve složení: předseda: Ladislav Lábus, členové: Lenka Burgerová, Radek Kolařík, Regina Loukotová. Po valné hromadě ČKA v dubnu 2019 byl představenstvem ČKA kooptován nový člen pracovní skupiny Zdeněk Trefil, který by měl, kromě sledování problematiky celoživotního vzdělávání a kooperace s PS zahraničí a s EAAE i ACE v oblasti vzdělávání, hrát roli koordinátora mezi PS a představenstvem ČKA, dříve zastoupeným Radkem Kolaříkem, který v současnosti již není členem Představenstva.

Činnost pracovní skupiny pro vzdělávání je členěna do několika sektorů, kterým se přednostně dlouhodobě věnují jednotliví členové PS.

Vysokoškolské vzdělávání

K hlavním tématům PS nadále patří vysokoškolské vzdělávání, které má dlouhodobě na starosti předseda PS Ladislav Lábus. Činnost PS v této oblasti je soustředěna zejména na vzdělávání ve všech autorizačních oborech ČKA. Dle novely VŠ zákona z roku 2016 jsou architektonické studijní programy dnes rozděleny do dvou z 37 Oblastí vzdělávání – nově zavedeného systému členění struktury studijních programů.

Většina architektonických studijních programů je zahrnuta do Oblasti vzdělávání č. 1 – Architektura a urbanismus, kde se podařilo soustředit nejen studijní programy Architektura a urbanismus a Územní plánování, ale nově i programy Krajinářské architektury, poskytující vzdělání v autorizačních oborech regulovaných profesí, pro které je ČKA na úrovni ČR i EU uznávacím orgánem.

Obdobně jsou sledovány studijní programy v Oblasti vzdělávání 31 – Umění, kam patří i architektonické studijní programy na uměleckých školách UMPRUM a AVU, které jsou Komorou rovněž evidovány jako tzv. „uznané“ vzdělání v autorizačních oborech architektura a územní plánování. Pracovní skupina sleduje i vzdělávání a tvůrčí činnosti v příbuzných Oblastech vzdělávání č. 26 – Stavebnictví a č. 32 – Vědy o umění a kultuře.

Pracovní skupina vytvořila a dlouhodobě udržuje diskusní platformu grémia děkanů všech architektonických a krajinářských škol s uznaným vzděláním, pravidelně konanou v rámci vernisáže Přehledky diplomových prací organizované ČKA. V roce 2019 bylo grémium děkanů věnováno zejména aktuálními informacím o procesu akreditací a schválených i připravovaných novelách VŠ zákona, týkajících se z velké části přímo akreditací nebo s nimi spojenými procesy jako přestupy, nostrifikace vzdělávání atd.

Prostřednictvím předsedy pracovní skupina spolupracuje spolu s Autorizační radou a Kanceláři ČKA při posuzování žádostí o akreditace nebo o zařazení na Seznam škol s uznaným a příbuzným vzděláním, na analýzách a přehledech studijních plánů architektonických i krajinářských škol. Podílil se také na spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy při notifikacích studijních programů a uznávání odborných kvalifikací. V oblasti požadavků na vzdělání vyžadovaných pro výkon profese autorizovaných osob spolupracuje i s Ministerstvem pro místní rozvoj.

Komora dlouhodobě iniciuje a podporuje implementaci cílů Politiky architektury a stavební kultury (PASK). Pracovní skupina pro vzdělávání se věnuje a angažuje zejména v tématech 6 – Vzdělávání a 7 – Osvěta a média. Sledování vývoje a strategie v širším pojetí vzdělávání v oblasti architektury a stavební kultury vedlo před lety k vytvoření samostatných sekcí naší pracovní skupiny, specificky zaměřených na tuto problematiku.

Vzdělávání úředníků veřejné správy a pracovníků samospráv

Tomuto segmentu vzdělávání, spadajícímu do cíle 6.1 PASK – „rozvinout průběžné a prohlubující vzdělávání příslušných úředníků veřejné správy... a dále v oblasti participace a komunikace s veřejností“ se věnuje Regina Loukotová. Aktivnější role na poli ČŽV je v této oblasti limitována ochotou spolupráce druhé strany. Podporu ČŽV zaměstnanců DOSS může Komora koordinovat a certifikovat, nelze ji však zajišťovat a garantovat bez účasti univerzit i na ČŽV zaměřených institucí. Diskutována byla rovněž problematika vysokoškolského vzdělávání cílená tímto směrem, část absolventů architektonických škol má zájem vykonávat tento druh činnosti.

Celoživotní vzdělávání autorizovaných osob – členů ČKA

Tomuto segmentu vzdělávání, spadajícímu do cíle 6.2 PASK – „rozvinout systém dalšího vzdělávání projektantů a ostatních osob podílejících se na výstavbě“, se věnoval Radek Kolařík a nově také Zdeněk Trefil. V roce 2019 pokračovala diskuse o stávajícím nastavení systému, založeném na slevách z profesního pojištění při naplnění požadovaných kritérií na absolvování či pořádání kurzů a konferencí atd., ovlivněná potřebou a cílem zvýšit motivaci členů ČKA

Základní a středoškolské vzdělávání

Tomuto segmentu vzdělávání, spadajícímu do cíle 6.3 PASK – „podporovat a rozvíjet výchovu a vzdělávání v ob-

lasti architektury, urbanismu, územního plánování, krajinářské architektury, stavební kultury a kvality prostředí na všech stupních škol“, se věnuje Lenka Burgerová. Výchova společnosti vzdělané v oblasti vystavěného a krajinného prostředí mimo jiné ovlivní nepřímo podíl ponaučenějších klientů, zadavatelů staveb vytvářejících vystavěné prostředí. Pracovní skupina se věnovala soupisu aktivit, většinou neziskových organizací nebo analýze učebnic. Téma architektury a urbanismu je v nich přítomné, ale v poměrně těžkých úkolech, což může vést k vynechávání této látky.

Tento i předchozí segment souvisí s tématem 7 PASK – Osvěta a média. Propagace architektury se zlepšuje, ale bohužel není ucelená a soustavná. Diskutoval se návrh na zavedení webové sekce, kde by byly kontakty na organizace, které se věnují této činnosti na jakékoli úrovni, aby si školy mohly vyhledat zkušené participanty.

Bohužel se nedaří aktivněji zapojit do implementace PASK v sektoru školství. ČKA není ze strany MMR aktivněji oslovována ani informována o procesech a stavu implementace, je třeba iniciovat komunikaci s MMR i MŠMT a jeho orgány a výzkumnými ústavy v oblasti rozvoje vzdělávání. Komora by měla být u zrodu a vyvíjení strategie na poli vzdělávání na všech stupních a úrovních škol. Problém souvisí s aktuální situací na MMR ČR, které je zahlceno jinou agendou, spojenou s rekodifikací stavebního práva, takže nemá kapacity na implementaci Politiky architektura a stavební kultury

Na jednání pracovní komise v roce 2019 byla rozvíjena rovněž aktuální témata na pomezí jednotlivých segmentů komise i dalších PS. Například téma ekologie, udržitelného rozvoje, klimatických změn atd. PS pro vzdělávání by se měla spojit s pracovní skupinou pro Krajinářskou architekturu a vyvíjet společnou iniciativu reagující na tyto aktuální a akutní problémy. Třeba tematiku nízkenergetických staveb, zelených střech a hospodaření s vodou je třeba propojit s oblastí VŠ vzdělávání i systémem ČZV autorizovaných osob.

Ladislav Lábus
předseda PS Vzdělávání

Pracovní skupina Vzdělávání pracovala v roce 2019 ve složení: Ladislav Lábus – předseda, Lenka Burgerová, Radek Kolařík, Regina Loukotová, Zdeněk Trefil.

PS ZAHRANIČNÍ AKTIVITY

Pracovní skupina rozvíjí spolupráci se zahraničními komorami a sdruženími, koordinuje součinnost pracovních skupin České komory architektů s Evropskou radou architektů (ACE).

Iniciativa komor středoevropského prostoru

V únoru 2019 proběhlo tradiční setkání zástupců komor. Pozvání přijali zástupci z Německa, Polska, Slovenska a Maďarska. Hostem byl také zástupce MMR Josef Morkus. Tématem setkání byla rekodifikace stavebního práva, výměna zkušeností s legislativní situací v sousedních zemích. V průběhu roku skupina připravovala další setkání na rok 2020 s tématem alternativních forem hledání zpracovatele projektové dokumentace než jen prostřednictvím architektonických soutěží. Mělo jít o reflexi situace, kdy s ohledem na vysoký počet architektonických soutěží nejsou dostatečně využívány např. soutěžní dialogy či jiné jednodušší formy výběrových řízení. Setkání profesních komor bylo bohužel kvůli aktuální situaci kolem COVID 19 zrušeno.

Činnost v rámci Evropské rady architektů

Pracovní skupina Zahraniční aktivity průběžně koordinovala zapojení pracovních skupin ČKA do agendy ACE. Za velký úspěch považujeme, že Michal Fišer byl navržen do pozice spolukoordinátora pracovní skupiny pro soutěže v ACE. V současnosti probíhá na evropské úrovni vyhodnocení stávajícího zákona o zadávání veřejných zakázek.

Pavel Martinek, kterému končil dvouletý mandát v představenstvu ACE na základě nominačního principu, byl představenstvem ČKA navržen do volby na další období. Na valné hromadě konané v listopadu loňského roku v Barceloně byl zvolen. Stalo se tak v historii ČKA poprvé, kdy má Komora svého člena ve volené části představenstva ACE. V uplynulém období se v ACE věnoval zejména novelizaci tzv. Zeleného balíčku (vyhláška o energetických úsporách budov). V následujícím období dostal v rámci představenstva na starost spolu s Italem Dieggem Zoppim koordinaci tematické oblasti 2, pod kterou spadají pracovní skupiny soutěže, BIM, standardy a pojištění, ženy v architektuře a mezinárodní spolupráce.

Spolupráce s Ministerstvem zahraničních věcí

Skupina začala mapovat možnosti spolupráce s MZV a ČKA na programech rozvojové pomoci. Smyslem je možnost zapojení českých architektů v projektech financovaných naší vládou, vedle toho zde existují možnosti pomoci rozvíjejícím se zemím s výměnou zkušeností či legislativou.

Další iniciativy, konference

V srpnu ČKA obdržela podnět Bavorské komory architektů k iniciativě za zlepšení situace ve společném příhraničním prostoru. Na základě této iniciativy byl Zdeněk Trefil jmenován za ČKA do poroty bavorské přehlídky realizovaných projektů (více viz str. 7). K tématu příhraničí navrhla naše strana setkání v Praze, kam by přizvala osobnosti z regionu, projektanty, starosty a další s cílem zmapování možnosti vzájemné spolupráce. V současnosti očekáváme reakci německé strany na dohodě o termínu.

Pavel Martinek
předseda PS Zahraniční aktivity

Pracovní skupina Zahraniční aktivity pracovala v roce 2019 ve složení: Pavel Martinek, předseda, Dalibor Borák, Josef Smutný, Jaroslav Šafer, Zdeněk Trefil.

ERRATA

V Ročence ČKA 2019 byl na s. 44 chybně uveden organizátor a sekretář architektonické soutěže na rekonstrukci a dostavbu kina a úpravu okolí v České Kamenici. Byl jím Ing. arch. Tomáš Veselý.

Redakce se velmi omlouvá za chybně uvedené jména.

BECHYNĚ
HODINÁŘSTVÍ

Všechno má svůj čas.

VLADIMÍR BECHYNĚ
MISTR HODINÁŘ

HODINARSTVIBECHYNE.CZ

Příklad MZI – revitalizace Kostnického náměstí v Praze se vzrostlými stromy / Hana Špalková, Radmila Fingerová.
Foto archiv MČ Praha 3

SERVIS

Veřejná sauna v Helsinkách, 2016 / Avanto Architects, Löyly.
Foto Kuvio

U Vyššího Brodu roste soběstačný udržitelný dům / Vojtěch Lichý / MAAA, vizualizace, archiv Český ostrovní dům

AKCE

MODROZELENÁ REALITA

Konference

Záštita ČKA

16. 4. 2020 – konference se přesouvá na říjen 2020
Tower Park, Mahlerovy sady 1, Praha 3

Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, z. s., pořádá 7. ročník odborné mezioborové konference, která se tentokrát zaměří na aktuální problematiku klimatických změn. Konference přináší nejen odborné přednášky se zaměřením na praktické využití a pozitivní příklady, novinky v oboru a jejich zapojení do praxe. Ke zmírnění dopadů klimatické změny lze ale využívat řadu opatření, která jsou podmíněna mezioborovou spoluprací a vstřícností. Do společného prostoru se musí vejít nejen šedá, ale i modro-zelená infrastruktura (MZI).

www.szkt.cz

SKANDINÁVSKÁ CESTA

Přednáškový cyklus

Záštita ČKA

Zastřešujícím tématem přednáškového cyklu pořádaného sdružením Kruh nebude jen geografická příslušnost architektů, ale jejich odpovědný přístup k architektuře a vztah stavění k přírodě a ke krajině.

Předpokládaný program:

14. 5. 2020 od 19.30, CAMP, Vyšehradská 51, Praha 2
Haugen / Zohar Arkitekter (Norsko, Izrael) / Environmentální odpovědnost pro lepší budoucnost
AVANTO (Finsko) / Architektura jako skok do ledové vody
4. 6. 2020 od 19.30, CAMP, Vyšehradská 51, Praha 2
Opaform (Norsko) / Experiment jako stavební technika
Vardehaugen (Norsko) / Architektura v kontextu

kruh.info

DEN ARCHITEKTURY 2020 / FILM A ARCHITEKTURA 2020

Festival

Záštita ČKA

1. 10.–5. 10. 2020
Celá ČR

Den architektury je tradičně oslavován v souvislosti se Světovým dnem architektury a navazuje na první pondělí v říjnu. Témata tohoto roku budou navazovat na evropský strategický cíl Evropa 2020 a budou jimi: udržitelnost, sociální začleňování se snižováním chudoby a dostupnost vzdělávání. Udržitelná architektura není to pro nás pouze zateplování domů, používání chytrých materiálů a využívání přírodních zdrojů, pro nás je udržitelná architektura ta, která slouží na dobu neurčitou, má trvalou hodnotu a může odolávat změnám funkcí. Pozitivně formuje místo a je v souladu s městem či krajinou. Den architektury se koná každoročně průměrně v 90 městech a obcích či místech, a to kolem 333 akcí během jednoho týdne.

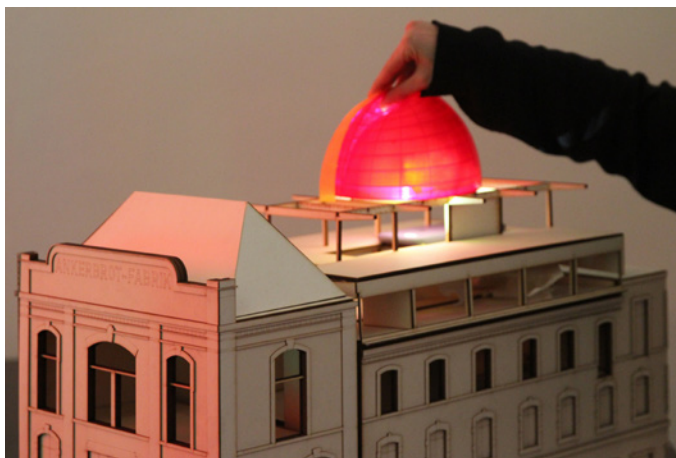
www.denarchitektury.cz

Galegion: Utopické město – pohled do výstavy.
Foto Lukáš Oujeský, DOX

Main Point Karlin / DaM architekti, 2011. Foto archiv ČKA

Ko-inovace. Foto archiv UMRUM

DOX+, Praha / Petr Hájek Architekti, 2018. Foto Jan Slavík

GALEGIION: UTOPICKÉ MĚSTO

Výstava

14. 2.–25. 5. 2020

DOX, Poupětova 1, Praha 7

Deset let trvajícím výzkumným projektem studentů FA ČVUT v Praze a VŠVU v Bratislavě v ateliérech profesora Petra Hájka. Výzkum se zabývá hledáním nových metod navrhování urbanismu a prověřuje je v konkrétních lokalitách. Autorem slova galegion je matematik Ivan M. Havel a významově zahrnuje tři jiná slova: archiv, muzeum, galerii. Ve výstavě Galegion je předkládáno devět projektů utopických měst. Studenti v konkrétních lokalitách – např. centrum Mariánských Lázní, město na kolejích v Drážďanech nebo kráter na Měsíci – zkoumají polyfunkční objekty, které jsou spíše než domy kompaktními městskými čtvrtěmi. Tyto objekty vytváří izolované ostrovy a ovlivňují rozsáhlá území v pozitivním i negativním smyslu. Vznikla tak série prací na téma „dům město“ zabývajících se problematikou velikosti, kdy se z „domu ve městě“ stává „město ve městě“.

www.dox.cz

PRO/MĚNA KARLÍN

Výstava

4. 3.–18. 4. 2020

Galerie VI PER, Vítkova 2, Karlín, Praha

Výstava mapuje změnu Karlína od povodně v roce 2002 do současnosti z různých úhlů pohledu – ekonomických, architektonických či sociodemografických. Porovnání cenové a vlastnické mapy a mapy destrukcí/konstrukcí s důrazem na výstavbu nových developerských projektů má po 18 letech umožnit reflexi fyzické, funkční, ale i imateriální metamorfózy čtvrti. Výzkum se snaží odpovědět na otázku, do jaké míry a v jakém rozsahu povodeň umožnila razantní budovatelský a demografický zlom v Karlíně. Cílem projektu je na konkrétním příkladu demonstrovat současné městské problémy, jako jsou krize bydlení a gentrifikace v postsocialistickém městě, a tím vytvořit podklad pro širší diskusi o dopadu globalizace, urbanistické deregulace a akcelerace na prostor.

www.vipergallery.org

ARCHITEKTURA KO-INOVAČE

Výstava

17. 3.–30. 4. 2020

Galerie Jaroslava Fragnera, Betlémské nám. 5a, Praha 1

Radikální technologické a společenské změny mění způsoby naší práce a architektura musí na tuto proměnu pracovního prostředí reagovat. Ateliér Architektura III z UMPRUM prezentuje architektonické intervence s cílem proměnit vídeňskou budovu Ankerbrotfabrik na prostory pro spolupráci, inovaci a kreativitu. Výstava vzniká ve spolupráci s Die Brotfabrik.

Výstavu lze sledovat on-line.

www.gjf.cz

PETR HÁJEK ARCHITEKTI

Výstava

9. 9.–11. 10. 2020

Dům umění, České Budějovice, Galerie současného umění a architektury, nám. Přemysla Otakara II. 38

Výstava ateliéru předního českého architekta, držitele řady ocenění včetně Architekt roku 2018. Petr Hájek založil v roce 1998 společně s Tomášem Hradečným a Janem Šépkou architektonickou kancelář HŠH architekti a v roce 2009 vlastní architektonickou kancelář Petr Hájek Architekti, s. r. o. Od roku 2004 působí jako pedagog na FA ČVUT, kde byl jmenován docentem (2010) a profesorem (2017).

dumumenicb.cz

SOUTĚŽIT SE VYPLATÍ!

Ondřej Dušek

IPR 2019

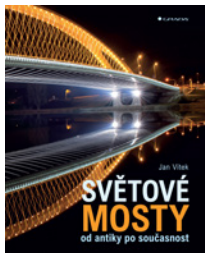
Rozsah: 27 stran
Orientační cena: 58 Kč

Prostřednictvím nové příručky, kterou připravil IPR Praha, si lze představit, co je architektonická soutěž. Definujeme její typy, popisuje průběh od prvotního impulzu až po zahájení stavebních prací. To vše pomocí ilustrací, které v příručce doplňují prakticky zaměřené otázky a odpovědi. Publikace představuje architektonickou soutěž jako efektivní nástroj pro realizaci stavebních záměrů. Určena je všem zájemcům – politické reprezentaci, zástupcům samospráv, starostům, zastupitelům, radním, městským architektům, stavebním úřadům a dalším zadavatelům veřejných zakázek. Ale i těm, kteří se architektonickými soutěžemi zabývají, organizují je nebo tento způsob zadávání veřejných zakázek poptávají či podporují.

Publikace ke stažení na:
www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/soutezit_se_vyplati.pdf

Tištěná publikace k prodeji:
Centrum architektury a městského plánování, Vyšehradská 51, Praha 2, knihkupectví PageFive

NOVÉ KNIHY

SVĚTOVÉ MOSTY: OD ANTIKY PO SOUČASNOST

Jan Vitek

Grada 2019

Formát: 206 × 250 cm, 400 stran
Orientační cena: 599 Kč

Více než 200 nejkrásnějších, nejzajímavějších, nejvyšších nebo nejdelších mostů, viaduktů a lávek z celého světa najdete na stránkách této knihy. Autor však nezapomíná ani na ty v České republice. Stovky překrásných barevných i dobových fotografií a ilustrací vám přiblíží mosty historické, městské, železniční, obloukové, trámové, visuté i zavěšené. U každého mostu najdete množství faktů a čísel, příběhů, ale i historických informací o jeho vzniku.

METROVIZE

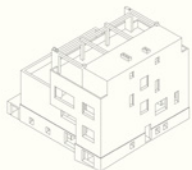
Jan Charvát

BiggBoss 2019

Formát: 240 × 180 mm, 209 stran
Orientační cena: 540 Kč

Historie, současnost a budoucnost pražského metra v architektonických perspektivách a vizualizacích 1926–2020. Přehledně sestavená kniha bere na 200 stranách své čtenáře na již druhou pomyslnou vyhlídkovou jízdu pražským podzemím (první byla kniha Nádech výdech – věnovaná architektuře výdechů z metra). Pomyslná vyhlídková trasa startuje ve 30. letech minulého století – tedy v době, kdy vznikaly první konkrétní představy a podrobné plány toho, jak by měla podzemní dráha v hlavním městě vypadat. Cesta časem i podzemím pokračuje tak, jak se v Praze metro postupně budovalo, až do blízké budoucnosti chystané trasy D. Metrovize má ambici stát se tematicky specifickou kronikou vizualizačních stylů československé a české architektury – od ručních barevných a černobílých perspektiv až po dnešní digitální vizualizace. Nechybí řada dobových fotografií, texty jsou v češtině i angličtině. Skvělé grafické řešení knihy (Jan Matoušek) volně odkazuje na orientační systém pražského metra a vychází přímo z estetiky samotných vizualizací. Redakce Vladimír 518.

Vila Jenny a Josefa Winternitzových

Adolf Loos, Karel Lhota 1931–1932

VILA JENNY A JOSEFA
WINTERNITZOVÝCH / ADOLF LOOS,
KAREL LHOTA, 1931–1932Lada Hubatová–Vacková,
Valentyna Nikolenko (ed.)

UMPRUM 2020

Formát: 150 × 200 mm, 108 stran
Orientační cena: 290 Kč

Winternitzova vila je jednou z posledních realizací vzniklých z tvůrčí synergie a spolupráce Adolfa Loose a Karla Lhoty v letech 1931–1932. Je významným příkladem modernistické architektury, ale také tichým svědkem konkrétního dějinného příběhu židovské rodiny Winternitzovy v multikulturním meziválečném Československu, reliktem historických zvrátů během druhé světové války a později v komunistické zemi. Publikace, která slouží i jako průvodce vilou, je sestavena z dílčích studií. V nich vedle historie rodiny a vily předkládáme otázky týkající se autorství a architektonického „rukopisu“ nebo problémy spjaté s terminologickým situováním loosovské architektury. Obrazová archivní dokumentace spjatá s Winternitzovou rodinou a vilou je doplněna o současné fotografie a grafické vstupy mladých tvůrců (axonometrické vizualizace, panoramatické fotografie).

FENOMÉN BAUHAUS

Markéta Svobodová, Jiří Kuděla,
Miroslav Zelinský

GRADA Publishing 2019

Formát: 163 × 235 mm, 192 stran
Orientační cena: 399 Kč

Tři renomovaní čeští autoři se v knize, jejímž prvotním impulzem bylo sté výročí založení Bauhausu, vypořádávají s fenoménem této německé moderní umělecké a průmyslové školy každý po svém a z různých perspektiv. Populárnější formou se snaží přiblížit veřejnosti, studentům a pedagogům její příběh, a to nejen prostřednictvím hlavních protagonistů Bauhausu, ale také skrze prostředí české meziválečné avantgardy, která s touto školou udržovala intenzivní kontakt. Kniha je doprovázena dobovými obrazovými materiály, fotografiemi a reprodukcemi, ale také ilustracemi od architekta Davida Vávry a komiksem, mapujícím události kolem Bauhausu.

SÍDLIŠTĚ ĎÁBLICE: ARCHITEKTURA
PRO LIDIIrena Lehkoživová, Josef Platil,
Ondřej TučekSpolek přátel sídliště Ďáblice
2019Formát: 21 × 28 cm, 240 stran
Orientační cena: 549 Kč

Kniha je věnována jednomu z nejhodnotnějších a nejkrásnějších sídlišť v České republice. Vznikla z popudu nadšenců, kteří v Ďáblicích či v jejich okolí žijí a oceňují je pro jejich přetrvávající kvality. Ke spolupráci na této knize byli přizváni odborníci v oboru historie umění, architektury, památkové péče, krajinné architektury a také potomci hlavního architekta Viktora Tučka. Kniha popisuje architektonickou soutěž, postupný vývoj návrhu a náročnost dotažení koncepce do plánované podoby navzdory omezení v době vzniku. Dále se zaměřuje na urbanistickou a architektonickou hodnotu tohoto souboru, řešení zeleně a ojedinělý počet výtvarných děl v celém areálu sídliště. Závěrečná kapitola textové části se věnuje srovnání Ďáblic s několika dalšími soubory a možným předlohám a vzorům nejen u nás, ale i v zahraničí, na něž mohli jejich tvůrci navázat. Do knihy jsou také zakomponovány vzpomínky obyvatel a pamětníků výstavby a prvního zabydlování sídliště. Díky svým odborným textům naváže na několik spřízněných projektů z poslední doby (Paneláci, Sídliště Solidarita, Sídliště Kladno–Rozdělov) a přispěje tak k probíhající diskusi o sídlištní výstavbě a s tím souvisejícím kulturním dědictvím. Rozhovory sestavila Alena Pechátová, doprovodné texty Marie Jelínková, Tomáš Řepa, Hana Řepková, Rostislav Švácha, Ondřej Tuček, Karel Veselý.

OCHRANA AUTORSKÝCH PRÁV PROSTŘEDNICTVÍM OOA-S

OOA-S (Ochranná organizace autorská – sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl) je držitelem výhradního oprávnění Ministerstva kultury k výkonu kolektivní správy autorských práv pro autory oboru výtvarného a oboru architektonického.

OOA-S coby kolektivní správce

Kolektivní správa spočívá v nepřímém zastoupení autorů, kdy OOA-S coby kolektivní správce za ně svým jménem v jejich prospěch sjednává s uživateli děl hromadné smlouvy o užití díla, vybírá za toto užití odměny a odpovídá za jejich spravedlivé rozdělení zastupovaným subjektům (autorům, respektive dle dikce autorského zákona nositelům práv). Jsou tak mimo jiné inkasovány odměny za reprografická zařízení a za poskytování reprografických služeb v souvislosti s publikovanými díly (jedná se o povinně kolektivně spravovaná práva dle § 97d autorského zákona). Takto inkasované odměny pak OOA-S rozděluje nositelům práv, kteří ohlásili vydání díla. V případě autorských děl vytvořených architekty je to využitelné zejména v případě, kdy se o jejich díle píše v nějakém časopisu či odborné publikace.

Registrace autorských děl v Rejstříku předmětů ochrany

Ustanovení § 6 autorského zákona definuje tzv. zákonnou domněnku autorství, dle které „autorem díla je fyzická osoba, jejíž pravé jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v seznamu předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem, není-li prokázán opak; to neplatí v případech, kdy je údaj v rozporu s jiným údajem takto uvedeným“. OOA-S vede Rejstřík předmětů ochrany, do kterého může každý autor přihlásit svá díla.

Zápis do rejstříku je zpoplatněn, hradí se 500 Kč + DPH, za tuto částku lze přihlásit maximálně 5 děl, každé další dílo je pak zapisováno vždy za dalších 500 Kč + DPH. V žádosti o zápis do rejstříku sám autor zhodnotí a popíše rozsah svých autorských práv (v případě spoluautorství) a přiloží průkaznou dokumentaci, nejlépe v digitální podobě. Přihlášku lze stáhnout na webu OOA-S (www.oogas.cz/pro-autory/rejstrik-predmetu-ochrany).

Rejstřík není veřejně přístupný, ale v případě soudních sporů OOA-S na žádost podává informaci o tom, kdo je v rejstříku zapsán jako autor daného díla a poskytuje rozhodujícímu soudu kompletní spis včetně příloh. S ohledem na výše uvedenou zákonnou domněnku autorství je zápis v rejstříku podpůrným prostředkem při soudním procesu týkajícím se porušení autorských práv.

Rejstřík výstavních záповědí

Originály či rozmnoženiny výtvarných děl a fotografií je standardně možné vystavovat bez souhlasu autora (§ 38 autorského zákona). Výjimkou je případ, kdy autor takovéto nakládání se svým dílem vyloučí. K tomu účelu OOA-S vede Rejstřík výstavních záповědí, zápisem díla do tohoto veřejného rejstříku znamená, že dílo nelze bez souhlasu autora vystavovat.

Daniela Rybková

SERVIS

ELEKTRONICKÁ EVIDENCE TRŽEB A VÝKON PROFESÍ

V květnu 2020 startuje třetí a čtvrtá vlna EET, povinnost elektronicky evidovat tržby tak dopadne téměř na všechny profese včetně architektů.

Předně je potřeba zdůraznit, že elektronická evidence tržeb se netýká plateb na účet, ale pouze plateb v hotovosti nebo jiným obdobným způsobem (například šekem, směnkou, platební poukázkou). Zákon umožňuje i ojedinělé přijetí platby v hotovosti, aniž by tím vznikla povinnost elektronické evidence – je tedy v pořádku, pokud podnikatel pravidelně přijímá platby na účet a například jednou či dvakrát za rok přijme platbu v hotovosti.

Pokud jsou platby v hotovosti přijímány ve větším rozsahu, je nutné je evidovat, a to buď v běžném režimu, nebo zjednodušeně, ve zvláštním offline režimu. Offline režim spočívá ve vydávání účtenek z předtištěného bloku, který poskytuje finanční úřad. O offline režim je nutné požádat a lze ho používat pouze při splnění několika podmínek – žadatel není plátcem daně z přidané hodnoty, nezaměstnává více než dva zaměstnance, jeho výše příjmů z evidovaných tržeb (tedy tržeb v hotovosti) za 4 bezprostředně předcházející kalendářní čtvrtletí nepřesahuje 600 000 Kč a předpokládaná výše těchto příjmů v následujících 12 kalendářních měsících také nepřesáhne 600 000.

V ostatních případech je nutné použít běžný režim, což znamená evidovat platby online. Při přijetí každé evidované tržby je tak nutné zaslat správci daně datovou zprávu o této tržbě a zároveň vystavit zákazníkovi o této tržbě účtenku.

Z výše uvedeného plyne, že existuje poměrně jednoduchý způsob, jak se povinnosti elektronické evidence tržeb vyhnout, a to nepřijímat platby v hotovosti.

Ministerstvo financí i Finanční správa v polovině března informovaly, že dochází k faktickému odkladu závěrečné fáze EET nejméně o tři měsíce. Tříměsíční toleranční pásmo se bude týkat všech podnikatelů spadajících do závěrečné fáze elektronické evidence tržeb účinné od 1. května, a to bez nutnosti prokazovat zavinění související s koronavirem.

Daniela Rybková

CYBER – POJIŠTĚNÍ KYBERNETICKÝCH RIZIK

V dnešní době plné moderních technologií se s hackerským útokem, únikem dat nebo phishingovým e-mailem (tzv. podvodný mail za účelem získání citlivých údajů) denně setkává mnoho společností i jednotlivců. Z toho důvodu pokládáme za velmi důležité na tuto problematiku upozornit.

Pojištění kybernetických rizik, jinak také CYBER-RISK, tato rizika neodstraní, může je ale efektivně přesunout na pojišťovnu. Za účelem snížení rizika existují specialisté na kybernetickou bezpečnost. Je však podstatné zmínit, že riziko nelze přes všechna možná bezpečnostní opatření zcela odstranit.

Váš IT systém nemusí být napadený jen cíleně, ale také nahodile. Systém se může zdát dokonalý, ale stačí jeden špatně proškolený zaměstnanec, který nepozná podvodný mail, a vaše síť může být napadena po-

čítačovým virem, jehož důsledkem je ztráta důvěrnosti, správnosti nebo dostupnosti vašich dat.

Nejčastější finanční dopady takovýchto škod jsou ztráta zisku, kdy firma neprodukuje, neobchoduje. Vícenálady, kdy je potřeba najmout externí služby při sanaci. Také je tu odpovědnost vůči třetí straně, v případě, že by došlo ke zveřejnění citlivých informací týkajících se například klienta neboli odcizení financí.

Největší slabinou je lidský faktor.

Která rizika lze pojistit?

Pojistné produkty, které lze u nás v rámci pojištění kybernetických rizik pojistit jsou: CYBER a CRIME

CYBER	kryje přerušení provozu (ztrátu zisku, vícenálady), odpovědnost vůči 3. straně (náklady na obhajobu, odškodnění poškozeného), náklady na odbornou pomoc (na vyšetřování, forenzní IT), náklady na ukončení vydírání (náklady na odbornou pomoc a ukončení incidentu)
CRIME	kryje vlastní majetek (odcizené či podvodně odvedené finance, odcizené hmotné prostředky)

V rámci pojištění jsou také náklady spojené s incidentem – klient si sám zvolí dodavatele expertních služeb, kteří budou situaci ihned řešit, popř. mu je dodá pojišťovna.

Jaká rizika mohou hrozit v odvětví architektury?

- Počítačový virus
- Úmyslně či neúmyslně způsobený únik důvěrných údajů
- Hackerský útok
- Phishingové emaily

Představme si to na příkladu. Architektonická kancelář připravuje projektovou dokumentaci, ale její systém je napadený kybernetickým virem, který znepřístupní či rovnou vymaže veškerá data kanceláře, která se nepodaří včas obnovit. To má za následek neodevzdaní dokumentace, čímž vzniká finanční škoda nejen architektonické kanceláři, ale i jejímu klientovi. Nastat může i situace, při které uniknou citlivé informace o připravovaném projektu, což může mít za následek vznesení nároku na odškodnění až ztrátu zakázky. Samozřejmě možných scénářů je celá řada.

Eliška Konečná
Assistant Client Executive

V případě zájmu o více informací kontaktujte:

Josef Majer
Senior Client Executive
josef.majer@marsh.com
+420 221 418 164 / +420 730 573 931
www.marsh.cz

MARSH, s. r. o. / Financial and Professional Lines
Atrium Flora, vchod B, Vinohradská 2828/151,
130 00 Praha 3 – Vinohrady
Stavební zákon - velká novela
Studio Axis, spol. s r. o.
21. 5. 2020, Praha, 2 body

Práce na přípravě zcela nového stavebního zákona pokračují a ČKA se na nich intenzivně podílí. Přinášíme informace o vývoji za poslední měsíce. Podrobnosti a aktuální informace jsou pravidelně uveřejňovány na webu ČKA.

V listopadu 2019 byl na základě diskusí v pracovních skupinách Ministerstva pro místní rozvoj připraven finální návrh paragrafového znění, který byl předmětem meziresortního připomínkového řízení. Spolu se stavebním zákonem byl předložen také tzv. změnový zákon, který má novelizovat přibližně 60 zákonů s novou úpravou stavebního práva souvisejících. ČKA k oběma předpisům uplatnila své připomínky. Kladně přitom hodnotila zejména digitalizaci procesu, sjednocení do jednoho povolení a vymahatelnost lhůt pro vyjádření dotčených orgánů i rozhodování stavebního úřadu. Naopak zásadní problém spatřovala v oblasti územního plánování, kde návrh nenaplnil očekávání, nepřinesl potřebnou reformu územního plánování, ale naopak představoval zhoršení existujícího stavu, když oslaboval postavení územní samosprávy.

Připomínkovými místy bylo zasláno na MMR celkem 5449 připomínek. V průběhu ledna a února 2020 MMR pracovalo na jejich vypořádání, jehož výsledkem je nový text návrhu zákona, který ČKA obdržela na počátku března. Z tohoto znění bohužel vypadla řada významných změn dojednaných v předešlých fázích přípravy zákona a mnohem více připomíná zákon stávající. ČKA v té souvislosti vyzvala MMR k předložení kompletního textu odpovídajícího přijatému věcnému záměru zákona a výsledkům činnosti pracovních skupin z podzimu 2019 do nového kola projednání.

Daniela Rybková, Eva Faltusová

PŘIPOMÍNKY ČKA K NÁVRHU STAVEBNÍHO ZÁKONA A SOUVISEJÍCÍM PŘEDPISŮM

Dne 25. 11. 2019 byl do meziresortního připomínkového řízení předložen návrh nového stavebního zákona a dalších souvisejících právních předpisů. ČKA se k návrhu zákona v prosinci 2019 vyjádřila, stejně jako reagovala v březnu 2020 na vypořádání připomínek.

Na www.cka.cz jsou ke stažení oba kompletní Návrhy paragrafového znění stavebního zákona a Návrh paragrafového znění předpisů novelizovaných v souvislosti s návrhem stavebního zákona včetně důvodových zpráv a připomínek ČKA, vypořádání připomínek MMR a stanovisko k vypořádání ze strany ČKA.

Z průvodního dopisu ČKA z 5. 3. 2020 odeslaného na MMR (Stanovisko ČKA k vypořádání připomínek k návrhu stavebního zákona)

Dne 28. 2. 2020 jsme obdrželi 6 fragmentů úprav navrhovaného zákona o územním plánování a stavebním řádu – nového stavebního zákona (NSZ), spolu s tabulkou našich připomínek a jejich vypořádáním MMR, vše s termínem k našemu vyjádření do pátku 6. března 2020. Bohužel postrádáme vypořádání Změnového zákona, který je pro pochopení a akceptování mnoha návrhů MMR klíčový.

Domníváme se, že množství práce všech nás zúčastněných na tvorbě a oponování NSZ včetně pracovníků MMR ČR si zasluhuje delší prostor k dotažení této zásadní normy.

Ceníme si snahy ministerstva upravit původní paragrafové znění NSZ tak, aby bylo projednatelné v PS PČR, ale míra změn a hloubka kompromisů směřuje k úvaze, že pod termínovým tlakem míří návrh víc k zásadní novele stávajícího zákona 183/2006 než ke koncepčně novému znění, od něhož všichni očekáváme principiální změnu plánování a povolování staveb v ČR. Opakovaně zdůrazňujeme potřebu delšího času na vyjasnění a propracování změn, které nejsou doladěním textu zákona z 25. 11. 2019, ale mění se jejich zařazení – z části řešící hmotné právo údajně do části čtvrté – územní plánování (možnost odlišného

vymezení využití území, což ale nelze posoudit z důvodu nepředaného textu), někde z textu zákona do budoucích vyhlášek atd. atd.

Česká komora architektů přijala v září 2017 deset tezí k novému stavebnímu zákonu, které považujeme za žádoucí neustále připomínat. Stále věříme, že MMR připravuje návrh pro jedno povolení, vydávané v jednom řízení, jedním úřadem... Bohužel ve víru změn se koncepční cíle vytrácí a potřebná provázanost a konzistence návrhu se rozostřuje.

Navrhujeme umožnit nové kolo meziresortního projednávání se zapojením poslanecké iniciativy (pracovní skupina poslance M. Kupky původně pro digitalizaci), která se ostatně již začala jednotlivými částmi zákona zabývat. Návrh zákona ve znění z 28. 2. 2020 považujeme za chaotický a předčasně vypuštěný jako výsledek meziresortního připomínkového řízení. Žádáme MMR o předložení kompletního textu odpovídajícího přijatému věcnému záměru zákona a výsledkům pracovních skupin z podzimu 2019 do nového kola projednání, které by umožnilo nalezení křehkého kompromisu nutného pro přijetí zákona v roce 2021 a současně by neznamenovalo jen kosmetickou úpravu nejkřiklavějších nedostatků dnešní právní úpravy.

Jako nebezpečný trend také vnímáme opětovnou snahu o přesunutí mnoha zásadních otázek do budoucích podzákoných předpisů v přímé gesci ministerstva.

Poměrně nekonfliktně se podařilo přijmout zákon umožňující digitalizaci komplexního procesu, který je základem pro budoucí fungování NSZ. Pravděpodobně by bylo žádoucí podobným způsobem najít politickou podporu pro legislativně dopracované myšlenky původního návrhu zákona, byť se bude zřejmě nutné smířit s ponecháním nejen obecních, ale – obáváme se před blížícími se krajskými volbami – i krajských stavebních úřadů v modelu přenesené působnosti.

Je nám líto, že mnohoměsíční odborná práce tolika schopných lidí může přijít nazmar, pokud všechny zainteresované subjekty nebudou hledat společný cíl. Fungující model plánování a povolování staveb.

(kráceno redakcí)

Přílohou dopisu byla Tabulka vypořádání připomínek ČKA – od připomínky č. 5312 po č. 5449

Z vyjádření ČKA ze 4. 12. 2019 k návrhu paragrafového znění stavebního zákona a souvisejících právních předpisů v rámci rekodifikace veřejného stavebního práva

Rekodifikace českého stavebního práva je nutností, bez níž není myslitelný další udržitelný rozvoj státu, krajů a obcí. Česká komora architektů (ČKA) oceňuje tvůrčí nasazení autorů návrhu nového stavebního zákona a souvisejících právních předpisů i úředníků Ministerstva pro místní rozvoj, kteří se v praxi několikrát pokusili o maximum možného. Legislativní návrhy byly průběžně oponovány v pěti tematických pracovních skupinách MMR za aktivní přítomnosti řady odborníků včetně zástupců ČKA. Do meziresortního připomínkového řízení nyní předložený výsledný návrh však toto kolektivní úsilí dostatečně nevyužil.

Jak ČKA již od počátku upozorňovala, složitost a rozsah rekodifikace si vyžaduje několikanásobně větší prostor nejen pro samotné legislativní práce, ale rovněž pro přípravu veřejnosti, odborné i laické, na přijetí zcela nové úpravy. V tomto ohledu předkladatel proces zjevně podcenil a lze jen doufat, že to nebude pro rekodifikaci osudné. Přitom mnohé v návrhu uvedené záměry jsou nesporným přínosem pro proces povolování staveb, jako například důsledná digitalizace procesu, jeho sjednocení do jednoho povolení na jednom úřadě a vymahatelnost lhůt.

Jako vážný problém ČKA vnímá návrh změn v oblasti územního plánování. Především na nich závisí koncepční rozvoj sídel i samotné rozhodování o změnách v území. Nebudou-li mít obce funkční nástroje pro zajištění místně specifické regulace rozvoje na svém území, nemůže pak dojít k hládkému procesu povolování jednotlivých staveb. Územní plánování mělo být základem rekodifikačního úsilí, nikoliv jeho okrajovou oblastí. Předložená podoba návrhu zákona nejenže nenaplnuje potřebu reformy územního plánování, ale naopak zhoršuje dnešní stav, když oslabuje pozici územní samosprávy. Tento problém je z pohledu Komory natolik zásadní, že by mohl vést k odmítnutí návrhu rekodifikace jako celku.

ČKA není pouze stavovskou organizací hájící zájmy svých členů, ale rovněž institucí pečující na základě zákonného zmocnění o architekturu a stavební kulturu i ochranu veřejných zájmů. Ve smyslu této působnosti jako připomínkové místo uplatní k návrhu zákona své zásadní a doporučující připomínky.

(kráceno redakcí)

DESET TEZÍ ČKA KE STAVEBNÍMU PRÁVU

ČKA vydala v září roku 2017 deset tezí, z nichž má moderní stavební právo vycházet. Předložený návrh nového stavebního zákona a novelizace dalších předpisů tyto cíle převážně sledují. Prvky úpravy, které ČKA hodnotí jako klíčové, jsou popsány na webu ČKA pod jednotlivými tezemi z roku 2017. Ve vyjádření ČKA z prosince 2019 je na webu uvedeno, do jaké míry jsou jednotlivé teze v souladu s návrhem rekodifikace nového stavebního zákona (plné znění textu viz www.cka.cz).

1. Vyvážení práv občanů a státu

Stavební zákon by měl pečlivě vyvážit práva občanů, státu a územní samosprávy. Na jedné straně stojí ten, který hodlá stavět, se svým právem stavby. Na straně druhé státní správa, která nastavuje a kontroluje parametry pro soulad stavby s okolím společně s ochranou veřejného zájmu a obec (samospráva) jako garant vydané územně plánovací dokumentace a kvality prostředí obce. Právo stavebníka jako jedině se dotýká mnoha dalších práv celého společenství. Ať už jsou to práva přímých sousedů (účastníků stavebního řízení), nebo práva státu na kontrolu bezpečnosti staveb, ochranu životního prostředí, kulturního dědictví a dalších zájmů státu. Při koncepci nového zákona je nutné tato práva vzájemně vyladit a odvodit možné dopady, škody a odpovědnost při jejich neplnění.

2. Jedno povolení stavby

Množství procesů se musí zásadně redukovat. Ideálně by na jednu stavbu měl být vypracován jeden projekt, který v jednom řízení dostane jedno povolení. Na jedno správní řízení by v případě napadení potom navázal už jeden soudní přezkum. Současná praxe mnoha navazujících řízení, napadených mnohými odvoláními a soudními přezkumy v jedné věci, je neudržitelná. Nepříměří se tím krátí právo stavebníka stavět a neúnosně se zatěžuje a prodražuje výkon státní správy.

3. Jeden stavební úřad

Existence obecného stavebního úřadu a mnoha různých speciálních stavebních úřadů vede k tomu, že jedna stavba je zároveň povolována na různých stavebních úřadech, které navíc spadají pod různá ministerstva. Povolování se musí sjednotit a koordinovat. Speciální stavební úřady (vyjma vojenských újezdů) je nutné spojit. Odborníci na specifickou problematiku mají být přítomni jako experti v rámci jednoho týmu, který vydává povolení stavby. Není vhodné, aby byli oddělení daleko od sebe po vzdálených úřadech a komunikace probíhala pouze písemně, a to ještě pouze vůči stavebníkovi. Zejména vzájemná komunikace mezi úřady bude mít vliv na kvalitu a rychlost rozhodování. Pokud má stát chránit veřejný zájem, je třeba se v jednotlivých oblastech vzájemně koordinovat a sjednotit. Stát je pouze jeden. Z hlediska odbornosti jsou důležitá osobní jednání napříč veřejnou správou.

4. Zásadní redukce DOSS

Stanoviska dotčených správních orgánů by měl obstarat stavební úřad, a to pouze od těch, které jsou pro dané povolení příslušné do věci vstupovat. Tím by tak měl stavební úřad jednoznačnou kontrolu nad celým řízením. Současný přebujelý systém je mimo kontrolu státu, protože stavební úřad nemá žádný přehled o tom, na jakém dotčeném orgánu se vyskytuje jaká verze dokumentace a k jakému předmětu se příslušný orgán vlastně vyjadřuje. Otázka meziresortní roztříštěnosti není řešitelná z povahy věci pouze jedním ministerstvem. Mezi vyjádření (nikoli stanoviska, či dokonce rozhodnutí!) má patřit pouze ochrana veřejného zdraví (hygiena), hasiči, památkáři (pokud je stavba pod dohledem), ochrana životního prostředí, infrastruktura a obec. Úředníci by si měli sednout k jednomu stolu a navzájem se dohodnout.

5. Minimalizace nároků na stavebníka

Stavebník by měl na jednom formuláři podat žádost o povolení stavby a stavební úřad by podle žádosti vedl příslušný typ řízení. Současný chaotický systém s příliš velkým množstvím typů řízení je nutné zredukovat. Vyhláška o dokumentaci staveb by měla být upravena tak, aby stát a občané hlídali pouze to podstatné, co má vliv na veřejný zájem. Ideální by byl model, jaký funguje v západních zemích, a to je třístupňová podrobnost dokumentace, z níž podklady pro povolení stavby tvoří pouze část druhého stupně dokumentace, nikoli celý druhý stupeň. Mezi investorem a zpracovatelem dokumentace vzniká soukromoprávní vztah. Po zpracování druhého stupně by se z dokumentace vyčlenily pouze ty podklady a údaje, které jsou důležité k veřejnoprávnímu titulu, tzn. k úřednímu povolení stavby (vliv stavby na okolí). V povolení stavby by se tak úřadům odevzdávaly pouze ty části, které mají přímý vliv na okolí (např. hluková zátěž, exhalace, spotřeba energie apod.) Z moci úřední by se tedy měly projednávat pouze tyto zásadní prvky řešení stavby, nikoli prováděcí detaily. Zjednodušení povolovací dokumentace by proces urychlilo, zpřehlednilo a zjednodušilo. Jedna žádost by se měla podat na jeden úřad, který vydá jedno povolení.

6. Pravidla předem

Stavebník by měl znát požadavky státu předem, aby si na jejich základě mohl zpracovat projektovou dokumentaci, kterou stát následně schválí. Vynášení požadavků na stavby během procesu povolování ze strany dotčených orgánů státní správy, jak je dnes bohužel zvykem, proces povolování stavby enormně prodlužuje a prodražuje. Jestliže stavebník splní předem stanovené podmínky, měl by mít právo stavět. Znalost podmínek dopředu učiní procesy jednodušší a transparentnější.

Základní územní a technické požadavky na stavby mají být dány stavebním zákonem a nikoli pouze vyhláškami a nařízeními. Zcela zásadně se musí omezit odkazování vyhlášek a nařízení na technické normy ČSN. Normy nejsou schvalovány běžným legislativním způsobem a veřejnost se ani nedoví, co se v nich chystá. Norma stanovuje standard dobré praxe ve výstavbě, nikoli nezbytné minimum či maximum, které stavebník musí povinně splnit. Práva a povinnosti by se měly podle Ústavy vždy upravit pouze zákony. Stanovení povinností pro stavebníka v normách ČSN, které jsou občanům přístupné pouze za poplatek, odporuje principu právního státu. Pravidla a podmínky pro výstavbu dále významně souvisí s územním plánováním, které je popsáno v dalších kapitolách.

7. Systém plánů

V Německu, Rakousku, Švýcarsku, Nizozemsku, Polsku a Maďarsku je plánování nastaveno tak, že územní plány jsou koncepčními dokumenty, které samy o sobě nezakládají jednotlivým stavebníkům žádné právní nároky ani povinnosti. Strategické a územní plány tvoří přípravnou část procesu plánování a jsou závazné pro veřejné instituce a pro zpracovatele podrobnější dokumentace, nikoli však pro jednotlivé stavebníky. Ti se řídí až podrobnější dokumentací – zastavovacími plány. Tento systém dovoluje, aby nadřazené dokumentace (plány státu, krajů, obcí) mohly být zpracovány s důrazem na urbanistickou koncepci a strategii rozvoje bez nutnosti zásadních změn při práci na detailu. Česká praxe, kdy se všechny úrovně plánů schvalují stejným opatřením obecné povahy, je ojedinělá. Požadavek, aby každá úroveň dokumentace byla zároveň ideově koncepční a právně nenapaditelná („nepřůstřelná“), nutně vede k nefunkčnosti systému přes nutnost neustálých změn. Naopak model s rozlišením účinnosti dovolí lepší správu území, projednání plánů a jejich naplnění v zastavovacích plánech.

Zastavovací plány lépe zakládají veřejná prostranství a spravují vedení uliční sítě. Z logiky věci jsou nutné především v zastavitelných plochách a v plochách přestavby. V našich územních plánech se obyčejně stanoví možnost zastavět určité pozemky, aniž by byla jasně daná povinnost přesně a závazně vymežit uliční síť. Pokud se pozemky již jednou ocitnou v tzv. zastavitelných plochách, je vyjednávací pozice samosprávy v následných správních řízeních zbytečně velmi slabá. Dotčené orgány státní správy mají své zásadní požadavky do území promítat předem do zastavovacích (regulačních) plánů, a nikoli až u jednotlivých staveb, aby byly požadavky pro stavebníka známe předem. Protože jedině obec (město) dokáže plánovat obec

(město), tuto roli žádný ze soukromých majitelů pozemků plně nenahradí. Zastavovací plán by měl být výslednou přípravou území, měl by stanovovat podmínky pro využití pomocí jednoduchých pravidel, jako je uliční čára, stavební čára, regulovaná výška budovy, popřípadě kapacity a dalších vybraných nástrojů. Tento způsob by významně urychlil proces povolování staveb, protože zásadní otázky ohledně umístění, způsobu užití a objemu staveb by byly vyřešeny dopředu. Pro přechodnou dobu, než bude území pokryto uspokojivě zastavovacími plány, by bylo vhodné pro sídla pořizovat hybridní plány, slučující vlastnosti územního plánu a zastavovacího (regulačního) plánu. Tyto hybridní plány by – zejména pro menší sídla – mohly být i trvalou možností, více vyhovující jejich charakteru. K přehlednosti systému by také pomohla digitalizace, aby si stavebník ideálně „na jedno kliknutí“ na pozemek mohl předem zjistit všechny požadavky, které musí ve stavebním řízení splnit.

8. Kontinuita a odpovědnost

Péče o lidská sídla a krajinu vyžaduje dlouhodobý a odpovědný přístup. Rozvoj území se počítá na desítky let, a proto je tolik podstatná kompetence, odbornost a kontinuita práce úředníků, kteří mají rozvoj území na starost. Sebelepší zákon nenahradí lidský přístup a osobní odpovědnost konkrétních lidí. Systému povolování staveb by velmi prospělo vědomí odpovědnosti jednotlivých úředníků za přidělenou část správy státu a snaha jednat mezi sebou na osobní lidské úrovni, nikoli pouze schematickým „papírováním“ předtištěnými dopisy. Pro dobrou správu území je podstatná nejen věcnost a hluboká znalost problémů, ale zejména mezioborová spolupráce a chápání věcí ve vzájemných souvislostech. Specializace profesí vznášá do stavebnictví často protichůdné požadavky, které je nutné vyvážit a koordinovat, a to jak při územním plánování, tak i v povolování staveb. Stavební zákon by v procesním nastavení měl tuto koordinační úlohu zohlednit, protože dnes například u povolení staveb namísto vlastního stavebního úřadu de facto rozhodují dotčené orgány státní správy. Každý úředník by měl rozhodovat pouze o tom, co mu přísluší.

Vyšší odborností a porozumění při plánování a povolování staveb by prospělo zavedení odborných komisí (nejen městských architektů). Například město Vídeň má ve svém stavebním zákoně hned na začátku v § 3 ustanovení o odborné komisi, která má na starost posuzování významných staveb a plánů. U nás máme podobné komise, ale často zpolitizované, bez nutné obměny členů. Vídeňský systém ustanovuje jednoho člena na 3 roky tak, aby se vždy část členů obměnila nezávisle na čtyřletém volebním období. Tím je zaručena kontinuita a odpovědnost členů. Podobná tělesa mají další vyspělé země. Městský architekt (v menších obcích jednotlivec, ve větších komise) by měl být odborným oponentem nových projektů a urbanistických plánů.

9. Veřejný zájem

Jedním z podstatných úkolů státu je ochrana veřejného zájmu společnosti lidí. Systémově se veřejný zájem projevuje „shora dolů“ od státní správy a samosprávy a „zdola nahoru“ od občanské společnosti. Oba směry mají svůj nezastupitelný význam a pozici pro správu území a ani jeden nelze nahradit druhým či oslabit. Konkrétní požadavky na stavby a místní souvislosti by se měly promítnout především do zastavovacích plánů. Právě nad nimi by ideálně měla vzniknout společenská dohoda o využívání území. Pokud se proces hledání dohody přesune na jednu konkrétní budovu, může být již pozdě a dostatečně se nezhodnotí souvislosti místa. Pokud se tato dohoda přenáší na úroveň územních plánů, může být nalezený právně exaktní dohody nad lidské síly, jak se to ukazuje například v Praze a Brně. Výhodou zastavovacího plánu je, že se dotýká menšího počtu majitelů pozemků oproti celé obci nebo městu, a tak je snazší najít opravdovou smluvní dohodu. Veřejnost musí samozřejmě mít možnost ovlivnit veškerou územní plánovací dokumentaci tak, aby byla reprezentativní a vydržela v čase. Je ale zřejmé, že jinak se bude řešit obecná koncepce a celková strategie rozvoje a jinak její konkrétní průmět do území, který může být naplněn ve více variantách, jež nadřazená obecná dokumentace ani nemusí v detailu dohlédnout (viz kapitolu 7).

10. Stavby a daně

Aby se skutečně plnily cíle a úkoly územního plánování, je třeba provázat nástroje výstavby s daňovou politikou. Jako Karel IV., který stanovil

daňové úlevy pro ty, kdo staví z kamene, je i dnes možné zvýhodnit stavebníky například na brownfieldech, kde musí řešit náklady se sanací území, a znevýhodnit stavebníky na greenfieldech, kde obcím a státu enormně narůstají náklady na dopravní a technickou infrastrukturu. Aby se zabránilo spekulaci s půdou, která vede k nárůstu sídelní kaše, měly by se stavební pozemky výrazněji zdanit vůči pozemkům nestavebním. Navíc by mělo být možné rozvojové plochy zmenšit bez náhrad, pokud nejsou nové stavební pozemky skutečně do 10 let zastavěny, jako je tomu například v Rakousku. To by vedlo ke stimulaci nové pozemky buď zastavět, nebo je vrátit zpět do nezastavitelných pozemků a omezilo by to trend neustálého nárůstu ploch pro pouhé pozemkové spekulace a nekoordinovanou roztroušenou výstavbu. Tento trend je totiž v příkrém rozporu s ideou udržitelné výstavby sídel, protože je velice nákladný na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu a přináší řadu negativních environmentálních dopadů.

NOVÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY

Pro lepší obeznamenost architektů s relevantní legislativou si dovoluujeme upozornit na některé předpisy, které souvisejí s výkonem profese a k jejichž změnám došlo v poslední době. Ve Sbírce zákonů České republiky jsou zákony a vyhlášky pravidelně zveřejňovány, viz www.mvcr.cz v rubrice Legislativa.

Z předpisů uveřejněných ve Sbírce zákonů České republiky od 31. 10. 2019 do 18. 4. 2020 upozorňujeme zejména na:

Zákon č. 312/2019 Sb.,

kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon nově vymezuje vodní díla a terénní úpravy, k jejichž provedení je dostačující ohlášení vodoprávnímu úřadu, upravuje postup při ohlášení takových vodních děl a terénních úprav a obsah jejich projektové dokumentace.

→ Novela je účinná od 1. 2. 2020.

Vyhláška č. 4/2020 Sb.,

o energetických specialistech

Vyhláška ruší předchozí právní předpis (vyhláška č. 118/2013 Sb.) a stanoví obsah a rozsah odborné zkoušky pro udělení oprávnění energetického specialisty, obsah a rozsah průběžného vzdělávání energetických specialistů a formulář žádosti o udělení oprávnění k výkonu činnosti energetického specialisty.

→ Vyhláška je účinná od 25. 1. 2020.

Vyhláška č. 286/2019 Sb.,

o vyhlášení Národní přírodní rezervace Divoká Oslava a stanovení jejich bližších ochranných podmínek

a Vyhláška č. 287/2019 Sb.,

o vyhlášení Národní přírodní rezervace Chejnova a stanovení jejich bližších ochranných podmínek

Obě vyhlášky vymezují dvě nové národní přírodní rezervace a jejich ochranná pásma a vymezují činnosti, které zde lze provádět pouze se souhlasem orgánu ochrany přírody.

→ Obě vyhlášky jsou účinné od 1. 12. 2019.

Nařízení 16/2020 Sb.

o podmínkách použití finančních prostředků Státního fondu rozvoje bydlení formou úvěru poskytovaného na energetickou modernizaci bytových domů

Nařízení vymezuje, v případě jakých modernizací bytových domů lze žádat o účelovou dotaci ze SFŽP. Jednou z podmínek pro poskytnutí úvěru je přiložit k žádosti projektovou dokumentaci energetické modernizace. Způsobitelnými náklady z hlediska čerpání úvěru jsou mimo jiné náklady na technický dozor stavebníka a autorský dozor projektanta.

→ Nařízení je účinné od 1. 2. 2020.

Připravila Daniela Rybková

OTÁZKY A ODPOVĚDI

V průběhu roku dostává Právní oddělení Kanceláře ČKA desítky dotazů týkajících se výkonu profese architektů, na něž autorizovaným osobám i jiným subjektům odpovídá. Vyberáme některé z nich.

K otázce autorských práv k realizované krajinářské úpravě

Město před dvaceti lety provedlo projekt revitalizace sadů, které jsou památkově chráněny. Nyní zvažujeme další kompletní revitalizaci a zajímá nás, zdali je dle autorského zákona nutné zakázku zadat autorům původní revitalizace.

K této otázce jsou možné dva přístupy – v první řadě lze přistupovat k sadu jako k dokončené (krajině) stavbě a postupovat podle § 38d autorského zákona který uvádí, že „Do práva autorského nezasahuje ten, kdo /.../ b) architektonické dílo vyjádřené stavbou, výkresem nebo plánem užije pro účely udržovacích prací anebo změny dokončené stavby, v míře nezbytně nutné a při zachování hodnoty architektonického díla; je-li to opodstatněné významem architektonického díla a lze-li to na něm spravedlivě požadovat, je povinen předem uvědomit o svém úmyslu autora a na vyžádání mu poskytnout dokumentaci stavby včetně vyobrazení, vystihující stav před provedením změn.“ Aplikací uvedeného ustanovení lze dojít k závěru, že není neoprávněným zásahem do autorského díla navržení a provedení změny krajinářské stavby v rozsahu nezbytně nutném a při zachování hodnoty díla jinou osobou, přičemž není nutno k zásahu do díla obstarávat souhlas původních autorů. Druhou možností výkladu je na situaci ustanovení § 38d neaplikovat, a to z toho důvodu, že v této situaci se nejedná o stavbu v běžném slova smyslu a případy zásahu do autorských práv na základě zákonné licence by neměly být vykládány extenzivně. Následkem tohoto výkladu by byla povinnost zadat projekt revitalizace původním autorům. Bohužel k této konkrétní otázce není prozatím k dispozici judikatura. Osobně bych spíše doporučila cestu ochrany autorských práv a pokusila domluvit na provedení zakázky s původními autory projektu revitalizace.

K otázce záruky za architektonickou studii

Na nevyužitý brownfield v našem městě si chceme nechat zpracovat urbanisticko-architektonickou studii. V komisi pro výstavbu a rozvoj, kde jsme se touto problematikou zabývali, jsme se nebyli schopni dohodnout o délce záruční doby na tuto studii. Můžete mi říct, jaká záruční doba je obvyklá a jaká je daná zákonem?

V případě architektonické nebo urbanistické studie není na místě hovořit o záruční době nebo záruce. Pojmy „záruka“ a „záruční doba“ používá občanský zákoník ve vztahu k dobrovolné záruce za jakost, kterou se ten, kdo ji poskytuje, zavazuje, že věc si po určitou dobu uchová svoji použitelnost nebo obvyklé vlastnosti – odolá běžnému opotřebením, „nezkazí“ se. To je v případě dokumentace zpracované architektem pochopitelně z povahy věci vyloučeno. Na studii se vztahuje běžná odpovědnost za vady a rovněž za skryté vady – tedy za vady, které dílo v době předání již má, nicméně vyjdou najevo až později. Doba, po kterou lze odpovědnost z těchto vad uplatnit, je dle zákona 2 roky a lze ji rovněž smluvně prodloužit.

K otázce trvání autorizace architekta v průběhu územního řízení a souvisejících dopadů

Před podáním žádosti o vydání územního rozhodnutí zemřel odpovědný projektant. Může být i přesto vydáno územní rozhodnutí na základě jím zpracované dokumentace?

K obecné otázce, zdali má stavební úřad právo (resp. povinnost) ověřovat, zda je projektant v okamžiku podání žádosti o vydání příslušného rozhodnutí anebo v okamžiku samotného vydání příslušného rozhodnutí naživu či (analogicky) zdali má aktivní autorizaci, a zda výsledek tohoto ověření může mít dopad na ne/vydání příslušného rozhodnutí, uvádím, že nikoliv. Vzhledem k tomu, že stavební zákon nezakládá výslovně právo/povinnost úřadu ověřovat autorizaci projektanta v okamžiku vydání rozhodnutí, ze zásady zákonnosti správního řízení, podle níž mohou správní orgány postupovat pouze způsobem stanoveným zákonem, dovozují, že je stavební úřad oprávněn toliko ověřit, že byl projektant autorizovaný v okamžiku, kdy dokumentaci vypracoval a označil autorizačním razítkem. Upozorňuji však, že na tuto otázku nejsou zcela jednotné názory a rovněž z hlediska smyslu věci doporučuji v situaci, kdy projektant pozbyde autorizace před podáním žádosti na úřad, povolat nového projektanta, který za dokumentaci převezme odpovědnost (samozřejmě za adekvátního vypořádání autorských práv k dokumentaci). Situace, kdy osoba, která má za dokumentaci nést profesní odpovědnost, nežije, klienta staví do velmi riskantní situace v souvislosti s rizikem vzniku škody způsobené vadou v dokumentaci, nehledě na praktické problémy, které mohou vzniknout v souvislosti s nutností dokumentaci upravovat např. na základě požadavků dotčených orgánů.

K pojištění odpovědnosti za újmu

Objednatel po nás požaduje velmi vysoké pojištění, a to ve dvou pojistkách – Pojištění odpovědnosti za újmu a Pojištění profesní odpovědnosti za újmu. Naše makléřka oprávněnost této pojistky zpochybňuje. Má klient na tento požadavek právo?

Požadavek na pojištění obecné odpovědnosti za újmu se vyskytuje zejména u zahraničních klientů ze zemí, kde je tento produkt vedle pojištění profesní odpovědnosti za újmu běžně užíván. Jedná se o pojištění škod, které přímo nesouvisí s výkonem povolání, např. újmy na zdraví způsobené nedbalostí. Investor pochopitelně má v rámci smluvního vyjednávání právo takovou pojistku požadovat, nicméně někdy lze s asistencí pojišťovacího makléře klientovi tento požadavek rozmluvit s poukazem na analýzu škodných událostí v ČR, jejich obvyklého rozsahu a druhu a zároveň na náklady požadované pojistky, které jsou často skutečně vysoké, a v konečném důsledku je hradí klient.

K otázce možnosti zásahu do územního plánu

Pohádal jsem se s právníkem města, který po mně požaduje text našeho územního plánu, že ho „upraví“. To jsem odmítl s poukazem, že za jeho znění zodpovídám já svým autorizačním razítkem a že se jedná o autorské dílo. (Nyní je věc před opakovaným společným jednáním). Má na takový požadavek podle vás právo?

Územní plán je úřední dílo, tj. nepodléhá autorskoprávní ochraně. Zákon říká, že úředním dílem je opatření obecné povahy i jeho návrh. Toto tedy není argumentace pro to neposkytnout zástupci města wordový dokument s návrhem textové části. Na druhou stranu skutečně není standardní, aby vám zástupce města text návrhu územního plánu přepisoval. Jak správně uvádíte, za návrh odpovídáte vy jako autorizovaná osoba. Náměty na úpravy by měl vznést formou připomínek; jestli je vezmete na vědomí, je na vás, resp. na pořizovateli.

Připravila Eva Faltusová

SKRYTÉ ZÁRUBNĚ
INSPIRACE
PRO MODERNÍ
ŘEŠENÍ

Vysoce designová novinka na trhu, která nabízí:

- absolutně čistý dveřní průchod bez obložek
- otevírání dveří k sobě i od sebe při dokonalém lícování se zdí
- použití pro posuvné i otočné dveře
- možnost atypické výšky dveří

www.japcz.cz

JAP

unikátní interiérová řešení

36

ΤÉΜΑ

Územní plánování v ČR

Územní plánování

„Územní plánování. Říká vám to něco?“, zeptal jsem se na začátku semestru svých studentů – ne architektů, ale přírodovědců Univerzity Palackého. Společnými silami jsme poskládali celkem ucházející definici: „Je to souhrn pravidel a nástrojů pro účelné, šetrné a oku lahodící promítání lidských potřeb do prostředí lidských sídel a krajiny.“ Ale vedle toho nebezpečně často zaznívala odpověď jiná: „Je to nástroj pro pozemkovou spekulaci a získávání moci, maskované platnými zákony a zdáním demokracie.“

Dobře mi tak. Je nebezpečně klást otázky bystrým a nerezignovaným lidem, kteří si ještě mohou dovolit upřímnost. Ale popravdě řečeno, není naše zkušenost, byť máme pár let vzdělání a zkušeností navíc, stejně ambivalentní?

Než se pokusím objasnit, proč není pověst územního plánování tak pozitivní, jak bychom si (až na výjimky) přáli, vrátím se o pár desítek let zpátky ke vzpomínce, která se mi v souvislosti s územním plánováním vždy vybaví: „Když vás nic nenapadá, běžte se ožrat,“ prohlásil v ateliéru na Rybářské ulici v Brně prof. Antonín Kurial na závěr mrazivě mlčenlivé obchůzky našich skic, ve kterých jsme my, studenti prvního ročníku, viděli jasně záblesky světové architektury. Stručně tak vyjádřil své mínění o míře našeho talentu a kreativity.

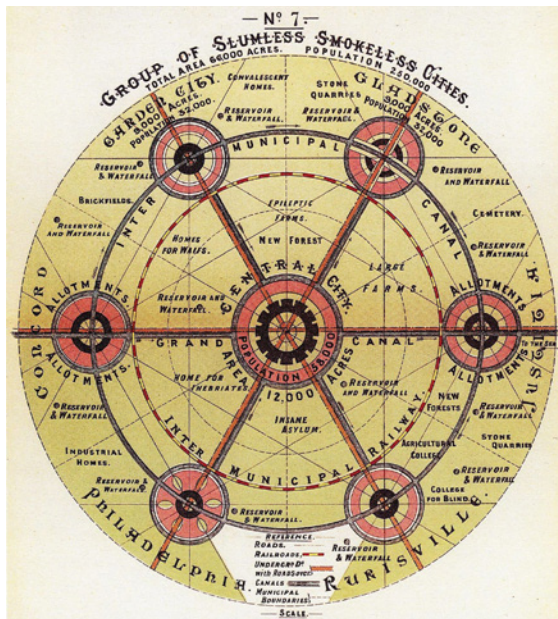
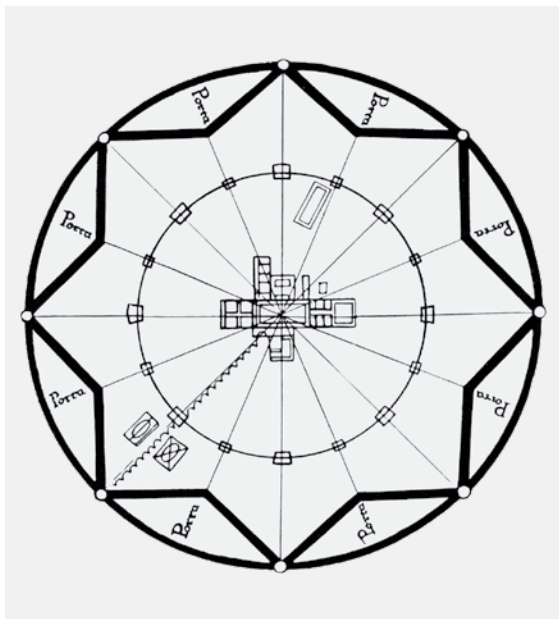
Podobného „povzbuzení“ naší sebedůvěry se nám dostalo na škole ještě mnohokrát: „Když neumíš nakreslit pořádnou perspektivu, běž dělat územní pláno-

vání!“ Že by? Není to šance, jak získat vysněný titul a zároveň zamaskovat nedostatek vlastní geniality?

Jenomže pak jsme se sebezapřením přetrpěli první přednášku a měli jasno: územní plánování? Nikdy! Extrakt nezázivnosti, nepochopitelnosti, pád z božského světa v hlavě se rodících architektonických perel do suchopárné 2D reality barevných fleků, šraf, čerchovaných čar, nesrozumitelných kódů a nezázivných keců. Touto cestou se může dobrovolně vydat jen úplný architektonický ztroskotanec. Bez nápadů, neodbytného tvůrčího puzení, bez představitivosti a výtvarného talentu.

Jenomže. Je-li tomu tak, co potom přimělo Leonarda da Vinciho, kterého asi není možné podezírat z nedostatku kreativity a všestranného talentu, aby si odskočil od Poslední večeře a od létacích strojů a začal přemýšlet o ideálním městě po morové nákaze Milána v roce 1486? A o pár let později k vytvoření téměř satelitně přesného plánu města Enza Ferariho – Imoly?

A proč se uspořádáním měst a krajiny, hledáním jeho ideálu a způsobu projekce myšlenkové vize do společnosti akceptovaného scénáře – územního plánu – zabývaly před ním i po něm desítky dalších nepřehlédnutelných osobností z oblasti filozofie, politiky, ekonomie, sociologie, výtvarného umění, městského (i sociálního) inženýrství, urbanismu, architektury?

PROČ VZNIKL V DĚJINÁCH NESČETNÝ POČET VIZÍ IDEÁLNÍCH MĚST?

Pokud to chcete pochopit, je to snadné: jednou si to zkuste. A dojde vám, že urbanismem, územně plánovací tvorbou neovlivňujete jednotlivce, ale životy tisíců lidí a generací, které přijdou po nich. Že pro ty stovky a tisíce lidí, s nimiž se nikdy osobně nepotkáte, utváříte životní prostor, který bude ovlivňovat jejich chování, vytvářet kulisu jejich zážitků, vztahů, provázet jejich chvíle štěstí i konejšit smutky. Že jim otevřete (nebo také příškrtíte) škálu možností pro jejich uplatnění a spokojený život. Že budou mít kde bydlet, pracovat, trávit volný čas, setkávat se s ostatními atd. atd. A i když územní plán je jenom základní kostrou mozaiky, kterou budou – hůře či lépe – zaplňovat kamínky desítky a stovky architektů, developerů, lobbistů, géníů i packalů, musíte budoucí podobě sídla vdechnout přesvědčivou kompozici a umělecký rozměr. A to nemluvím o určujícím respektu k přírodě, historickému dědictví, o koncepci infrastruktury, o urbanistické ekonomii výstavby a provozu plánovaného sídla... tedy o věcech, které nesmí být zanedbány nikdy. Bez ohledu na ambice samosprávy a tvůrčí ideu architekta-urbanisty...

Je to přetěžká, ale také fascinující úkol. Ale především: je to neuvěřitelná zodpovědnost.

ROLE SAMOSPRÁVY A STÁTNÍ SPRÁVY

Ale aby nedošlo k mýlce. Urbanista – územní plánovač není tím, kdo rozhoduje o osudu sídla. To je plně v rukou samosprávy. Přesně řešeno obyvatel, reprezentovaných v zastupitelské demokracii volenými zastupiteli. Neočekává se, že tyto územně plánovací laici budou „malovat“ územní plán. To jistě ne. Ale rozhodovat o dalším směřování sídla ano. Aby to mohli dělat, potřebují tři základní kameny: informace, vizi (strategii) a územní plán.

Informace

Pro zodpovědné zpracování územního plánu je potřeba mít vyčerpávající informace o systému – o jeho silných a slabých stránkách, příležitostech a hrozbách. Ty jsou totiž základním předpokladem jakéhokoliv plánování složitých celků. V oblasti správy a rozvoje sídla by informace o území a obyvatelstvu měly být obsaženy v periodicky aktualizovaných „územně analytických podkladech“. Říkám měly být, protože jakkoliv povinně existují a povinně se aktualizují, na

jejich kvalitu, úplnost a aktuálnost nelze ani zdaleka vždy sázet. Ukazuje se tedy, že „průzkumy a rozbory“ zpracovatele územního plánu, které měly územně analytické podklady nahradit (ve skutečnosti je ale mohly nanejvýš usnadnit), jsou naprosto nezbytné.

Strategie směřování sídla

Setrvačnost sídla a čas, který je zapotřebí pro dosažení změn, jsou nemalé. A vázat plánování sídla na čtyřletou periodu volebních období je nemožné, ale hlavně nesprávné.

Pozn.: Zákonem stanovená čtyřletá perioda zpracování zprávy o uplatňování územního plánu, kopírující periodu voleb, nebezpečně inspiruje ke změnám. Ale územní plán nesmí být politickým programem! Jednotlivé oblasti organismu sídla – životní prostředí, technická infrastruktura, doprava, veřejná vybavenost atd. – musí fungovat jako harmonický celek za všech okolností, ať vyhraje volby kdokoliv. Strany samozřejmě mohou – a měly by – mít své preference, které se projeví v množství prostředků věnovaných na jimi akcentované oblasti a investice a v jejich upřednostnění – sociální oblast, cyklostezky, podmínky pro podnikání, modrozelená infrastruktura apod.

Od chvíle, kdy přestalo existovat návrhové období územních plánů (přibližně 15–20 let) a kdy územní plány obcí platí sice neomezeně, ale ve zmíněných čtyřletých (někdy i kratších) přískocích, získává dlouhodobá strategie, stanovení cílů a posloupnosti kroků jejich naplňování na významu. Nástroj řízení, který stanovuje cíle a harmonogram k jejich dosažení, přitom existuje – je jím strategický plán. A jakou má vazbu na plán územní?

„Zadání“ územního plánu má naprosto zásadní vliv na jeho kvalitu. A jednou z nejdůležitějších částí obsahu „zadání“ územního plánu jsou požadavky a potřeby obce. Stavební zákon optimisticky předpokládá, že se tak stane prostřednictvím určeného zastupitele (jinak např. řidiče autobusu – při vši úctě k této zodpovědné profesi), který při formulaci zadání sdělí pořizovateli „... představy a názory obce...“. Zastávám názor, že si to zasluhuje sofistikovanější řešení. Komplexní, odborníky zpracovanou a s občany projednanou strategii – „strategický plán“. Ne všechna sídla ho mají, ale ta moudrá a zodpovědná ano. Je na zamyšlení, jest-

li je právo na hloupost a nezodpovědnost nutnou součástí demokratických svobod.

Územní plán

Územní plán je koncepční dokument, jehož smyslem je racionalizace prostorového uspořádání a funkčního využití sídla a krajiny. Je nástrojem ochrany existujících hodnot a inspirací pro vznik nových. Stanovuje optimální míru zastavitelnosti, podmínky pro hájení a účelné využití nezastavěných (a nezastavitelných) ploch v sídle i v krajině. Stanovuje pravidla a regulativy pro konsolidaci již zastavěného území (stabilizovaných a transformačních ploch) a vytváří předpoklady pro novou výstavbu – pro plošný rozvoj (je-li žádoucí). Fungování celku řeší návrhem koncepce dopravní a technické infrastruktury. Územní plán je klíčem k nalezení rovnováhy mezi kvalitou životního prostředí, nezbytnou hospodářskou prosperitou a potřebami a zájmy lidí. Musí zajistit předpoklady pro zvyšování životní úrovně, ale ne na úkor budoucnosti.

Bez existence platného územního plánu nelze v obci vymezit nové zastavitelné plochy a často je také podmínkou pro čerpání finančních dotací. Územní plán umožňuje samosprávě uplatnit předkupní právo a případně vyvlastnit pozemky nezbytné pro veřejně prospěšné stavby a veřejně prospěšná opatření.

Nemít dobře promyšlený a kvalitně zpracovaný územní plán obce je fatalismus. Hra na náhodu, ruská ruleta. Riziko chybných rozhodnutí s často nevratnými důsledky je jen otázkou času. Mít kvalitní územní plán je pro obec či město výhra.

Pozn.: Na posledním zasedání pracovní skupiny Urbanismu ČKA padla zajímavá otázka: Může městský architekt svým působením „kompenzovat“ špatný územní plán? Česká komora architektů je zastáncem a propagátorem působení městských architektů (viz Bulletin 3/2018 a informační manuál Městský architekt). Ale není to tak, že obec či město může mít špatný nebo žádný územní plán a samospráva to vyváží zaangažováním – byť výborného – městského architekta. Tak to doopravdy nefunguje...

Jak se ale zastupitelstvo složené z územně plánovacích laiků domůže kvalitního územního plánu? Je třeba vzít na vědomí, že proces pořízení územního plánu není zrovna jednoduchý a bez zkušených profesionálů se neobejde. A jako vždy a všude se dají věci dělat lépe a hůře. Je proto klíčové najít si ty nejlepší.

AKTÉŘI VZNIKU ÚZEMNÍHO PLÁNU

Zadavatel

Ještě než vysvětlím, kdo to jsou a co vlastně dělají, začnu u samosprávy. Její vůdčí role je v územním plánování, bytostně svázaném se správou a rozvojem sídla, nezastupitelná! A její zpochybnění v rámci probíhající rekodifikace stavebního práva bylo nejkontroverznějším bodem zběsilého projednávání nového zákona a vyvolalo asi největší nevoli ze strany samospráv, Svazu měst a obcí, pořizovatelů a zpracovatelů. Ale zpět. „Zadavatel“ (zastupitelstvo obce) je ten, kdo rozhoduje o pořízení či aktualizaci územního plánu. Volí si důvěryhodného a zkušeného „pořizovatele“, vybírá co nejlepšího „zhotovitele“, podílí se na vzniku a projednávání územního plánu, který na závěr vydá ve formě „opatření obecné povahy“.

Pořizovatel

Zmíněným „pořizovatelem“ je buď obecní úřad (úřad územního plánování), anebo může být externí (tzv. „létající“), který ale musí splňovat zákonem dané kvalifikační předpoklady. „Pořizovatel“ je organizátorem a administrátorem procesu přípravy, vzniku, projednání a schválení územního plánu. Vyžaduje to od něj nejenom brilantní znalost ne úplně jednoduchého procesu zakotveného ve stavebním zákoně, vyhláškách a metodikách, ale také nadhled, komunikační schopnosti, systematickosti a důslednost, diplomatičnost, ráznost a takt. A aby toho nebylo málo, zákon na něho navíc klade jeden krajně obtížný a zcela zásadní úkol: s „určeným zastupitelem“ zpracovává veledůležitý návrh „zadání“, ve kterém se stanovují hlavní cíle a požadavky na zpracování územního plánu. Jestli je to bez účasti budoucího „zpracovatele“ vůbec v jeho (jejich) silách, je námět ke zhodnocení...

Zpracovatel

Ale určitě nejdůležitějším partnerem je „zpracovatel“ (někdy též „projektant“), jehož odborný kredit, zkušenosti, reference jsou pro vznik kvalitního územního plánu alfou a omegou. Navíc je těžko představitelné, že by bez jeho účasti (a bez jím provedených doplňujících průzkumů a rozborů) byl schopen „pořizovatel“ a „určený zastupitel“ zpracovat kvalitní „zadání“. Přes jednotné číslo jeho označení musí jít vždy o multiprofesní tým, byť v jeho čele stojí osobnost autorizovaného architekta urbanisty, který ostatní řídí a koordinuje.

O výběru „zpracovatele“ územního plánu se moc nemluví, ale mělo by. Pevně doufám, že už jsme se poučili v tom, že honba za dosažením nejnižší ceny nevede k úspoře, ale k nekvalitě. Bezrizikovou cenu lze přitom ověřit pomocí kalkulačky na webu ČKA. Důležité je složení komise vybírající „zpracovatele“ – v ní by vedle zástupců samosprávy a odborů, které s územním plánem pracují, určitě neměl chybět nezávislý externí odborník, který např. územní plány sám zpracovává. A poslední věc k úvaze je, zda by přístup k řešení územního plánu nemohl být také předmětem specifické formy urbanistické soutěže. Ale určitě alespoň jedním ze základních kritérií výběrového řízení.

Určený zastupitel

Nezanedbatelnou a pro mě poněkud kontroverzní roli hraje „určený zastupitel“, kterého si ze svého středu volí zastupitelstvo. Ve stavebním zákoně je deklarováno, že je „....mluvčím zastupitelstva ve vztahu k pořizovateli a k projektantovi...“. Při bližším pohledu ale zjistíte, že určený zastupitel ani zdaleka není pouze mluvčím, styčným důstojníkem, ale jsou mu svěřeny zcela zásadní pravomoci:

→ spolupracuje s pořizovatelem na návrhu zadání územního plánu nebo jeho změny; společně s „pořizovatelem“ stanovuje hlavní cíle a požadavky na zpracování návrhu územního plánu a sděluje mu představy a názory obce.

Pozn.: Jaká je kontrola, že to skutečně dělá? Že zástupce jediné politické strany z pestrobarevného zastupitelstva pořizovateli nesdělují například body volebního programu své strany?

→ spolu s „pořizovatelem“ upravuje „zadání“ na základě požadavků a podnětů uplatněných při projednání,

→ po veřejném projednání návrhu územního plánu vyhodnocuje spolu s „pořizovatelem“ výsledky projednání a zpracovává návrh rozhodnutí o námitkách.

Pozn.: Zhodnocení podaných připomínek a rozhodování o námitkách je vysoce odborná činnost – věcně i právně – a samozřejmě je to často i politikum. Z 50 % se na něm podílí určený zastupitel, u kterého nelze požadovat – a zákon to ani nedělá – vzdělání v oblasti územního plánování, stavebního ani občanského práva. Pro tuto chvíli ponecháme stranou, jestli zástupce jediné strany může hájit – a skutečně nezaujatě hájí – zájmy občanů, voličů ostatních stran. Důležitá je jiná věc: Monstrózně koncipovaný proces komplexního projednávání návrhu územního plánu, generující často stovky připomínek a námitek, vyhodnocuje de facto jediná odborná a právně způsobilá osoba: „pořizovatel“. Určený zastupitel se mu sice může dívat přes rameno, ale určitě mu nemůže odborně oponovat a kontrolovat ho – po odborné stránce toho není schopen. A po politické by to dělat neměl.

Dotčené orgány státní správy

Mezi dotčené orgány státní správy patří hygiena, hasiči, památkáři, orgány životního prostředí, ochrany půdy a spousta dalších, kteří mají společný úkol: dohlížejí na dodržování zákonů zajišťujících veřejný zájem. Dělají to formou písemných „stanovisek“, a pokud existují dobré zákony a pokud jsou úředníci státní správy profíci, není o čem diskutovat. Trochu složitější (a ne úplně výjimečná) situace nastává tehdy, když se jejich stanoviska navzájem vylučují. Patem to ale samozřejmě skončit nemůže a musí se dohodnout, být třeba až na úrovni ministerstev. Urbanismus je umění kompromisu... málokde to platí víc než v územním plánování.

Zcela opomíjenou otázkou je, jestli vzdělaný a v běžné praxi ostřílený úředník je schopen územní plán vůbec „přečíst“, vyselektovat to, co ho zajímá, a zaujmout k němu kvalifikované stanovisko. Ne všechny územní plány jsou „user-friendly“, a orientovat se v nich není pro územně plánovací laiky (kterými zdaleka nejsou jen řadoví občané, ale klidně i úředníci státní správy – sice plně kvalifikovaní, ale v úplně jiném oboru) nijak jednoduché.

Pozn.: Doložím to příkladem kolegy a kamaráda, který byl úředníkem jedné z institucí státní správy v městě, kde bydlím. Poté, co při projednání návrhu nového územního plánu absolvoval téměř tříhodinový výklad „zpracovatele“ a prostudoval: 6 výkresů na 18 mapových listech výroku, 2 schémata výroku, 3 výkresy na 10 mapových listech odůvodnění, 234 strany textu výroku, 618 stran textu odůvodnění, 157 stran textu

SEA a 31 stran textu Natura 2000, mi zavolal a ptal se mě: „Prosím tě, co k tomu mám napsat?“ Ale snad to byla výjimka...

Nadřízený orgán územního plánování

Nadřízený orgán územního plánování (krajský úřad) je supervizorem procesu pořizování, hlídačem zákonosti a pojiškou, pokud někdo z vyjmenovaných subjektů z neznalosti, nezkušenosti nebo pod tlakem vnějších vlivů selže. Není třeba zdůrazňovat, že má-li být imunní proti vnějším tlakům, být schopen odhalit nedostatky a sjednat nápravu, musí jít o vzdělané, zkušené a respektované profesionály s vysokým odborným i morálním kreditem. První ligu by neměli pískat rozhodčí z divize...

ROZCESTÍ ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ?

Při cílevědomém úsilí samosprávy najít si kvalitního „pořizovatele“ a „zpracovatele“, při příznivé konstelaci orgánů, které si samospráva nevybírá, za předpokladu, že potáhne všichni za jeden provaz, nebo si alespoň nebudou házet klacky pod nohy, existuje předpoklad, že výsledkem by mohl být slušný územní plán. V limitech současné metodiky. Proč tato poznámka?

I když si to odmítáme přiznat, územní plánování i my sami, kteří se na něm tak či onak podílíme, stojíme na rozcestí. Současná územně plánovací metodika je pohrobkem jednak modernistického ideálu „uklizení“ funkcí a jednak principů fungování centrálně řízeného státu, který plánoval a financoval všechno. Jenomže za poslední desetiletí se změnilo prakticky vše. Vrátilo se soukromé vlastnictví. Vrátil se kapitalismus, trh, prohloubily se sociální rozdíly. Globalizace světa přinesla nárůst a kumulaci investičního kapitálu a potřebu zvětšení akčního rádiu jeho uplatnění. Oddělil se proces developingu, investování a vlastnění a užívání realizované investice. Působení developerů bez vztahu k danému území významně zmenšilo zodpovědnost za dopady na dané území, podmínky života místních obyvatel a přírody.

Shodnout se na tom, které nástroje a postupy územního plánování jsou aplikovatelné a s čím je potřeba se rozloučit, není vůbec lehké. A vymyslet nové a účinné ještě těžší. Ale do té diskuse (obávám se, že občas i hádky) se puslit musíme. Ustrnout na morálně vyčpělých principech jen proto, že už je dobře umíme, by byla cesta do pekel.

Závěrem alespoň několik námětů do diskuse

→ Územní plán se nemůže rozhodnout, jestli má být koncepčním dokumentem, anebo doku-

Le Corbusier, Plan Voisin – přestavba centrální části Paříže, návrh, 1922–1925. Snímky z archivu autora

- mentem pro rozhodování (pro umístování staveb). Podle současné dikce stavebního zákona je obojím. Tím pádem se koncepce a její priority ztrácí pod nánošem nadbytečných detailů. A naopak územní rozhodnutí o umístění stavby se vydávají na základě územního plánu např. stotisícového města. Je to sice holý nesmysl, ale stavební zákon je naplněn, projektant stavby (nezřídká bez jakékoliv urbanistické a architektonické průpravy) získává potřebné alibi a o harmonickém řešení urbanistického detailu, pochopení a dotvoření génia loci si můžete nechat jen zdát. Spravila by to prohlídka, půlhodinová úvaha a pětiminutová axonometrická skica, zastavovací studie. Ale tu už stavební zákon nezná.
- Územní plán se nemůže rozhodnout, jestli ve verzi pro dvoutisícovou obec a stotisícové město má vypadat stejně. Metodikou zpracování, legendami, mírou regulace apod. Je zapotřebí zvážit, jestli výhody unifikace (univerzální čitelnost) vyváží znepeklující nadbytečné položky v jednoduchém územním plánu malých obcí.
- Územní plán se nemůže rozhodnout, jestli má smysl podmiňovat využití území zpracováním podrobnější dokumentace či podkladu – regulačního plánu či územní studie. Neměla by být územně plánovací dokumentace malých obcí přímo kompilátem atributů územního a regulačního plánu?
- Existuje zásada, že v územním plánu nesmí být vymezovány nové zastavitelné plochy za hranici zastavěného území sídla, pokud nejsou využity všechny navržené a ladem ležící zastavitelné plochy uvnitř sídla. Pokud ovšem nejsou tzv. „nedostupné“ (např. dědic majitele žijící v brazilském pralesi). Kreativita developerů a lobbistů při vymýšlení důvodů, proč ladem ležící pozemky uvnitř města (za 2500 Kč/1 m²) jsou nedostupné, je hodná pozornosti. Stejně jako je nepochopitelná tolerance orgánů ochrany zemědělské půdy, pořizovatelů, nadřízených orgánů územního plánování a zastupitelů. Jaký div, že výkupy pole za městem (za 15 Kč/m²) jdou jako po másle. A vůle a potřeba intenzifikace zastavění vnitřku města a naopak hájení „krajinného rozhraní“ je jen prázdnou proklamací.
- Chybí propojení územního plánování s ekonomikou. Vymezení zastavitelného pozemku v územním plánu znamená pro majitele mnohonásobné zhodnocení, které se v civilizovaných zemích kolem nás daní. Pokud majitel sám stavět na pozemku nechce, nutí ho platba daně pozemek prodat a akceleruje se tak jeho využití. Poskytnutí zdrojů, technické, dopravní a veřejné infrastruktury, veřejné dopravy, služeb – to je vklad města, z něhož developeri (nebo jejich klienti) profitují. To vysvětluje ochotu privátního sektoru přispívat na tyto veřejné výdaje. Proč ne u nás?
- Klíčem ke kvalitnímu územnímu plánu je koordinace všech složek (urbanismus, architektura, technická, dopravní a veřejná infrastruktura apod.). Nepochopitelnou anomálií je vyčleňování řešení nezastavěných částí území obce (ÚSES, pozemkové úpravy, v poslední době územní studie krajiny) a jejich krajně problematická dodatečná implementace do územních plánů (pokud k ní vůbec dojde). Nemělo by řešení nezastavěného a nezastavitelného území obce být integrální součástí územního plánu?
- Samostatným tématem je škála nástrojů pro naplnění hierarchie územního plánování – na úrovni státu (Politika územního rozvoje), krajů (Zásady územního rozvoje), ale především těch, které souvisí s územním plánem a jeho podrobným rozpracováním (dnes „regulační plány“ a „územní studie“). Jestli je dostatečná jejich škála, aby pokryly všechny rozsahy řešených území, jestli je logický a přiměřený jejich obsah, jestli je správně stanovena jejich závaznost (některé územně plánovací dokumenty v okolních zemích jsou závazné pro orgány veřejné správy, ale ne pro občany) apod. A snad nejdůležitější je to, aby například územní plán přestal být nesrozumitelným strašákem, ale aby byl nejbližším spojencem občanů, zastupitelů, developerů. Aby mu rozuměli a nemuseli spoléhat na „územně plánovací informační“ orgány územního plánování. Poslední dvě, které si vyžádali mí klienti, měly 8, resp. 9 stran a v obou byla nějaká chyba... těžko se tomu divit. Územní plán už se asi nevrátí do podoby, kdy si starosta připíchl na stěnu hlavní výkres a na pár let si s ním vystačil. Ale současné technologie, GIS, a hlavně grafické 3D programy konečně umožní vymanit se z barevných fleků a konečně vidět prostor prostorově. A jediným kliknutím myši získat všechny závazné informace o parcele nebo prostoru, který ho zajímá. Ušetří to čas, usnadní dostupnost informací, posílí inspirativní roli územního plánu, a tím pádem i jeho naplňování. Dnes jsou územní plány měst četbou pro vyvolené. A pro ty ostatní křížovou cestou na Golgotu lemovanou lesem územně plánovacích informací... A stát platí armádu úředníků, kteří (s rizikem chyb) složitě (např. na oněch 8 stranách) popisují jednotlivé lokality. A přitom jeden developer potřebuje prověřit ve městě např. 20 lokalit... Ale stejně naléhavě to konečně zajistí lapidární a transparentní kontrolu, jestli se územní plán skutečně dodržuje, porušuje, případně „ohýbá“ (kdy se některé nepohodné regulativy zangažovaným úředníkům nepodaří „najít“).
- „User-friendly“ musí být výsledný produkt – územní plán. Ale „friendly“ by mělo být také dnes naprosto pokrytecké projednání s veřejností, které se předvádí množina barev, šraf, kódů a symbolů, kterým drtvívá většina z nich nerozumí. O způsobu vyjadřování připomínek ani nemluvě. Snad se dočkáme chvíle, kdy se územní plán bude prezentovat v prostorové 3D formě. A já budu moci zaarchivovat slide, kterým jsem dokumentoval své zkušenosti s akcí veřejnosti na projednání územního plánu: je na něm opice vyjadřující dokonalou mimikou nejprve svou zvědavost, poté nepochopení a nedůvěru a nakonec rezignaci... A vyměním ho za slide s názvem jedné z kapitol knihy Jana Gehla Města pro lidi (s věnováním, kterým se chlubíme, kde můžeme). Ta totiž vyjadřuje to, co by měl kvalitní územní plán zajistit: „Živé, bezpečné, udržitelné a zdravé město“.

Stašek Žerava
člen představenstva ČKA a PS Urbanismus

Smysl a účel územního plánování

Téma územního plánování je mimořádně aktuální s ohledem na probíhající rekodifikaci stavebního práva a nastavení pravidel odpovídajících charakteru, smyslu a potřebnosti plánovacích činností – to jest návrat k základům plánování jakožto projevu vůle plánujícího subjektu. Jsou tudíž právě v tomto okamžiku na místě nejen úvahy a komentáře de lege lata, ale zejména úvahy de lege ferenda! Územní plánování nabralo v nedávné minulosti velmi problematický kurz. Po překonání totality a obnově územní samosprávy se vývoj ubíral postupně směrem k obnově účelného plánování jakožto činnosti těch subjektů, kterým náleží správa určitého území – obce nebo kraje.

V tomto smyslu byla také v minulosti postupně novelizována ustanovení stavebního zákona z roku 1976, upravující podmínky pořizování územně plánovacích dokumentací a podkladů, a to zejména novelou tohoto zákona z roku 1998. Toto směřování bylo poprvé narušeno novelou téhož zákona z roku 2000, kterou byla pojata činnost pořizovatelů – s nelogickým odkazem na nově schválenou koncepci organizace veřejné správy v České republice, provedenou souborem zákonů o obcích, o krajích a o hlavním městě Praze – v rozporu s jakoukoliv logikou jako výkon státní správy v „přenesené působnosti“. Nepochybným záměrem, později vývojem stavebního práva potvrzeným, bylo výrazné posílení a centralizace moci státu a jeho „předběžného“, nikoliv „následného“ dozoru (cenzury) nad obcemi a kraji.

Tématu územního plánování byl na půdě Fakulty architektury ČVUT v Praze věnován v Ústavu urbanismu pod vedením architekta Jehlíka v součinnosti s hl. městem Prahou obsáhlý výzkum, zaměřený zejména na proces zadávání územních plánů, a to v duchu Aristotelovy maximy, že:

„...jest třeba dávatí pozor na začátky... neboť chyba bývá na začátku a začátek, jak se říká, jest polovinou celku, takže i malá chyba v něm jest k chybám v ostatních částech v téměř poměru.“¹

1 Aristoteles. Politika. Praha: Jan Laichter, 1937

Z výsledků tohoto výzkumu v tomto článku čerpáme, neboť závěry tohoto výzkumu nejen že neztratily na své aktuálnosti, ale v souvislosti s připravovanou rekodifikací se ukazuje naléhavost řešených témat, jakož i nutnost přesně pojmenovat smysl a účel územního plánování jako jednoho z významných nástrojů správy a rozvoje území.

Smyslem a účelem územní plánování je rozhodování místní samosprávy obce o směřování obce a povaze této správy. Cílem územně plánovacích činností je proto jednak:

- stanovení základního právního a věcného rámce pro rozhodování v konkrétních správních řízeních (v územním řízení, ve stavebním řízení a řízeních s ním souvisících);
- vymezení podmínek budoucí správy a vývoje obce – stanovení podrobnějších programů a politik vycházejících z názorů a požadavků obyvatel obce a uživatelů území a nemovitostí (v celém sociálním i ekonomickém spektru) a zpětně se do nich odrážejících a ovlivňujících je a současně jako základ pro vlastní rozhodování obce o účelném nakládání s majetkem a rozpočtem.

Z uvedeného plyne, že územní plánování je především dohodou o správě území. Je tudíž v mnoha případech řešením konfliktů nastávajících mezi velmi různorodými zájmy, jak je souhrnně představuje níže uvedená tabulka.

Z níže uvedeného přehledu plyne, že přichází v úvahu celá plejáda případů kolizí nejen mezi soukromými zájmy navzájem a mezi zájmy soukromými a veřejnými, u nichž se to do určité míry předpokládá. Soukromým skupinovým zájmem zde rozumíme například zájmy repre-

zentované (zapsanými) spolky. Je třeba v této souvislosti připomínat, že veřejným zájmem se stává teprve ten zájem, který je aprobován uznanou právní formou, to jest vydaným územním plánem (opatřením obecné povahy) nebo správním rozhodnutím. Až do té doby je i zájem sledovaný zapsaným spolkem pouze zájmem soukromým, jakkoliv může vycházet z konkrétní zákonné úpravy a sledovat v tomto smyslu veřejně prospěšné cíle. Opakem jsou pak případy jednotlivců, jejichž zájem je zákonem jako veřejný zájem chráněn (například právo přístupu na vlastní pozemek).

soukromý individuální zájem	1	×	soukromý individuální zájem
soukromý individuální zájem	2	×	veřejný individuální zájem
veřejný individuální zájem	3	×	veřejný individuální zájem
soukromý individuální zájem	4	×	soukromý skupinový zájem
veřejný individuální zájem	5	×	soukromý skupinový zájem
soukromý individuální zájem	6	×	veřejný skupinový zájem
veřejný individuální zájem	7	×	veřejný skupinový zájem
soukromý skupinový zájem	8	×	soukromý skupinový zájem
soukromý skupinový zájem	9	×	veřejný skupinový zájem
veřejný skupinový zájem	10	×	veřejný skupinový zájem

Jak jsme uvedli, mnohé kolize mohou nastat a nastávají i mezi zájmy veřejnými, označenými zde jako veřejné skupinové zájmy. Jimi se rozumí zájmy vymezené zákony a chráněné (prosazované) dotčenými správními orgány. Velmi často se do kolize dostávají například zájmy památkové péče, péče o přírodu a krajinu anebo hygienické na jedné straně se zájmy dopravní infrastruktury, technické infrastruktury anebo požárními na straně druhé. Nicméně nelze vyloučit (a v územním plánování například v historickém osídlení v cenném přírodním prostředí parku je to nasnadě) i kolize mezi zájmy jinak si blízkými – například právě mezi zájmy památkové péče na jedné straně a zájmy ochrany přírody a krajiny na straně druhé. Tyto kolize musí být vypořádány dohodami, pro něž správní řád v ustanovení § 136 odst. 6 stanovuje procesní podmínky vypořádání:

„(6) Při řešení rozporů mezi správním orgánem, který vede řízení, a správními orgány, které jsou dotčenými orgány, jakož i mezi dotčenými orgány navzájem, týkajících se řešení otázek, jež je předmětem rozhodování, se postupuje přiměřeně podle ustanovení o řešení sporů o příslušnost s tím, že v případě bezvýslednosti dohodovacího řízení musí být zpráva o jeho průběhu spolu s návrhy jednotlivých ústředních správních úřadů ústředním správním úřadem, na jehož návrh bylo dohodovací řízení zahájeno, bez zbytečného odkladu předložena k řešení vládě. Ustanovení tohoto odstavce se nepoužije na řešení rozporů s územními samosprávnými celky, jestliže se věc týká práva územního samosprávného celku na samosprávu. Ustanovení § 133 odst. 6 platí obdobně.“

Tyto postupy nejsou v praxi dostatečně efektivně využívány, jsou-li využívány vůbec, a to jak v územním plánování, tak zejména ve správních řízeních vedených podle stavebního zákona. Obvykle se o případných kolizích vyjednává pouze per partes.

NÁSTROJE ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

K prosazení výše uvedených základních cílů užívá obec celou řadu nástrojů. Zvláštní postavení mezi nimi mají přímé, to jest administrativní nástroje (právní a správní), to jest nástroje, jimiž se bezprostředně zasahuje do práv a právem chráněných zájmů:

- opatření obecné povahy, kterým se vydává územní nebo regulační plán, resp. vymezení zastavěného území;
- jednotlivá správní řízení (především řízení územní, stavební a některá řízení související a vedená podle zvláštních právních předpisů); do právních, resp. správních nástrojů náleží i nástroje kontrolní (inspekční), koordinační, organizační a metodické.

Vedle nich jsou to nástroje nepřímého, to jest neadministrativního působení, zejména:

- nástroje politické – programy a politiky schvalované politickými orgány obce (program rozvoje obce), popřípadě orgány krajskými a státními;
- nástroje ekonomické – rozpočtové hospodaření, úvěry, mimorozpočtové formy financování, dohody o parcelaci a zejména plánovací

smlouvy, nakládání s majetkem, jeho správa a údržba, převody a zejména využití pro investiční činnost obce samé, popřípadě pro iniciaci soukromých aktivit na území obce;

- nástroje odborné – především nástroje územně plánovací (územní studie, územně analytické podklady, územně technické a mapové podklady a podobně), popřípadě nástroje projektové (zejména infrastrukturní);
- nástroje informační – nakládání s informacemi, základní registry a významné informační systémy a jejich ochrana;

tyto nástroje mohou využívat v procesu územního plánování (a obecně výstavby) různí aktéři v různém čase, s různou perspektivou i s různou intenzitou. Využití nástrojů jednotlivými aktéry a jejich zapojení do procesu porizování je graficky zobrazeno v příloženém schématu č. 3.

Mezi jednotlivými okruhy nástrojů existují pochopitelně úzké souvislosti a přechodové podoby. Plánovací smlouva nebo dohoda o parcelaci představují nepochybně zásadní nástroje ekonomické, avšak nepostrádají právní základ a uzavřením se stávají právními dokumenty. Ani rozpočet a nakládání rozpočtem není zcela nezávislé na právu (naopak: základní rámec pro rozpočtové hospodaření stanovuje řada zákonů a prováděcích právních předpisů). Obdobně nepostrádá plánovací smlouva nebo rozpočet svůj rozměr politický a programový; pro použité třídění a rozlišení je především podstatný věcný smysl a funkce těchto nástrojů, způsob jejich užití v plánovací a projektové praxi. Účelem užití všech uvedených nástrojů je naplňovat smysl a účel územního plánování v nejširším smyslu slova. Aby však územní plánování vůbec mělo smysl a účel, musí být připraveno reagovat dostatečně pružně na:

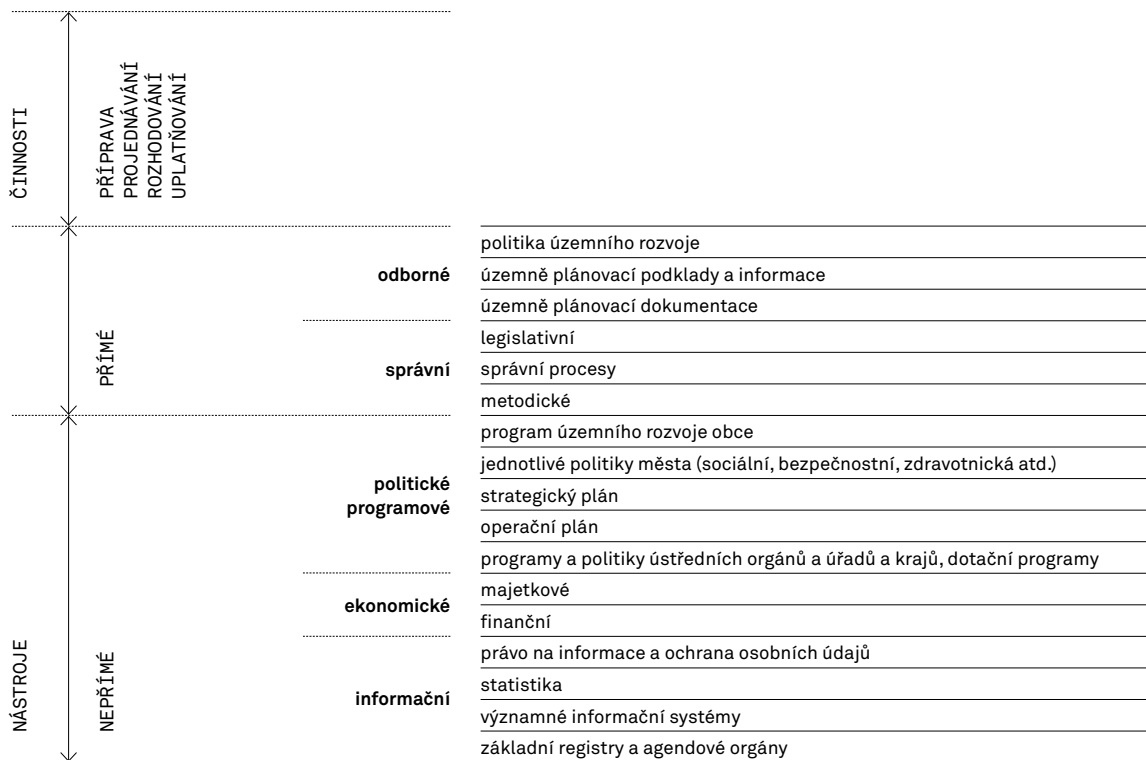
- změny v přístupu k přírodě a krajině, související jednak se zachováním kvalit přírody a krajiny, jednak s jejich obnovou tam, kde byla devastována, se zastavováním či nezastavováním dalších ploch a s poměrem volné krajiny

ny k zastavěnému území, zejména v blízkosti velkých center osídlení, přičemž toto využívání krajiny bude konfrontováno s požadavky na nové technologie a nové formy, na nové funkce a uživatelské standardy;

- kulturně civilizační změny, související jednak z tradicí a s péčí o kulturní bohatství a rozmanitost a zároveň s větší či menší otevřeností tohoto kulturního prostoru novým kulturně civilizačním vlivům, například v souvislosti s migrací obyvatel a s pronikáním nových/jiných kulturních vzorů chování; i v tomto případě bude využívání dosavadních urbánních a architektonických struktur konfrontováno s požadavky na nové technologie a nové formy, na nové funkce a uživatelské standardy; technické (materiálové, technologické a podobně) změny, jejichž nedílnou součástí je omezování energetické spotřeby nejen hledáním nových zdrojů energií, ale zejména aplikace různých nových úsporných technologií a materiálů, resp. inovovaným využíváním některých materiálů „tradičních“, ale zřejmě též celkovou koncepcí rozvoje urbánního a architektonického prostoru, jeho nových funkcí a nových forem,

a zároveň nabízet (skýtat) přijatelnou a účelovou míru stability uživatelům/obyvatelům.

Jiří Plos
právní poradce ČKA

<p>podnět k pořízení</p> <p>- rozhodnutí o pořízení zadání (usnesení) - vyhledání pořizovatele, pokud nebyl dosud určen; - vyhledání zpracovatele, architektů/urbanisty</p> <p>- aktualizace podkladů - doplnění analýz a průzkumů (průzkumy a rozborů, ÚAP); zpracování dílčích ověřovacích studií; identifikace problémů/kolizních míst</p> <p>- fakultativní projednání podkladů k podnětu</p> <p>- návrh zadání; oznámení o vyhlášení/vyvěšení</p> <p>- obligatorní projednání zadání – stanoviska/námítky/připomínky/žadavek SEA; požadavek variant; úpravy zadání vyplývající z projednávání</p> <p>- při pomínce/vyjádření (věcné a formální náležitosti)</p> <p>- při pomínce (věcné a formální náležitosti)</p> <p>- stanoviska (věcné a formální náležitosti)</p> <p>- schválení zadání (právní forma a obsah)</p>	<p>- zahájení vypracování návrhu</p> <p>- fakultativní projednání návrhu</p> <p>- oznámení o vyhlášení/vyvěšení návrhu</p> <p>- obligatorní veřejné projednání návrhu s výkladem (+ SEA)</p> <p>- stanoviska (koordinální stanovisko KÚ)</p> <p>- námítky</p> <p>- při pomínce</p> <p>- opakované projednání</p> <p>- posouzení krajským úřadem/stanovisko</p>	<p>- zahájení řízení o ÚP</p> <p>- oznámení návrhu vyhláškou (vyvěšení)</p> <p>- obligatorní veřejné projednání návrhu</p> <p>- stanoviska/námítky/připomínky</p> <p>- posouzení návrhu na rozhodnutí; návrh na vyhodnocení námitek – připomínky</p> <p>- rozhodnutí o návrhu a o námítkách k návrhu</p> <p>- vydání ÚP – opatření obecné povahy</p>
<p>lhůta +30 dní od vyvěšení a oznámení veřejnosti FO/PO; lhůta +30 dní od doručení DOSS + KÚ + sousední obec + obec</p> <p>neschválení</p>	<p>měsíce</p> <p>≥15+30d k nahlédnutí</p> <p>≥30d doručení DOSS + KÚ + sousední obec</p> <p>≥15d podání</p> <p>neschválení</p>	<p>24 roky</p> <p>do 7 dnů po VP</p> <p>opakovaná úprava</p> <p>neschválení</p>
<p>zpráva o uplatňování ÚP/aktualizace ÚP</p>		

Role aktérů územního plánování

Účastníky/aktéry/činitele můžeme podle sociálních (sociálně ekonomických, právních) statusů a jejich místa v rozhodovacích procesech při správě obce dělit na

- a. veřejnost laickou (jednotlivci – občané/ skupiny – spolky), odbornou a zejména samo jádro veřejnosti, a to fyzické a právnické osoby jakožto vlastníci, uživatelé, investoři (včetně vlastníků a správců infrastruktury);
- b. veřejnou moc, zahrnující samosprávu [územní – obce/kraje a personální (profesní/zájmové)], státní správu [ústřední orgány státní správy (ministerstva a ústřední úřady); dotčené správní orgány/úřady; správní orgány územních a personálních samospráv vykonávající tzv. přenesenou působnost] a specificky soudní moc.

OBEC A ROLE ORGÁNŮ OBCE

Obec je sice reprezentována svými politiky, tito politici však nejsou obcí samou – pouze ji zastupují. Kodifikace požadavků obce může být tudíž dosaženo pouze dohodou. Aby však mohlo být tohoto cíle dosaženo, musí v rámci projednávání podmínek využití a uspořádání území být dosaženo obecné shody zejména o:

- obecně přijatelných zásadách, podmiňujících další úspěšný život obce, zejména reálná strategie vývoje, funkčnost a účelnost infrastruktury, účinná ochrana majetku (včetně například ochrany památek) a podobně;
- prostoru otevřenému úsilí jednotlivců obyvatelích a využívajících území obce; východiskem musí být předpoklad, že vlastníkův (investorův) zájem sleduje nekonfliktní zhodnocení vlastního majetku, že tuto vlastníkovu (investorovu) představu nejlépe uskuteční k tomu povolaný odborník a že především tito dva by měli vědět nejlépe, co je pro dané konkrétní místo dobré (protože užitečné); jinak řečeno – rozumí se tím taková regulace využití území, která umožňuje co nejsvobodnější rozhodování o vlastních záměrech a aktivitách při respektování mezí oboustranné (či vícestranné) prospěšnosti;

→ společných, vskutku demokratických procedurách nalézání hodnot, které nejsou ani obecnou samozřejmostí, ani je neumí nebo nemožou nalézt a ustavit jednotlivci, ale pouze celé společenství, neboť jsou to hodnoty nezbytné a důležité pro zdravý život obce (využívání společných částí území – veřejných prostranství, zřizování a chod veřejných institucí, „iniciační projekty“ obcí a mnohé jiné).

Rozhodujícím činitelem územního plánování jsou obce, představované svou politickou reprezentací. Právě jim je svěřen největší díl přímé odpovědnosti za řádnou správu a rozvoj území. Proto svěřuje právo (stavební zákon) do základní působnosti obce:

- pořizování územního plánu obce (pro celé její správní území, popřípadě pro jeho část),
- pořizování regulačního plánu (pro celé její správní území, popřípadě pro jeho část),
- pořizování územně plánovacích podkladů (pro celé její správní území, popřípadě pro jeho část),
- schvalování zpracované a projednané územně plánovací dokumentace,
- vydání územně plánovací dokumentace opatřením obecné povahy,
- ukládání a využívání této dokumentace pro potřeby obce a jednotlivých občanů,
- sledování stavu a vývoje území a provádění změn územně plánovací dokumentace.

Náklady s těmito činnostmi spojené hradí obvykle obec sama, avšak není vyloučen ani případ, že náklady spojené s pořízením územně plánovací dokumentace, zejména regulačních plánů, uhradí zčásti nebo zcela i subjekty jiné, zejména soukromé. Obec ovšem nese při pořizování územního plánu vždy v celém rozsahu odpovědnost za:

- zadání územně plánovací dokumentace, v němž politická reprezentace na základě provedených průzkumů a rozborů stanovuje základní rámec a podmínky pro zpracování návrhu územně plánovací dokumentace,
- veřejné projednání a schválení konečné podoby návrhu územně plánovací dokumentace,
- provedení řízení o územně plánovací doku-

- mentaci a její vydání opatřením obecné povahy,
- vyhotovení čistopisu pro účely evidence a archivace schváleného územního plánu,
- implementace vydaného územního plánu.

Určité obtíže může důslednému uvádění pořizovatelské pravomoci obcí do života přinášet jejich současná struktura a důsledky spojené s velikostí a vybaveností obcí. Jiné jsou nepochybně možnosti velkých obcí nebo měst, obvykle lépe připravených k výkonu správních činností obce, než je tomu v případě obcí malých, s omezenými možnostmi výběru dostatečně kvalifikovaných osob. Právní úprava územní samosprávy obcí (obecní zřízení) umožňuje obcím uzavírat dohody a vytvářet (účelové) svazky obcí (mikroregiony), což by byla zejména pro pořizování územních plánů vhodná forma, jak sdružit síly (finanční prostředky) a koordinovat účelně rozvoj společný i individuální; překážkou se jeví především skutečnost, že rozhodující úkony, to jest úkony schvalovací, již provádějí obce per partes a možnosti koordinace se tím výrazně oslabují.

Vztah mezi obcemi navzájem je stavebním zákonem upraven jen okrajově; číní ostatní sousední obce (nebo obce, jejichž práva a právem chráněné zájmy jsou dotčeny) účastníky projednávání územně plánovací dokumentace, popřípadě účastníky územního řízení. Jejich postavení je ovšem slabší než postavení dotčených orgánů státní správy, neboť s nimi nemusí být obsah řešení – proti vši logice plánování – „dohodnut“.

Pro potřeby stanovení určitého právního rámce pro dosahování shody jednotlivých lidí a určitého společenství jako celku jsou pro územní plánování základními subjekty orgány veřejné moci – a to samosprávní orgány obcí a krajů a orgány státní správy (dotčené správní orgány, resp. úřady). Obce vystupují podle okolností jako orgány samosprávy, ale též jako dotčené správní orgány, jak to stanovuje § 136 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů. V těchto případech vydává obec závazné stanovisko, jehož obsah musí být s příslušnou obcí dohodnut. Soubor dotčených správních orgánů tvoří správní orgány hájící oborově členěné okruhy veřejných zájmů (státní správa na úseku: péče o zdravé životní podmínky, péče o přírodní složky životního prostředí, péče o kulturní bohatství, infrastruktury dopravní, infrastruktury technické, požární bezpečnosti, územní ochrany).

Možnosti obcí obhájit vlastní zájmy v procesu pořizování územně plánovací dokumentace krajů jsou však i nadále značně omezeny, neboť jejich postavení je postavení srovnatelné s občany a občanskou veřejností v procesu projednávání územně plánovací dokumentace obce; mohou jako účastníci toliko vznášet námítky a připomínky, o jejichž osudu rozhodne pořizovatel „nadřazené“ dokumentace. Nicméně platí, že obce mohou a musí obhajovat své zájmy při vzniku vyšších územně plánovacích dokumentací. Aby tak mohly činit co nejpřesvědčivěji, musí mít dosti hluboké znalosti o svém vlastním území a o potřebách obyvatel toto území obývajících a využívajících.

ROLE OSTATNÍCH ORGÁNŮ VEŘEJNÉ SPRÁVY (ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY / STÁTNÍ SPRÁVY / PROFESNÍ SAMOSPRÁVY)

Stát je v procesu územního plánování zastupován celou škálou orgánů – výkonných, soudních a kontrolních. Z hlediska pořizování územně plánovacích dokumentací a územně plánovacích podkladů jsou to především orgány výkonné moci:

- obce s rozšířenou působností, které tvoří základní pořizovatelskou úroveň – tzv. úřady územního plánování; je však velmi důležité, aby menší obce, zejména ty, které usilují o svéprávné rozhodování o svém rozvoji, podřely ve svých rukách pořizování samostatně; to mohou učinit především tak, že si pro výkon pořizovatelské činnosti sjednají smlouvu (buď samy, nebo ve sdružení s dalšími obdobnými obcemi) s fyzickou osobou oprávněnou k výkonu pořizovatelské činnosti podle § 24 stavebního zákona!;
- kraje – krajské úřady vykonávají činnost dotčených správních orgánů/úřadů; kraje jsou však zároveň samosprávnými jednotkami, které pro své území pořizují tzv. zásady územního rozvoje (územně plánovací dokumentace kraje);
- ministerstvo pro místní rozvoj jakožto ústřední správní orgán na úseku územního plánování a stavebního řádu;
- Ministerstvo obrany pro území vojenských újezdů;

jak v případě obcí s rozšířenou působností, tak v případě krajů a státu platí, že při pomoci obcím sledují pochopitelně i své vlastní zájmy – a to (podle opakující se zkušenosti) přednostně; jakákoliv nabídka musí být tudíž obcí před jejím přijetím vždy velmi pečlivě nezávisle vyhodnocena a zvažena, aby pod pláštěm pomoci neprosadily tyto orgány především řešení svých zájmů a potřeb. Největší střet zájmů hrozí v případě pořizování úřady územního plánování pro malé, bezprostředně s velkými městy sousedící obce.

Do základní působnosti obcí je svěřeno

- pořizování
- územního plánu,
- regulačního plánu z podnětu a na žádost,
- územně plánovacích podkladů – územních studií, resp. územně analytických podkladů v případě obcí s rozšířenou působností,
- územního řízení v případě obcí se stavebním úřadem, a to pro celé její správní území, popřípadě pro jeho část, popřípadě pro jiné obce ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, schvalování dokumentů zpracovaných a projednaných v jednotlivých fázích pořizování územně plánovací dokumentace, vedení řízení o územně plánovací dokumentaci a vydání opatření obecné povahy, ukládání, evidence a využívání této dokumentace pro potřeby obce a jednotlivých občanů, provádění změn územně plánovací dokumentace.

Do základní působnosti krajů je svěřeno

- pořizování
- zásad územního rozvoje,
- regulačního plánu,
- územně plánovacích podkladů – územních studií, územně analytických podkladů,
- územního řízení ve zvláštních případech, a to pro celé její správní území kraje, schvalování dokumentů zpracovaných a projednaných v jednotlivých fázích pořizování

- územně plánovací dokumentace, vedení řízení o územně plánovací dokumentaci a vydání opatření obecné povahy,
- ukládání, evidence a využívání této dokumentace pro potřeby kraje, obcí a jednotlivých občanů,
- provádění změn územně plánovací dokumentace,
- výkon působnosti nadřízeného orgánu územního plánování ve vztahu k obcím.

Do působnosti ministerstva pro místní rozvoj jako ústředního orgánu státní správy se svěří výkon

- pořizovatelské činnosti, a to
 - pořizování politiky územního rozvoje,
 - pořizování územně plánovacích podkladů, zejména územně analytických podkladů,
- výkon činnosti nadřízeného orgánu územního plánování,
- schvalování a vyhlásování závazné části územních plánů velkých územních celků,
- výkon působnosti nadřízeného orgánu územního plánování pro kraje a rozhodčího orgánu v případě věcných sporů (§ 136 SZ).

Ministerstva a úřady (například Státní úřad pro jadernou bezpečnost; Energetický regulační úřad; Úřad civilního letectví; Český báňský úřad; Český úřad zeměměřický a katastrální; Český úřad pro technickou normalizaci a měření; Český úřad pro ochranu hospodářské soutěže a řada dalších) představují ústřední orgány státní správy na svěřených úsecích.

Kromě všech těchto kompetencí jsou orgány státní správy pověřeny dohledem nad ochranou některých veřejných zájmů vymezených zvláštními zákony, jejichž základní okruhy byly uvedeny výše a v příložené tabulce. Orgánům státní správy v této pozici se říká dotčené správní orgány/úřady – lépe a přesněji dotčené správní úřady – a stavební zákon (§ 175 až § 177) s jejich postavením spojuje celou řadu právních důsledků, zejména při zpracovávání a projednávání územně plánovací dokumentace a v navazujících správních řízeních. Všechny tyto orgány vydávají pro sledované a chráněné veřejné zájmy závazná stanoviska v procesu pořizování.

V projednávání samém jsou pracovníci dotčených orgánů stavebním zákonem zapojeni do všech procesních fází, počínaje zadáním přes návrh až k řízení o územním plánu. Ve všech těchto fázích jsou zároveň limitováni správních řízeních. Nově je však upraven postup pro případy, že se tyto orgány ve stanovených lhůtách nevyjádří; v takovém případě může obec rozhodnout samostatně, jako kdyby příslušný správní orgán námítky neuplatnil.

ROLE PRÁVNICKÝCH A FYZICKÝCH OSOB

Jednotliví občané, skupiny a sdružení

Účastnit se činně na územním plánování po celou dobu vzniku i využívání územně plánovací dokumentace, zejména důsledným uplatňováním vlastních záměrů a požadavků a prosazováním svých práv všemi legálními a legitimními způsoby, je právem jednotlivých občanů, jejich skupin i občanských sdružení. Tomuto principu péče o správu území zůstává naše společnost dosud mnohé dlužná. Nedostatky v této oblasti lze eliminovat vlastními

úsilím všech zúčastněných, připraveností poskytovat si navzájem maximální rozsah nutných informací.

Tímto způsobem lze omezit i procesní možnosti (a snahy) obcí i orgánů státní správy obcházet v některých případech práva a oprávněné zájmy veřejnosti – například zvolenou formou ohlášení počátku běhu lhůt jednotlivých procedur. Tento postup je často užíván pořizovateli územně plánovací dokumentace a politickými reprezentanty s odůvodněním, že je nutno celý proces pořízení, schválení a vyhlášení územně plánovací dokumentace „zjednodušit, zrychlit a zlevnit“. Tomuto postupu, žel, nahrává i nedostatečný systém možného soudního přezkoumání některých procesních postupů, který však byl do určité míry postupně napraven zákonem o obcích a zákonem o krajích a jejich postupnými novelizacemi. Snaha „zjednodušit, zrychlit a zlevnit“ celý proces územně plánovací a stavební však pravidelně vede ke svému opaku. Nejednoduší se, neboť nedořešené otázky se musí dořešit v rámci následujících správních řízení. Nežrychlí se, neboť nedohodnuté skutečnosti se znovu stanou předmětem sporů a zpomalí proces realizace konkrétních projektů. A především – nezlevní se, neboť tento postup vede jenom k přenosu transakčních nákladů spojených s pořizováním dokumentace z doby před projednáním do doby realizace, kdy náklady pravidelně stoupají.

Důsledkem ovšem mnohem závažnějším je postupující rezignace veřejnosti na aktivní účast na správně veřejných záležitostech, což s sebou vždy přináší možné ohrožení demokracie a plurality a otevírá prostor pro extrémní. Pochopitelnou souvislostí je snížený práh osobní odpovědnosti, kterou jsou občané ochotni nést za svá rozhodnutí. To je vážným problémem zejména ve společnosti, která se z takových vztahů právě vymaňuje. Lékem na tyto neduhy je maximální otevřenost všech zúčastněných a snaha po účinné a účelné dohodě. Jednotliví občané, jejich skupiny a sdružení pak musí prosazování svých zájmů neustále kontrolovat.

Odborníci

Nesporně významným činitelem v procesu územního plánování jsou odborníci, jejichž činnost profesně úzce souvisí s pořizováním územně plánovací dokumentace a prostupuje v různých fázích celým procesem územního plánování. Jedná se o řadu profesí: urbanisty a architektky, ekology, ekonomy, právníky, psychology, sociology. Obvykle konají činnost zhotovitelů/zpracovatelů územně plánovací dokumentace, pro niž musí splňovat některé zákonem stanovené podmínky a předpoklady. Mohou však vykonávat i činnosti pořizovatelské, mohou rovněž zastupovat určité skupiny občanů a konat v jejich prospěch odbornou konzultační činnost, jak to předpokládá § 22 až § 24, resp. § 174 stavebního zákona. Pro určení jejich pozice bude podstatné, do jaké míry mohou aktivně ovlivnit výsledky procesu územního plánování, zejména do jaké míry se podílejí na rozhodování.

Jiří Plos
právní poradce ČKA

AKTÉŘI A JEJICH ROLE	VEREJNÁ MOC	SODNÍ MOC	soudy	ústavní s. nejvyšší s. – nejvyšší správní s. okresní s. – městský s. – krajský s. – vrchní s.	
		STÁTNÍ SPRÁVA PČR A VLÁDA	stát	policie České republiky vláda – ministerstva – úřady	
				DOSS	krizové řízení a HZS technická infrastruktura dopravní infrastruktura památková péče životní prostředí veřejné zdraví
					profesní ČKA/ČKAIT
			kraj		
				obec s rozš. působnosti	úřad úřad rada – starosta/primátor rada – starosta/primátor zastupitelstvo
					sousední obce
		pořizující obec		úřad – správce informací úřad rada – starosta/primátor rada – starosta/primátor zastupitelstvo – pověřený politik	
			VEREJNOST	ZHOTOVITEL	pořizovatel zpracovatel
		odborná		jednotlivci skupiny (spolky)	
				laická	občané – jednotlivci skupiny (spolky)
		osoby			vlastníci + uživatelé investoři vlastníci + správci infrastruktury

Odpovědnost aktérů územního plánování obcí

POŘIZOVATEL

Pořizovatelská činnost (výkony a odpovědnost)

Pořizovatelské činnosti lze s přihlédnutím k charakteru obce vykonávat několikerým způsobem (vlastním úřadem, úřadem některé ze sousedních obcí, prostřednictvím úřadu územního plánování nebo soukromou osobou) V případě velkých měst, která byla předmětem výzkumu, však lze předpokládat pravidelně vlastním kvalifikovaný aparát (kvalifikaci stanovuje § 24 SZ).

S přihlédnutím k rozsahu a obsahu pořizovatelských činností je zřejmé, že profesionál, který bude pověřen výkonem pořizovatelské činnosti, by měl být vzdělán v celé řadě oborů, zejména v urbanismu a architektuře (nutný předpoklad a podmínka dle § 24 stavebního zákona), v právu, specificky pak správním řádu a jeho implementaci (zkouška zvláštní odborné způsobilosti pro úředníky státní správy a samosprávy). Vzhledem k zaměření své činnosti by měl být obeznámen rovněž s ekonomikou a řadou odborných disciplín – v přírodovědných oborech, v kultuře – památkové péči, v oborech infrastrukturních (doprava i technická infrastruktura) a mnoha dalších, neboť při výkonu pořizovatelské činnosti musí být schopen s architekty/urbanisty, ze zákona oprávněnými zpracovateli územně plánovacích dokumentací i se specialisty na tyto obory:

- kvalifikovaně jednat;
- zadávat práci;
- přejímat ji a kontrolovat;
- prezentovat ji politikům a veřejnosti.

Jednou z nejpodstatnějších vlastností je schopnost komunikovat a dále řídit a koordinovat odborné práce související se vznikem územně plánovací dokumen-

tace a s její implementací v politickém i správním rozhodování, tedy zejména schopnost:

- jednat s dotčenými správními orgány všech správních úrovní, a to jak na úrovni obcí samých (spolupráce s pořizovateli a úředníky sousedních obcí), tak na úrovni krajů a státu;
- spolupracovat s politiky a umět je vtáhnout do procesu vzniku územně plánovacích dokumentací a podkladů tak, aby byli s to vzít si tuto práci za svou, a konečně;
- spolupracovat s veřejností, která má velmi různorodou skladbu – od vlastníků jednotlivých nemovitostí přes podnikatele různých formátů až po občanská sdružení a jinak zainteresovanou veřejnost;
- tzn. mimo jiné také schopnost prezentovat srozumitelnou formou výsledky práce, která je jinak značně odborná.

Jen z tohoto letmého výčtu je zřejmé, že základní schopnosti pořizovatele musí být (avšak velmi často není) především schopnost jednat, jednat a znovu jednat. A to vše, vzhledem ke stále více se otevírajícímu světu, i v cizích jazycích, ať již z důvodu žádostí o finanční prostředky z různých finančních zdrojů, nebo z důvodu prezentace obce pro investory či jiné skupiny, jejichž zájem chce obec přilákat (turismus, trvalé obyvatelstvo atp.).

Při popisu procesu pořízení územně plánovací dokumentace budeme vycházet právě z činností pořizovatelských, které tvoří základní osнову. Tyto činnosti jsou rozděleny podle jednotlivých fází, přičemž v každé fázi jsou tyto činnosti rozděleny na

- obligatorní, to jest takové, které ukládá zákon stavební, resp. zákony související;
- fakultativní, to jest takové, které zákon stavební přímo neukládá, avšak pro zdárný průběh pořizování jsou rovněž důležité;

Jednotlivé výkony prováděné v navazujících fázích pořizování jsou svým názvem blízké a jejich pojmenování a zařazení je voleno tak, aby vytvářelo jednotnou strukturu výkonů postupující všemi fázemi – vždy je však třeba si uvědomit, že vnitřní obsah a zejména smysl a účel (zaměření) se může měnit. Je-li pravidelnou součástí výkonů monitoring a sběr informací, pak se může jednat jak o standardní průběžný výkon procházející každou fází, tak o výkon specifický, související se zaměřením a smyslem určité fáze nebo výkonu (například cílený monitoring a sběr informací pro účely vypracování zadání).

Výkony pořizovatelů územně plánovací dokumentace se rovněž obvykle člení do pěti, resp. šesti výkonných fází (v souvislosti s typem územně plánovací dokumentace a jejich rozsahem), které představují souhrn základních a zvláštních výkonů souvisejících spolu obsahově a časově a utvářejících relativně uzavřený celek činností. Pořizovatel územně plánovací dokumentace je výslovně a jmenovitě zodpovědný za řádné poskytnutí následujících základních výkonů a služeb:

- výkonová fáze první: přípravné práce, monitoring území a shromažďování informací o území a nejvýznamnějších rozhodnutích a změnách, zpracovávání (územně analytických) podkladů a územních studií a zadání veřejné zakázky na zhotovení územně plánovací dokumentace, popřípadě územně plánovacího podkladu odborně způsobilou osobou;
- výkonová fáze druhá: součinnost při aktualizaci územně analytických podkladů, jejich doplnění o související průzkumy a analýzy a příprava a projednání zadání a jeho předložení ke schválení zastupitelstvu obce/kraje;
- výkonová fáze třetí: součinnost při zhotovení návrhu územně plánovací dokumentace a projednání návrhu územně plánovací dokumentace;
- výkonová fáze čtvrtá: řízení o územně plánovací dokumentaci a vydání opatření obecné povahy;
- výkonová fáze pátá: součinnost při zhotovení čistopisu díla pro účely archivace a evidence;
- výkonová fáze šestá: implementace územně plánovací dokumentace, zejména monitoring území a shromažďování informací o území a nejvýznamnějších rozhodnutích a změnách, zpracovávání (územně analytických) podkladů a územních studií; příprava zadání podrobnější územně plánovací dokumentace, popřípadě územně plánovacího podkladu – územní studie.

Výkon pořizovatelské činnosti je vázán nejen na splnění obecných kvalifikačních předpokladů, ale též na splnění speciálních kvalifikačních předpokladů a podmínek stanovených § 21 až § 26 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a vykonání zkoušky zvláštní způsobilosti podle vyhlášky MV č. 512/2002 Sb., o zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů, a to v zařízeních ministerstva vnitra, které však nestačí uspokojovat řádně ani požadavky na vzdělávání a zkoušky vznášené ob-

cemi. Vedle citovaného předpisu je provádění správních činností při výkonu veřejné správy (státní správy, státní správy v přenesené působnosti a samosprávy) upraveno řadou právních předpisů.

Ať však vykonává pořizovatelskou činnost obec sama nebo sousední obec, nebo ať si k výkonu této činnosti obec zjedná fyzickou nebo právnickou osobu, nese za pořizování územně plánovací dokumentace odpovědnost obec a pořizovatelská činnost sama má standardní rozsah. Zvláštní pozornost zasluhuje v této souvislosti a s přihlédnutím k povaze pořizovatelské činnosti rovněž znalost právních předpisů, resp. okruhů práva, s nimiž přichází pořizovatel v praxi ve větší či menší míře do kontaktu a jejichž znalost, nebo alespoň kvalifikovaná orientace je nezbytná (obdobně platí pro zpracovatele) pro přípravu řady programových a politických dokumentů a podkladů, jakož i informací souvisejících s územním plánováním. Tyto okruhy (ve zpracování pro architekty, urbanisty, inženýry a pořizovatele) lze rozčlenit zhruba do těchto bloků (s velmi hrubým orientačním uvedením základních témat).

ZPRACOVATEL

Tým zpracovatele [architekt / urbanista / krajinář / inženýr a související profese (sociolog, psycholog, demograf, právník, ekonom)]

Právní postavení zpracovatele (architekta/urbanisty a odborného týmu) a náležitosti správné profesní praxe

Architekti a urbanisté, krajinářští architekti, resp. inženýři specialisté (infrastrukturní – městské inženýrství, dopravní) představují profesní skupinu, jejíž postavení v procesu územně plánovacím je velmi specifické. Nejsou sice v procesu plánování osamoceni, spolupracují s řadou profesí, jejichž poznatky přispívají k porozumění a hermeneutice města či venkova, resp. krajiny (vedle sociologů, demografů a regionálních geografů pak vzhledem k povaze plánování území a jeho dopadům do vlastnických práv a práv uživatelských sem patří i ekonomové a právníci), avšak nesou samostatnou odpovědnost za správnost, úplnost a realizovatelnost vypracovaných dokumentů.

Snad nejdále postoupil nově zakládaný systém osobních odpovědností právě v případě zpracovatelů územně plánovací dokumentace – architektů/urbanistů/inženýrů. Jejich odpovědnost je důsledně osobní odpovědností vymezenou zvláštním právním předpisem – zákonem o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě. Tímto předpisem byla činnost zpracovatelů územně plánovací dokumentace podřízena zvláštnímu právnímu režimu autorizace, s nímž zákon spojuje celou řadu práv a povinností autorizovaných osob vůči objednatelům dokumentace. Každá těmito osobami zpracovaná dokumentace musí být řádně označena jejich autorizačním razítkem, z něhož je patrné, zda jsou pro zpracování takové dokumentace oprávněny.

Rozsah a struktura problémů řešených územním plánem vyžaduje součinnost celé řady profesí: architektů, urbanistů, ekologů, ekonomů, sociologů, právníků – mnohdy psychologů. Tato šíře problémů prakticky vylučuje nahrazení kompaktních týmů jednotlivými profesemi. Jejich postavení a výkon některých speciálních činností a požadavků na výkon takových činností však mohou určovat speciální právní normy.

Zpracovatelé dokumentace, kteří musí splňovat podmínku autorizace, musí být zejména schopni číst v souvrství historie obce a nalézat zárodky dalších jejích vrstev, organizovat množství dat o prostoru obce do logicky

hierarchizované struktury informací, otevřeně a srozumitelně se ptát pospolitosti i jedinců a naslouchat jejich hlasům, výše uvedené aplikovat v svém rozhodování, provazovat svoji individuální činnost s obecnými jevy a tendencemi.

Základní působnost architektů a inženýrů (autorizovaných osob) je stanovena v § 158 až § 160 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Celkový rozsah odpovědnosti uvádí § 159 odst. 1 a 2 stavebního zákona, z něhož plyne, že architekt (projektant) odpovídá za „... správnost, celistvost a úplnost...“ jím vypracované dokumentace, přičemž této odpovědnosti se nemůže zbýt ani jí nemůže být zbaven, leda způsobem právně kvalifikovaným.

Tato ustanovení jsou provedena jednak zákonem č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů, a to zejména ustanoveními § 4, § 6 až § 8, § 12 § 13, § 17 až § 19. Kromě toho platí pro autorizované osoby vymezení rozsahu oprávnění ustanoveného prováděcími předpisy k zákonu, jimiž jsou autorizační řády obou profesních komor. V Autorizačním řádu ČKA jsou podrobněji provedena výše citovaná ustanovení zákona, a to speciálně ustanovením § 3, § 4 až § 7 a § 9, jimiž se vymezuje rozsah oprávnění pro jednotlivé obory a specializace a podmínky a předpoklady vzdělání a odborné praxe pod vedením (to jest před udělením autorizace). Tato ustanovení se uplatňují v souběhu s ustanovením § 3 odst. 1 a § 5 Profesionálního a etického řádu ČKA (obdobně též ČKAIT).

V souladu s ustanovením § 159 odst. 1 stavebního zákona projektant, „... odpovídá za správnost, celistvost a úplnost jím zpracované územně plánovací dokumentace, územní studie a dokumentace pro vydání územního rozhodnutí, zejména za respektování požadavků z hlediska ochrany veřejných zájmů a za jejich koordinaci. Je povinen dbát právních předpisů a působit v součinnosti s příslušnými orgány územního plánování a dotčenými orgány.“

Novelou stavebního zákona provedenou počátkem tohoto roku při novelizaci zákona o zeměměřičství (kterým je rovněž novelizován i zákon o výkonu profese!;/; účinnosti nabývá až 1. 7. 2023) je zpracovatelům dále uložena v souvislosti s konceptem digitalizace výkonu veřejné správy povinnost nově vloženým odstavcem 2 v ustanovení § 159: „Projektant územně plánovací dokumentace zpracovává a pořizovateli předává vybrané části územně plánovací dokumentace v jednotném standardu.“ Toto ustanovení, jakož i další novelizovaná ustanovení týkající se jednotného standardu územně plánovací dokumentace nabyla účinnosti 12. března tohoto roku s odkladem nejdéle na tři roky, do vydání prováděcí vyhlášky.

Tomu odpovídá ustanovení § 12 odst. 2 a odst. 6 zákona o výkonu povolání, kde se výslovně uvádí, že autorizovaná osoba „... je povinna vykonávat činnosti, pro které jí byla udělena autorizace, osobně, popřípadě ve spolupráci s dalšími autorizovanými osobami nebo ve spolupráci s jinými fyzickými osobami, pracujícími pod jejím vedením... K zajištění řádného výkonu odborných činností, přesahujících rozsah oboru, popřípadě specializace, k jejímuž výkonu byla autorizované osobě autorizace udělena, je autorizovaná osoba povinna vyzvat ke spolupráci autorizovanou osobu s příslušnou autorizací.“ Toto zákonné ustanovení podrobněji provádí ustanovení § 3 odst. 1 PEŘ, které autorizovanému architektovi ukládá odpovídat „... za odbornou úroveň výkonu svého povolání, zejména za odbornou úroveň dokumentů označených jeho razítkem a podpisem a za odbornou úroveň děl realizovaných podle jeho návrhů, projektů nebo plánů“ a za tím účelem vykonávat „... nad touto realizací, popřípadě nad její další přípravou, autorský dozor“.

Architekt je povinen v souladu s ustanovením § 5 odst. 1 „... k řádnému výkonu odborných činností, které svou povahou překračují rozsah jeho autorizace, přizvat ke

spolupráci osobu s autorizací v příslušném oboru, popřípadě specializací“. Odstavec 2 téhož paragrafu jde dokonce ještě dále a ukládá architektovi povinnost „přizvat ke spolupráci dalšího architekta i k činnostem spadajícím do rozsahu jeho autorizace, pokud svou povahou nebo náročností tuto spolupráci vyžadují“.

Autorizovaná osoba odpovídá za správnost, úplnost a proveditelnost v rozsahu oprávnění, které jí bylo uděleno autorizací.

V případě architektů s autorizací se všeobecnou působností (tzv. velká autorizace), popřípadě s autorizací pro obor architektura, územní plánování nebo krajinářská architektura vždy v rozsahu, který danému oboru přísluší. Povinnost přizvat ke spolupráci osobu autorizovanou pro jiný obor nebo specializaci má tedy architekt jen v tom případě, že se jedná o činnosti překračující rozsah jeho autorizace a odborné kompetence, která musí být posuzována zejména vzhledem k rozsahu a obsahu nabytého vzdělání a odborné praxe. Základní oprávnění v oboru architektura zahrnuje veškeré části dokumentace, které tvoří standardní součást předprojektu a projektu (pozemní) stavby, a to včetně jejích speciálních součástí, jakož i územně plánovací dokumentace a územní studie.

Vydáním opatření obecné povahy se završuje pořizovatelský proces, avšak teprve po vydání opatření obecné povahy mohou a musí být zaneseny výsledky veřejného projednání a řízení do autorizované podoby dokumentace, má-li být zachován požadavek profesní odpovědnosti podle stavebního zákona, zákona o výkonu povolání a konečně též ustanovení § 5, § 433 a § 2950 občanského zákoníku, která výslovně stanovují, že

- a. „kdo se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena. Jedná-li bez této odborné péče, jde to k jeho tíži“ (§ 5 odst. 1 ObčZ – odborná péče a nedostatek oprávnění k činnosti);
- b. „kdo jako podnikatel vystupuje vůči dalším osobám v hospodářském styku, nesmí svou kvalitu odborníka ani své hospodářské postavení zneužít k vytváření nebo k využití závislosti slabší strany a k dosažení zřejmě a nedůvodně nerovnováhy ve vzájemných právech a povinnostech stran“ (§ 433 odst. 1 ObčZ – ochrana slabší strany);
- c. „kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, nahradí škodu, způsobí-li jí neúplnou nebo nesprávnou informaci nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti. Jinak se hradí jen škoda, kterou někdo informací nebo radou způsobil vědomě“ (§ 2950 – škoda způsobená informací nebo radou).

Pořizovatel pak odpovídá v souladu se stavebním zákonem za výkony související s administrací procesu pořízení, zejména za jeho řádné veřejné projednání, za vypracování zadání, za řízení o územně plánovací dokumentaci a za vydání opatření obecné povahy; jeho odpovědnost je k odpovědnosti autorizovaného architekta komplementární, avšak v žádném případě ji nenahrazuje!

Určité zmatení zřejmě působí terminologická dvojnásobnost, která celý proces pořizování působí, do značné míry způsobená koncepcí podvojného výkonu veřejné správy (samospráva – přenesená působnost výkonu

státní správy), neboť proti vlastnímu smyslu slova plánování je pořizování výkonem státní správy v přenesené působnosti. Z toho plynou některé pojmové a procesní inkonzistence a kolize – pořizování je obecným pojmem označujícím postupy při objednání, zadání, zpracování a projednání, s výjimkou činností schvalovacích, které jsou svěřeny vrcholnému samosprávnému orgánu obce nebo kraje. Vedle tohoto obecného širšího vymezení pojmu pořizování se však pořizováním v užším smyslu slova rozumí též sám administrativní výkon oprávněnou osobou, jehož součástí však není zpracování územně plánovací dokumentace, neboť k takovému výkonu jsou oprávněny pouze autorizované osoby, a to se všemi z toho plynoucími důsledky. Pořizovatel tedy vystupuje ve vztahu k architektovi jako klientův (zadavatelův) zástupce, který však není zpracovatelem a nemůže tudíž nést tomu odpovídající odpovědnost. Tato distinkce je však pro posouzení konkrétních výkonů jednotlivých aktérů zcela zásadní: pořizovatel není oprávněn provádět jakékoliv zásahy do územně plánovací dokumentace mimo režim popsaný v zákonu, zejména není oprávněn (proti odpovědnosti autorizované osoby) zaznamenávat do schválené dokumentace výsledky projednání, které vyplynou z řízení o územně plánovací dokumentaci. Je to stav obdobný jako v případě projektů staveb – je zcela nemyslitelné, že správní úředník stavebního úřadu provede poté, kdy rozhodl ve věci, úpravy v projektové dokumentaci; nesmí takové zásahy provádět ani v průběhu řízení, jakkoliv je předložená dokumentace po dobu projednávání považována za veřejnou listinu.

Metodický pokyn vydaný MMR ČR, který není (a to nutno zdůraznit) právním předpisem, vyvozuje závěry, které nejsou v souladu s profesními náležitostmi stanovenými řadou právních předpisů ani s profesní praxí a s profesními standardy. Nelze z něho tedy vycházet bez dalšího podrobnějšího zkoumání nebo zdůvodnění úkonů, provedených zastupitelstvem jako schvalujícím orgánem, pořizovatelem jako pořizujícím orgánem a zpracovatelem. Obsah metodického pokynu je – žel – v rozporu se základními principy výkonu profesních činností a odpovědnosti nesené profesionály za provedení jim svěřených činností, a to jak podle stavebního zákona, tak podle zákona o výkonu profese, tak podle zákona autorského, a konečně i podle občanského zákoníku. Z povahy díla plyne, že se jedná o dílo autorské, do něhož – v rámci veřejnoprávních procesů – vstupují dotčené osoby a dotčené orgány správní (ostatně obdobně jako v případě staveb). Tato odpovědnost se naplňuje až do dokončení díla, jímž se rozumí čistopis územně plánovací dokumentace určený k evidenci a archivaci, obsahující konečně a zastupitelstvem schválené výsledky veřejnoprávního projednání územně plánovací dokumentace. Zásah do věci rozpracované a neukončené, to jest dokonce ještě ani nevydané opatřením obecné povahy, kdy se teprve stává dokument obecně závazným a v tomto smyslu a pouze v této podobě nepodléhá autorskoprávní ochraně, je tudíž v rozporu se shora citovanými právními předpisy.

Základní okruhy výkonů zpracovatele (architekta/urbanisty a odborného týmu)

Z hlediska obsahu činnosti architekta se souhrnně jedná o tyto základní okruhy výkonů:

- odborné výkony plánovací (rozbory, studie a návrhy), jejichž povaha je multidisciplinární a zahrnuje otázky sociální (kulturně civilizační), přírodně krajinné, urbánní, architektonické/stavební a technické,
- odborné výkony poradenské, zahrnující zejména spolupráci při projednávání územně plánovací dokumentace s jednotlivými činiteli plánovacího procesu v různých fázích vzniku této dokumentace,

→ odborné služby obstaravatelské, zahrnující obstarání nezbytných dalších podkladů, popřípadě průzkumů, pokud jejich obstarání neprovádí pořizovatel.

Výkony architektů jakožto zpracovatelů územně plánovací dokumentace jsou popsány v pracovním dokumentu Výkony a honoráře architektů, inženýrů a techniků činných ve výstavbě a v příslušných vzorových smlouvách (viz s. 57). Rozlišují se základní a zvláštní výkony, přičemž základními výkony se rozumí takové výkony, bez nichž nelze řádnou územně plánovací dokumentaci (v celém rozsahu) zpracovat, a zvláštními výkony se rozumí takové výkony, jimiž se uspokojí některé nadstandardní požadavky obcí [nejčastějšími objednateli (zadavateli) územně plánovací dokumentace jsou obce, proto budeme při popisu činnosti architektů a pořizovatelů obvykle jako o klientovi mluvit o obci]. Zvláštní výkony překračují zpravidla základní výkony nejen obsahem, nýbrž často i rozsahem a pracností. Mohou být se základními výkony spojeny, popřípadě je mohou nahradit. Zvláštní výkony nejsou zahrnuty v základních výkonech a bývají poskytovány zřetelem tehdy, pokud si je obec výslovně vyžádá ve smlouvě; zvláštní výkony jsou i samostatně hrazeny.

Výkony architektů jakožto zpracovatelů územně plánovací dokumentace se člení do šesti výkonových fází, které představují souhrn základních a zvláštních výkonů souvisejících spolu obsahově a časově a utvářejících relativně uzavřený celek činnosti. Architekt územně plánovací dokumentace je výslovně a jmenovitě zodpovědný za řádné poskytnutí následujících základních výkonů a služeb a může poskytnout následující zvláštní výkony:

Výkonová fáze první: příprava díla a součinnost při obstarávání podkladů

- přípravné práce – analýza zakázky architektem,
- specifikace potřebných plánovacích prací a profesí a určení rozsahu těchto prací a formy jejich odevzdání v jednotlivých fázích,
- specifikace podkladů a průzkumů nezbytných pro provedení územního plánu (popřípadě zadání speciálních studií, průzkumů, analýz a posudků specialistům) architektem,
- spolupráce při sestavení předběžného harmonogramu plánovacích prací,
- shrnutí a závěry, odsouhlasení dalšího postupu / uzavření smlouvy.

Výkonová fáze druhá: zhotovení (popřípadě aktualizace) průzkumů, rozborů a územně technických studií a podpora (součinnost) při pořízení „zadání“

- zpracování analýzy a vyhodnocení podkladů poskytnutých klientem [odborným pořizovatelem],
- provedení průzkumů a rozborů, jejich vyhodnocení a doporučení dalšího postupu,
- vypracování textové a grafické části průzkumu a rozborů,
- spoluúčast na předběžných jednáních k zamýšlenému územnímu plánu s dotčenými osobami a orgány,
- projednání výsledků s klientem (odborným pořizovatelem).

Výkonová fáze třetí: zhotovení návrhu díla pro schválení nebo jiné způsoby převzetí díla

- analýza a vyhodnocení dosavadního průběhu plánovacích prací,

- zpracování analýzy a vyhodnocení doplněných podkladů poskytnutých klientem (odborným pořizovatelem),
- vypracování návrhu územního plánu,
- vypracování závazného uspořádání a využití území z hledisek urbanistické koncepce, přírodních a krajinných podmínek, infrastruktury a podmínek implementace,
- vypracování textové a grafické části návrhu územního plánu ve struktuře popsané výše,
- spoluúčast na projednávání návrhu územního plánu s dotčenými osobami a správními orgány a poskytnutí odborného výkladu,
- projednání výsledků s klientem (odborným pořizovatelem).

Výkonová fáze čtvrtá: součinnost v řízení o územním plánu a podpora při vydání opatření obecné povahy

- spolupráce při přípravě podkladů pro řízení o územním plánu,
- spolupráce při (veřejnoprávním) projednávání,
- poskytování odborného výkladu,
- spolupráce při vydání opatření obecné povahy a přípravě schvalovacího procesu.

Výkonová fáze pátá: zhotovení čistopisu díla pro účely evidence a archivace

- analýza a vyhodnocení dosavadního průběhu plánovacích prací,
- vyhotovení čistopisu územně plánovací dokumentace v podobě projednané a schválené zastupitelstvem a vydané formou opatření obecné povahy se zpracováním akceptovaných námitek, připomínek a stanovisek (výhrad).

Výkonová fáze šestá: implementace / součinnost/ spolupráce při užívání díla po jeho dokončení

- spolupráce při implementaci územně plánovací dokumentace a územně plánovacích podkladů / expertní součinnost při monitoringu území a vyhodnocování aktivit v území,
- součinnost při aktualizaci podkladů a průzkumů,
- součinnost při vypracování zadání navazujících územně plánovacích dokumentací nebo podkladů (zejména v případech, kdy byla taková podmínka stanovena územním plánem (§ 43 odst. 2 SZ),
- expertní součinnost při poskytování územně plánovacích informací pro účely správních řízení.

Obecné povinnosti architekta vůči obci/městu (kraji) zahrnují povinnost hájit jejich zájmy podle svých nejlepší znalostí a schopností. Architekt ani jeho zaměstnanci a spolupracovníci (poradci nebo specialisté) nesmí přijmout žádné osobní provize nebo platby od třetích osob, zejména od vlastníků nemovitostí, podnikatelů s nemovitostmi nebo jiných uživatelů území. S údaji týkajícími se zakázky musí architekt zacházet šetrně a zachovávat o nich mlčenlivost, ledaže by byl této povinnosti výslovně zproštěn obcí/městem (krajem). Architekt se musí zavázat, že se zdrží po dobu zpracování územního plánu a po určitou sjednanou dobu po ukončení prací na tomto plánu veškerých vlastních podnikatelských aktivit, zejména činností spojených s podnikáním s realitami a dalšími činnostmi na území obce/města (kraje), a to i ve spojení s třetími osobami, jimiž by mohl ohrozit jejich oprávněné zájmy, být s těmito zájmy ve střetu, popřípadě neoprávněně zvýhodnit sebe nebo třetí osoby. Bylo-li zadání zakázky výsledkem soutěže, nesmí

architekt rovněž v souladu se soutěžními podmínkami pověřit výkonem jakýchkoliv činností souvisejících s touto zakázkou žádnou z osob, které se jakkoliv podílely na přípravě soutěže nebo byly řádným členem poroty, jejím náhradníkem, popřípadě znalcem. Porušení uvedených povinností se obvykle považuje za podstatné porušení smluvních závazků a je důvodem k okamžitému odstoupení od smlouvy, popřípadě k úhradě smluvní pokuty zvláště pro tento účel stanovené.

Architekt je rovněž vždy povinen se zavázat, že bude neprodleně informovat obec/město (kraji) o všech skutečnostech, které by jim mohly způsobit finanční nebo jinou újmu, o překážkách, které by mohly ohrozit termíny jednotlivých fází plnění, a o eventuálních vadách a nekompletnosti podkladů předaných mu obcí/městem (krajem). Architekt je povinen se zavázat, že upozorní obec/město (kraji) rovněž na následky takových jejich rozhodnutí a úkonů, které jsou zjevně neúčelné nebo je samy poškozuující nebo které jsou ve zjevném rozporu s chráněným veřejným zájmem. Zjistí-li architekt, že nemůže předmět plnění provést za podmínek závazně plynoucích z obecně platných právních předpisů nebo požadovaných výslovně obcí/městem (krajem), popřípadě za dalších podmínek zvláště dohodnutých, a stejně tak nebude-li moci splnit dohodnuté termíny, musí o tom neprodleně písemně uvědomit obec/město (kraji) s uvedením důvodů.

Architekt je obvykle povinen zastavit další práci na zhotovení územně plánovací dokumentace a jiná plnění a okamžitě o tom vyrozumět klienta, pokud zjistí, že plánovací práce jsou s ohledem na zadání obce/města (kraje) neproveditelné, a je povinen projednat s ní neprodleně další postup.

Obvyklým závazkem architekta je rovněž povinnost neposkytnout bez písemného souhlasu klienta předmět plnění jiné osobě než jí nebo jí k tomu zmocněné osobě. Oprávněn je obvykle poskytnout výsledek činnosti, jenž je předmětem díla, osobám, které jsou účastny při projednávání dokumentace.

V současné době chybí ve vzájemných vztazích subjektů účastných na procesu územního plánování srovnatelně jasně definované právní postavení kteréhokoliv jiného subjektu. Zejména je tento nedostatek pocíťován v činnosti pořizovatelské, kde by srovnatelný systém osobní odpovědnosti mohl celému průběhu vzniku a aplikace územně plánovací dokumentace výrazně prospět. Zvláště pak při pořizování územně plánovací dokumentace těmi obcemi, které nejsou s to zajistit dostatečně kvalifikované odborníky vlastními silami (z vlastních řad).

Jiří Plos
právní poradce ČKA

Standards a honoráře projektanta územního a regulačního plánu

Česká komora architektů vydala v roce 2017 ve zvláštní edici nové Standardy služeb architekta a jeho dokumentace pro navrhování staveb. V roce 2019 byly dokončeny a připraveny do tisku v roce 2020 další nové standardy: Standardy služeb architekta – projektanta územního a regulačního plánu, ze kterých otiskujeme ukázkou na následujících stránkách tohoto Bulletinu; celé znění standardů je ke stažení (PDF) na webových stránkách Komory a bude také k dispozici v tištěné podobě.

Stanovovat a vydávat tyto standardy je jedním z úkolů naší Komory, vyplývajícím z autorizačního zákona. Standardní obsah dokumentace, vycházející z platné legislativy (stavebního zákona a jeho prováděcích vyhlášek), a z toho vyplývající standard služeb architekta je jasným a srozumitelným základem pro dobrou spolupráci architektů a jejich klientů.

Zároveň jsou tyto standardy významné z hlediska stanovení hodnoty práce architekta: pokud stát stanovuje v platné legislativě obsah projektové dokumentace, z níž vycházejí standardy služeb architekta, pak lze na jejich

základě určit nezbytný počet hodin potřebných pro vypracování úplné, dostatečné a kvalitní projektové dokumentace. Pro výpočet této časové náročnosti slouží programy pro výpočet hodnoty projektových prací, umístěné na komorovém webu: pro pozemní a krajinářské stavby, pro územní plán a pro regulační plán a územní studii. K programem vypočtené hodnotě hodinové dotace, nutné pro zpracování projektu, si pak každý projektant může dosadit vlastní hodinovou sazbu a získá tak podklad pro stanovení svého honoráře.

Dosavadní praxe ukazuje, že komorové standardy i podklady pro stanovení honoráře architekta, případně předpokládané hodnoty veřejné zakázky jsou stále více vyhledávanými dokumenty jak veřejnou správou, tak soukromými klienty. A zcela zásadní samozřejmě je, abychom je respektovali my všichni, autorizovaní architekti, členové Komory.

Ivan Plicka
předseda PS Standardy a honoráře

STANDARD SLUŽEB ARCHITEKTA – PROJEKTANTA ÚZEMNÍHO PLÁNU (ÚP)

Územní plán je základní územně plánovací dokumentací pro obce; zpracovává se pro celý územní obvod obce. Jedná se o multidisciplinární dokumentaci, která vytváří podmínky pro vyvážený rozvoj území obce. Územní plán se zpracovává na základě schváleného zadání územního plánu, podkladem pro zadání jsou územně analytické podklady (ÚAP), doplňující průzkumy a rozborů, případně územní studie. Územní plány pořizují úřady územního plánování, zpracovávají je autorizované osoby, územní plány se vydávají formou opatření obecné povahy.

STANDARDNÍ OBSAH DOKUMENTACE ÚZEMNÍHO PLÁNU (ÚP)

ÚZEMNÍ PLÁN

1. Textová část

- a. Vymezení zastavěného území
- datum, ke kterému bylo vymezeno zastavěné území
 - odkaz na výkresy, ve kterých je zastavěné území vymezeno
- b. Základní koncepce rozvoje území obce, ochrany a rozvoje jeho hodnot¹
- zásady celkové koncepce rozvoje území obce
 - hlavní cíle rozvoje
 - hlavní cíle ochrany a rozvoje hodnot promítnuté do územního plánu
- c. Urbanistická koncepce, včetně urbanistické kompozice, vymezení ploch s rozdílným způsobem využití, zastavitelných ploch, ploch přestavby a systému sídelní zeleně
- koncepce uspořádání sídelní struktury (zejména u obcí a měst s více sídly) v řešeném území zejména ve vazbě na:
 - a) morfologii území, na vodní plochy a toky, pronikání krajinné zeleně do sídel, na dopravní trasy, vývoj území, funkci sídel
 - podmínky a požadavky na plošné uspořádání základních funkcí v území, zejména:
 - a) bydlení a veřejného vybavení
 - b) výroby a výrobních služeb
 - c) rekreace
 - d) dopravy a technické infrastruktury
 - základní prostorové a kompoziční prvky a vazby v území (například dominanty, významné prostory, horizonty, hlavní osy, průhledy...)²
 - výčet jednotlivých zastavitelných ploch a ploch přestavby a stanovení podmínek pro jejich využití
 - a) u zastavitelných ploch a ploch přestavby se stanoví:³
 - druh plochy s rozdílným způsobem využití

- b) pokud je to účelné, se dále stanoví:
 - koncepční podmínky pro využití konkrétní plochy
 - podmínky pro rozhodování:
 - i. dohoda o parcelaci
 - ii. pořízení ÚS (+ podmínky pro její pořízení + lhůta pro vložení dat o této studii do evidence územně plánovací činnosti)
 - iii. vydání RP (+ zadání, zda RP z podnětu, nebo na žádost, a u RP z podnětu + lhůta pro jeho vydání)
 - pořadí změn v území (etapizace) využití plochy
 - návrh systému sídelní zeleně a jeho promítnutí do ploch s rozdílným způsobem využití⁴
- d. Koncepce veřejné infrastruktury včetně podmínek pro její umístování, vymezení ploch a koridorů pro veřejnou infrastrukturu včetně stanovení podmínek pro jejich využití
- dopravní infrastruktura – stanovení celkové koncepce a podmínek pro umístování jednotlivých druhů dopravy⁵
 - technická infrastruktura – stanovení celkové koncepce a podmínek pro umístování jednotlivých druhů technické infrastruktury včetně zařízení pro ukládání a zneškodňování odpadů a staveb ke snižování ohrožení území živelními nebo jinými pohromami a podmínek pro jejich umístování⁶
 - občanské vybavení zahrnuté do veřejné infrastruktury – stanovení koncepce občanského vybavení veřejné infrastruktury a podmínek pro její umístování⁷
 - veřejná prostranství – stanovení celkové koncepce veřejných prostranství a podmínek pro jejich umístování⁸
 - a) systém veřejných prostranství (například náměstí/náves, ulice, nábřeží, parky... a jejich propojení)
 - b) hierarchizace center
- e. Koncepce uspořádání krajiny, včetně vymezení ploch s rozdílným způsobem využití, ploch změn v krajině a stanovení podmínek pro změny jejich využití, stanovení podmínek pro zachování a obnovu kulturně historického dědictví, územní systém ekologické stability, prostupnost krajiny, voda v krajině – zejména protierozní opatření a ochrana před povodněmi, rekreace, hospodářské využívání krajiny včetně dobývání ložisek nerostných surovin apod.
- koncepce uspořádání krajiny navazující na ZÚR, popř. na územní studie krajiny
 - a) navázání na ZÚR stanovující cílové charakteristiky krajiny a na územní podmínky pro jejich zachování nebo dosažení, na vymezení typů krajiny a na územní studie krajiny pořizované krajskými úřady a úřady územního plánování
 - b) upřesnění navržených řešení v podrobnosti ÚP
 - promítnutí koncepce uspořádání krajiny do ploch s rozdílným způsobem využití (RZV), vymezení ploch a stanovení podmínek pro změny v jejich využití při respektování zásad Úmluvy o krajině⁹
 - a) při vymezování ploch RZV v krajině je třeba zajistit, aby:

- i. byly zachovány, rozvíjeny a případně obnoveny hodnoty krajiny
 - ii. produkční funkce krajiny nenarušily trvale udržitelný stav, respektive rozvoj krajiny
 - iii. byly vytvořeny vhodné podmínky pro potřebné změny v krajině
 - iv. byly vytvořeny vhodné podmínky pro realizaci ochranných opatření v krajině
- prostorotvorné vazby v krajině
- a) koridory důležitých průhledů a vizuálních vazeb, pohledově dominantní prvky a jejich vzájemné prostorové vazby, místa výhledů důležitá pro vnímání rázu krajiny apod.
- zachování a obnova kulturně historického dědictví¹⁰
- a) vymezení důležitých historických pohledových os
 - b) vymezení důležitých historických cest a alejí
 - c) vymezení důležitých fragmentů historické krajiny
- systém ÚSES¹¹
- a) vymezení ploch pro biocentra a biokoridory v členění na místní, regionální a nadregionální
- prostupnost krajiny
- a) návrh koncepce hlavních propojení v krajině pro produkční i mimoprodukční funkce krajiny¹²
 - i. přítom zohledňovat původní síť historických cest
 - ii. řešit bariérové efekty
 - iii. navrhnout systém rekreačních cest ve vazbě na rekreační atraktivitu území, na systém veřejných prostranství a systém sídelní i krajinné zeleně¹³
 - b) dopravní a technická infrastruktura v krajině
 - i. zohlednění stávající infrastruktury jako limitu¹⁴
 - ii. šetrný návrh nezbytné dopravní a technické infrastruktury umístované do krajiny a stanovení podmínek pro omezení negativních vlivů umístování dopravní a technické infrastruktury (přitom je třeba přihlídnout k ekonomické náročnosti navrhovaných podmínek)
 - iii. vyloučení či omezení umístování dopravní a technické infrastruktury do krajiny v podmínkách pro plochy s rozdílným využitím
 - c) voda v krajině
 - i. návrh koncepce uspořádání krajiny řešit tak, aby návrhem rozmístění ploch s rozdílným způsobem využití a stanovením relevantních podmínek podpořil a přispěl k zadržování vody v krajině¹⁵
 - ii. návrh konkrétních veřejně prospěšných opatření směřujících ke zlepšení vodního režimu v krajině, zejména zadržování vody v krajině (opatření pro snižování ohrožení území povodněmi a jinými přírodními katastrofami, zvyšování retenčních schopností území, např. protierozní opatření, vodohospodářská revitalizační opatření apod.)¹⁶
- d) rekreace
- i. vymezení koridorů existujících nebo plánovaných rekreačních propojení, zejména pěších a cyklistických stezek a tras (v souvislosti s vazbami systému sídelní zeleně na příměstskou krajinu, v prostorech mezi sídly a v rekreačních oblastech)
 - ii. umožnění lokalizace nezbytné infrastruktury pro rekreaci, zejména pro nepobytovou rekreaci v krajině stanovením vhodných regulativů pro relevantní plochy s rozdílným způsobem využití
 - iii. vyloučení či omezení umístování rekreační infrastruktury do krajiny v podmínkách pro plochy s rozdílným využitím
 - iv. vymezení důležitých ploch a objektů lokálního významu z hlediska atraktivit rekreace a cestovního ruchu
- e) hospodářské využívání krajiny včetně dobývání ložisek nerostných surovin
- i. stanovení podmínek relevantních pro územní plán pro hospodářské využití území – například pro zemědělství, lesní hospodářství, dobývání ložisek nerostných surovin
 - ii. stanovení podmínek pro využití místních zdrojů energie včetně obnovitelných zdrojů
 - iii. vymezení ploch pro dobývání ložisek nerostných surovin
 - iv. stanovení podmínek pro omezení negativních vlivů těžby v krajině
 - v. vyloučení či omezení těžby v krajině v podmínkách pro plochy s rozdílným využitím
 - vi. návrh ploch pro rekultivaci krajiny po těžbě, v souladu se schválenými plány rekultivace
- f) ochrana a obnova přírodních hodnot¹⁷
- i. zohlednění zvláště chráněných území
 - ii. zohlednění podmínek obecné ochrany přírody a krajiny
 - iii. zohlednění dalších přírodně hodnotných částí krajiny¹⁸
- f. Stanovení podmínek pro využití ploch s rozdílným způsobem využití¹⁹ s určením převažujícího účelu využití (hlavní využití), pokud je možné jej stanovit, přípustného využití, nepřípustného využití (včetně stanovení, ve kterých plochách je vyloučeno umístování staveb, zařízení a jiných opatření pro účely uvedené v § 18 odst. 5 stavebního zákona), popřípadě stanovení podmíněně přípustného využití těchto ploch a stanovení podmínek prostorového uspořádání, včetně základních podmínek ochrany krajinného rázu (například výškové regulace zástavby, charakteru a struktury zástavby, stanovení rozmezí výměry

- pro vymezení stavebních pozemků a intenzity jejich využití)²⁰
- u ploch s rozdílným způsobem využití se stanoví:
- druh plochy (v grafické části může být odlišen např. barvou a kódem)
 - podmínky pro využití plochy (zejména podmínky pro plošné a prostorové uspořádání)
 - je-li daná plocha stabilizovaná, nebo je plochou změn (navrženou plochou)
- ke každému typu plochy jsou územním plánem stanoveny podmínky pro využití ploch s určením:²¹
- převažujícího účelu využití (hlavní využití), pokud je možné jej stanovit
 - přípustného využití
 - nepřípustného využití včetně stanovení, ve kterých plochách je vyloučeno umístování staveb, zařízení a jiných opatření pro účely uvedené v § 18 odst. 5 SZ
 - popřípadě podmíněně přípustného využití, včetně podmínek pro využití, které musí být věcně, nikoliv procesní
 - podmínky prostorového uspořádání, včetně základních podmínek ochrany krajinného rázu²²
 - výšková regulace zástavby (například max. výšková hladina zástavby nad terénem, možnost dominant...)²³
 - charakter zástavby (například zástavba s domy výrazně obdélníkového tvaru s podélnou osou kolmou na místní komunikaci nebo jiné veřejné prostranství apod.)²⁴
 - struktura zástavby (např. bloková zástavba, zástavba dodržující uliční či stavební čáru, izolované rodinné domy, řadová zástavba, rozptýlená zástavba apod.)
 - stanovení rozmezí výměry pro vymezení stavebních pozemků
 - intenzita jejich využití (vhodné koeficienty zastavění pozemku)
- g. Vymezení veřejně prospěšných staveb, veřejně prospěšných opatření, staveb a opatření k zajišťování obrany a bezpečnosti státu a ploch pro asanaci, pro které lze práva k pozemkům a stavbám vyvlastnit²⁵
- v kapitole se uvede seznam těchto staveb
- každou stavbu je vhodné označit pořadovým číslem, popř. i kódem
- podle § 170 stavebního zákona se jedná o tyto možnosti:
- veřejně prospěšné stavby dopravní a technické infrastruktury, včetně plochy nezbytné k zajištění jejich výstavby a řádného užívání pro stanovený účel
 - dopravní infrastruktura
 - technická infrastruktura, včetně staveb ke snižování ohrožení území živelnými nebo jinými pohromami
- veřejně prospěšná opatření, a to pro:
- snížování ohrožení v území povodněmi a jinými přírodními katastrofami
 - zvyšování retenčních schopností území
 - založení prvků územního systému ekologické stability
 - ochranu archeologického dědictví
- stavby a opatření k zajišťování obrany a bezpečnosti státu
- asanaci (ozdravení) území
- h. Vymezení veřejně prospěšných staveb a veřejných prostranství, pro které lze uplatnit předkupní právo, s uvedením, v čí prospěch je předkupní právo zřizováno, parcelních čísel pozemků, názvu katastrálního území a případně dalších údajů podle § 5 odst. 1 katastrálního zákona²⁶
- v kapitole se uvede seznam těchto staveb a veřejných prostranství doplněný o informaci, v čí prospěch je předkupní právo zřizováno, parcelních čísel pozemků, názvu katastrálního území a případně dalších údajů podle § 5 odst. 1 katastrálního zákona
- každou stavbu je vhodné označit pořadovým číslem, popř. i kódem
- podle § 101 SZ se jedná o tyto možnosti:
- veřejně prospěšné stavby dopravní a technické infrastruktury, včetně plochy nezbytné k zajištění její výstavby a řádného užívání pro stanovený účel
 - dopravní infrastruktura (vhodné až v závěrečné fázi investiční přípravy)
 - technická infrastruktura, pokud pro ni nepostačí zřízení věcného břemene, včetně staveb ke snižování ohrožení území živelnými nebo jinými pohromami
 - veřejně prospěšné stavby občanského vybavení
 - veřejná prostranství
- i. Stanovení kompenzačních opatření podle § 50 odst. 6 SZ²⁷
- kapitola zohledňuje povinnost stanovit v ÚPD kompenzační opatření za negativní vliv na území Natura 2000, a to v souladu se stanoviskem příslušného orgánu ochrany přírody a krajiny
- kompenzační opatření jsou ukládána na základě ustanovení § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny (transponuje článek č. 6 a č. 7 směrnice Rady 92/43/EHS)
- kompenzační opatření se převezmou ze stanoviska příslušného orgánu ochrany přírody a krajiny a provede se jejich průmět do grafické části dokumentace – zejména zařazení do odpovídající plochy s rozdílným způsobem využití a případně mezi veřejně prospěšné stavby a opatření

2. Textová část

Pokud je to účelné, textová část územního plánu dále obsahuje:

- Vymezení ploch a koridorů územních rezerv a stanovení možného budoucího využití, včetně podmínek pro jeho prověření²⁸

- územní rezerva je chápána jako samostatný jev, překryvný vzhledem k plochám s rozdílným způsobem využití; grafické vyznačení územní rezervy proto nesmí zakrýt druh plochy s rozdílným způsobem využití vymezený v návrhu
- ploše územní rezervy musí být přiřazeno možné budoucí využití (např. dopravní infrastruktura)
- k ploše územní rezervy se stanoví podmínky pro prověření možného budoucího využití plochy
- b. Vymezení ploch a koridorů, ve kterých je rozhodování o změnách v území podmíněno uzavřením dohody o parcelaci²⁹
- výčet ploch a koridorů, ve kterých je rozhodování o změnách v území podmíněno dohodou o parcelaci
- c. Vymezení ploch a koridorů, ve kterých je rozhodování o změnách v území podmíněno zpracováním územní studie, stanovení podmínek pro její pořízení a přiměřené lhůty pro vložení dat o této studii do evidence územně plánovací činnosti³⁰
- výčet ploch a koridorů, ve kterých je rozhodování o změnách v území podmíněno zpracováním ÚS
- podmínky pro pořízení každé ÚS
- pro každou plochu a koridor se stanoví přiměřená lhůta pro pořízení ÚS, její prověření pořizovatelem a vložení dat o této studii do evidence územně plánovací činnosti (stanovená lhůta se vztahuje k datu splnění všech uvedených povinností zakončených vložением dat do evidence a neměla by být zpravidla delší než 4 roky)
- d. vymezení ploch a koridorů, ve kterých je rozhodování o změnách v území podmíněno vydáním regulačního plánu, zadání regulačního plánu v rozsahu podle přílohy č. 9, stanovení, zda se bude jednat o regulační plán z podnětu, nebo na žádost, a u regulačního plánu z podnětu stanovení přiměřené lhůty pro jeho vydání³¹
- výčet ploch a koridorů, ve kterých je rozhodování o změnách v území podmíněno vydáním RP a zadáním RP
- stanovení, zda se jedná o RP z podnětu, či na žádost
- pro každou tuto plochu je součástí ÚP zadání RP v rozsahu dle přílohy č. 9 k vyhl. č. 500/2006 Sb.
- o RP z podnětu stanovení přiměřené lhůty pro jeho vydání, nepřesahující zpravidla 4 roky
- e. Stanovení pořadí změn v území (etapizace)
- stanovení věcných a časových podmínek etapizace (například podmíněnost realizací infrastruktury) jak v rámci celého řešeného území, tak v rámci jednotlivých zastavitelných ploch a ploch přestavby
- f. Vymezení architektonicky nebo urbanisticky významných staveb, pro které může vypracovávat architektonickou část projektové dokumentace jen autorizovaný architekt³²
- výčet staveb s konkrétní, nikoliv obecnou lokalizací, pro které může vypracovávat architektonickou část projektové dokumentace jen autorizovaný architekt
- Na závěr výrokové části textu se uvede počet listů textu a grafické části.
- ### 3. Grafická část
- a. Výkres základního členění, který obsahuje vyznačení³³
- hranic řešeného území
- zastavěného území (uvede se datum, ke kterému bylo vymezeno)
- zastavitelných ploch
- ploch přestavby
- ploch změn v krajině
- ploch a koridorů územních rezerv
- ploch s podmínkou dohody o parcelaci
- ploch s podmínkou zpracování územní studie
- ploch s podmínkou vydání regulačního plánu
- části územního plánu s prvky regulačního plánu
- b. Hlavní výkres, který obsahuje:
- hranici řešeného území
- urbanistickou koncepci
- vymezení ploch s rozdílným způsobem využití
- vymezení zastavěného území
- vymezení zastavitelných ploch a ploch přestavby
- koncepci uspořádání krajiny včetně ploch změn v krajině a územního systému ekologické stability
- koncepci veřejné infrastruktury³⁴
- a) koncepci dopravy
- b) koncepci technické infrastruktury
- c) koncepci veřejných prostranství
- d) koncepci veřejného občanského vybavení
- vymezení ploch a koridorů pro územní rezervy
- c. Výkres veřejně prospěšných staveb, opatření a asanací³⁵
- d. Dle potřeby výkres pořadí změn v území
- e. Dle potřeby samostatný výkres části územního plánu s prvky regulačního plánu³⁶
- Schémat³⁷
- grafická část může být doplněna schématy
- schématem je výkres, ve kterém se zjednodušenou formou zobrazují jevy v měřítku menším, než je stanoveno pro jednotlivé nástroje územního plánování (v případě územního plánu např. v měřítku 1 : 25 000)

Poznámky:

- návaznost na strategické a rozvojové plány
- zastavitelné plochy a plochy přestavby je vhodné označit pro jednoznačnou identifikaci v textech i ve výkresech
- při vymezení ploch je třeba respektovat část druhou vyhlášky č. 501/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- při návrhu sídelní zeleně je třeba zohlednit přírodní podmínky území, krajinnářské i kulturní hodnoty, význam, funkci a způsob
- využití zeleně v sídle ve vazbě na navrženou urbanistickou koncepci sídla a jeho zázemí
- zejména doprava silniční, železniční, letecká, vodní, cyklistická, pěší, hromadná doprava, doprava v klidu
- zejména zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod, dešťové vody (včetně míry jejich retence na zastavitelných plochách a plochách přestavby), zásobování plynem, zásobování elektrickou energií, produktovody
- vzdělání a výchova, sociální služby, péče

- o rodinu, zdravotní služby, kultura, veřejná správa, ochrana obyvatelstva a další
8. systém center a veřejných prostranství je vhodné řešit ve vzájemných souvislostech včetně vazeb na systémy dopravní (včetně pěších a cyklistických tras) a systém sídelní zeleně
9. v nezastavěném území se vymezují plochy s jednou převažující funkcí (plochy zemědělské, plochy lesní, plochy těžby, plochy rekreace, plochy vodní a vodohospodářské, plochy přírodní) a plochy, u kterých nelze převažující funkci stanovit (plochy smíšené nezastavěného území s funkcemi např. přírodní, zemědělskou, lesní, těžby, rekreační nepobytovou, ochrannou, kulturně historickou apod.)
10. historické struktury krajiny; významné drobné sakrální památky atd.; archeologická naleziště, důležitá místa bývalého osídlení, například zaniklé obce
11. upřesnění vymezení ÚSES do měřítka územního plánu; při upřesňování ÚSES se uplatňují především společenské limity a záměry (páté kritérium) při dodržení zbývajících čtyř přírodovědných kritérií
12. je třeba počítat s multifunkčním využíváním krajiny, a tedy i cest v krajině
13. návrh koordinovat s pozemkovými úpravami
14. omezení negativních vlivů umístování dopravní a technické infrastruktury – zapojení staveb do krajiny, předcházení či řešení bariérových efektů pro vyšší živočichy
15. například zachování mokřadů, územní ochrana dosud nezastavěných údolních niv apod.
16. vymezení konkrétního veřejně prospěšného opatření či veřejně prospěšné stavby je možné, pokud existují podklady, podle kterých je možné opatření vymezit
17. např. VKP, podmínky ochrany krajinného rázu...
18. zařazením nelesní vegetace, mokřadů, významných stromů či hodnotných biotopů do ploch přírodních a stanovením adekvátních podmínek zajistí ÚP jejich územní ochranu či vytvoří předpoklad k jejich obnově
19. plochy s rozdílným způsobem využití pokrývají beze zbytku a jednoznačně celé řešené území
20. vymezují se plochy smíšené a plochy, pro které lze stanovit hlavní využití
21. podmínky musí být stanoveny v souladu s vyhláškou o obecných požadavcích na využívání území (vyhl. č. 501/2006 Sb.) a ostatními právními předpisy
22. podmínky prostorového uspořádání se zaměří zejména na vztah staveb k veřejnému prostoru a vliv na krajinný ráz
23. u všech prostorových regulativů je nezbytné stanovit přesnou definici regulativu, případně způsob určení či výpočtu, kterým se prověří jeho dodržení
24. u regulativů, kde nelze použít číselné prověření, je možné definovat referenční znaky pro porovnání záměru s požadovaným charakterem či strukturou zástavby
25. není povinností stanovit všechny uvedené druhy veřejně prospěšných staveb, opatření a asanací
26. u všech ploch s předkupním právem je třeba uvést:
- druh veřejně prospěšné stavby nebo veřejného prostranství
- v čí prospěch má být předkupní právo vloženo (obec/město, či kraj plným názvem, nebo Česká republika + organizační složka, nebo příspěvková organizace, anebo státní podnik – viz § 101 odst. 2 SZ)
27. do územního plánu se převezmou relevantní kompenzační opatření, která svým charakterem odpovídají úkolům a cílům územního plánování a podrobnosti dokumentace ÚP
28. územní rezervu je vhodné označit pro jednoznačnou identifikaci
29. v ÚP lze vymezit plochu nebo koridor, v němž je rozhodování o změnách v území podmíněno smlouvou s vlastníky pozemků a staveb, které budou dotčeny navrhovaným záměrem, jejímž obsahem musí být souhlas s tímto záměrem a souhlas s rozdělením nákladů a prospěchů spojených s jeho realizací (dále jen „dohoda o parcelaci“ – obsah dohody – příloha č. 12 k vyhlášce č. 500/2006 Sb.)
30. v ÚP lze vymezit plochu nebo koridor, v němž je rozhodování o změnách v území podmíněno zpracováním ÚS; v případě podmíněného rozhodování územní studii jsou součástí ÚP podmínky pro její pořízení a přiměřená lhůta pro vložení dat o ní do evidence územně plánovací činnosti (§ 30 odst. 4 SZ); marným uplynutím lhůty omezení změn v území zaniká
31. v ÚP lze vymezit plochu nebo koridor, v němž je rozhodování o změnách v území podmíněno vydáním RP; v případě podmíněného rozhodování RP je součástí ÚP zadání RP, zda se jedná o RP z podnětu, nebo na žádost, a u RP z podnětu přiměřená lhůta pro jeho vydání; podmínka vydání RP z podnětu pozbývá platnosti marným uplynutím uvedené lhůty; podmínka vydání RP na žádost pozbývá platnosti, pokud k vydání nedojde do 1 roku od podání úplné žádosti v souladu se zadáním RP
32. například to mohou být stavby na pozemcích v pohledově významné poloze (na horizontech, dominantní polohy, polohy v osových průhledech), stavby společensky významné, stavby, které budou mít vliv na vzhled významných veřejných prostranství, apod.
33. výkresy se zpracovávají nad mapovým podkladem v měřítku katastrální mapy – výkresy se vydávají v měřítku 1 : 5000 nebo 1 : 10000
34. v případě potřeby lze urbanistickou koncepci, koncepci uspořádání krajiny a koncepci veřejné infrastruktury zpracovat v samostatných výkresech
35. je vhodné jednotlivé stavby a opatření a plochy pro asanaci identifikovat v souladu s textovou částí
36. tento standard se nezabývá obsahem tohoto výkresu; použije se přiměřeně standard regulačního plánu
37. v případě potřeby dokládají schémata přehlednou formou hlavní celkové koncepční zásady, které nejsou v základních výkresech dobře patrné

ODŮVODNĚNÍ ÚZEMNÍHO PLÁNU

- v odůvodnění nesmí být žádné podmínky pro rozhodování, všechny musí být uvedeny ve výrokové části
- odůvodnění se skládá z textové a grafické části (viz přílohu č. 7 k vyhlášce č. 500/2006 Sb., část II, včetně částí vyplývajících z odkazů na stavební zákon a správní řád)
- části, které mohou předcházet projednávání, zpracuje projektant, další části vyplývající z projednání zpracuje pořizovatel
- ve standardu obsahu jsou pro přehlednost uvedeny i práce pořizovatele, ale je to vždy výslovně uvedeno

1. Textová část

Textová část odůvodnění obsahuje tyto části:

- postup při pořízení územního plánu – zpracuje pořizovatel
- výsledek přezkoumání územního plánu podle § 53 odst. 4 SZ – zpracuje projektant s výjimkou souladu se stanovisky dotčených orgánů, který vyhodnotí pořizovatel
- náležitosti vyplývající z § 53 odst. 5 písm. b) až f) SZ, přitom částí b) až d) zpracuje pořizovatel, částí e) a f) projektant
- náležitosti vyplývající z vyhlášky č. 500/2006 Sb., příloha č. 7, část II, odst. 1 a) až d) – zpracuje projektant v členění podle vyhlášky
- návrh rozhodnutí o námítkách včetně samostatného odůvodnění (náležitost vyplývající ze správního řádu) – zpracuje pořizovatel
- vyhodnocení připomínek (náležitost vyplývající ze správního řádu) – zpracuje pořizovatel

Obsah je možné uspořádat do následujících šestnácti kapitol:

- a. Postup při pořízení územního plánu
 - zpracuje pořizovatel
 - náležitost vyplývající ze správního řádu
- b. Soulad územního plánu s politikou územního rozvoje a územně plánovací dokumentací vydanou krajem
 - zpracuje projektant
- c. Soulad s cíli a úkoly územního plánování, zejména s požadavky na ochranu architektonických a urbanistických hodnot v území a požadavky na ochranu nezastavěného území
 - zpracuje projektant
- d. Soulad s požadavky SZ a jeho prováděcích předpisů
 - zpracuje projektant v rozsahu jím navrhovaných částí
- e. Soulad s požadavky zvláštních právních předpisů a se stanovisky dotčených orgánů podle zvláštních právních předpisů, popřípadě s výsledkem řešení rozporů
 - soulad se zvláštními právními předpisy zpracuje projektant
 - soulad se stanovisky dotčených orgánů zpracuje pořizovatel (včetně případné korekce předchozí části)
- f. Zpráva o vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území obsahující základní informace o výsledcích tohoto

vyhodnocení včetně výsledků vyhodnocení vlivů na životní prostředí

- zpracuje projektant
- vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území se zpracovává k návrhu ke společnému jednání v kapitole se uvede shrnutí výsledků vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území
- g. Stanovisko krajského úřadu podle § 50 odst. 5 SZ
 - vloží pořizovatel
- h. Sdělení, jak bylo stanovisko krajského úřadu podle § 50 odst. 5 SZ zohledněno, s uvedením závažných důvodů, pokud některé požadavky nebo podmínky zohledněny nebyly
 - zpracuje pořizovatel
- i. Komplexní zdůvodnění přijatého řešení¹
 - zpracuje projektant
 - zdůvodní se veškeré návrhy
 - zdůvodnění je vhodné členit do kapitol odpovídajících výrokové části
 - zdůvodní se přijaté řešení a vybrané varianty pokud byly stanoveny plochy s jiným způsobem využití, než je stanoveno ve vyhlášce o obecných požadavcích na využívání území, uvede se odůvodnění
- j. Vyhodnocení účelného využití zastavěného území a vyhodnocení potřeby vymezení zastavitelných ploch
 - zpracuje projektant
 - při vyhodnocení potřeby vymezení zastavitelných ploch je vhodné vycházet z prognózy vývoje území (zejména demografického), přitom je třeba odhadnout předpokládanou dynamiku rozvoje řešeného území
- k. Vyhodnocení koordinace využívání území z hlediska širších vztahů v území
 - zpracuje projektant
 - zhodnocení postavení města v sídelní struktuře a z toho vyplývající vlivy na očekávaný vývoj města
 - zhodnocení širších vazeb z hlediska dopravní a technické infrastruktury, včetně návaznosti liniových staveb na hranici řešeného území
 - zhodnocení širších vazeb zejména z hlediska ÚSES, popř. ploch ptačích oblastí a evropsky významných lokalit, včetně návaznosti biocenter a biokoridorů překračujících hranici řešeného území
- l. Vyhodnocení splnění požadavků zadání, nebo vyhodnocení splnění požadavků obsažených v rozhodnutí zastupitelstva obce o obsahu změny územního plánu pořizované zkráceným postupem, popřípadě vyhodnocení souladu
 - a) se schváleným výběrem nejhodnější varianty a podmínkami k její úpravě v případě postupu podle § 51 odst. 2 SZ
 - b) s pokyny pro zpracování návrhu ÚP v případě postupu podle § 51 odst. 3 stavebního zákona
 - c) s pokyny pro přepracování návrhu ÚP v případě postupu podle § 51 odst. 3 SZ, popř. § 53 odst. 3 SZ
 - d) s pokyny k úpravě návrhu ÚP v případě postupu podle § 54 odst. 3 SZ

- e) s rozhodnutím o pořízení ÚP nebo jeho změny a o jejím obsahu v případě postupu podle § 55 odst. 3 SZ
- zpracuje projektant
- vyhodnocení splnění zadání s výčtem a odůvodněním případných odchylek oproti požadavkům zadání, respektive pokynů
- odchylky od zadání nebo pokynů jsou možné jen ze závažných důvodů, např. rozpor s právními předpisy nebo s celkovou koncepcí vycházející ze zadání
- m. Výčet záležitostí nadmístního významu, které nejsou řešeny v ZÚR
- zpracuje projektant
- uvedou se záležitosti nadmístního významu, které řeší územní plán, a přitom nejsou obsaženy v ZÚR
- n. Vyhodnocení předpokládaných důsledků navrhovaného řešení na ZPF a na pozemky určené k plnění funkce lesa²
- zpracuje projektant s využitím aktuálních právních předpisů

- o. Návrh rozhodnutí o námitkách a jejich odůvodnění
- zpracuje pořizovatel
- náležitost vyplývající ze správního řádu
- p. Vyhodnocení připomínek
- zpracuje pořizovatel
- náležitost vyplývající ze správního řádu

U změny územního plánu je přílohou odůvodnění text výrokové části s vyznačením navrhovaných změn.

2. Grafická část

Grafická část odůvodnění obsahuje zejména:

- koordinační výkres; u změny územního plánu včetně změněného výkresu zachycujícího stav po změně
- výkres širších vztahů, dokumentující vazby na území sousedních obcí, popřípadě krajů a států³
- výkres předpokládaných záborů půdního fondu (obsah je dán společným metodickým pokynem MMR a MŽP)

Poznámky:

- varianty se mohou týkat například:
 - dynamiky rozvoje území
 - umístění plošného rozvoje
 - umístění ploch a vedení koridorů dopravní a technické infrastruktury
- významným kritériem pro výběr varianty jsou výsledky vyhodnocení URÚ na základě výsledků projednání zařadí pořizovatel do odůvodnění ÚP návrh rozhodnutí o námitkách včetně samostatného odůvodnění rozhodnutí (viz § 172 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.); každou jednotlivou námitku je třeba vypořádat,

i když je jich více v jednom podání – připomínky se shodným věcným obsahem je možné vyhodnotit společně; obsahuje-li připomínka více bodů, je třeba se ve vyhodnocení vypořádat s každým z bodů

3. pro výkres širších vztahů může být jako podklad použit Koordinační výkres ZÚR; výkres by měl obsahovat jevy, které mohou mít vliv na koordinaci využití území se sousedními obcemi; výkres širších vztahů se zpracovává a vydává v měřítku výkresu ploch a koridorů ZÚR nebo větším

SCHEMA SLUŽEB ARCHITEKTA – PROJEKTANTA ÚZEMNÍHO PLÁNU (ÚP)

Fáze služeb	Standardní činnosti dle legislativy platné v roce 2019	Významné nadstandardní služby	Doplňující nadstandardní služby
Doplnění průzkumů a rozborů		Doplnění průzkumů a rozborů	Vizualizace, animace, modely, webové prezentace, spolupráce při participaci veřejnosti včetně zajištění prezentací apod.
Zadání ÚP		Spolupráce při úpravě zadání	Vizualizace, animace, modely, webové prezentace, spolupráce při participaci veřejnosti včetně zajištění prezentací apod.
Návrh ÚP a společné jednání	Zpracování návrhu územního plánu včetně odůvodnění Účast na společném jednání o návrhu	Spolupráce při vyhodnocení výsledků projednání návrhu	Vizualizace, animace, modely, webové prezentace, spolupráce při participaci veřejnosti včetně zajištění prezentací apod. Vypracování vyhodnocení předpokládaných vlivů návrhu územního plánu na udržitelný rozvoj území *autorizace SEA
Úprava návrhu ÚP po společném jednání a veřejném projednání	Zpracování upraveného návrhu ÚP po společném jednání a odůvodnění Účast na veřejném projednání návrhu	Spolupráce při vyhodnocení výsledků veřejného projednání a při zpracování návrhu Rozhodnutí o námitkách a vyhodnocení připomínek	Vizualizace, animace, modely, webové prezentace, spolupráce při participaci veřejnosti včetně zajištění prezentací apod.
Úprava návrhu ÚP po veřejném projednání a vydání územního plánu	Zpracování upraveného návrhu ÚP po veřejném projednání včetně odůvodnění		Vizualizace, animace, modely, webové prezentace, spolupráce při participaci veřejnosti včetně zajištění prezentací apod.

STANDARD SLUŽEB ARCHITEKTA – PROJEKTANTA REGULAČNÍHO PLÁNU (RP)

STANDARDNÍ OBSAH DOKUMENTACE REGULAČNÍHO PLÁNU (RP)

Minimální obsahový standard regulačního plánu (RP) podle přílohy č. 11 vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, v platném znění, je stejný pro tzv. RP „z podnětu“ i pro RP „na žádost“. Podstatné jsou rozdíly procesu pořízení – viz tabulky standardu výkonů a součinnosti při pořizování RP.

REGULAČNÍ PLÁN

1. Textová část

Obsahuje vždy:

a. Vymezení řešené plochy

Výčet pozemků, popř. jejich částí dle aktuální katastrální mapy, které jsou předmětem řešení. Je možné vymezit zájmové území v šíři 30–50 m vně obvodu pozemků řešené plochy a včetně specifikace kompozičních vztahů, charakteru a atmosféry prostředí a vztahů k okolním dominantám a k prvkům lokální identity zjištěným v doplňujícím průzkumu a rozboru lokality

- uvádí se celková rozloha řešené plochy v m²;
- situování řešené plochy vzhledem k centru obce nebo města;
- rámcový popis umístovaných staveb, vjezdu do řešené plochy, územní vazby na sousední pozemky.

b. Podrobné podmínky pro vymezení a využití pozemků¹

- podmínky využití pozemků navržené projektantem vycházejí z nadřazené dokumentace a ÚAP – např.: regulativy ploch s rozdílným způsobem využití dle územního plánu;
 - zohlednění vnějších kompozičních vztahů a vazeb na dominanty a objekty lokální identity území;
 - prostupnost území, systémové vazby;
 - přehled navržených pozemků s uvedením účelu využití a výměry;
 - celková bilance pozemků podle druhu využití;
 - podrobné podmínky využití pozemků – hlavní, přípustné, nepřípustné, pravidla uspořádání pozemků;
- Např.: Izolované RD jsou vymezeny na pozemcích č. 34, 35, 36, 37, 38, min. velikost pozemku 700 m², přípustné umístění garáže i mimo objekt RD, atd., odkaz na vymezení v grafické příloze.

- uliční čára – hranice mezi pozemkem a veřejným (uličním) prostorem – včetně stanovení podmínek způsobu oplocení pozemku (vymezení veřejných prostranství a koridorů uliční sítě);
- stavební čára – pro stavbu hlavního průčelí do veřejného prostoru;

- parcelní čára – dělení pozemků musí umožnit jejich uspokojivé využití pro sledovaný účel při zachování požadavků na umístování staveb podle vyhl. č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území;
- zastavitelnost pozemků stavbou hlavní / vedlejší – stanovení zastavitelné plochy a nezastavitelné části pozemku (plocha objektu) – viz též vzájemné odstupy staveb: § 25 vyhl. č. 501/2006 Sb.;
- závazná poloha vjezdu na pozemek (v případě potřeby).

c. Podrobné podmínky pro umístění a prostorové uspořádání staveb veřejné infrastruktury²

Podrobné podmínky (regulativy) stanovené v RP vč. určení druhu a účelu umístovaných staveb:

- dopravní infrastruktura: specifikuje podmínky pro umístění dopravy – silniční (včetně dopravy v klidu), pěší; cyklistická, event. jezdecká; železniční; vodní; letecká;

Např.:

- a) dopravní prostor v režimu obytné zóny se smíšeným pohybem chodců;
- b) zařízení pro dopravu v klidu, specifikace parkovacích a odstavných stání dle ČSN.

- technická infrastruktura: podmínky pro umístění např. vodovodu vč. přípojek, doložení výpočtu spotřeby pitné vody; splašková kanalizace, řešení dešťové kanalizace, energetika – STL plynovod, zásobování elektrickou energií, veřejné osvětlení vč. návrhu použití typů svítidel, odpadové hospodářství, telekomunikace;³

- veřejná prostranství: specifikace plochy, její řešení, výměra, popis, samostatné veřejné zeleň; návrh řešení úpravy parteru (povrchy, drobná architektura, mobiliář, zeleň...); občanské vybavení: specifikace plochy, výměra, účel využití, umístění staveb;

- a) podrobná regulace staveb jako např. stavební čára – poloha hlavní fasády průčelí objektu utvářející prostorové vymezení zástavby; výška hlavní římsy – kóta nebo celkový počet nadzemních podlaží o stanovené výšce, které vymezují hlavní hmotu objektu, a dále stanovení podmínek pro využití podkrovní nad římsou šikmé střechy (výška hřebene střechy; směr hřebene střechy) nebo počtu ustoupených podlaží, podílu jejich půdorysné plochy, způsobu jejich zastřešení... apod.; stanovení urbanistických a architektonických podmínek pro zpracování projektové dokumentace staveb;

- struktura zástavby a prostorové uspořádání, základní charakteristiky objemového řešení staveb, tvar staveb, základní údaje o kapacitě;

- a) další nástroje prostorového formování řešené lokality – např. formy oplocení včetně typu skříňových rozvaděčů; situování garáží a odstavných ploch na pozemku... apod.; stanovení rozsahu a zásad využití předzahrádek;

- b) zásady pro zapojení nové zástavby do kontextu a charakteru zástavby sídla – např.:
- i. zásady pro objemové řešení objektů;
 - ii. respektování územních limitů (přírodních, technických, kulturních)... apod.
- d. Podrobné podmínky pro ochranu hodnot a charakteru území
- Specifikace hodnot, jevů a atmosféry lokality, které je třeba zachovat a chránit. Jedná se o
- urbanistické hodnoty, např.:
 - a) zapojení do stávající sídelní struktury zástavby;
 - b) zohlednění městské nebo lokální dominanty, nebo prvky lokální identity v řešeném území, příp. kompoziční vztah k řešené lokalitě je třeba zohlednit v návrhu urbanistické koncepce a kompozičních vztahů lokality; charakter využití a zástavby řešeného území a kontextuálních ploch;
 - architektonické a historické hodnoty;
 - kulturní hodnoty;
 - přírodní a krajinné hodnoty;
 - specifikace krajinného rázu a způsobu jeho ochrany;
 - primární jevy, určující charakter a hodnoty území, např.:
 - a) topografie řešeného území, prostorové podmínky významných panoramat a prostorů širšího významu, vnější vlivy.
- e. Podrobné podmínky pro vytváření příznivého životního prostředí
- Vytvořit koncepci regulačního plánu, který navrhovanými podmínkami využití pozemků, umístěním a prostorovým uspořádáním zástavby umožní tvorbu kvalitního životního prostředí. Vytváření příznivého ŽP může mít více aspektů, např.:
- vymezením plochy dopravy umožňující nekolizní, plynulou obsluhu území;
 - napojení jednotlivých objektů na sítě technické infrastruktury;
 - ve stávajících plochách stabilizovat dřeviny perspektivní a dřeviny se zvýšenou hodnotou;⁴
 - výsadba nové zeleně se předpokládá na plochách veřejného prostranství, které budou řešeny tak, aby umožnily koncepční přístup k řešení zeleně v souladu s principy krajinařské architektury;
 - občanské vybavenosti i v rámci zástavby na zelených páslech obytné zóny;⁵
 - návrh ekologického vytápění a ohřevu TUV plynovými kotli minimalizuje zatížení území exhalacemi – ochrana ovzduší;
 - vytvoření místa pro separovaný odpad – řeší nakládání s odpady;
 - v rámci ochrany čistoty vod napojit veškeré objekty na kanalizační síť obce s napojením na čistírnu odpadních vod;
 - hospodaření s dešťovými vodami ze střech řešeno formou retence a pomalého zasakování nebo využití pro závlivku pěstebních ploch – hospodaření se srážkovými vodami, dešťové vody z komunikace budou svedeny do dešťové
- kanalizace s napojením na stávající síť dešťové kanalizace;
- v urbanistickém řešení dle možnosti zohlednit nejkvalitnější půdy a půdy s vysokou zranitelností podzemních vod tak, že na nich budou navrženy plochy zeleně, zahrad apod.⁶
- f. Podmínky pro ochranu veřejného zdraví a pro požární ochranu
- Zajišťování podmínek veřejného zdraví je v RP zohledněno v několika úrovních, např.:
- stabilizací funkčního využití ploch – v řešeném území nejsou a nebudou výrobní zařízení (vytlačení hluku, vibrací a exhalací);
 - zachování navrhovaného způsobu vytápění plynovými kotli (minimalizace zatížení území exhalacemi);
 - důsledná likvidace splaškových odpadních vod v ČOV;
 - systémové řešení dopravy s vyloučením či s omezením vjezdu nákladní dopravy (omezení hluku, vibrací a exhalací);
 - ochrana čistoty vodních zdrojů, toků a ploch;
 - požární ochrana – řeší zajištění požární vody, navrhuje zajištění požární ochrany;
 - civilní ochrana – situování pozemků RP ve vztahu k záplavovému území, AZZÚ; vymezení prostory, úkryty, skladování atd. pro účely CO.
- g. Vymezení veřejně prospěšných staveb, veřejně prospěšných opatření, staveb a opatření k zajišťování obrany a bezpečnosti státu a vymezení pozemků pro asanaci, pro které lze práva k pozemkům a stavbám vyvlastnit, v případě, že nahrazuje pro tyto stavby územní rozhodnutí, též s uvedením katastrálních území a parcelních čísel pozemků dotčených vymezením⁷
- Specifikace pozemků, ploch a koridorů veřejně prospěšných staveb, které splňují podmínky § 2, odst. 1, písm. l zák. č. 183/2006 Sb. (stavební zákon – SZ), nebo zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění); v souladu s § 170 SZ lze práva k pozemkům a stavbám, potřebná pro uskutečnění staveb nebo jiných veřejně prospěšných opatření podle tohoto zákona, odejmout nebo omezit, pokud jsou vymezeny ve vydané územně plánovací dokumentaci, jestliže se jedná o:
- veřejně prospěšnou stavbu dopravní a technické infrastruktury (včetně plochy nezbytné k zajištění její výstavby a řádného užívání pro stanovený účel);
 - veřejně prospěšné opatření, určené ke snížení ohrožení území povodněmi a jinými přírodními katastrofami, zvyšování retenčních schopností území, založení prvků územního systému ekologické stability a ochranu archeologického dědictví;
 - stavby a opatření k zajištění obrany a bezpečnosti státu;
 - asanaci (ozdravení) území.
- h. Vymezení veřejně prospěšných staveb a veřejných prostranství, pro které lze uplatnit předkupní právo, s uvedením, v čí prospěch je předkupní právo zřizováno, parcelních čísel pozemků, názvu katastrálního území a případně dalších údajů podle § 8 katastrálního zákona⁸
- Specifikace pozemků, ploch a koridorů veřejně prospěšných staveb, které splňují podmínky:

- pro možnost vyvlastnění dle § 170 stavebního zákona;
- pro předkupní právo dle § 101 stavebního zákona;
- podle § 8 zákona č. 256/2013 Sb., v platném znění, katastrální zákon, § 8, musí být pro zápis práv do katastru nemovitostí označeny:
- pozemek parcelním číslem s názvem kat. území, se specifikací stavební/pozemková parcela;
- pozemek ZE parcelním číslem dřívější evidence s uvedením čísla PK a název k. ú. atd. pro budovy, které nejsou součástí pozemku ani práva stavby, pro jednotky, pro rozestavěné jednotky, právo stavby označením pozemku.
- i. Výčet územních rozhodnutí, která regulační plán nahrazuje⁹
- Vychází z požadavků zadání RP, příp. úprava v návrhu RP; druhy územního rozhodnutí jsou uvedeny v § 77 SZ; př. územních rozhodnutí, která může nahradit regulační plán:
- územní rozhodnutí na umístění stavby nebo zařízení dopravní a technické infrastruktury;
- územní rozhodnutí na umístění staveb rodinných domů;
- územní rozhodnutí o dělení a scelování pozemků.
- j. Údaje o počtu listů regulačního plánu a počtu výkresů grafické části
- celkový počet stran textové části výroku.
- Textová část regulačního plánu podle rozsahu navržené regulace, zejména podle jím nahrazovaných územních rozhodnutí, dále obsahuje:
- k. Druh a účel umísťovaných staveb
- Výčet umísťovaných staveb v RP, např.:
- Dopravní infrastruktura – místní komunikace funkční skupiny D1 – Obytná zóna.
- Technická infrastruktura, liniové a ostatní stavby TI – vodovod, kanalizace splašková, kanalizace dešťová, trafostanice, STL plynovod, elektro sítě NN (vše včetně přípojek), veřejné osvětlení, stanoviště tříděného odpadu apod.
- Pozemní objekty/stavby – př. rodinné domy, bytové domy, mateřská škola; účel stavby: stavba pro bydlení; druh stavby: rodinný dům se zahradou s přípustnou stavbou přístřešku pro automobil.
- l. Podmínky pro umístění a prostorové řešení staveb, které nejsou zahrnuty do staveb veřejné infrastruktury, včetně urbanistických a architektonických podmínek pro zpracování projektové dokumentace a podmínek ochrany krajinného rázu (například uliční a stavební čáry, vzdálenost stavby od hranic pozemků a sousedních staveb, půdorysnou velikost stavby, nejsou-li vyjádřeny kótami v grafické části, podlažnost, výšku, objem a tvar stavby, základní údaje o kapacitě stavby, určení částí pozemku, které mohou být zastavěny, zastavitelnost pozemku dalšími stavbami)¹⁰
- Zásady prostorového a plošného uspořádání staveb vycházejí z regulativů nadřazené územně plánovací dokumentace a jsou v rámci podrobnosti regulačního plánu zpřesněny.
- Např.: Samostatně se vymezí stavba na každém pozemku s uvedením:
- parcelace, intenzita využití pozemků, umístění staveb na pozemku:
- a) stavba bude umístěna na pozemku dle rozsahu vymezeného v grafické příloze;
- b) umístění objektu na pozemku a jeho prostorovou regulaci limitují tyto regulační čáry:
- i. stavební čára závazná otevřená: 7,0 m od západní hranice pozemku (č. v. A.2.1 – červená plná linie silná);
- ii. uliční čára: vnější hranice uličního oplocení (č. v. A.2.1 – oranžová čárkovaná linie silná);
- iii. stavební čára nepřekročitelná otevřená: limitní hranice stavby, zde průmět vnější roviny obvodového zdíva s rovinou terénu (č. v. A.2.1 – modrá čárkovaná linie silná);
- c) procento zastavěných a zpevněných ploch pozemku rodinného domu: do 30 %;
- d) garáž nepřipustná;
- e) maximální počet bytů v rodinném domě: 1 byt;
- f) stání pro osobní automobily: u každého rodinného domu musí být na vlastním pozemku min. 2 stání pro osobní automobil;
- g) přípustná stavba lehkého dřevěného přístřešku v doporučené zóně v uliční části, limitní čára je nepřekročitelná (č. v. A.2.1 modrá čárkovaná slabá);
- h) přípustná stavba lehkého dřevěného přístřešku na zadní hranici pozemku v zahradní části, max. do šíře 2,5 m, účel stavby: uskladnění zahradní mechanizace, zahradní altán, max. plocha 16 m²;
- podlažnost zástavby:
- a) 2 podlaží nadzemní, úroveň podlahy 1. nadzemní podlaží max. 350 mm nad upraveným terénem;
- objem a tvary zástavby, včetně tvarů střech:
- a) půdorys objektu: obdélníkový;
- b) tvar střechy: plochá;
- c) max. výška stavby: do 8 m nad upraveným okolním terénem;
- zásady architektonického řešení:
- a) charakter stavby: jednoduché objemové a konstrukční řešení, zděný systém svíslých konstrukcí, sklon střechy do 5°, typ krytiny s ohledem na konstrukci ploché střechy;
- b) tlumené odstíny omítek a ostatních venkovních konstrukcí, barevnost fasády: max. 2 odstíny, možnost dřevěného obkladu;
- umístění staveb technické infrastruktury:
- a) napojení stavby na sítě TI;
- b) umístění technických zařízení souvisejících se stavbou uvnitř objektů nebo na fasádě objektů (kabelové skříně, rozvaděče...);
- oplocení:
- a) objekty budou oploceny směrem do veřejného prostoru a mezi jed-

- notlivými pozemky, podrobnosti řeší grafická příloha;
- speciální ochrana staveb v rámci místních podmínek:
- ochrana proti radonovému riziku: dle indexu radonového rizika;
 - zohlednění geologie a specifických podmínek zakládání stavby – technické podmínky pro stavbu jsou součástí další fáze povolování staveb;
- vyvolané investice:
- přípojky sítí TI;
 - zpevněné plochy pro přístup k RD a odstavná stání.
- m. Podmínky pro napojení staveb na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu
- Specifikace staveb jednotlivě pro
- dopravní infrastrukturu – např. dopravní prostor v režimu obytné zóny se smíšeným pohybem chodců i vozidel napojený na síť místních komunikací; s uvedením rozměrů stavby;
- technickou infrastrukturu – specifikace a umístění sítí technické infrastruktury; napojení pozemních objektů na řady a sítě TI; umístění energopilířů.
- n. Podmínky pro změnu využití území
- Podmínky pro případné úpravy využití staveb a jejich prostorového řešení s cílem zajistit soulad s navrhovaným využitím, strukturu a charakter zástavby i atmosféru lokality.
- o. Podmínky pro změnu vlivu užívání stavby na území
- Vymezit a umístit takové stavby a využití, které nevyvolá negativní důsledky pro změnu užívání stavby na území, popř. navrhnout řešení.
- p. Podmínky pro vymezení ochranná pásma
- Specifikace podmínek využití pozemků a ploch dotčených ochrannými pásmy:
- přírodními limity;
- technickými limity;
- kulturně historickými a společenskými limity (včetně kompozičních vztahů).
- V souladnosti s řešením technické infrastruktury, zpevněných ploch a navrhovaných staveb je nutno respektovat ochranná pásma dle platných právních předpisů.
- q. Podmínky pro vymezení a využití pozemků územního systému ekologické stability¹¹
- Návrh režimu využití ploch dotčených územním systémem ekologické stability. PŘ.: Regulační plán upřesňuje:
- návrh využití ploch v řešeném území ochraňuje a rozvíjí přírodní hodnoty v lokalitě a jejím bezprostředním okolí, návrh extenzivní louky a dřevinné výsadby podporuje zvyšování biodiverzity krajiny, plní funkci biologickou, ekologickou i vodohospodářskou – zadržování vody v krajině.
- r. Stanovení pořadí změn v území (etapizace)
- Stanovuje se v případě potřeby; členění území na ucelené samostatné funkční celky – etapy výstavby (stanovení věcných i časových podmínek realizace).
- s. Technické podmínky požární bezpečnosti staveb, pro které regulační plán nahrazuje územní rozhodnutí, v rozsahu zvláštního právního předpisu.

Specifikace dle zprávy požární ochrany – popis lokality, příjezdové komunikace, zásahové cesty, nástupní plochy, vnější odběrní místo požární vody, sítě, umístění objektů a vybavení staveb.

2. Grafická část

Obsahuje vždy:

a. Hlavní výkres

Zobrazené jevy v hlavním výkresu:¹²

- hranice řešené plochy, hranice zastavěného území;
- vymezení a využití pozemků:
- uliční čára (vymezení ploch veřejných prostranství a uličních koridorů);
 - parcelní čára (návrh nového dělení pozemků);
 - zastavitelnost pozemku (předzahrádka; odstupy od sousedních pozemků); intenzita využití pozemků;
 - pozemky územních rezerv – v případě potřeby;
- graficky vyjádřitelné podmínky umístění staveb:¹³
- stavební čára;
 - uliční čára;
 - výška hlavní římsy (podlažnost); výška hřebene střechy; směr hřebene střechy – v případě potřeby;
 - plocha objektu;
 - závazná poloha vjezdu na pozemek – v případě potřeby;
- druh a účel umísťovaných staveb:
- navrhované využití objektů (soulad s podmínkami platného ÚP);
 - hlavní kompoziční vztahy;
 - městské / lokální dominanty; prvky lokální identity;
 - průhledové osy a prostory působnosti dominant / prvků identity;
- napojení pozemků / objektů na systémy veřejné dopravní a technické infrastruktury:
- doprava: silniční, doprava v klidu, pěší, cyklistická, event. jezdecká, železniční, vodní, letecká (včetně podélných řezů silničních komunikací...);
 - zásobování vodou;
 - odkanalizování – kanalizace splašková / dešťová / jednotná..., opatření pro retenci vod, (včetně podélných řezů – profilů kanalizačních stok);
 - zásobování elektrickou energií / trafostanice;
 - veřejné osvětlení;
 - zásobování plynem / regulační stanice;
 - telekomunikace;
 - odpadové hospodářství; vymezení stanovišť nádob pro (separovaný) sběr odpadu;
- apod.

b. Výkres veřejně prospěšných staveb, opatření a asanací¹⁴

Specifikace pozemků, ploch a koridorů staveb, opatření a asanací pro vyvlastnění dle § 170 SZ a s možností uplatnění předkupního práva dle § 101 SZ.

Grafická část regulačního plánu podle rozsahu navržené regulace, zejména jím nahrazovaných územních rozhodnutí, dále obsahuje:

c. Hlavní výkres – podmínky umístění staveb
Výkres je součástí hlavního výkresu a graficky vyjadřuje podmínky umístění staveb, které nejsou zahrnuty do staveb veřejné infrastruktury, jejich napojení na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, pozemky územních rezerv, je-li účelné je vymezit, a hranice ochranných pásem, pokud vyplývají z návrhu regulačního plánu.

d. Výkres pořadí změn v území (ETAPIZACE)

V případě potřeby lze graficky vyjádřitelné podmínky umístění a prostorového uspořádání staveb a staveb veřejné dopravní a technické infrastruktury a napojení staveb na ni zpracovat v samostatných výkresech.

Hlavní výkres lze dělit na základě potřeby zobrazit části RP nahrazující územní rozhodnutí. Např.:

Hlavní výkres – Podmínky umístění staveb

S možností dělení hlavního výkresu – podmínky umístění staveb podle jednotlivých umístovaných staveb s vymezením objemového a dispozičního řešení hlavní stavby (půdorys, pohledy, řezy).

Hlavní výkres – Dělení pozemků

Specifikace jednotlivých parcel – identifikační číslo parcely, typ zástavby na dané parcele/využití parcely, výměra v m², bilance všech oddělených pozemků v řešeném území.

Hlavní výkres – Urbanistické řešení a zeleň

Specifikace využití a regulace na pozemku, např.:

→ stavba bytového domu;

→ zpevněná plocha vstupu a chodníků okolo domu;
→ terasa;
→ veřejné prostranství – dopravní prostor – obytná zóna, materiál živice.

Hlavní výkres – Doprava

např.:

→ obytná zóna, materiál betonová dlažba;
→ plochy pro pěší, materiál betonová dlažba;
→ parkovací stání, materiál betonová dlažba;
→ vjezdy na pozemky;
→ zelené pásy v dopravním prostoru;
→ mlatový povrch hřiště;
→ atp.

Hlavní výkres – Vodovod a kanalizace splašková, kanalizace dešťová

např.:

→ kanalizace splašková – stav/návrh;
→ vodovod stav/návrh;
→ kanalizace dešťová stav/návrh;
→ přípojky;
→ podélné a příčné řezy.

Hlavní výkres – Elektrorozvody, plynovody, spoje, veřejné osvětlení

např.:

→ STL plynovod stav/návrh;
→ kabelové vedení NN stav/návrh;
→ kabelové vedení VO.

Schémata do výrokové části

Formou nadstandardu je možné do grafické části (případně jako přílohy textové části) zahrnout:

→ doprovodná schémata – např.: kompoziční rozbor apod.;

→ zákresy ilustrující a zdůvodňující navrženou koncepci.

Poznámky:

- Podmínky pro umístění a prostorové uspořádání staveb se musí vymezit pro všechny stavby, dle přílohy č. 11 k vyhlášce č. 500/2006 Sb., viz následující kapitoly textu výroku RP.
- Veřejná infrastruktura (dle § 2, odst. 1, písm. k SZ):
 - dopravní infrastruktura;
 - technická infrastruktura (vodní hospodářství, energetika, odpadové hospodářství, komunikační sítě, produktovody, a zásobníky plynu... atd.);
 - občanské vybavení (např. zařízení pro: vzdělání a výchovu, sociální služby, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva...);
 - veřejná prostranství.
- Přípojky jednotlivých objektů k systému sítí technické infrastruktury nevyžadují stavební povolení ani ohlášení (viz § 103, odst. 1 SZ), stačí územní rozhodnutí, proto budou zahrnuty do závazné části regulačního plánu, pokud RP nahrazuje ÚR.
- Je vhodné před zahájením prací pořídit pasport a vyhodnocení stávající zeleně v zájmovém území. Využití potenciálu perspektivních a hodnotných dřevin urychlí nástup příznivých efektů zeleně v zájmovém území (estetické, kompoziční, hygienické, ekologické apod.).
- U veřejných prostranství koordinovat urbanistické řešení a trasování inženýrských sítí s koncepcí krajinářské architektury.

- Zeleň nelze smysluplně navrhovat na „zbytkových“ plochách.
- Je definováno 5 tříd ochrany na základě zatřídění do BPEJ. Potenciál bonitné nejcennějších půd (1.TO) a zemědělských půdy, které mají nadprůměrnou produkční schopnost (2.TO), využít přednostně pro plochy zeleně nebo plochy zahrad.
- Mapa zranitelnosti podzemních vod rozlišuje 5 kategorií, od kategorie minimálně zranitelná až po kategorii maximálně zranitelná.
- Vymezení zahrnuje pozemky staveb a opatření mj. pro obranu a bezpečnost státu a pozemky a objekty pro asanaci s možností vyvlastnění.
- Soupis uvede, v čí prospěch bude předkupní právo zřízeno, čísla dotčených parcel, katastrální území, případně dalších údajů dle § 8 katastrálního zákona.
- Není možné vymezit veřejně prospěšné stavby (VPS) pro předkupní právo, pokud stačí zřízení věcného břemene.
- Výčet ÚR je specifikován v zadání regulačního plánu, případně rozšířen dle požadavku žadatele (regulačního plánu na žádost) nebo zadavatele (regulačního plánu z podnětu).
- Zpracovat s přihlédnutím k příloze č. 1, popř. k příloze č. 2 a č. 4, k vyhlášce č. 499/2006 Sb., Rozsah a obsah dokumentace pro vydání rozhodnutí o umístění stavby, pokud RP má nahradit toto ÚR, protože při projednání RP tuto podrobnost vyžadují dotčené orgány, správci technické i dopravní infrastruktury.

11. Týká se zejména regulačních plánů, které jsou řešeny v zastavěném území. U RP na zastavitelných plochách by to nemělo nastat. Není logické v návrhu ÚP záměrně vymezovat ÚSES v zastavitelných plochách. Již ve fázi návrhu ÚP dohodnout řešení, které nebude v zastavitelných plochách vymezovat ÚSES.
12. Měřítko: 1 : 1000 nebo 1 : 500; v případě, že RP nenahrazuje ÚR – i 1 : 2000 – viz vyhl. č. 500/2006 Sb., § 19, odst. 2. Pokud RP nahrazuje ÚR, je třeba pracovat nad podkladem geometrického zaměření.
13. V případě potřeby lze graficky vyjádřitelné podmínky umístění a prostorového uspořádání staveb a napojení staveb na systémy veřejné dopravní a technické infrastruktury zpracovat v samostatných výkresech, viz níže.
14. Výhradně v měřítku katastrální mapy – viz vyhl. č. 500/2006 Sb., § 19, odst. 2.

ODŮVODNĚNÍ REGULAČNÍHO PLÁNU

1. Textová část

Uvedený standard obsahu odůvodnění nezahrnuje části vyplývající ze Správního řádu, které zajišťuje pořizovatel. U kapitoly odůvodnění plynoucích ze stavebního zákona a jeho prováděcích předpisů, které má zajistit pořizovatel (v případě RP na žádost žadatel), je to vždy uvedeno v komentáři.

- a. Údaje o způsobu pořízení regulačního plánu.¹
- b. Vyhodnocení koordinace využívání řešené plochy z hlediska širších územních vztahů, včetně vyhodnocení souladu regulačního plánu pořizovaného krajem s politikou územního rozvoje a zásadami územního rozvoje, u ostatních regulačních plánů též souladu s územním plánem²
- specifikace koordinace návrhu RP s nadřazenými zájmy a záměry sledovanými v širších územních vztazích z (celostátního), nadregionálního, regionálního nebo celoměstského hlediska;
- případně návrh opatření pro vzájemnou koordinaci zájmů.
- c. Údaje o splnění zadání regulačního plánu nebo vyhodnocení splnění požadavků obsažených v rozhodnutí zastupitelstva o obsahu změny regulačního plánu pořizované zkráceným postupem, popřípadě vyhodnocení souladu s pokyny pro jeho přepracování (§ 69, odst. 3 stavebního zákona)³
- jednotlivých bodů zadání, požadavků na změnu, zejména odůvodnění, proč nemohly být některé z požadavků zadání do návrhu RP zapracovány;
- případně odkaz na příslušné části RP, v nichž jsou požadavky zadání naplněny.
- d. Zdůvodnění navržené koncepce řešení⁴
- popis a odůvodnění urbanistické koncepce s důrazem na kompoziční vztahy a vazby na okolí;
- návaznost na funkční a prostorové využití v kontextu se sousedními plochami.

Komplexní zdůvodnění přijatého řešení

- popis a odůvodnění jednotlivých bodů výroku;
- odůvodnění souladu s koncepcemi dopravních a inženýrských systémů, systému ekologické stability a veřejné zeleně, zachování a ochrany hygieny prostředí apod.
- e. Vyhodnocení předpokládaných důsledků navrhovaného řešení na zemědělský půdní fond a na pozemky určené k plnění funkce lesa⁵
- vyhodnocení podle zákona o ochraně zemědělského půdního fondu č. 334/92 Sb., ve znění zákona 402/2010 Sb. a v souladu s prováděcími vyhláškami č. 13/1994 Sb. a č. 48/2011 Sb., v podrobnosti přílohy č. 5, resp. podle aktuálně platných legislativních požadavků.

- f. Zhodnocení podmínek pro požární bezpečnost staveb, pro které regulační plán nahrazuje územní rozhodnutí⁶

Posouzení stavby, zda svým uspořádáním a konstrukčním řešením splňuje podmínky pro požární bezpečnost staveb; dále např.:

- příjezdové komunikace;
- zásahové cesty;
- nástupní plochy;
- vnější odběrní místo požární vody;
- inž. sítě;
- umístění objektů a vybavení staveb (požárně nebezpečný prostor atd.).

- g. U změny regulačního plánu bude vypracován text s vyznačením změn.⁷

- h. Posouzení regulačního plánu pořizovatelem:⁸

Posouzení souladu:

- s politikou územního rozvoje a územně plánovací dokumentací;
- s cíli a úkoly územního plánování, zejména s požadavky na ochranu architektonických a urbanistických hodnot v území;
- s požadavky zákona č. 183/2006 Sb. a jeho prováděcích právních předpisů, v platném znění;
- s požadavky zvláštních právních předpisů a se stanovisky dotčených orgánů podle zvláštních právních předpisů, případně s výsledkem řešení rozporů.

2. Grafická část

- d. Koordinační výkres⁹
- Základem je obsah hlavního výkresu rozšířený o hranice ochranných pásem a limitů využití území.
- e. Výkres širších vztahů dokumentující vazby na sousední území¹⁰
- Základem je výřez hlavního výkresu platného územního plánu zahrnující podstatné kontextuální vztahy urbanistické kompozice a koncepce dopravních a technických systémů.

- f. Výkres předpokládaných záborů půdního fondu¹¹

- Specifikace navržených pozemků s uvedením účelu a výměry trvalého/dočasného záboru ZPF nebo PUPFL;
- výpočet odvodů za odnětí půdy ze ZPF, pro RP nahrazující územní rozhodnutí.

Textová i grafická část regulačního plánu (i jeho změny) musí být opatřena záznamem o účinnosti s náležitostí dle § 20, odst. 1) vyhlášky č. 500/2006 Sb., v platném znění (vyhláška č. 500/2006 Sb., § 20).

Při zpracování změny RP dle § 71 nebo § 72 (zkrácený postup) pořizovatel zajistí vyhotovení úplného znění regulačního plánu po jeho změně a toto vyhotovení po nabytí účinnosti změny opatří záznamem o účinnosti (§ 71, odst. 9 SZ).

Poznámky:

1. Vyhl. č. 500/2006 Sb., příloha č. 11, Zajišťuje pořizovatel (žadatel).
2. Vyhl. č. 500/2006 Sb., příloha č. 11, Zpracovává projektant.
Obecně – vyhodnocení koordinace navrhovaného využití lokality s nadřazenou dokumentací (PÚR, ZÚR, ÚP, případně s RP vydaným krajem).
3. Vyhl. č. 500/2006 Sb., příloha č. 11, Zpracovává projektant.
4. Vyhl. č. 500/2006 Sb., příloha č. 11, Zpracovává projektant.
5. SZ, § 68, odst. 5, písm. e), Zpracovává projektant.
6. Vyhl. č. 500/2006 Sb., příloha č. 11, Zpracovává projektant.
7. Vyhl. č. 500/2006 Sb., příloha č. 11, Zpracovává projektant.
8. SZ, § 68, odst. 4 a 5, Zajišťuje pořizovatel.
9. Měřítko: 1 : 1000 nebo 1 : 500; v případě, že RP nenahrazuje ÚR – i 1 : 2000 – viz vyhl. č. 500/2006 Sb., § 19, odst. 2.
10. Výhradně v měřítku hlavního výkresu územního plánu – viz vyhl. č. 500/2006 Sb., § 19, odst. 2.
11. Měřítko: 1 : 1000 nebo 1 : 500; v případě, že RP nenahrazuje ÚR – i 1 : 2000 – viz vyhl. č. 500/2006 Sb., § 19, odst. 2.

SCHÉMA SLUŽEB PROJEKTANTA REGULAČNÍHO PLÁNU (RP) – Z PODNĚTU

Fáze služeb	Standardní činnosti dle legislativy platné v roce 2019	Významné nadstandardní služby	Doplňující nadstandardní služby
Podnět k pořízení RP, zadání RP		Spolupráce při zpracování podnětu a zadání, pokud nebylo součástí ÚPD	Vizualizace, animace, modely, webové prezentace, spolupráce při participaci veřejnosti včetně zajištění prezentací apod.
Doplnění průzkumů a rozborů		Doplnění průzkumů a rozborů	Vizualizace, animace, modely, webové prezentace, spolupráce při participaci veřejnosti včetně zajištění prezentací apod.
Návrh RP a společné jednání	Zpracování návrhu RP včetně odůvodnění Účast na společném jednání o návrhu	Spolupráce při vyhodnocení výsledků projednání návrhu	Vizualizace, animace, modely, webové prezentace, spolupráce při participaci veřejnosti včetně zajištění prezentací apod.
Úprava návrhu RP po společném jednání a veřejné projednání	Zpracování upraveného návrhu RP po společném jednání a odůvodnění Účast na veřejném projednání návrhu	Spolupráce při vyhodnocení výsledků veřejného projednání a při zpracování návrhu Rozhodnutí o námítkách a vyhodnocení připomínek	Vizualizace, animace, modely, webové prezentace, spolupráce při participaci veřejnosti včetně zajištění prezentací apod.
Úprava návrhu RP po veřejném projednání a vydání regulačního plánu	Zpracování upraveného návrhu RP po veřejném projednání včetně odůvodnění		Vizualizace, animace, modely, webové prezentace, spolupráce při participaci veřejnosti včetně zajištění prezentací apod.

SCHÉMA SLUŽEB PROJEKTANTA REGULAČNÍHO PLÁNU (RP) – NA ŽÁDOST

Fáze služeb	Standardní činnosti dle legislativy platné v roce 2019	Významné nadstandardní služby	Doplňující nadstandardní služby
Doplnění průzkumů a rozborů		Doplnění průzkumů a rozborů	Vizualizace, animace, modely, webové prezentace, spolupráce při participaci veřejnosti včetně zajištění prezentací apod.
Žádost o vydání RP	Zpracování žádosti o vydání RP v rozsahu dle přílohy č. 10 vyhlášky, tj. upraveného návrhu RP včetně odůvodnění na základě stanovisek dotčených orgánů		Vizualizace, animace, modely, webové prezentace, spolupráce při participaci veřejnosti včetně zajištění prezentací apod.
Veřejné projednání	Účast na veřejném projednání návrhu	Spolupráce při vyhodnocení výsledků veřejného projednání a při zpracování návrhu Rozhodnutí o námítkách a vyhodnocení připomínek	Vizualizace, animace, modely, webové prezentace, spolupráce při participaci veřejnosti včetně zajištění prezentací apod.
Úprava návrhu RP po veřejném projednání a vydání regulačního plánu	Zpracování upraveného návrhu RP po veřejném projednání včetně odůvodnění		Vizualizace, animace, modely, webové prezentace, spolupráce při participaci veřejnosti včetně zajištění prezentací apod.

Zásady územního rozvoje

Zásady územního rozvoje (ZÚR) jsou nástrojem územního plánování na úrovni krajů a jsou nadřazeny územním plánům obcí. ZÚR vycházejí z Politiky územního rozvoje ČR a podkladem pro jejich zpracování jsou Územně analytické podklady.

ZÚR jsou jakýmsi strategickým územním plánem celého kraje. Stanovují obecná pravidla pro rozvoj daného území a rovněž rozvojové záměry nadmístního významu (např. kudy povedou důležité dopravní stavby apod.). Jednou z hlavních úloh ZÚR je, aby na sebe jednotlivé územní plány obcí navazovaly a vzájemně si neodporovaly. Proto jsou ZÚR nadřazeny územním plánům obcí. Stavebním zákonem (zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu) je předepisována pravidelná aktualizace této dokumentace nejpozději každé čtyři roky.

Aplikace ZÚR v Ústeckém kraji

V devadesátých letech mělo Ústí nad Labem údajně jeden z nejlepších územních plánů u nás (ve srovnání s dnešním dlouhodobě neutěšeným stavem). Energie a vůle té doby se soustředila na dobré nastavení procesů směřujících k rozvoji centra města, zatímco uvést vytěžené lomy zpět do života obdobně kvalitními procesy a postupy se bohužel nepodařilo. Velkým úspěchem té doby bylo alespoň stanovení limitů těžby uhlí.

Jezero Milada – příprava urbanistické soutěže

Jezero Milada je jedno z těch, které vzniklo tzv. hydrickou rekultivací, tedy zatopením povrchového hnědouhelného lomu. Má rozměry přibližně 3 × 0,8 km a leží těsně vedle Ústí nad Labem. V jeho okolí s rozlehlými výsypkami hlubiny proběhla rekultivace, tedy stabilizace půdy, doplnění humusu a osázení stromy a keři. Cílem je ale resocializace – tedy kompletní návrat do struktury osídlení. Je to krok daleko náročnější a komplikovanější. Dle současných českých právních úprav resocializaci měly provádět obce, na jejichž katastrálním území se to které místo nachází. Představa, že lidé v oblastech s postupným úbytkem obyvatel, sociálními problémy, se slabým vztahem k místu a půdě budou „vědět“, co tam udělat, se nenaplnila. Stále si tu uvědomujeme, že v Ústeckém kraji po roce 1945 došlo k výměně zhruba 65 % obyvatel.

V současné době vrcholí příprava urbanistické soutěže na řešení okolí jezera Milada. Území, které by mělo být předmětem soutěže, by mělo být poměrně rozsáhlé. V širších souvislostech od Krušných hor ke Středohoří, nezbytné je i zapojení všech obcí v okolí jezera, což se daří. Soutěž by měla být vyhlášena v červnu letošního roku. Nastartování takto zodpovědného přístupu všichni zúčastnění vnímají jako velký úspěch.

Mají současné územně plánovací procesy takovou sílu a takový respekt, že dokážou nastartovat a generovat nezbytné společenské změny?

Stačí vždy vytáhnout z šuplíku příslušný územní plán, ZÚR, územní studii? Pokud neřešíme vážné otázky a problémy, pak určitě, jinak je to spíš naopak. Procesní nastavení „pověřeného zastupitele“ bývá ve své odtrženosti od běžného života v obcích ještě víc odlidštěno dnešními digitálně tekutými instrumenty umožňujícími „plyšové vyplnění“ nezbytných zákonů a právních úprav bez toho, aby hlavním kritériem byla nejvyšší kvalita a souvislost s běžným životem. Koho totiž z běžných obyvatel měst a obcí zajímá budoucnost z jiného důvodu než z pohledu otázek zhodnocení jen a pouze jeho vlastního majetku?

V případě zahlazování těžby v okolí jezera Milada se jedná i o rozlehlá území výsypek v jeho okolí. Dle platné ZÚR mají tyto plochy adekvátní označení směřující k využití k rekreačním nebo oddechovým účelům. Už při otevírání lomů musí být jasné, jakým způsobem se tyto plochy budou vracet do života. Právě zde se ale dostáváme k limitům dnes nastavených procesů.

Jak obhájit kritérium kvality

Pokud bychom chtěli zvýšit kvalitu projektové přípravy (ZÚR) např. nyní připravovanou soutěží, můžeme mít problém, pokud do zadání nedáme striktní požadavek na respektování všeho již v relevantních procesech schváleného. Co na tom, že podklady vznikaly na základě výběrových řízení především na nejnižší cenu a na základě koncepčních úvah založených v padesátých letech. Hlavním úkolem je proto naučit se pracovat s možností generování kvality pomocí dobře připravených a realizovaných soutěží nebo výběrových řízení, u nichž je hlavním kritériem celková kvalita a znovuprověřování veškerých podkladů a limitů. Že i participační procesy a otevření směrem

k odborné i laické veřejnosti tu jsou na úplně jiné úrovni, je samozřejmostí.

Pokud se pak dostaneme do kolize s určitými částmi již schválených dokumentů, budeme se muset velmi aktivně učit, jak společně hledat co nejlepší postup. Velmi snadno se nám totiž může stát, že bychom se z pohledu územně plánovacích odborů při současném legislativním nastavení mohli dostat mimo dnešní právní rámec.

V případě okolí Milady byla krajským odborem územního plánování zadána územní studie, která je nyní zpracovávána. Zadání bylo provedeno standardním způsobem – ze tří čtvrtin (70 %) váhových kritérií na cenu, zbylá kritéria jsou na kvantitu referencí. Kvalitativní kritéria by patrně bylo možno zavádět, pokud by je bylo možno obhájit – je třeba hledat postupy, jak propojovat požadavky samosprávy s prací výkonů státní správy při hledání urbanisticko-architektonických kvalit, hodnot území (např. v Děčíně, kde jsem městským architektem, se příslušní úředníci mají na koho obrátit, když je třeba nastavit parametry kvalitativních kritérií). Nejdůležitější je opět dobrá vůle všech zúčastněných hledat konsenzuálním způsobem co nejlepší řešení.

Jednou z cest, jak se dostat ze současného neutěšeného stavu legislativních předpisů, je podpora obecních, městských nebo i krajských architektů. Právě oni svou velmi podrobnou a detailní znalostí konkrétních problematik, přímou komunikací s veřejností dokážou vyvažovat „zdeúřední“ postupy potřebami a dlouhodobě sdílenými vizemi.

Zůstáváme v éře funkčních ploch

Co vše je nyní ve hře? Koncepce přístupu k okolí jezera Milada vychází z modernistického uvažování počátku 20. století. V rámci jejího naplňování byl odveden mimořádný a cenný kus práce v rámci rekultivačních procesů. Mezi úspěchy týmu okolo pana inženýra Štýse patří mj. pěstování vinné révy na rekultivovaných výsypkách. Připomeňme, že vinařství bylo v Ústeckém kraji jednou z nejobvyklejších zemědělských činností. Kdo se díval na

mapy okolí Mostu šedesátých let, musel zjistit, že skoro ze všech stran byly výsypky, hlubinné nebo povrchové doly. Dnes by tyto stopy našel málokdo – je tu oblíbené jezero Matylda, na výsypkách vystavěný hypodrom, autodrom, golfové hřiště. Vše v intencích modernistického zónového uvažování. A právě „nemodernost“ zde používaného přístupu byla kritizována i u jinak velkolepě koncipované, dvoukolové soutěže na nové centrum Mostu v roce 1959. V dnešním mentálním nastavení jsme tak stále v éře funkčních ploch, kde jen doplňujeme nové funkce „individuální výstavba“ nebo „logistická centra“.

Zodpovědné hledání nejlepšího řešení

V současnosti probíhá tzv. rekodifikace stavebního zákona. Přestože se všichni shodnou na nezbytnosti tohoto kroku, rozchází se preference způsobů vedoucích k nápravě. Je daná zejména možnost jejich politické průchodnosti. Jednotící linií může být hledání „veřejného zájmu“ stejně jako požadavek na uplatnění tohoto „veřejného zájmu“ v precizně a předvídatelně definovaném procesu. Na straně obcí a samospráv může být hlavním úběžníkem posilování jejich zodpovědnosti za svou budoucnost. K tomu by ale mělo docházet vždy, ať je kvalita legislativních procesů jakákoli.

Postup tak bude i nadále obdobný, jak se ho nyní pokoušíme nalézt v rámci soutěže na okolí Milady – velmi uvážlivě a zodpovědně hledat společné řešení a hlavně pamatovat, že „zdeúřední“ přístupy samy o sobě generování co nejvyšší kvality a smyslu budoucího rozvoje nezaručí.

Ondřej Beneš

vedoucí pracovní skupiny Krajský architekt Ústeckého kraje a městský architekt Děčína, pedagog FA ČVUT a praktikující architekt

Více informací:

architekturakrajeustecka.blogspot.com
decinarchitekt.blogspot.com

Letos bude vyhlášena soutěž na nalezení optimální proveditelné a udržitelné koncepce postupné přeměny území jezera Milada (dříve užíván také název Chabařovické jezero). To vzniklo tzv. hydrickou rekultivací (zatopením) těžební jámy hnědouhelného dolu Chabařovice v místě bývalých obcí Hrbovice, Tuchomyšl a Vyklice. Napouštění jezera započalo roku 2001 a bylo dokončeno v roce 2010. Plocha jezera: 252,2 ha; délka: 3,2 km; šířka: 700 m; objem vody: 35,6 mil. m³. Širší řešené území zahrnuje krajinu mezi Ústím nad Labem a Teplícemi, pomezí Krušných hor a Českého středohoří. Zájmové území řešené touto soutěží je vymezeno po okraj okolních sídel – Ústí nad Labem, Chabařovice, Modlany, Věštany, Suché, Řehlovice, Trmice. Sídla zahrnutá do zájmového území nebudou součástí řešení, bude však třeba se intenzivně zabývat jejich interakcí s územím okolo jezera Milada. Vlastní plocha území přímo řešeného touto soutěží (včetně jezera Milada) měří asi 10 000 ha (10 km²).

Možnost využití soutěží v oblasti územního plánování

Pokud se podíváme na stránkách ČKA nebo v přehledech zveřejněných v Bulletiněch či v Ročenkách na výsledky soutěží z posledních let, najdeme zde jen velmi málo soutěží, jejichž předmětem, resp. následnou zakázkou by byla práce na územním plánu.

Bez nároku na úplnost uvádím, že soutěž jako prostředek pro výběr zhotovitele územního plánu si v předchozím desetiletí zvolily města a obce Hradec Králové (2010), Blatná (2012), Klatovy (2012), Hostomice (2012), Mělník (2013), Čelákovice (2013), Nelahozeves (2013), Úholičky (2013), Mariánské Lázně (2016) a Kroměříž (2016). V Plzni pak proběhla soutěž na řešení vnitřní části města (2012), jejíž vítězové se stali spolupracovníky městské plánovací instituce při přípravě nového územního plánu. Nejvíce soutěží na územní plán bylo v roce 2013, poslední proběhla před čtyřmi lety.

O poznání lepší je situace v řešení menších urbanistických úloh, jako jsou centra měst a obcí, bloky či čtvrti. Dovolím si jen namátkou zmínit soutěže Centra obce Středokluky (2019) – výsledky viz s. 87, Jižní část centra Prostějova (2019), Celkové řešení Vítězného náměstí (2018), Udánský kopec Moravská Třebová (2018),

Mlýnský ostrov v Pardubicích (2017), Budoucnost centra Brna (2016) nebo Plzeň, Americká – Sirková (2014).

Relativně častější jsou i soutěže na revitalizaci areálů charakteru brownfields, např. Revitalizace území bývalých kasáren armády ČR Pod Radobýlem, Litoměřice (2015), Přeměna části bývalé nemocnice na město, Uherské Hradiště (2014), Revitalizace území Perla 01 v Ústí nad Orlicí (2014) či Kasárna Jičín (2013).

Urbanistických soutěží je stále málo

Každopádně lze konstatovat, že v porovnání se soutěžemi na budovy nebo na veřejné prostory (ulice, náměstí, parky) jsou soutěže s urbanistickou tematikou ve výrazně menšině.

Při obecném povědomí, že urbanismus není pro mnohé architekty nikterak lákavým tématem a že územní plánování v pohledu mnohých obcí degradovalo na vymezování ploch vhodných pro zástavbu, se výše popsanému stavu nelze divit. Situaci nepomáhá ani fakt, že od roku 2006 je role samospráv v územním plánování nepochopitelně ponížena. Navíc se silně prosazují tendence

standardizace územních plánů, které územní plánování jako obor převádějí z roviny tvůrčí do roviny datové.

Přesto jako přímý účastník řady z výše citovaných soutěží na územní plány tvrdím, že soutěže směřující k výběru zhotovitele územního plánu mají smysl a že by měly být výrazně podporovány. Jejich uplatnění ovšem vyžaduje zásadní změnu pohledu na územní plánování jako obor a na územní plán jako nástroj obce.

Zdržím se kritiky platného stavebního zákona a k rekodifikaci stavebního práva uvedu jen to, že stav nastavený stavebním zákonem z roku 2006 jen zhoršuje. Myslím si, že při současném trendu oslabování samospráv a tvůrčího přístupu k územnímu plánování mohou hrát soutěže zcela zásadní roli. Mají totiž jedinečný potenciál pro uplatnění názoru obce či města na jeho územní rozvoj a jeho ztvárnění a dopracování architektem urbanistou a dalšími profesemi.

Formulace požadavků do zadání územního plánu

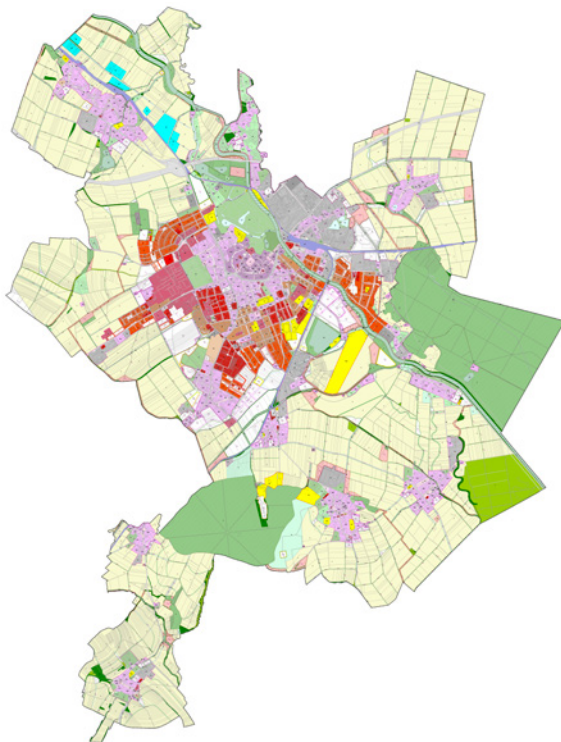
V čem by tedy měla spočívat zásadní změna pohledu na územní plánování a uplatnění soutěží? Jak uplatnit pohled měst a obcí na rozvoj a na kvalitu vystavěného i krajinného prostředí za situace, kdy územní plán jako nástroj rozhodně už není jen zastavovacím plánem, jako tomu bývalo počátkem minulého století? Jde o dokument s komplikovaným způsobem projednání, v němž řada orgánů a dalších subjektů uplatňuje svoje požadavky, i když jejich souvislost s urbanismem a výstavbou je často dost mlhavá.

Zásadní změna spočívá v pohledu na zadání územního plánu. V tomto výchozím a dle mého názoru v celém procesu pořízení územního plánu nejdůležitějším dokumentu by měla samospráva formulovat požadavky na stavbu své obce či města, na urbanistická a krajinná řešení. Formulaci požadavků do zadání by měla předcházet diskuse uvnitř komunity obce či města, aby mohlo dojít k oné deklarované dohodě o rozvoji území, jejíž dosažení v průběhu přípravy a projednávání územního plánu už může být obtížné, zdlouhavé a finančně náročné.

Jde tedy vlastně o poměrně jednoduchý model. Obec či město si na počátku prací na územním plánu najde partnera – urbanistu a jeho tým – a ve spolupráci s ním definuje požadavky do zadání územního plánu, partnera, který samosprávě pomůže zmapovat pohled různých aktérů na rozvoj sídel a vyjednat s nimi optimální cestu. Jde vlastně o definici urbanistické „strategie“ obce či města, která bude přetavena do zadání územního plánu a následně do územního plánu jako takového.

Při obhajobě soutěží jako nástroje zdůrazňuji jejich hlavní přednost – kvalitativní výběr ideálního řešení předmětu soutěže a zhotovitele následné zakázky. Pro zhotovení zadání územního plánu i samotného územního plánu tato přednost platí naprosto stejně. Vhodnou cestou je tedy vypsání soutěže na urbanistické řešení obce či města, v němž soutěžící prokážou pochopení potřeb řešeného území a navrhnou dobré a realizovatelné řešení. Ze soutěže vzejde nejen kvalitní řešení, které je východiskem pro úvahy a rozpravy o urbanistické „strategii“, ale i jeho autor (resp. autorský tým), který bude partnerem samosprávy a zhotovitelem jednotlivých etap územního plánu.

Milan Svoboda
místopředseda ČKA a předseda PS Soutěže

Přezkum územních plánů správními soudy

S účinností stavebního zákona č. 183/2006 Sb. se územně plánovací dokumentace vydává formou opatření obecné povahy. Tato zásadní změna přinesla nové způsoby přezkumu územních a regulačních plánů a rovněž zásad územního rozvoje, přičemž bylo zásadně posíleno postavení osob dotčených územně plánovací dokumentací (bohužel mnohdy na úkor kvality urbanismu, která ustupuje obavám z následků soudních rozhodnutí). Podmínky přezkumu procházejí od účinnosti právní úpravy pravidelnými novelizacemi, vývoj zaznamenává i přístup soudů k řešení kauz.

Platí, že zrušení územního plánu nebo jeho části se lze domáhat buď cestou správního přezkumu u krajského úřadu, anebo návrhem na jeho soudní přezkum u krajského soudu. Tento příspěvek se věnuje druhé jmenované oblasti, neboť právě judikatura krajských soudů (zejména pak Nejvyššího správního soudu, který rozhoduje v řízení o kasační stížnosti) má zásadní dopad na výklad právních předpisů.

Až do konce roku 2011 nebylo právo navrhovat zrušení územního plánu nijak časově omezeno, plán tak bylo možné soudem zrušit třeba po deseti letech účinnosti. Vedlo to jednak k přetížení soudů, zároveň to mělo negativní dopad na právní jistotu občanů a obcí samotných. Stav se jevil zákonodárci jako neudržitelný a tak začalo zkracování – nejprve na tři roky, následně, s účinností od začátku roku 2018, na jeden rok. Lhůta se počítá od účinnosti vydaného opatření obecné povahy a je nutno v ní podat návrh na zrušení územního plánu nebo jeho části. (Obdobně probíhalo zkracování u lhůty pro zahájení přezkumného řízení v rámci správního přezkumu, který lze aktuálně zahájit rovněž do 1 roku od účinnosti opatření obecné povahy). Cestou prolomení lhůty je tzv. incidenční přezkum, který umožňuje soudní

přezkum opatření obecné povahy bez časového omezení, je-li spojen s přezkumem územního rozhodnutí. Přestože zákonodárce zřejmě usiloval v novele stavebního zákona č. 225/2017 Sb. o omezení této možnosti, Nejvyšší správní soud prozatím na možnosti incidenčního přezkumu bez časového omezení trvá.

Výrazem nepřiměřeného optimismu zákonodárce byla lhůta, v níž měl dle původní úpravy v řízení o zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části rozhodovat Nejvyšší správní soud: činila 30 dní. Po zkušenosťech s množstvím řízení byla prodloužena na 90 dní, ve věci nyní rozhodují krajské soudy a k Nejvyššímu správnímu soudu se dostává až kasační stížnost.

Přístup soudů k posuzování OPP

Vyvíjí se i přístup soudů k posouzení návrhů. Při přezkumu se užívá pětikrokový „algoritmus přezkumu opatření obecné povahy“, kdy soud postupně ověřuje dostatek (1) pravomoci a (2) působnosti správního orgánu a dále (3) bezvadnost procesního postupu (přičemž nezákonnost dokumentace nepůsobí jakákoli vada, ale pouze taková vada, která svou intenzitou nepřiměřeně zasahuje do veřejných subjektivních práv navrhovatele). Vady procesního postupu lze označit za nejčastější viníky rušení územních plánů nebo jejich částí správními soudy. Častou chybou je nedodržení procesu projednání dle stavebního zákona, absence posouzení vlivů na životní prostředí, nerespektování stanovisek dotčených orgánů a zejména pak nedostatečné vypořádání s námitkami dotčených osob. Procesní vadou je také nedostatečnost v odůvodnění územního plánu, která působí nepřezkoumatelnost. Pokud není plán zrušen na základě kroku č. 3, následuje (4) zhodnocení možného rozporu s hmotným právem, tedy zejména stavebním zákonem, jeho prováděcími vyhláškami

a souvisejícími předpisy. Sem patří i známé problémy nesouladu s nadřazenou dokumentací. Posledním krokem je posouzení tzv. (5) proporcionality, v jejímž rámci se zjišťuje, je-li zásah do vlastnického práva, který je s územním plánováním obvykle spojen, přiměřený, vhodný a potřebný, nediskriminační a sleduje-li legitimní cíl. Proporcionalita se posuzuje vždy s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem. Soudy ve vztahu k tomuto bodu zdůrazňují, že jejich úkolem není věcně dotvářet územní plány, ale pouze dohlížet na splnění formálních podmínek. Právě v tomto bodu došlo v poslední době ke změně v přístupu soudů, které se jím nyní často nezabývají, byl-li stěžovatel v procesu projednání návrhu dokumentace pasivní, tedy nevyužil-li právo vznést námitky.

VYBRANÉ ZÁVĚRY ZAJÍMAVÝCH ROZSUDKŮ

Přinášíme některé závěry zajímavých rozsudků Nejvyššího správního soudu vydaných v posledních dvou letech. Všechny rozsudky jsou dostupné na webu www.nssoud.cz.

8 As 234/2017–60 (K podmíněním změn v území pořízením regulačního plánu)

- regulativ územního plánu, kterým se v určité ploše podmiňuje rozhodování o změnách území vydaním regulačního plánu „na žádost“ spojený s povinností uhradit náklady na jeho zpracování a projednání, je neproporcionální, jedná-li se o plochu, v níž je vzhledem k podmínkám vysoce nepravděpodobné, že dojde k dohodě vlastníků nad obsahem regulačního plánu;
- o takový případ jde např. za okolností, kdy plocha zahrnuje více pozemků různého druhu, s rozdílným způsobem využití, které vlastní vyšší počet vlastníků, přičemž jde o stabilizované území, v němž nelze předpokládat, že by vlastníci ve větší míře projevovali zájem o realizaci nových stavebních záměrů. Jejich motivace pro vydání regulačního plánu proto bude velmi malá;
- požadavek by měl faktické následky stavební uzávěry.

9 As 230/2017–90 (K vymezení výškových hladin v územním plánu)

- v územním plánu lze omezit maximální výšku zástavby způsobem přesně definované maximální nadmořské výšky zástavby v kombinaci s požadavkem na respektování výškové hladiny okolní zástavby;
- NSS přezkoumává, zda jsou regulativy v územním plánu stanoveny v souladu se zákonem. Nehodnotí, zda se jedná o řešení nejvhodnější (to je politické rozhodnutí náležící zastupitelstvu obce).

5 As 85/2015 (Ke zrušení územního plánu v přezkumném řízení)

- správní akt, kterým se v přezkumném řízení provedeném dle § 174 odst. 2 správního řádu ruší územní plán obce, je třeba pokládat za opatření obecné povahy. Obec, jejíž územní plán byl zrušen, není účastníkem přezkumného řízení a nemá právo podat proti výsledku přezkumu odvolání. Za přiměřeného použití § 172 odst. 5 správního řádu však má postavení dotčené osoby s právem podat v přezkumném řízení proti návrhu výsledného aktu námitky.

8 As 63/2019–40 (K incidenčními přezkumu územních plánů)

- incidenční přezkum územního plánu je přezkum spojený s žalobou proti územnímu rozhodnutí, s níž žalobce spojí návrh na zrušení územního plánu, na jehož základě bylo územní rozhodnutí vydáno;
- v rozsudku NSS konstatoval, že ani změna právní úpravy zákonem č. 225/2017 Sb. nevyloučila možnost „incidenčního“ přezkumu územního plánu v návaznosti na podanou žalobu proti rozhodnutí, nezákonnému zásahu nebo nečinnosti, ve kterých bylo opatření obecné povahy napadeno. I po novele soudního řádu správního tak zůstává zachována možnost incidenčního přezkumu ve lhůtě pro podání žaloby podle § 101a odst. 1 soudního řádu správního věta druhá. Lhůta jeden rok, která omezuje „abstraktní“ přezkum opatření obecné povahy, se pro přezkum incidenční neuzije.

3 As 112/2016–37 (K vymezení ploch s rozdílným způsobem využití)

- pojem „plochy s rozdílným způsobem využití“ je nutno vykládat tak, že u všech ploch řešených územním plánem musí být stanoven způsob jejich využití, přičemž tento způsob bude různý. Tyto plochy tedy pokrývají beze zbytku celé řešené území; nejde jen o plochy, kde v důsledku nové územně plánovací dokumentace dochází ke změně či redefinování jejich dosavadního využití. Každé ploše řešené územním plánem musí být přiřazen některý ze způsobů využití, bez ohledu na to, o jakou plochu jde. V textové části územního plánu se pak u těchto ploch obligatorně stanoví podmínky se stanovením hlavního (lze-li jej stanovit), přípustného, podmíněčně přípustného a nepřípustného účelu využití;
- stavební zákon ani jeho prováděcí předpisy nevyžadují, aby v případě podmíněně přípustných činností, stanovených pro jednotlivé plochy s rozdílným způsobem využití, byly v textové části územního plánu stanoveny konkrétní podmínky, na jejichž základě by měla být přípustnost konkrétního záměru využití posuzována. Takový záměr (jeho soulad s územním plánem) bude vždy ad hoc posuzován se zřetelem na koordinaci cílů a úkolů územního plánování v dané lokalitě, které nepovede ke zhoršení kvality prostředí a hodnoty území;
- popis procesu schvalování územního plánu obce není obligatorní součástí odůvodnění opatření obecné povahy, jímž byl takový plán vydán.

43 A 34/2018–97 (K možnosti revokovat usnesení o zamítnutí návrhu územního plánu zastupitelstvem)

- zamítne-li zastupitelstvo obce návrh územního plánu (změny územního plánu) ve smyslu § 54 odst. 3 stavebního zákona, je proces přijímání (změny) územního plánu definitivně skončen. Zastupitelstvo nemůže revokací tohoto usnesení proces přijímání (změny) územního plánu obnovit a navázat na něj dalšími stavebním zákonem předvídanými kroky (např. územní plán vydat nebo jej vrátit pořizovateli s pokyny k úpravě).

10 As 109/2017–51 (K právu na zařazení pozemku do konkrétní plochy s rozdílným způsobem využití)

- na zařazení pozemku do konkrétní plochy s rozdílným způsobem využití není právní nárok. Na podrobné odůvodnění rozhodnutí o námitce proti nezařazení pozemku do konkrétní plochy s rozdílným způsobem využití právní nárok existuje.

5 As 257/2016–449 (K důsledkům „procesní pasivity“ na přezkum proporcionality regulativu v ÚP)

- za situace, kdy osoby dotčené územním plánem jsou „procesně pasivní“, tedy nevyužijí právo uplatnit námitky směřující k neproporcionálnímu zásahu do svého vlastnického práva, nemohou se následně úspěšně domáhat, aby soud přezkoumával proporcionalitu zásahu.

2 As 187/2017–327 (K právu obce podat návrh na zrušení části územního plánu sousední obce)

- v případě velkých záměrů na hranici území obce pořizovatele může dojít k dotčení práva na samosprávu sousední obce, toto dotčení musí být významné a jasně konkretizované. Aktivní věcná legitimace obce v řízení o zrušení územního plánu sousední obce (obec pořizovatelka) je možná, jedná se však o případy spíše výjimečné, kdy dopady plánovaného záměru překročí hranice jedné obce a zároveň daný záměr nebude upraven v zásadách územního rozvoje.

4 As 241/2019–33 (K založení nároku na změnu územního plánu příslibem obce)

- ani případný příslib představitelů obce zařadit pozemek v návrhu nového územního plánu do určité plochy nezakládá právem chráněné legitimní očekávání, neboť pokud takový příslib představitel obce skutečně učinili, pak se nejednalo o kvalifikovanou činnost veřejné správy v podobě ustálené praxe, výkladu právních předpisů, veřejně deklarovanou politiku, interní výkladovou či aplikační směrnici či závazné a kvalifikované ujištění o právu či procesním postupu, nýbrž spíše o politické vyjádření. Takové politické vyjádření či přísliby představitelů samosprávy nemohou bez dalšího založit právem chráněné legitimní očekávání.

54 A 159/2018–131 (K právu obce rozhodovat o svém rozvoji)

- za situace, kdy zastavitelné plochy vymezené předchozím územním plánem nebyly vyčerpány, přičemž se obec snaží řešit problémy vyvolané mj. dřívější chaoticky a nekonceptně se rozšiřující zástavbou a přeměnou původně rekreačních chatových oblastí na obytnou zástavbu, včetně problémů s nežádoucí relativně řídkou zástavbou, a zejména pak nedostatečnou technickou a dopravní infrastrukturou, přičemž současně chce zachovat rekreační a chatový charakter části území a rozvíjet podmínky pro rekreaci, odpovídá komplexnímu řešení v souladu s výše uvedenými cíli a požadavkem na hospodárné vynakládání prostředků, jakož i požadavku udržitelného rozvoje a vyvažování zájmů, pokud bude infrastruktura rozvíjena primárně v plochách určených k bydlení (s ohledem

na omezené prostředky) a dojde k zahuštění obytné zástavby, zatímco okrajové části obce více spojené s okolní přírodou budou nadále určeny výlučně pro rekreaci, s užším vymezením podmínek pro umístění objektů pro individuální rekreaci (včetně konkrétního stanovení jejich maximální celkové hrubé podlažní plochy) tak, aby byl zachován přírodní charakter těchto ploch a nedocházelo k nežádoucímu jevu v podobě umísťování staveb pro rekreaci, které v rozporu se zamýšleným charakterem území svou povahou fakticky odpovídají rodinným domům a jsou takto využívány;

- územní rozhodnutí vydané před nabytím účinnosti nového územního plánu, které vycházelo z územního plánu účinného v době vydání rozhodnutí, nepozbývá účinnosti nového územního plánu, s nímž je územní rozhodnutí v rozporu, svých účinků.

4 As 81/2018–57 (K podmínkám vymezení plochy veřejného prostranství)

- vymezení určité plochy jako veřejného prostranství představuje omezení vlastnického práva vlastníka dotčeného pozemku. Vymezení-li územní plán určitý pozemek nebo jeho část jako veřejné prostranství, bude na danou plochu i pozemek takto nahlíženo i při následném rozhodování v území. Dochází tak fakticky k omezení možností budoucího využití pozemku. Vymezení veřejného prostranství na pozemku představuje vymezení funkčního využití dotčeného pozemku, které zasahuje do vlastnického práva stěžovatelů, a to bez ohledu na to, byl-li pozemek dlouhodobě užíván v souladu s tímto funkčním vymezením. V tomto smyslu je třeba se vypořádat s námitkami.

10 a 366/2018–60

- krajský soud připouští, že snížení dosavadní zastavitelné plochy je ve stěžovatelově případě výrazné; konkrétní stěžovatelovy výhrady v tom směru, zda odpůrce při stanovení zastavitelnosti postupuje ještě přiměřeně, nebo zda již meze přiměřenosti překročil, však nemůže zkoumat. Toto omezení plyne z role správního soudu a ze zásady subsidiarity soudního přezkumu: již v usnesení ze dne 16. 11. 2010, č. j. 1 Ao 2/2010-116, č. 2215/2011 Sb. NSS, se rozšířený senát NSS zabýval důsledky procesní pasivity navrhovatele při projednávání územního plánu v navazujícím soudním řízení. Rozšířený senát zdůraznil, že důvody a okolnosti případně procesní pasivity budou vždy individuální. Například při opakovaném veřejném projednání návrhu už navrhovatel nevznese námitku, kterou uplatnil při prvním projednávání; nebo je při schvalování návrhu vyhověno námitkám třetí osoby a územní plán je schválen v jiné podobě, na kterou už navrhovatel nebude moci zareagovat; nebo původní vlastník žádné námitky neuplatnil, ale důsledky územního plánu dopadnou na jeho právního nástupce, který se stal vlastníkem až po schválení územního plánu. Tyto okolnosti nemohou být důvodem pro odmítnutí návrhu kvůli nedostatku procesní legitimace na-

vrhovatele; soud by se však jimi měl zabývat při zkoumání legitimity věcné (tedy při zkoumání důvodnosti návrhu) a měl by vždy konkrétně zvažovat, zda a do jaké míry bude moci navrhovatel uspět s námitkami poprvé uplatněnými až před soudem.

30 Cdo 3079/2016 (Nejvyšší soud: K možnosti domáhat se náhrady škody způsobené nezákonným rozhodnutím v souvislosti s územním plánem)

- stěžovatel zakoupil pozemek více než rok poté, co byl změnou územního plánu převeden do zastavitelné plochy se záměrem na něm uskutečnit investiční výstavbu. Před vydáním územního rozhodnutí byla změna územního plánu pro rozpor se zákonem (nedostatečně odůvodněný zábor celoměstského systému zeleně a posouzení změny na ŽP) zrušena. Stěžovatelka neúspěšně napadla rozhodnutí u Nejvyššího správního soudu. Následně uplatnila nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím;
- obvodní, městský i Nejvyšší soud v kauze konstatovaly, že na opatření obecné povahy dopadá za určitých okolností režim zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, a je tak možné se domáhat škody, pokud vznikne v přímé souvislosti s nezákonným opatřením obecné povahy;
- v konkrétní věci však Nejvyšší soud nárok stěžovatele neuznal s odkazem na nedostatek příčinné souvislosti. Zdůraznil přitom například, že stěžovatel si musel být vědom limitů své dobré víry ve správnost územního plánu, které byly dány právními prostředky ochrany práv ostatních subjektů, a bylo na něm, aby tomu přizpůsobil svůj postup při realizaci svého podnikatelského záměru, jehož součástí nutně byla řada rizik, zahrnujíc v to i rizika právní povahy spočívající v tom, že se stěžovatel z mnoha různých příčin nepodaří dosáhnout úředního povolení pro realizaci zamýšlené stavby, přičemž mezi tyto příčiny bylo nutno zahrnout i možnost zrušení příslušné části územního plánu soudem.

III. ÚS 3817/17 (Ústavní soud: Regububliny v územním plánu Pece pod Sněžkou)

- Osm let trval spor o přípustnost regulace územního plánu v Peci pod Sněžkou v podobě tzv. regubublin. „Regububliny“ v pojetí územního plánu představují regulační prvek zastavitelnosti území v závislosti na jeho dosavadní zastavěnosti, pracují přitom se zátěžovými dopady staveb na okolí, které graficky plán vyjadřuje bublinou obklopující stavbu. Působení staveb na okolí komplexně územní plán zohledňuje pomocí speciálního softwaru, obsah je v průběhu času proměnlivý. Soulad záměru s tímto regulativem spočívá mj. v tom, že „bublina“ navrženého záměru nesmí zasahovat do vnitřního ochranného pásma (jaké si vnitřní bubliny) stávajícího souboru staveb v sousedství a zároveň se pro povolení záměru vyžaduje souhlas vlastníků pozemků, na něž přesahuje bublina navrženého záměru. Stavební záměry lze umísťovat pouze do vyčerpání potenciálu využití území stanoveného pro jednotlivé plochy. Krajský soud

v Hradci Králové a Nejvyšší správní soud nejprve zákonnost regubublin odmítl, přičemž zdůraznil, že územní plán je v zásadě statický dokument schválený ve formě opatření obecné povahy a není možné, aby se jeho obsah v průběhu času „samovolně“ vyvíjel prostřednictvím softwarové aplikace. Ústavní soud tento pohled nesdílel. Uvedl, že využitím regulace prostřednictvím tzv. regulačních bublin se tedy nemění obsah územního plánu, ale postupně se v čase přirozeně mění jeho předmět, tedy území územním plánem regulované. Poukázal přitom na běžně užívaný regulativ indexu podlažních ploch, který rovněž pracuje s principem postupného „vyčerpání území“, a o jeho zákonnosti nejsou spory.

TŘIKRÁT O DOTČENÍ VLASTNICKÉHO PRÁVA V SOUVISLOSTI SE ZPŮSOBEM ZASTAVITELNOSTI POZEMKŮ V PLZNI

Projde-li územní plán prvními čtyřmi kroky algoritmu přezkumu, musí soud zhodnotit proporcionalitu zásahu. V tomto kroku územní plány mnohdy selhávají v dostatečnosti odůvodnění zásahu do vlastnických práv. Statutární město Plzeň svůj územní plán z roku 2016 v tomto ohledu před soudem hájilo svůj celkem třikrát a pokaždé s úspěchem. Níže uvádíme zajímavé pasáže z jednotlivých rozhodnutí Krajského soudu v Plzni.

1. 59A 5/2017-111

- Navrhovatel má pravdu v tom, že vymezení lokálního biocentra ještě automaticky neznamená, že příslušné pozemky musí být přeřazeny do plochy přírodní. Jestliže se však jedná o pozemky, na nichž se vyskytují např. tak cenné druhy živočichů (in concreto: zvláště chráněných druhů živočichů), jaké jsou uvedeny v rozhodnutí Krajského úřadu Plzeňského kraje, odboru životního prostředí, ze dne 2. 7. 2015, č. j. ŽP/3319/15, sp. zn. ZN/1046/ŽP/15 [= čmeláci rodu *Bombus*, otakárek fenyklový (*Papilio machaon*), ještěrka obecná (*Lacerta agilis*), slepýš křehký (*Anguis fragilis*) a ropucha zelená (*Bufo viridis*)], pak je vyčlenění takových pozemků z ploch technického vybavení (nadto s dovětkem „návrh“) podle názoru soudu logické a ospravedlnitelné.
- Nový územní plán by měl respektovat určitou kontinuitu. Zároveň je ovšem příležitostí pro přehodnocení dosavadního stavu. Změny v území mohou být pro některé dotčené osoby změnami k horšímu. Kdyby něco takového mělo být vyloučeno, musely by postupy v územním plánování být nastaveny jinak. Omezení vlastnického práva ke zrušení územního plánu nebo jeho části ještě nestačí. K tomu by muselo přistoupit něco podstatně závažnějšího – a to exces v územním plánování a/nebo nedodržení zákonných mantinelů. Nezákonnost takového rozsahu či intenzity však v rámci návrhových bodů nebyla ve vztahu k napadené části Územního plánu Plzeň zjištěna.

59A 6/2017-88

- Lze konstatovat, že žalovaný v Novém územním plánu [...] přijatelně osvětlil snahu snížit zastavěnost města, koncentrovat ji do určitých ploch a tam, kde už k realizaci některých

staveb došlo, tedy v zastavěném území, byly dodatečně přijaty určité limity. Soud v žalobcově případě vnímá snížení zastavitelné plochy ze 100 m² na 40 m² jako poměrně tvrdé, leč výše zmíněná judikatura kasačního soudu vede správní soudy v této otázce k minimální ingerenci. Naopak, velký prostor se ponechává obci/městu, resp. zastupitelstvu, a soud zasahuje až v případě zjevných excesů a nezákonností.

- Zmenšení zastavitelné plochy ze 100 m² na 40 m² takovým excesem nebo nezákonností není. Dochází sice k výraznému zpřísnění, avšak z pochopitelných a vysvětlených důvodů. Nový územní plán je příležitostí pro přehodnocení dosavadního stavu a přijetí případných změn. A jestliže ony změny nevybočí z tolerovatelných mezí, pak jsou pro soud, stejně jako v tomto případě, přijatelné.

59A 5/2016-106

- V přezkoumávané věci jde vlastně o spor o to, zda pozemky navrhovatelů měly zůstat v lokalitě v zastavitelném území nebo – jak se stalo – mohly být vráceny do (v podstatě nezastavitelné) krajinné lokality. Je zřejmé, že dříve (od roku 2000) se tu počítalo s větším rozsahem výstavby pro lehkou výrobu, služby a živnostenské provozy. V procesu vydávání nového územního plánu se ovšem ukázalo, že v městě Plzni lze vymezit plochy výroby ve vhodnějších polohách. [...] Především z důvodu, že pozemky navrhovatelů nebyly zastavěny a ani ve vztahu k nim nebylo vydáno žádné vyhovující územní rozhodnutí, byly zařazeny do (v podstatě nezastavitelné) krajinné lokality.
- U přezkoumávané věci je si třeba uvědomit limity soudního přezkumu. V naší zemi se vychází z dělby moci, tj. z toho, že je nežádoucí, aby se jednotlivé sféry v rámci dělby moci překrývaly, nezákonně do sebe zasahovaly apod. Jinak řečeno, judikatura, která se touto otázkou zabývá na úrovni Nejvyššího správního soudu a na úrovni Ústavního soudu říká, že ve vztahu k územním plánům je tu

soudní ochrana, ale ta soudní ochrana je zejména ve vztahu k excesům v územním plánování a nedodržení zákonných mantinelů. V jiných případech by se měla soudní moc řídit určitou zdrženlivostí, tzn. neporučníkovat, nezasahovat do veřejné správy nad míru, která vyplývá ze zákonů. [...]

- Soud nepřezkoumává, zda se došlo k optimálnímu řešení (uvnitř zákonných mantinelů). Aby bylo možno shledat důvodnost návrhu, bylo by ovšem nutno konkrétně a přesvědčivě tvrdit (a prokázat), že to, co bylo připraveno pořizovatelem a schváleno zastupitelstvem obce, bylo skutečně excesem a/nebo nedodržením zákonných mantinelů. Podle názoru soudu však v mezích podaného návrhu nic takového takto tvrzeno (natož prokázáno) nebylo, a proto se soud neztotožňuje s tím, že by tu došlo k nepřiměřenému, neodůvodněnému a neakceptovatelnému zásahu do vlastnického práva, vykazujícímu znaky diskriminace navrhovatelů a libovůle odpůrce.

Eva Faltusová

K náhradám za změny v území

Problematika náhrad za změny v území hraje v územním plánování významnou roli. Obce obvykle nejsou ochotny přistoupit na změny v územním plánu, které by s sebou nesly povinnost vyplatit vlastníkům dotčených pozemků náhrady za zásah do vlastnického práva, a požadují od projektanta a pořizovatele jednoznačné vyjádření o existenci nároku na náhradu škody. Lze však vůbec s ohledem na právní úpravu a související judikaturu riziko nutnosti vyplatit náhradu za změny v území s jistotou vyloučit?

Problematiku náhrad za změny v území upravuje zejména stavební zákon v § 102. Bohužel tak činí způsobem, který nejenže není vyčerpávající úpravou této věci, ale svou textací zároveň vyvolává řadu otázek. Z ustanovení § 102 lze dovodit následující závěry:

- Povinnost obce platit náhradu za změnu v území může nastat v souvislosti s
 - a. opatřením o stavební uzávěře, které omezuje právo vlastníka užívat jeho pozemek nebo stavbu,
 - b. novým územním plánem či změnou územního plánu, jejichž důsledkem je změna režimu pozemku ze zastavitelného na nezastavitelný,
 - c. zrušením územního rozhodnutí z důvodu umístění veřejně prospěšné stavby nebo veřejně prospěšného opatření.
- V případě územního plánu nebo jeho změny zákon stanoví určité předpoklady náhrady. Vlastník pozemku jej musel nabyt úplatně před změnou územně plánovací dokumentace jako zastavitelný a následně v důsledku vydání územního plánu, regulačního plánu nebo jeho změny se pozemek změnil v nezastavitelný, čímž se snížila jeho hodnota. Dalším předpokladem je, že vlastník nesměl být vůči využití pozemku pasivní po dobu více než 5 let – do této doby muselo vstoupit v účinnost územní rozhodnutí nebo veřejnoprávní smlouva umístující záměr v souladu s původním stavem územního plánu.
- Společnou podmínkou pro všechny případy náhrad je vznik prokazatelné majetkové újmy, která je v přímé příčinné souvislosti s dotčeným správním aktem.
- Systém kalkulace výše náhrady v případě poškození opatřením o stavební uzávěře není v zákoně popsán. Bude tedy posuzován vždy individuálně, s ohledem na trvání územní uzávěry a vyčíslení dopadů na stavebníka (ušlý zisk).
- V případě náhrady v souvislosti se změnou zastavitelnosti pozemku je náhrada postavena jako náhrada za zmařenou investici: od novely č. 350/2012 Sb. se počítá jako výše investic vynaložených vlastníkem pozemku na přípravu záměru (zejména cena za zakoupení pozemku, náklady na projektovou přípravu ovšem pouze v obvyklé výši).
- Poškozený o zaplacení náhrady žádá obec nebo kraj (podle toho, kdo příslušný „poškozující“ akt vydal) přičemž musí prokázat výši újmy. Nesouhlasí-li obec nebo kraj s výší náhrady anebo s právem na poskytnutí náhrady jako takovým, rozhoduje ve věci soud.
- Obec a kraj mají následně právo požadovat kompenzaci zaplacené náhrady od toho, kdo

stanovení daného regulativu vedoucího ke zrušení zastavěnosti požadoval ve stanovisku nebo závazném stanovisku. Pokud by požadavek vyplýval ze zákona, nařízení nebo usnesení vlády, vyhlášky nebo směrnice ministerstva, je povinným subjektem stát.

→ V případě, že dojde k následné změně územního plánu, změně nebo zrušení regulačního plánu nebo pozbytí platnosti územního rozhodnutí podle § 93 odst. 5 a příslušný pozemek, za který byla vyplacena náhrada, se vrátí do původního režimu umožňujícího zastavění, je ten, komu byla náhrada vyplacena, povinen vyplacenou náhradu v plné výši vrátit.

Hojně diskutovanou otázkou v minulosti bylo plynutí pětileté lhůty zavedené novelou stavebního zákona, účinnou od 1. 1. 2013. Přestože výkladem MMR vyplývajícím rovněž z důvodové zprávy návrhu změny zákona bylo, že pětiletá lhůta může působit „zpětně“ (což by znamenalo, že mohla její část případně i celá lhůta uplynout před novelizací zákona a zastavitelnost by tedy šlo bez náhrady rušit již od 1. 1. 2013), se řada odborníků shodovala spíše na „neretroaktivním“ výkladu, tedy na tom, že je třeba nechat lhůtu 5 let plynout teprve od účinnosti novelizace a zastavitelnost rušit či omezovat bez náhrady až po 1. 1. 2018, chce-li se obec s jistotou náhradě vyhnout.

Jak již bylo řečeno, není § 102 stavebního zákona úplnou právní úpravou a náhradu vlastníkovu lze přiznat také na základě jiných právních předpisů. Ustanovení § 102 řeší pouze zrušení zastavitelnosti, nikoliv však změnu způsobu využití pozemku, která může vlastníka rovněž zásadním způsobem poškodit. Zásah do vlastnického práva mohou představovat i další regulativy, které mohou mít za důsledek faktickou nezastavitelnost pozemku, např. změna koeficientu zástavby nebo stanovení etapizace. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu nelze náhradu škody v těchto případech zcela vyloučit, jedná-li se o zásah do vlastnického práva, jehož intenzita přesáhne spravedlivou míru (viz Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. července 2009, sp. zn. 1 Ao 1/2009 – 120),

V takovém případě lze přímo aplikovat čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Níže cituji úryvky z rozhodnutí soudů, které se k otázce spravedlivé míry intenzity zásahu vyjadřují.

„Dovolatelé nabyli předmětný pozemek jako nezastavitelný, na jejich žádost byl poté pozemek zařazen prostřednictvím změny územního plánu mezi pozemky zastavitelné a následně novým územním plánem opět zařazen mezi pozemky, které nejsou určeny k zastavění. Tomuto poslednímu zařazení pozemku však předcházelo rozhodnutí Správy Krkonošského národního parku o neudělení výjimky pro realizaci záměru výstavby rekreačního objektu z důvodu výskytu zvláště chráněných rostlin na pozemku. Lze tedy uzavřít, že omezení vlastnického práva dovolatelů nebylo primárně způsobeno územním plánováním, ale tím, že se předmětný pozemek z důvodu zájmu na ochraně vzácných rostlinných druhů, které se na něm nacházejí, nehodí k výstavbě. V takovém případě není možné dovodit, že by územním plánováním bylo vlastnické právo dovolatelů zasaženo ve větší než spravedlivé míře“ (viz Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 6. 2018 č. 2 Cdo 2291/2016).

„Omezení v podobě územního plánu je v obecné rovině uvedené podmínky schopno zpravidla splňovat. V první řadě má v principu legitimní důvody – územní plánování je prostředkem k harmonizaci poměrů na území jím regulovaném a umožňuje sladit veřejný zájem (včetně veřejného zájmu přesahujícího dimenze regulovaného území)

s individuálními zájmy týkajícími se daného území. Znamená to tedy, že vlastníci dotčení územním plánováním jsou zásadně povinni – za předpokladu, že i další shora uvedené podmínky budou splněny – strpět i bez svého souhlasu omezení, která pro ně vyplývají z územního plánu, nepřesáhnou-li určitou míru, v rámci níž lze taková omezení po každém vlastníku bez dalšího spravedlivě požadovat (spravedlivou míru). Jaká míra to bude, je nutno posoudit vždy v konkrétním případě s přihlédnutím k rozhodným okolnostem“ (viz Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. července 2009, sp. zn. 1 Ao 1/2009 – 120).

„V případech, kdy územní plán omezuje vlastníka pozemku tím, že na jeho pozemku předpokládá existenci veřejně prospěšné stavby, je tedy úkolem soudu posoudit, zdali konkrétní okolnosti daného případu nasvědčují tomu, že vlastník pozemku je již ve svém vlastnickém právu omezen nad spravedlivou míru, a to po nepřiměřenou dobu. V této souvislosti by měl soud přihlídnout zejména k tomu, kdy byl územní plán, jímž došlo k omezení vlastnického práva, přijat, a k tomu, jak dlouhý časový okamžik od vydání uplynul a jak postupoval subjekt, v jehož prospěch bylo omezení v územním plánu přijato. Pokud totiž bude potenciální stavebník v přiměřené době vyvíjet adekvátní úsilí k získání dotčených pozemků (například faktické kroky směřující ke koupi pozemku, zahájení vyvlastňovacího řízení), nebude zpravidla namístě přiznávat zvláštní náhradu za omezení vlastnického práva, neboť omezení vlastnického práva by se mělo promítnout v zaplacení patřičné náhrady za prodáváný či vyvlastňovaný pozemek. Obdobně nebude zpravidla nezbytné přiznávat náhradu vlastníku pozemku v případě, že stavebník od realizace záměru v přiměřené době ustoupí a bude iniciovat změnu územního plánu tak, aby vlastník pozemku již nadále nebyl ve svém vlastnickém právu omezován“ (viz Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. července 2009, sp. zn. 1 Ao 1/2009 – 120).

Dalším právním předpisem, který přichází v úvahu pro založení nároku na náhradu, je zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. To připustil Nejvyšší soud v Rozsudku ze dne 27. 10. 2015, č. 25 Cdo 3444/2013, kde uvádí: „Z uvedeného je zřejmé, že vydání (změna) územního plánu, od něž žalobkyně odvozuje vznik škody, je postupem orgánu územního plánování (§ 1 odst. 1 stavebního zákona), který je výkonem státní správy podle § 4 stavebního zákona a ustanovení § 6 odst. 5 písm. c) stavebního zákona tuto činnost výslovně svěřuje do samostatné působnosti obce. Pak se ovšem nárok účastníka, který v občansko-právním soudním řízení tvrdí, že mu změnou dosavadního nebo vydáním nového územního plánu vznikla újma, jež není nahraditelná podle § 102 odst. 2 stavebního zákona (náhrada některých nároků v souvislosti se změnou územního plánu řešená přímo stavebním zákonem), neposuzuje podle obecného předpisu (občanského zákoníku) o odpovědnosti za škodu, nýbrž podle zvláštního zákona, který řeší odpovědnost za škodu způsobenou výkonem veřejné moci. Jím je zákon č. 82/1998 Sb., který ovšem odvolací soud neaplikoval a neposuzoval, zda jsou splněny podmínky vzniku odpovědnosti za škodu v tomto zákoně stanovené (§ 1 odst. 2 a § 19 a následující tohoto zákona).“ Naopak (a pro řadu odborníků velmi překvapivě) soudu neuznaly za důvod vyplacení náhrady za změnu v území ani náhrady škody na základě zákona č. 82/1998 Sb. situaci, kdy došlo změnou územního plánu ke zhodnocení pozemku převedením do zastavitelné plochy, následně nabytí pozemku investorem za účelem výstavby bytového domu a nakonec zrušení této změny soudem z důvodu rozporu se zákonem, na níž doplatil investor nemožností

provedení stavebního záměru, pro který měl již podanou žádost o vydání ÚR (a rovněž zásadním snížením ceny pozemku). Nejvyšší soud v rozsudku z 11. 9. 2018 č. 30 Cdo 3079/2016-161 uvádí mimo jiné: „Otázkou ochrany dobré víry či legitimního očekávání v případě zrušení územního plánu se zabýval Ústavní soud v usnesení ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 3108/09, v němž uvedl, že [...] podstatou stěžovatelovy stížnosti je skutečnost, že zrušením územního plánu již není jeho pozemek stavebním, čímž mělo být zasaženo do jeho legitimního očekávání (evidentně na určitou hodnotu pozemku), a tím i vlastnictví. Není však zřejmé, z čeho stěžovatel dovozuje subjektivní veřejné (natož ústavní) právo na to, aby jeho pozemek měl režim stavebního pozemku, tedy na to, že pokud byl územním plánem pozemek určen jako stavební, musí stavebním (zřejmě navzdory možným pochybením, vadám, nezákonnostem či protiústavnostem při přijímání územního plánu) navždy zůstat. Z tohoto pohledu by pak bylo zakotvení soudního přezkumu územních plánů zcela zbytečné, neboť vyhovění jakémukoliv takovému návrhu Nejvyšším správním soudem by představovalo protiústavní zásah do legitimního očekávání vlastníků pozemků (odlišných od navrhovatele) pokud se týká určení druhu pozemku. Ostatně neexistuje ani subjektivní právo na to, aby pozemku byl určen územním plánem stěžovatelem zamýšlený režim. Ústavní soud již opakovaně judikoval, že vlastnické právo není absolutní, neboť toto lze při dodržení ústavních a zákonných mezí omezit (či dokonce za dodržení takových limitů lze přistoupit k vyvlastnění).“

Eva Faltusová

Anketa – Územní plán určuje budoucnost sídlá

Redakce vyzvala několik měst a obcí s žádostí o vyjádření, jaké mají zkušenosti s pořizováním a užíváním územního plánu (ÚP) a do jaké míry považují tento dokument za zásadní pro rozvoj sídlá.

PROCES POŘIZOVÁNÍ ÚZEMNÍHO PLÁNU JE
NÁROČNÝ A ZDLUHAVÝ

Petr Studnička, zastupitel pověřený
pořízením ÚP, Čelákovice

Jaké má vaše obec zkušenosti s pořizováním územního plánu formou urbanistické soutěže?

Město Čelákovice organizovalo urbanistickou soutěž o návrh územního plánu v roce 2013. Pozitivně lze hodnotit zastoupení odborné veřejnosti – architektů a expertů na územní plánování – v odborné porotě. Potěšil nás velký zájem o účast v urbanistické soutěži a řada návrhů byla koncepčně a odborně velmi dobře pojata. Vítězným se stal návrh zpracovaný kolektivem pod vedením Ing. arch. Jitky Fikarové z Ústí nad Labem, která je dodnes zpracovatelkou nového územního plánu Čelákovic. Široká veřejnost se s návrhy mohla seznámit jak v budově radnice, tak v Městském muzeu, kde byly prezentovány. Negativně lze hodnotit idealizaci problémových okruhů v samotném návrhu, které bylo nutné při zpracování územního plánu řešit v souladu s platnou legislativou a požadavky samosprávy města. Celková cena určená pro odměnění prvních tří míst v soutěži činila 180 000 Kč a byla financována z rozpočtu města.

Proč považujete / nepovažujete ÚP za důležitý dokument?

Územní plán je základním strategickým dokumentem, který určuje rozvoj města v následujících minimálně dvou dekadách. Určuje celou řadu parametrů, na základě kterých může samospráva i státní správa rozhodovat o investiční činnosti a celkové zastavěnosti území s ohledem na funkční využití ploch. Celý proces pořizování nového územního plánu je velmi náročný a zdoluhavý a věřím, že po osmi letech tento úkol v roce 2021 uzavřeme schválením a vydáním nového územního plánu Čelákovic zastupitelstvem města. Na aktivitách souvisejících se zpracováním nového územního plánu se vedle architektky Fikarové podílí i výkonný pořizovatel, kterým je společnost PRISVICH. Celý proces je popsán na internetových stránkách města.

KAŽDÁ OBEC BY MĚLA VĚNOVAT ÚZEMNÍMU PLÁNU
ZVÝŠENOU POZORNOST

Věslav Michalík, starosta, Dolní Břežany

Proč považujete / nepovažujete ÚP za důležitý dokument?

Územní plán je jeden z nejdůležitějších dokumentů, které obce a města mají. Územní plán rozhoduje o tom, jak dané místo bude vypadat, jak se může proměnit, definuje směr vývoje daného sídlá. Kvůli územnímu plánu se často rozpadají koalice, odstupují politici, z podstaty má korupční potenciál, protože rozhoduje

o tom, jakou cenu může mít či má daný pozemek. Proto si myslím, že každá obec či město by měly územnímu plánování věnovat ohromnou pozornost. A to neustále.

Jaké má vaše obec zkušenosti s užíváním územního plánu?

Dolní Břežany považují územní plán za velmi důležitý dokument, v suburbanizovaném území pražské aglomerace možná ten nejdůležitější. Pracujeme s ním velmi aktivně, využili jsme různé nástroje územního plánování. Zavedli jsme dlouhodobou etapizaci rozvoje, využíváme regulační plány, studie, plánovací smlouvy apod. Základní strategická struktura našeho územního plánu je neměnná již dvacet let, ale jemné změny probíhají v podstatě neustále, abychom reagovali na to, co se kolem nás děje. Bez aktivního využívání územního plánu jako nástroje regulace územního rozvoje by se Dolní Břežany nikdy neproměnily v sídlo oceňované architektky, urbanisty i veřejnosti.

NOVÝ ÚZEMNÍ PLÁN MŮŽE BÝT AŽ PŘÍLIŠ SVÁZÁN SE SOUTĚŽNÍM NÁVRHEM

Jaroslav Němec, starosta města, Kroměříž

Jaké má vaše obec zkušenosti s pořizováním územního plánu formou urbanické soutěže?

V současné době pořizujeme nový ÚP, zhotovitel byl vybrán formou urbanistické soutěže. S odstupem času toto hodnotím jako nesprávný krok. Následné práce a nový plán je svázán soutěžním návrhem a kroky zadavatele a pořizovatele jsou velmi složité až rozporuplné.

Proč považujete / nepovažujete ÚP za důležitý dokument?

ÚP považujeme po rozpočtu obce za druhý nejdůležitější dokument pro budoucí rozvoj obce.

Návrh územního plánu Kroměříže viz s. 75.

NEKVALITNÍ ÚZEMNÍ PLÁN MŮŽE VYTVOŘIT NEFUNKČNÍ MĚSTO

Zuzana Bajgarová, náměstkyně primátora, Ostrava

Stavební zákon všem obcím stanovuje povinnost pořídit do konce roku 2022 nové územní plány (původní lhůta byla určena do konce roku 2015, poté posunuta do konce roku 2020). Jak bude samospráva postupovat v případě, že územní plán pořízený podle předchozího stavebního zákona (před rokem 2007) pozbuje platnosti?

Uvědomujeme si, že se některým velkým městům nepodařilo včas schválit nový územní plán. Ostravě se to naštěstí povedlo a má platný nový územní plán již od roku 2014. S ohledem na vývoj a potřeby města se zpracovávají jeho aktualizace.

Proč považujete / nepovažujete ÚP za důležitý dokument?

Územní plán je zásadní dokument, který určuje rozvoj měst. Je to nejzásadnější strategický dokument města. Neexistence územního plánu nebo územní plán, který nevhodně reaguje na danou lokalitu, může rozvoj měst zcela zastavit, město rozbit, vytvořit nefunkční či eko-

nomicky neudržitelné město. Naopak kvalitně zpracovaný územní plán, včetně souvisejících dokumentů, je základním předpokladem rozvoje měst a jejich dlouhodobé udržitelnosti.

Je bezesporu velký rozdíl mezi malými obcemi a městy metropolitního charakteru typu Ostrava, Brno aj., nicméně pro obě platí, že schopnost práce s územním plánem (včetně přípravy) je určující pro budoucnost, především v době, kdy dochází k transformaci území, obce i řada měst se potýkají s vyliďňováním z důvodu neschopnosti nabídnout adekvátní nabídku práce, bydlení a volnočasových aktivit, a naopak města jako Praha nezvládají pojmout příliv obyvatel. Byť řeší opačný problém, územní plán může buď otevírat, nebo zavírat cestu k jeho řešení.

VZNIK NOVÉ ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTACE JE ČASTO POZNAMENÁN NEOCHOTOU KE KONSENZU

Marie Švarcová, úsek 1. náměstka primátorky, Brno

Jak bude samospráva postupovat v případě, že územní plán pozbuje platnosti?

Územní plán nepozbude platnosti bez náhrady, nový ÚPmB je pořizován, je zpracovaný ve fázi návrhu pro veřejné projednání, předpokládáme vydání OOP k novému Územnímu plánu Brna do konce probíhajícího volebního období.

OÚPR jako pořizovatel územního plánu má profesně výborně vybavený tým a dělá vše pro zvládnutí harmonogramu, který si Brno stanovilo/vytýčilo. Zpracovatelem Návrhu nového územního plánu je Kancelář architekta města Brna rovněž s profesionálním týmem, a proto věřím, že má město Brno ty nejlepší předpoklady mít kvalitní územní plán včas v souladu se stavebním zákonem/s platnou legislativou a včas pro Brno.

Co se stane, kdyby nebyl nový územní plán vydán? Jaké by to mělo pro brněnskou výstavbu následky?

V takovém případě by se výstavba posuzovala podle platné nadřené územně plánovací dokumentace a dle požadavků plynoucích ze stavebního zákona (cíle a úkoly územního plánování; ustanovení týkající se umísťování staveb v zastavěném a nezastavěném území města). Nová výstavba by se realizovala primárně v hranicích intravilánu – což by pro rozvoj města Brna bylo omezující.

Proč považujete / nepovažujete ÚP za důležitý dokument?

Město je v neustálém pohybu, rozvoji, probíhá stavební činnost, tvář města je třeba stále tvořit, rozvoj koordinovat, bez dohody všech aktérů v území to jde těžko, Územní plán města Brna bude nástrojem pro tvorbu kvalitního veřejného prostoru, města pro lidi, místa pro dobrý život a nabídne řadu nových lokalit pro rozvoj.

Největší úskalí při pořízení územně plánovací dokumentace i podkladů spatřuji v neochotě dojít ke konsenzu, kterým územní plán musí být.

86

SOUTĚŽE

VÝSLEDKY SOUTĚŽÍ

REKONSTRUKCE KC SVRATKA A RADNICE, BRNO-JUNDROV

Jednofázová otevřená projektová architektonická soutěž

Vyhlašovatel	Statutární město Brno, městská část Brno-Jundrov
Organizátor	David Mikulášek
Sekretář	Hana Longínová
Předmět soutěže	Řešení investičního záměru rekonstrukce ve smyslu změny dokončené stavby kulturního centra Svratka a radnice, nacházející se na ulici Veslařská 56 v Brně, v centrální části městské části Brno-Jundrov, a to i s návazností na její bezprostřední okolí
Datum konání soutěže	15. 5.–16. 9. 2019
Počet odevzdaných návrhů	12
Porota	Ivana Fajnorová, Petr Kameník, Jiří Oplatek, Pavel Jura, Eva Eichlerová, náhradníci Iva Kříkavová, Jana Ocelková
Ceny a odměny celkem	550 tis. Kč
1. cena (220 tis. Kč)	Tomáš Hanus, Jan Holub

Architektonické řešení respektuje stávající kompoziční principy komplexu budov s jejich autonomním charakterem. Objekt multifunkčního sálu si ponechává svoji dominantní pozici, čemuž odpovídá i výtvarné řešení fasády. Nevýhodou je úplné optické uzavření sálu vůči okolnímu parteru, což neodpovídá požadovanému komunitnímu využití. Autor i v omezených konstrukčních podmínkách stávajícího skeletu navrhuje architektonicky zajímavé řešení provozu úřadu městské části, knihovny a klubovny. Návrh hlavního schodiště a centrální haly považuje porota za přiměřený a zdařilý, jak v dispozičním řešení

tak i volbě materiálů a osvětlení. Navrhované řešení nabízí různou škálu využití okolního veřejného prostoru, od reprezentativní po parkové zóny s dostatečným množstvím městského mobiliáře. Výhodou je kvalitní architektonické řešení prostoru hlavního vstupu v průchodu do ulice Gellnerovy. Zejména kladně hodnotí porota pojetí interiéru sálu, současně také kontinuitu původní architektury a budoucího projektu ve výtvarném pojetí fasád. (kráceno redakcí)

2. cena (170 tis. Kč)
3. cena (160 tis. Kč)

Jan Horký
ADAM RUJBR ARCHITECTS
/ Adam Rujbr, spolupráce
Klára Šedivá, Kateřina Gaye-
rová, Vít Benda, Karolína
Stehlíková

CENTRA OBCE STŘEDOKLUKY

Jednofázová projektová architektonicko-urbanistická soutěž

Vyhlašovatel	Obec Středokluky
Organizátor	gogolák + grasse, s. r. o.
Sekretář	Lukáš Grasse
Předmět soutěže	Zpracování architektonicko-urbanistického návrhu za účelem nalezení co nejlepšího řešení center obce Středokluky, historického, současného a servisního centra obce. Předmětem soutěže bylo také umístění a řešení obecního úřadu s doplňkovými funkcemi a řešení objektu dobrovolných hasičů a technických služeb obce.
Datum konání soutěže	3. 6.–30. 9. 2019
Počet odevzdaných návrhů	12
Porota	Ivan Gogolák, Jaroslav Paznocht, Ladislav Kuchař, Jan Sedlák, Jiří Opočenský, Boris Redčenkov, Martin Frei, náhradníci Jan Petrů, David Hlouch
Ceny a odměny celkem	800 tis. Kč
1. cena (300 tis. Kč)	majo architekti / Martin Poláček, Iva Potůčková

Návrh předkládá citlivé kontextuální řešení celku obce. Návrh je dobře čitelný a srozumitelný, reaguje na specifika venkovského prostoru a komunity. Rehabilituje vesnický charakter návsi u kostela sv. Prokopa. Umístěním obecního sálu posiluje význam veřejného prostranství u hospody a Sokola. Jeho otevřená forma se snaží prezentovat transparentnost činnosti obecního úřadu. Vhodné je funkční řešení provozu obecního úřadu s prostory pro spolkovou činnost, které využívají napojení na školní dvůr. Objekt hasičské zbrojnice využívá stávající halu obecního servisu a vhodně člení prostor dvora ve vztahu k provozním potřebám technických služeb a hasičské zbrojnice. Ke zvážení je forma střechy obecního sálu včetně míry prosklení jeho střežní fasády a možnost doplnění parkovacích míst k areálu servisního centra.

2. cena (200 tis. Kč)	re:architekti studio, s. r. o. / David Pavlišta, Michal Kuzemský, Jan Vlach, Ondřej Synek, Jiří Žid
3. cena (100 tis. Kč)	MCA atelier, s. r. o. / Miroslav Cikán, Jiří Opl, Radek Novotný
Odměna (25 tis. Kč)	EHL & KOUMAR ARCHITEKTI, s. r. o. / Lukáš Ehl, Tomáš Koumar, Jaroslav Malina, Jana Vichorcová Michal Šourek, Pavel Hřebecský, Michal Ševčík, Alexandr Verner, Kateřina Holotová, Kateřina Fišerová

UMĚLECKÉ DÍLO PRO KOPEC VINICE, KOLÍN

Jednofázová otevřená projektová výtvarně-architektonická soutěž

Vyhlašovatel	Město Kolín
Sekretář	Hana Morová
Předmět soutěže	Návrh výtvarného, materiálového a technického řešení uměleckého díla jakékoliv výtvarné formy, které bude trvale umístěno ve veřejném prostoru města Kolína na kopci Vinice (247,8 m n. m.). Výtvarné pojetí díla a jeho kompoziční začlenění do prostoru kopce bylo ponecháno na svobodné vůli a volné kreativě autorů. Umělecké dílo bylo v podmínkách soutěže chápáno jako osobitý umělecký projev určitých kvalit, který reflektuje současnost a je schopen komunikovat s divákem a bezprostředním okolím jakožto součást veřejného prostoru. Umělecké dílo, které bylo navrženo, mělo umět pracovat nejen s kontextem lokality a její historií, ale i s novým duchovním přesahem tohoto nenápad-

ného, milého a v budoucnu doufejme stále více důležitějšího místa. Autor může pracovat i s myšlenkou umístění díla pod kopcem, ve svahu kopce nebo i komplexnějším zasazením díla do prostoru celé lokality.

Datum konání soutěže	1. 10. 2019–7. 1. 2020
Počet odevzdaných návrhů	37
Porota	Štěpán Špoula, David Mateáško, Vojtěch Kolář, Markéta Žáčková, Vojtěch Ertl, náhradníci Iveta Mikšíková, Pavel Rajdl
Ceny a odměny celkem	170 tis. Kč
1. cena (90 tis. Kč)	František Novák

Návrh přináší solitérní řešení na pomezí krajinářského a uměleckého díla, které dotváří siluetu kopce stromovou kaplí jako symbolické zakončení zamýšlené křížové cesty. Návrh je založený na dovedení a tvarování zeminy. Jde o silný koncept, který dokončuje umělý kopec původní skládky novým vrcholem. Materiálové provedení návrhu má předpoklad splynout s okolní krajinou. Návrh přináší rovněž chráněné intimní místo. Porota doporučuje dále konkretizovat navržený prostor kaple.

2. cena (50 tis. Kč)	Radek Talaš
3. cena (30 tis. Kč)	Milan Polián
Zvláštní cena	Adam Šustek, Savka Mareníč

BUDOUCÍ ZÁSTAVBA ŽLUTÉHO KOPCE NA STARÉM BRNĚ

Užší jednofázová projektová urbanisticko-architektonická soutěž

Vyhlašovatel	Statutární město Brno, městská část Brno-střed
Sekretář	Jana Výtisková
Předmět soutěže	Konceptní návrh daného území Žlutého kopce na Starém Brně a jeho budoucí zástavby. Zástavbu Žlutého kopce na Starém Brně si zadavatel definoval v memorandu o výstavbě na území městské části: „Městská část požadu-

je na svém území zřízení lokality pro rozvoj nové vilové čtvrti na Žlutém kopci, jako nedílnou součást městské struktury. Urbanistické uspořádání stanoví veřejná architektonická soutěž“.

Datum konání soutěže	11. 9. 2019–30. 1. 2020
Počet odevzdaných návrhů	6
Porota	Vojtěch Mencl, Petr Bořecký, Filip Chvátal, Jiří Oplátek, Romany Brychta, Jiří Lów, Jan Kristek, náhradníci Martin Landa, Jakub Kořínek, Michal Palaščík, Václav Navrátil
Ceny a odměny celkem	590 tis. Kč
1. cena (200 tis. Kč)	EA architekti, s. r. o. / Zdeněk Eichler, Eva Eichlerová, spoluautor Přemysl Valový, spolupráce Veronika Dočkalová, Vojtěch Marek, Věra Handlová, Petr Soldán, atelier DPK

Návrh obsahuje přiměřenou intenzitu zástavby, jejíž měřítko navazuje na kontext Žlutého kopce. Vhodně definuje rozvojové plochy pro Masarykův onkologický ústav. Park je situován sice v rozporu s územním plánem (ostatně stejně jako v ostatních návrzích), ale na městských pozemcích a vhodným způsobem propojuje Mendlovo a Vaňkovo náměstí. Pivovarská kréta na terénní vyvýšenině je akcentována salou terenou, která současně propůjčuje parku identitu. Komunikace propojující ulice Tvrdého a Lipovou umožňuje vedení linky veřejné dopravy. Navržená zástavba je napojena vhodným počtem pěších tras na ulici Hlinky, což slibuje její oživení a současně dobrou dostupnost, a Mendlovo náměstí. Hlavní pěší trasy ústí v místech zástávek všech tří modů veřejné dopravy. (kráceno redakcí)

2. cena (150 tis. Kč)	P. P. Architects, s. r. o. / Pavel Pekár, Martina Holubová, Marek Holán, Ada Hermanová, Jan Procházka, spolupráce Lucie Čechová, Monika Mozolová, Lucie Nováková
3. cena (80 tis. Kč)	Žalský Architekti / Jan Žalský, Aneta Žvaková, Tomáš Nováček, Vojtěch Tecl, spolupráce Tereza Nováková, Zuzana Včeláková, Jakub Cibula

REVITALIZACE NÁMĚSTÍ MÍRU V TIŠNOVĚ

Jednofázová otevřená projektová architektonicko-urbanistická soutěž

Vyhlašovatel	Město Tišnov
Organizátor	Markéta Kohoutová
Sekretář	Markéta Pražanová
Předmět soutěže	Zpracování architektonicko-urbanistického návrhu revitalizace nám. Míru v Tišnově. Cílem revitalizace měla být úprava centrálního náměstí jako hlavního reprezentativního a pobytového veřejného prostranství města Tišnova. Budoucí podoba náměstí měla na základě revize a případné reorganizace stávajícího funkčního využití a prostorového uspořádání nabídnout inspirativní prostor pro současné potřeby desetitisícového historického města. Součástí podkladů bylo podrobné zadání, založené na koncepci rozvoje města a veřejné diskusi.
Datum konání soutěže	23. 9. 2019–10. 1. 2020
Počet odevzdaných návrhů	15
Porota	Jiří Dospíšil, Karel Souček, Petr Pelčák, Pavel Jura, Petr Todorov, náhradníci Aleš Navrátil, Václav Šikula, Eva Wagnerová, František Kuda, Adolf Jebavý
Ceny a odměny celkem	687 tis. Kč
1. cena (230 tis. Kč)	MP Architekti / Petr Velička, Markéta Veličková

Návrh výborně postihuje otázky či problémy úkolu revitalizace náměstí a přináší na ně jasné odpovědi a přesvědčivá řešení. Výborně řeší východní hranu náměstí, když vytváří jeho přímé, městské propojení s Kostelní ulicí a tedy se vstupem do kostela sv. Václava. Současně tak zkracuje délku terénního převýšení. Urbánní schodiště, které ho artikuluje a překonává, má v severovýchodním rohu podobnou délku ramen a tedy formu kvazí amfiteátru, vhodně stíněného korunami stromů. Vozovka v podélném směru je realisticky vedena téměř shodně se současnou, což

snižuje intervence do podloží spojené s jejím posunem a dále vytváří široký chodník podél budov s komerčním parterem na západní straně náměstí. V něm umístěná alej podpořuje kompaktní formu veřejného prostoru náměstí. Na jeho nepravidelný tvar návrh dobře reaguje jasným, ale geometricky „otevřeným“ ornamentem dlažby, který se tak vyhýbá estetické kolizi na hranách, které lichoběžníkovou plochu vymezují. Předjezd před radnicí je kultivovaně navržen, totéž platí o parkování, vegetaci a kašně bez doprovodu stromů. (kráceno redakcí)

2. cena (180 tis. Kč)	P. P. Architects / Pavel Pekář
3. cena (150 tis. Kč)	David Balajka
Odměna (42 333 Kč)	gogolák + grasse / Ivan Gogolák, Lukáš Grasse
Odměna (42 333 Kč)	Michal Šourek, Pavel Hřebecský, Alexandr Verner, Kateřina Holotová, Kateřina Fišerová, Kseniya Bahdanovich, Jakub Mazur
Odměna (42 333 Kč)	Tomáš Harom, Jan Najman

SPORTOVNÍ HALA PRO TĚLESNOU VÝCHOVU, NOVÁ PAKA

Jednofázová otevřená projektová architektonická soutěž

Vyhlašovatel	Královéhradecký kraj
Sekretář	Jitka Bučková
Předmět soutěže	Zpracování návrhu architektonického a projektového řešení zakázky Sportovní hala pro tělesnou výchovu – Nová Paka. Sportovní hala je umístěna na pozemku p. č. 2228/1, obec Nová Paka, k. ú. Nová Paka. Vlastníkem pozemku je Královéhradecký kraj. Do pozemku zasahuje ochranné pásmo železniční dráhy. Sportovní hala má prioritně poskytnout třem novopackým středním školám důstojné prostory pro realizaci kvalitní výuky tělesné výchovy a volnočasových pohybových aktivit mládeže. Dále se předpokládalo, že hala bude plnohodnotně využita i ve večerních hodinách a o víkendech jak veřejností, tak místními sportovními oddíly.

Datum konání soutěže 21. 10. 2019–17. 1. 2020

Počet odevzdaných návrhů 35

Porota Martina Berdychová, Josef Cogan, Václav Nýč, Pavla Pannová, Marek Janatka, Marek Wajsar, Aleš Papp, náhradníci Václav Řehoř, Rudolf Cogan, Eduard Trumm, Markéta Zdebská, David Hlouch

Ceny a odměny celkem 800 tis. Kč

1. cena (430 tis. Kč)

studentý architekti / Ján Studený, Peter Stec, Maroš Bátora, spolupráce Júlia Koláthová

Porota ocenila zejména průnik nesporných estetických kvalit s požadavky zadavatele a parametry řešeného území. Navržený objem je díky své důsledné kompaktnosti a přimknutím se k budově gymnázia velmi úsporný s ohledem na investiční i provozní náklady. Pragmatický a inovativní návrh prezentuje nenásilné a zcela adekvátní zasažení objektu do terénu a urbanistického kontextu. Návrh velice efektivně propojuje nový objem s budovou gymnázia. Na velmi pečlivě sestaveném dispozičním řešení je prezentována vzájemná podpora obou provozů. Detaily provozního řešení doporučuje porota v případě dopracování projektu dorešit v součinnosti se zadavatelem, prověřit dimenze a uspořádání vstupního vestibulu ve vztahu k prostoru lezecké stěny. Ačkoliv se deklarované náklady jeví zjevně podhodnocené, dospěla porota k názoru, že vzhledem k velmi úspornému objemu navrhované stavby a jejímu konstrukčnímu a materiálovému řešení budou zřejmě výsledné investiční i provozní náklady stavby nejnižší ze všech soutěžních návrhů.

2. cena (220 tis. Kč)

Martin Gaberle, Lucie Roubalová, spoluautor Bořek Peška, spolupracovníci Jan Fiala, Jakub Kulhavý

3. cena (100 tis. Kč)

Apropos Architects / Tomáš Beránek, Michal Gabaš, Eva Gabaš Rosenová, Magdaléna Havlová, spolupráce Jan Stibral, Avocado Fresh

Odměna (50 tis. Kč)

Tomáš Hanus, Jan Holub

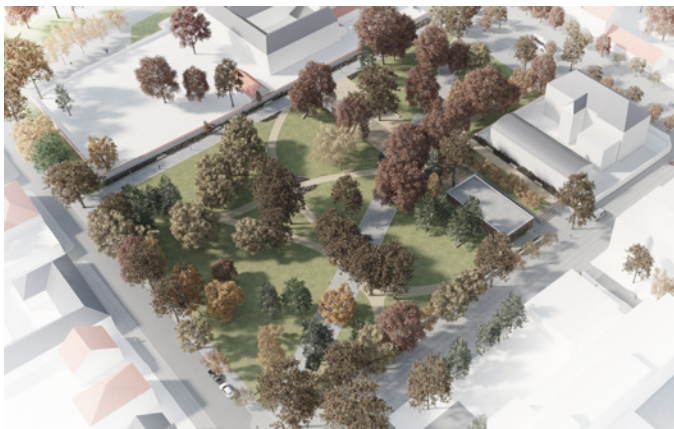
ARCHITEKTONICKO-KRAJINÁŘSKÉ ŘEŠENÍ KOMENSKÉHO PARKU V KOLÍNĚ

Otevřená jednofázová projektová architektonicko-krajinářská soutěž

Vyhlašovatel
Sekretář
Předmět soutěže

Město Kolín
Václav Horák
Urbanistické, architektonické a krajinářské řešení území

Porota	Komenského parku a navazujících prostor. Vít Rakušan, David Mateáško, Jaroslav Šafer, Mikoláš Vavřín, Martina Forejtová, náhradníci Michael Kašpar, Ondřej Tuček
Datum konání soutěže	16. 3.–18. 5. 2018
Počet odevzdaných návrhů	9
Ceny a odměny celkem	220 tis. Kč
1. cena (150 tis. Kč)	monom works / Michal Bernart, Igor Hobza

Návrh má charakter městského parku. Nová vrstva tří základních os přináší novou městskou kvalitu, je doplněna měkkou cestní sítí parkového charakteru. Návrh předkládá vytvoření velkorysého napojení na ulici Kutnohorskou rozšířením zpevněné plochy. Nově navržená diagonála umožňuje svou dimenzí potkávání lidí v parku. Jednoduchá vyvážená geometrie návrhu respektuje stávající vzrostlé stromy, které narušují a zjemňují přísný charakter linií. Návrh svým architektonickým řešením přináší svou charakteristickou a zapamatovatelnou tvář. Porota oceňuje vhodné nové umístění stávajících soch a grafické zpracování návrhu. Porota doporučuje zvážení umístění vodního prvku, řešení hřiště s větší vybaveností a zvážení zahradních detailů na křižení cest.

2. cena	neudělena
3. cena (50 tis. Kč)	DONDESIGN / Vít Pešina, Ota- kar Berdych, Kristýna Vítů, Markéta Poláková
Odměna (10 tis. Kč)	Maxim Turba, Dorotea Cim- burová
Odměna (10 tis. Kč)	Irena Schusterová

PROBÍHAJÍCÍ SOUTĚŽE

NOVÁ MATEŘSKÁ A ZÁKLADNÍ ŠKOLA PRO DOLNÍ
MĚCHOLUPY

Jednofázová projektová architektonická soutěž o návrh

Vyhlášovatel	Městská část Praha – Dolní Měcholupy
Organizátor	MOBA studio / CCEA MOBA
Sekretář	Igor Kovačević
Předmět soutěže	Najít nejlepší řešení na novou mateřskou a základní školu pro Dolní Měcholupy v lokalitě Malý háj. Realizace novostavby areálu škol bude rozdělena do dvou fází. V první fázi novostavby bude realizována mateřská škola s kapacitou 4 tříd s kuchyní a jídelnou. V druhé fázi pak základní škola s dvěma třídami v každém ročníku, 2 × 9 tříd. Návrh musí toto fázování umožnit bez narušení fungování již postavených částí. Cílem soutěže je pro Dolní Měcholupy najít partnera pro vytvoření občanské stavby zásadního společenského významu. Odhadované stavební náklady na realizaci jsou 370 mil. Kč bez DPH. 2 400 tis. Kč
Předpokládané ceny a odměny celkem	
Porota	Jiří Jindřich, Petr Hlaváček, Ondřej Tuček, Markéta Smrčková, Vít Beran, náhradníci Luboš Ježil, Jana Doláková, Václav Škarda
Datum odevzdání soutěžních návrhů	30. 4. 2020

PAMÁTNÍK VÁLEČNÝM VETERÁNŮM

Užší dvoufázová výtvarně-architektonická soutěž

Vyhlášovatel	Statutární město Ostrava
Sekretář	Jiří Burysz
Předmět soutěže	Návrh výtvarně-architektonického řešení památníku – vybudování centrálního pietního místa v parku Čs. letců v Ostravě na pozemku parcelní číslo 904 v katastrálním území Moravská Ostrava. Cí-

lem vytvoření pietního místa je nalézt velkorysé řešení, které připomene tyto skupiny (aniž by některou z nich akcentoval):

1. Společný památník všem padlým vojákům, které nyní připomínají památníky a pamětní desky roztroušené v jednotlivých městech, obvodech měst a obcích.

2. Připomenutí tradice novodobých veteránů, kteří v posledních dekádách plní a budou plnit své úkoly v zahraničních misích, a prokázání respektu za jejich práci, kde často riskují své zdraví a životy. Záměrem vyhláše-tele je vytvořit prostor jak pro kontakt v místě se nacházejících a procházejících osob, tak i pro konání oficiálních vzpomínkových akcí, například Dne válečných veteránů.

Zuzana Bajgarová, Jaroslav Hrabec, Lukáš Jansa, Karin Veselá, Petr Dub, Marie Foltýnová, Kurt Gebauer, Tomáš Knoflíček, Jana Kořínková, náhradníci Marek Pokorný, David Witosz, Jakub Ivánek, Jiří Jůza

21. 4. 2020

3. 9. 2020

Předpokládané ceny a odměny celkem
Porota

Termín podávání žádostí o účast
Datum odevzdání soutěžních návrhů

MARIÁNSKÉ NÁMĚSTÍ V UHERSKÉM BRODĚ

Jednofázová otevřená projektová architektonická soutěž

Vyhlašovatel
Sekretář
Předmět soutěže

Město Uherský Brod
Helena Víšková
Návrh architektonického řešení prostoru a zlepšení parametrů užítelnosti a obytnosti Mariánského náměstí a jeho okolí v Uherském Brodě. Zadavatel hledá koncepci dopravy, městské zeleně, a městského mobiliáře s respektem k urbanistickému vývoji centra významného historického města a jeho pamětihodnostem. Cílem je atraktivně Mariánské náměstí pro delší a častější pobyt obyvatel i návštěvníků. Klíčovým tématem bude hledání nových možností, jak moderními způsoby vytvořit zázemí pro aktivity kulturní, obchodní, ale zejména společenské. Propojení aktivit a setkávání, sdílení veřejného prostoru se zohledněním principů udržitelného rozvoje. Soutěž má prověřit širší vazby v území a zapojení řešeného území do organismu města.

Předpokládané ceny a odměny celkem
Porota

Datum odevzdání soutěžních návrhů

1 100 tis. Kč

Ferdinand Kubáník, Jan Hrdý, Svatopluk Sládeček, Eva Eichlerová, Jaroslav Wertig náhradníci Petr Vrána, David Surý, Marek Balon, Lucie Delongová

5. 5. 2020

ZBRASLAVSKÉ NÁMĚSTÍ, PRAHA

Mezinárodní otevřená jednofázová projektová architektonicko-krajinářská soutěž o návrh

Vyhlašovatel
Organizátor
Sekretář
Předmět soutěže

Městská část Praha – Zbraslav
MOBA studio / CCEA MOBA
Karin Grohmannová
Nalezení nejlepšího řešení pro hlavní náměstí v historické zástavbě městské části Praha – Zbraslav. Cílem je vytvořit kvalitní veřejný prostor napomáhající veřejnému životu a nalezení vhodného dopravního řešení, ve kterém chodci, veřejná doprava a individuální automobilová doprava budou tvořit logický celek. Cílem soutěže je pro městskou část najít partnera pro vytvoření kvalitního veřejného prostoru. Odhadované stavební náklady na realizaci jsou 50 mil. Kč bez DPH.

Předpokládané ceny a odměny celkem
Porota

Datum odevzdání soutěžních návrhů

800 tis. Kč

Zuzana Vejvodová, Lucie Miovská, Zdeněk Sendler, Martin Jančok, Petra Marko, náhradníci Tomáš Ctibor, Filip Ditrich, Jana Zdráhalová

15. 5. 2020

REVITALIZACE HAVLÍČKOVA NÁMĚSTÍ V ŽATCI

Otevřená jednofázová projektová urbanisticko-krajinářská soutěž

Vyhlašovatel
Organizátor
Sekretář
Předmět soutěže

Město Žatec
City Upgrade, s. r. o.
Lucie Kadrmanová Chytilová
Zpracování architektonicko-krajinářského návrhu revitalizace Havlíčkova náměstí v Žatci s cílem oživení místa

a transformace na důstojné centrum sídliště Podměstí. Součástí návrhu bude propojení okolních budov a navazujících ploch, které s náměstím souvisí a ovlivňují jeho využití. Místo by se díky úpravám mělo opět stát navštěvovaným a využívaným centrem žateckého Podměstí. Cílem soutěže je získat kvalitní architektoniko-krajinářský návrh obnovy náměstí a přilehlých ploch, který bude podkladem pro zpracování navazující projektové dokumentace. 600 tis. Kč

Předpokládané ceny a odměny celkem
Porota

Datum odevzdání soutěžních návrhů

Radim Laibl, Jaroslav Špička, Markéta Zdebská, Ondřej Tuček, Vladimír Sitta, náhradníci Gabriela Becková, Jiří Žid
15. 5. 2020

SOCHA K 1100. VÝROČÍ ZAVRAŽDĚNÍ SV. LUDMILY, MĚLNÍK

Jednofázová otevřená projektová výtvarná soutěž

Vyhlašovatel
Sekretář
Předmět soutěže

Město Mělník
Ondřej Vejvoda
Návrh uměleckého díla – sochy sv. Ludmily, které bude umístěno na drobném rozšířeném veřejném prostranství, na křižení ulic Svatováclavská a Česká v Mělníce.
180 tis. Kč

Předpokládané ceny a odměny celkem
Porota

Petr Volf, Jiří Hladík, Dominik Lang, Petr Pokorný, František Svátek, náhradníci Ctirad Mikeš, Jakub Rafl
29. 5. 2020

Datum odevzdání soutěžních návrhů

NOVÁ POBOČKA KNIHOVNY MĚSTA OLOMOUCE

Jednofázová otevřená projektová architektonická soutěž

Vyhlašovatel
Organizátor
Sekretář soutěže
Předmět soutěže

Statutární město Olomouc
Jan Horký
Jakub Kučera
Řešení umístění pobočky Knihovny města Olomouce do objektu původní sídlištní kotelny na sídlišti, v křižovatce ulic Trnkova, Zikova a Rožňavská. Součástí řešení bude jak návrh provozního a dispozičního uspořádání, tak návrh zapojení knihovny do života sídliště. Knihovna zde není vnímána jen jako „skladiště knih,“ ale i jako komunitní centrum. Tedy místo setkávání, sdělování zkušeností, rozvíjení čtenářské gramotnosti, spolupráce se školami v okolí, setkávání s rodiči a malými čtenáři, místy výtvarných dílniček a besed s regionálními osobnostmi. Zvolený návrh bude následně rozpracován do dalších stupňů projektové dokumentace. 290 tis. Kč

Předpokládané ceny a odměny celkem
Porota

Karel Konečný, Michal Giacintov, Petr Hruša, Jitka Molnářová, Vítězslav Nový, náhradníci Pavel Grasse, Jana Křenková, Tomáš Jalůvka
25. 6. 2020

Datum odevzdání soutěžních návrhů

PROBÍHAJÍCÍ SOUTĚŽE PO TERMÍNU PRO ODEVZDÁNÍ NÁVRHŮ NEBO ŽÁDOSTÍ O ÚČAST

ZTVÁRNĚNÍ PAMÁTNÍKU OBĚTEM STŘELBY
V POLIKLINICE FN V OSTRAVĚ

Jednofázová užší výtvarná soutěž

Vyhlašovatel Organizátor	Statutární město Ostrava Městský ateliér prostorového plánování a architektury
Sekretář	Martina Kostelníková
Předmět soutěže	Umístění a návrh uměleckého díla v předprostoru Poliklini- ky Fakultní nemocnice v Os- travě, jehož plnohodnotnou součástí se má stát. Řeše- né výtvarné dílo bude sloužit jako pietní místo k událos- tem, které se v poliklinice odehrály 10. 12. 2019, čemuž by idea a význam díla měly odpovídat. Dílo musí být zre- alizováno do 30. 11. 2020, aby mohlo být odhaleno k 1. výro- čí tragické události. 12. 3. 2020
Lhůta pro podání žádosti o účast	210 tis. Kč
Předpokládané ceny a odměny celkem	Petra Petlachová, Ondřej Vy- sloužil, Jaroslav Kania, Fran- tišek Kowolowski, Jakub Ivánek, Tomáš Knoflíček, Pe- tra Vlachynská, náhradníci Hana Maiwaelderová, Zuzana Bajgarová, Martin Miko- šek, Václav Filandr
Porota	14. 5. 2020
Datum odevzdání soutěžních návrhů	

PŘIPRAVOVANÉ SOUTĚŽE

TĚLOCVIČNA MEZI ŠKOLAMI V ČERVENÉM
KOSTELCI

Užší jednofázová projektová architektonická soutěž

Vyhlašovatel	Město Červený Kostelec
Předmět soutěže	Zpracování studie nové tělo- cvičny v prostoru mezi škola- mi.
Datum vyhlášení soutěže	Není známo

ŽELECHOVICE NAD DŘEVNICÍ – ÚPRAVY ČÁSTI
CENTRA OBCE

Jednofázová architektonicko-urbanistická soutěž

Vyhlašovatel	Želechovice nad Dřevnicí
Předmět soutěže	Zpracování architektonicko- urbanistického návrhu re- vitalizace části centra obce Želechovice nad Dřevnicí.
Datum vyhlášení soutěže	Není známo

PŘÍSTAVBA MATEŘSKÉ ŠKOLY, MORAVSKÁ NOVÁ
VES

Jednofázová otevřená urbanisticko- architektonická soutěž

Vyhlašovatel	Městys Moravská Nová Ves ve spolupráci se Společností Petra Parlře, o. p. s.
Předmět soutěže	Zpracování urbanisticko- architektonického návrhu řešení přístavby mateřské školy v Moravské Nové Vsi. Vyhlašovatel očekává tak- ové řešení, které bude in- vestičně i provozně úsporné a bude zohledňovat moderní trendy ve veřejném stravo- vání určeném pro děti a mlá- dež. Současně vyhlašovatel od návrhu očekává vytvoření přívětivého vnitřního prostře- dí přístavby i jejího exteriéru, který bude svým pojetím při- stavbu vhodně začleňovat do stavební struktury mės- tyse a bude respektovat stá-

vající objekt mateřské školy včetně jeho v nedávné minulosti provedených stavebních úprav exteriéru, a kontext s další okolní zástavbou. Urbanistické řešení by mělo podpořit důležitost a význam objektu jako jednoho z nejvýznamnějších mezi veřejnou občanskou vybaveností v městysu a vytvořit tomu odpovídající veřejný prostor v jeho okolí s důrazem na adekvátní prostorové uspořádání odpovídající významu stavby a jejího prostředí a na komunikační vztahy v obci.

Datum vyhlášení
soutěže

Není známo

REVITALIZACE AREÁLU BÝVALÉ MAYEROVY TOVÁRNY, DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM

Jednofázová otevřená projektová architektonická soutěž

Vyhlašovatel

Město Dvůr Králové nad Labem

Předmět soutěže

Zpracování architektonického návrhu na řešení rekonstrukce areálu bývalé Mayerovy továrny ve Dvoře Králové nad Labem (bývalý areál podniku Strojtex) v území městské památkové zóny Dvůr Králové nad Labem. Návrh by se měl stát jedním z podkladů k zadání zakázky na zpracování navazujících výkonových fází projekčních prací, dohledu nad jejich provedením a uvedením předmětné stavby do užívání. Návrh by měl architektonicky, výtvarně a provozními vazbami zapojit areál do historického centra města a otevřít široké veřejnosti z řad obyvatel města i jeho návštěvníků. Návrh musí respektovat ekonomické možnosti zadavatele.

Datum vyhlášení
soutěže

Není známo

ŘEŠENÍ VEŘEJNÉHO PROSTRANSTVÍ CENTRÁLNÍ ČÁSTI TŘÍDY BUDOVATELŮ, MOST

Vyhlašovatel

Město Most

Předmět soutěže

Město bylo vystavěno kompletně před padesáti lety a z urbanistického hlediska se jedná o český unikát. Z původního města, které bylo zdemolováno kvůli těžbě hnědého uhlí, se dochoval jen přesunutý kosťel a několik uměleckých děl

rozmístěných po městě. Třída Budovatelů je široká ulice v samém srdci města Mosťu, významná dopravní tepna, místo, kde lidé pracují, chodí na nákupy, za kulturou, nebo tudy jen projíždějí. Hlavní veřejné prostranství, které utváří obraz města. Přesto území víc rozděluje, než spojuje. Soutěžící týmy budou mít za úkol navrhnout, jak celé území upravit, aby se z něj stalo příjemnější místo a lidé se v něm měli důvod zastavit, ne jím pouze v rychlosti projít.

Více informací budovatelka.cz
Jan Harciník, Jan Hasík, Irena Králová, Jan Paparega, Jiří Nedvěd, Jan Jehlík, Jaromír Hainc, Veronika Šindlerová, náhradníci Petr Nesládek, Marek Hrvol, Radmila Fingerová, Lukáš Tittel

Není známo

Porota

Datum vyhlášení
soutěže

AREÁL TEPNA, NÁCHOD

Dvoufázová otevřená projektová architektonicko-urbanistická soutěž

Vyhlašovatel

Město Náchod

Předmět soutěže

Zpracování urbanistické studie na nestabilizované území Tepna. ÚS bude vložena do evidence územně plánovací činnosti.

Datum vyhlášení
soutěže

Není známo

PLASTIKA JINDŘICHA CHALUPECKÉHO, PRAHA 10

Jednofázová otevřená projektová umělecko-architektonicko-krajinářská soutěž

Vyhlašovatel

Městská část Praha 10

Předmět soutěže

Řešení plastiky Jindřicha Chalupického v parku Jindřicha Chalupického. Cílem soutěže je najít partnera pro vytvoření díla, které bude reprezentovat kvalitní současné umění v dialogu s veřejným prostorem Prahy 10.

Datum vyhlášení
soutěže

Není známo

**REVITALIZACE SOUBORU – ZAŘÍZENÍ NA
ENERGETICKÉ VYUŽITÍ ODPADŮ, PRAHA-MALEŠICE**

**Jednofázová otevřená projektová
architektonicko-urbanistická soutěž**

Vyhlašovatel	Pražské služby, a. s.
Předmět soutěže	Řešení revitalizace souboru staveb a přilehlého okolí zařízení na energetické využití odpadů v lokalitě Malešice, Praha. Technologické řešení ani související stavební řešení realizované v rámci projektu nazvaného „Generální obnova linek a ekologizace Malešice (Golem)“ v ZEVO Malešice není součástí tohoto zadání.
Datum vyhlášení soutěže	Není známo

Datum vyhlášení
soutěže

3. které se stane nedílnou součástí širšího území, které bude dobře dostupné z okolních měst a obcí, vhodně doplní jejich občanskou vybavenost, v odůvodněných případech i plochy pro bydlení, naváže na jejich zastavěné území a přispěje k obnově „místa s dobrou adresou“. Jezero Milada a jeho okolí vzniklo rekultivací bývalého povrchového dolu Chabařovice, který v 70. letech minulého století násilně vyrval území krajině a lidem, kteří v ní žili. Dnes je území navráceno zpět krajině i obyvatelům okolních sídel.

Není známo

**DOKONČENÍ PARKU JIŽNÍ SVAHY A NAPOJENÍ NA
PĚŠÍ ROŠT, FRÝDEK-MÍSTEK**

**Jednofázová užší projektová
architektonická a krajinářská soutěž**

Vyhlašovatel	Statutární město Frýdek-Místek
Předmět soutěže	Návrh dokončení parku Jižní svahy ve třech místech. Návrh spojky ulice Těšínské a ulice Na Příkopě, Frýdeckého náměstí a Faunaparku, parku Jižní svahy a atletického areálu.
Datum vyhlášení soutěže	Není známo

JIRÁSKOVO NÁMĚSTÍ, KOLÍN

**Otevřená jednofázová urbanisticko-
architektonická soutěž**

Vyhlašovatel	Město Kolín
Předmět soutěže	Urbanisticko-architektonický návrh na řešení Jiráskova náměstí v Kolíně.
Datum vyhlášení soutěže	Není známo

**REVITALIZACE KOMENSKÉHO NÁMĚSTÍ, NOVÉ
STRAŠECÍ**

**Jednofázová otevřená architektonicko-
krajinářská projektová soutěž**

Vyhlašovatel	Město Nové Strašecí
Předmět soutěže	Řešení revitalizace Komenckého náměstí a přilehlého okolí v centru města Nové Strašecí.
Datum vyhlášení soutěže	Není známo

JEZERO MILADA

**Dvoufázová užší krajinářsko-urbanisticko-
architektonická soutěž o návrh**

Vyhlašovatel	Palivový kombinát Ústí, státní podnik
Organizátor	ONplan lab, s. r. o.
Předmět soutěže	Nalezení optimální proveditelné a udržitelné koncepce postupné přeměny území jezera Milada v místo: 1. které si i přes navržené změny zachová a bude dále rozvíjet svůj osobitý přírodní charakter s cílem vytvoření krajiny odolné vůči klimatickým změnám; 2. vhodné pro příměstskou rekreaci, odpočinek v přírodě, sport s kvalitním zázemím, vybavením, místo, které zvýší kvalitu života obyvatel okolních sídel a bude lákat k pobytu i přespolní návštěvníky;

GRAPHISOFT. ARCHICAD 23

ARCHICAD 23 přináší bezprostřední odezvy na příkazy BIM projektování. Každodenní operace a rutinní postupy jsou z hlediska počítačového zpracování vyladěny tak, aby nedocházelo k „čekání na program“. Zcela nový nástroj Prostup a prohloubení parametrizace nástrojů Sloup a Trám navyšují detailnost a přesnost modelu a umožňují rychlé úpravy a efektivní bezchybnou mezioborovou koordinaci projektu.

www.archicad.cz

BIM
V OKAMŽIKU

NEJVĚTŠÍ rezidenční stavitel v ČR

**CENTRAL
GROUP**

- Více než 16.000 prodaných bytů, domů a parcel ve 180 úspěšně dokončených projektech
- Vlastníme kolem 1,5 milionu m² brownfieldů a pozemků určených k výstavbě pro více než 30.000 nových bytů po celé Praze
- Ve spolupráci s těmi nejlepšími architekty (např. Josef Pleskot, Eva Jiřičná, Jakub Cigler) připravujeme celé nové městské čtvrti i menší exkluzivní rezidenční projekty
- Nemáme potřebu bankovních úvěrů, neúčastníme se žádných veřejných zakázek ani nejsme příjemce žádných veřejných dotací, na daních odvádíme českému státu ročně stamilionové částky a dalšími mnoha desítkami milionů korun přispíváme na obecně prospěšné účely (Nadační fond pro zdraví dětí, Nadační fond pro lékařský výzkum, podpora vzdělávání, rekonstrukce historických památek, výsadba veřejné zeleně a výstavba veřejné infrastruktury)
- Jsme generálním partnerem prestižní soutěže Česká cena za architekturu, generálním partnerem hlavního města Prahy na nejprestižnějších mezinárodních veletrzích (EXPO REAL a MIPIM) a dále jsme sponzorem Sdružení pro architekturu a rozvoj (SAR) a jím pořádaných pololetních Summitů architektury a rozvoje

ČESKÁ CENA ZA ARCHITEKTURU 2020

central-group.cz

